

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַמַּעֲשֵׂר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

קון הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

ומי סליק כו' הוא כתיב. בהדיא פרשתא ועלוי צדקיה אל המלך רבלתה אלמא ברבלתה הוה: וזו אנפוביא. ואנטוביא קיימא לן דאינה מארץ ישראל: דמות דיוקנו של נבוכד נצר: חקוקה לו על מרכבתו. ול בנחור ארן דרומה לו כמו שעומד לפניו ולכך כתיב בו נבוכדנצר והיינו נבוכד: מעין תלת מאה כורניית' משאוי שלש מאות פרודות: נהא דפרחלא. פטישי ברזל: דשליש' בפרחלא. ברזל חודר הקרוץ ברזל 1
 אחר: בלעתינהו. לא בליעה ממש אלא 2
 שיברם שהיו מפורצץ הפטישיים בהכותם 3
 בשער לשברה: פתוחה יחד. משמע על 4
 פתח אחד הלמנו כל ההשלים ויכלות יחד 5
 ולא הועיל כלום: שוור בר שוור. דולג בר 6
 דולג קום וכבש ירושלים לנחור ארן קאמר 7
 ל"א שוור בר שוור מדלג בר מדלג קפעת 8
 פעם אנת עם חנניא ומחשבו פעם שניה: 9
 בקופא. אנת הפטישי וכו' מחורו כמו קופא 10
 דהמטא (כ"מ דף לת): יודע מנביא בעלה. 11
 תפלה היא יודע לנפוך אותו סכך עץ 12
 קדרומות ששבר בו את ירושלים כאילו 13
 הביאו למעלה בסקא הכתוב: נגה חיבאל 14
 ובקש לעלות לבקש: דרבו ביה מן שמיא. 15
 ההשפילהו: וזה דעתיה. מתגאה על שהיה 16
 מעליה: עמא קיטלא. שכבר גזר עליהם על 17
 כך: וזמני קמה. וטחני חטיס לא נאמר אלא 18
 קמה שאין צריך טחניה: צמתה. מקום 19
 שהקלעים צומתין בעד הראש. שוכל קלע 20
 הראש שדומין לשכליה: גלי שוק עברי 21
 נהרות. פרענות הו שהיה קביה אומר 22
 לישראל לבו וטחנו קמה כלומר טחנים 23
 אתם כבר לקמה ותחורו וטחטן עדיין תגלי 24
 קלעי ואינסים וקוסים וכלים בגלות: איתו 25
 לי יארכימי. ואנחא שאם תובסו הוא: כפי 26
 ולא ארמי. שנת בחמתו ולא אידמי הוה: 27
 פרשתא. שרט צוואה: ואיתניה. נבחראדן: 28
 גר תושב. שלא קבל עליו שאר מצות וקבל 29
 עליו שלא לעבוד בעוליה וזה: של אותו 30
 רשע. נבוכד נצר: רפינו ואל ניהתה. שהיה 31
 הקביה מבקש לרפאותו להכניס מבני בניו 32
 תחת בניו השכינה: אלו נהרות ככל שהם 33
 רעים שלטוהו: גינתא דבבל. הקלים מרים 34
 הם שעומדים בנהרות ל"א ציונייתא דבבל 35
 עילויה. ולא נת. אייתי פרחי בהונתה, 36
 ריבוא. ולא נת. קרב לגביה. אמר, וצריה, וצריה, טובים שפחה אבידתים, ניהא לך דאיקטלינהו לכוּלְהוּ. מיד, נה. הרהר תשובה 37
 בדתניהו, אמר, מה הם שלא אירבו אלא נפש אחת, קד. ההוא גברא, מה תיהו עליה. ערק, שדר פורמיתא לביתיה ואיתגיד. תנו 38
 רבנו, נעמן גר תושב היה. נבחר ארן, גר צדק היה. מבני בניו של סיסרא, למדו תורה בירושלים. מבני בניו של סנחריב, למדו תורה 39
 ברבים, ומאן ניהו, שמעיה ואבטליון. מבני בניו של המן, למדו תורה בבני ברק. ואף מבני בניו של אותו רשע, ביקש הקדוש ברוך הוא 40
 להכניסן תחת פני השכינה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, מי שחחרוב את ביתך, ושרף את היכלך, 41
 תכניס תחת פני השכינה. היינו דכתיב 'רפינו את כָּבֵל ולא רָפַתְהוּ'. עולא אמר, זה נבוכד נצר. רבי שמואל בר נחמני אמר, אלו 42
 נהרות כָּבֵל, ותרגומה דציונייתא (צירייתא) דבבלאי. אמר עולא, עמון ומואב, 'שככי ביש' דירושלם הוה, פון דשמעניהו לנביאי דקא 43
 מיתנבאי לחורבנא דירושלם, שלחו לנבוכד נצר 'פוק ותא'. אמר, מסתפינא דלא לעיבדו לי בדעבדו בקמאי. שלחו ליה 'כי אין האישי 44
 בביתו הלך בדרך מרחוק', ואין אישי' אלא הקדוש ברוך הוא, שנאמר 'ה' איש מלחמה'. שלח להו, בקריבא הוא ואתו. שלחו ליה, 45
 'הלך בדרך מרחוק'. שלח להו, אית להו צדיקו דבעו רחמי, ומייתו ליה. שלחו ליה 'צור הכסף לקח בידו', ואין 'כסף' אלא צדיקים, 46
 שנאמר 'ואפרה לי בחמשה עשר כסף וחומר שעורים ולחך שעורים'. שלח להו, הדרי רשיעי בחשוכה, ובעו רחמי ומייתו ליה. שלחו 47
 ליה, כבר קבע להו זמן, שנאמר 'ליום הכסף יבא ביתו', אין 'כסף' אלא זמן, שנאמר 'בכסף ליום תגנו'. שלח להו, סיתונו הוא, ולא 48
 מצינא דאתי מתלגא וממוטרא. שלחו ליה, תא אישינא דמוטרא, שנאמר 'שלחו כר מושל ארץ מוסלע מדברך אל הר בת ציון'. שלח 49
 להו, אי אתינא, לית לי דוקתא דיתבינא ביה. שלחו ליה, קברות שלמה מעליו מפלטירין שלח, דכתיב 'בעת ההיא נאום ה' ויצאו 50
 את עצמות מלכי יהודה ואת עצמות שהריו ואת עצמות הכהנים ואת עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי ירושלים מקבריהם, וישטחום 51
 לשמש ולחיה ולכל צבא השמים אשר אהבום ואשר עבדום ואשר הלכנו אחריהם'. אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק, מי שמוע לה, 52
 אימת אתי בר נפלי. אמר ליה, מאן 'בר נפלי'. אמר ליה, משיח. משיח, בר נפלי קרית ליה? אמר ליה, אין, דכתיב 'בימים ההוא אקים

דקלים רעים של נהרות בבל שאין נושאים פירות לפי שהמים רעים הן לגדל פירות כסוטה (דף מה) אמר' קושטא הוא דאמריתו הני ציוניה דבבל משת ימי הראשית איתגהו ונהר שלחת הני ציונייתא מי מרים ניהו: שיבב. שכנים: פוק תא. רב ממוקם ונא אל ארץ ישראל ותבכשנה: כי אין האישי' רש"י
 במשלי: בקריבא הוא. בקרוב הוא ויבא בעת הדקים שלפי דרכו של מקרא זה שהם שלחו לו שומעים אם שהוא אבל מילתא דהוה אמרי ליה הוה משיב דבר זה: צירי הכסף לקח בידו. צדיקים שבהו מתו: ואברה לי בחמשה עשר כסף. פריתי אותה במצרים בטי' בניסו: כסף וחומר שעורים ולחך שעורים. כסף צדיקים שנקראו כסף חומר שעורים שלשים סאין ולחך חמשה עשר סאין אלו ארבעים וחמשה צדיקים שהעולם מתקיים עליהם בחולין פרק ג' דאנשה (דף צב) פעמים שלשים כאן וטו' בישרה ישראל ופעמים שטו' כאן ושלשים בארץ ישראל ובמסכת חולין היבא דקא מפיש האי קרא בצדיקא אמרי אלא כסף אלא צדיקים וכו' הוא אמר צרור הכסף לקח בידו כבר קבע להם זמן. שלא יבא עד ע' שנה ששעלם גלות בבל: מתלגא וממוטרא. מחמת שלגים ומטרם: תא אישינא דמוטרי. בא דרך תחתית הים וההרים יגיע עליך מן השלגים ומן המטרם: שלחו כר מושל ארץ. שלחו שליח אל הר בת ציון דר' השלעים וההרים: לית לי דוקתא. לא יהיה לי מקום סביב לירושלים שנוכל אני וחיילי לישב במקום מוכסה לפני ציוניה: בדרים של ישראל. מערות שלחן גסבי למייתיהם: ובזן אתה וחיילותיך יוכלין לישב: ויצאו את עצמות מלכי יהודה. שנתידים להשליך מן הקברים העצמות שבקברים שנאמר בעת ההיא וצו אימת אתי בר נפלי. אידי דאמרין צרור הכסף לקח בידו שמתעטעט הצדיקים קא מיירי הא נמי במשיח וקאמי תלמידים מתעטטין ואידי דאמרין ותו האמת נעדרת אימתא הא דההוא אתרא דרשתא קושטא:

אם

את סוכת דוד הנופלת מלכות דוד שנפלה להכי קרי משיח בר נפלי: עד שהראשונה פקדה. עד שלא כלתה ציה ראשונה שניה ממחרת לבא פקדה כמו לא נפקד (במדרב לא) שבוע: משיחה: והמפתרי על עיר אחת. שיהא מעט מטר ויהא רעב במקרה זה ושובנו במקום זה: חצי' רעב. רעב מעט שיהא יחד שובע

מקום: משתבחת מלומדיה. מתוך שאין להם מה לאכול: בששית קולות. ינאו קולות שכן דוד בא ל'א קולות ומקיעת שופר שבאמר יתקע בשופר גדול (שעיה: כז) מלחמות. 3 גרים לישראל: יהוה הכי. שנה אחת רעב שנה אחת שובע ואעפ"כ לא בא קן דוד: 5 בששית קולות מי היה. כלום ינאו קולות שכן דוד בא: ועוד בכפרין פי הוה. כלומר אלו הצרות דקתני הכא כסדרן לא אתרמו בשבוע אחד אבל כי חתרמו אתי משה: אשר חרפו איביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך. 8 לא אתפרש שאי קרא לאמי אביתי הכא הדא לא קא דריש ביה מידי ונראה למורי שכן נכתב בספרים תהלה כמו ששינוי ב' אחריה דטוטה (דף פרט) עקבות המשיח חוצפא יסגא וכחכו פירוש זה על עקבות שהוא לשון סוף כמו אשר חרפו עקבות משיחך: בית חוקע. מקום שאלמדו תבכים מתועדוין שם ללמוד תורה: ה"ג והתכל' מקום שבו כמו כי שיתמוס: ואנשי הגבול. אנשי גבול ארץ ישראל ל'א אנשי גות סנהדרין: כפני כלב. דרמדין ממש שכלב מ"ר ל'א כפני הגבול שלא יבוישוהו זה מזה: משתולל על הבריות. כל העולם אומרין עלי שטוטה הוא היינו משתולל לשון שטות כמו מוליק ויעצילם (איוב יב) ליבא קושטא בעלמא. אין אדם בעלמא שידבר אמת ממיד: אמר לי הווא מרבנן דאי הוו יתבי ליה כל הללי דעלמא לא משני בדבוריה. לשקר ואישתעי לי הכי זימנא דרא אקילעי להוואא אתראה אקושטא בעיה: פרסא אנכא. שהיתה שואלת אותה: לאו אורח ארעא. לומר היכן היא האילת הייפא רישה: ה"ג נערים יליבנו פני זקנים. כלומר שחרר ורישוש אותם. זקנים יעמדו בעיה נערים. לכבודם והיינו דאמרנין (בסוטה ד' מט) עקבות המשיח חוצפא יסגא: בת קמה אבמה. לחרפה ולביישה: היוקר יעות. שלא יכבוד זה את זה יקר כבוד ל'א היוקר יעות מכובד שבוך יהא עוותן ורומאי. מ"ר: והגפן יתן פרוי. ואעפ"כ ידהה היין ביוקר שלא ידהה ברכה בפרי עצמו ל'א שיהיו כולן רודפין

אחר היין ומשתכרין ומתייקר היין אע"פ שרוב יין בעולם: כלו הפך לבן מחור הוא כשפשט הנגע בכל העור כך כשנחפכה כל המלכות למינות הבא גאולה: כי ידן ה' עמו. להביא להם גאולה: כי יראה כי אולת יד. שלחך ותחוק לך ומסרות ומצליחין במלכותן: שיתמעטו התלמידים. שיתמעטו להחזיקן להחזיקן למוטב:

את סוכת דוד הנופלת. אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן, דוד ששן דוד בא בו, תלמידי חכמים מתמעטים, והשאר עניהם פלות ביגון ואנחה, וצרות רבות וגזרות פקדות מתחדשות, עד שהראשונה פקדה, שניה ממחרת לבא. תנו רבנן, שבע ששן דוד בא בו, שנה ראשונה מתקנים מקרא זה, והמקמתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמיר'. שניה, חצי רעב משתלחום. שלישית, רעב גדול, ומתים אנשים ונשים וטף, חסידים ואנשי מעשה, ותורה משתפחת מלומדיה. ברביעית, שובע ואינו שובע. בחמישית, שובע גדול, ואוכלין ושותין ושחמין, ותורה חזרת ללומדיה. בששית, קולות. בשביעית, מלחמות. במוציא שביעית, בן דוד בא. אמר רב יוסף, הא כמה שביעית דהוה קן, ולא אתא. אמר אבין, בששית קולות, בשביעית מלחמות' מי הוה, ועוד, פסדרן מי הוה. (אשר חרפו איביך אשר חרפו עקבות משיחך).

תניא, רבי יהודה אומר, דוד ששן דוד בא בו, בית הועד יהיה לנוה, והגליל יתרב, והגלילן יאשם, ואנשי גבול יוכבדו מעיר לעיר ולא יחוננו, והחכמת הפוסדים תסרה, ויראי חמא ימאסו, ופגי הדור כפני כלב, והאמת נעדרת, שנאמר ויתיה האמת נעדרת (וטר מרע משתולל). מאי ויתיה האמת נעדרת, אמרי דבי רב, מלמד שנעשית עדרים עדרים, והולכת לה. מאי יסר מרע משתולל על, אמרי דבי רבי שילא, כל מי שפטר מרע, משתולל על בעל הבריות. אמר רבא, מריש הוה אמינא, ליפא קושטא בעלמא. אמר לי הווא מרבנן, ורב כבוד שמייה, ואמרי לה, רב מביימי שמייה, דאי הוו יתבי ליה כל הללי דעלמא, לא הוה מושגי בדבוריה. זימנא דרא, איקלעי להווא אתרא וקושטא שמייה, ולא הוו מושגי דביבוייהו, ולא הוה מוית איניש מהתם בלא זימניה. נסיבי איתתא מניהו, והוו לי תרתיין בגין מניה. זימא חד, הוה יתבא דביתיהו וקא חייפא רישה. אתאי שיכבתה, מרסא אדשא.

סבר, לאו אורח ארעא. אמר לה, ליתא הכא. שכיבו ליה תרתיין בגין. אתו איניש דאתרא לקמיה, אמרו ליה, מאי האי. אמר להו, הכי הוה מעשה. אמרו ליה, במטותא מינה, פוק מאתריה, ולא תגרי בהו כותנא בהנד אינשי. תניא, רבי יהוראי אומר, דוד ששן דוד בא בו, נערים יליבנו פני זקנים, וזקנים יעמדו לפני נערים, ובה קמה באמה וכלה בחמותה, ופגי הדור כפני כלב, ואין הבן מתבייש מאביו. תניא, רבי תחמיה אומר, דוד ששן דוד בא בו, העוה תרבה, ותייקר יעות, ותגפן ותן פרוי, ותנין ביוקר, ותגפכך כל המלכות למינות, ואין תוכחה. מפניע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק, אין בן דוד בא עד שמתהפך כל המלכות למינות. אמר רבא, מאי קרא, 'פולו הפך לבן מחור הוא'. תנו רבנן, 'פי ידן ה' עמו' [וגו'] פי יראה פי אולת יד ואפס עצור ועווב, אין בן דוד בא עד שירבו המסורות. דבר אחר, עד שתמעטו התלמידים. דבר אחר, עד שתכלה פרושה מן הכיס. דבר אחר, עד שיתייאשו מן הגאולה, שנאמר ואפס עצור ועווב, כביכול, אין סומך ועוזר לישראל. פי הא דרבי יוצא, פי הוה משפח רבנן דמעסקין ביה, אמר להו, במטותא בעינא מנייכו, לא תרחוקיה. דתנינא, שלשת באין בהיפח תדעת, אלו הן, משיח, מציאה, ועקרב. אמר רב קטינא, שית אלפי שני הוה עלמא, וחד חרוב, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. אבין אמר, תרי חרוב, שנאמר ויתינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונתיה לשניו, תניא פותיה דרב קטינא, בשם שהשביעית משמטת שנה אחת לשבע שנים, כך העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים שנה, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, ואומר וממור שיר ליום השבת, 'יום שכולו שבת'. פי אלף שנים בעיקוד ביום אתמול פי געבור'. תנא דבי אליהו, ששית אלפים שנה היו עלמא, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח, ובעוותיו

אבל בשביל עונותינו שרבו. לא בא משיח לסוף ד' אלפים ויצאו מה שיצאו שעדיין הוא מעוכב לבא: שבנים והמשה ויבלין. היינו ד' אלפים מאתיים וחמשים ושנה: בתחלת היובל האחרון הוא בא או בסופה כלה. זמן הזה קודם שיבא משיח או אינו כלה דבתוך היובל סופה הוא בא: עד הכא לא תיכתבי ליה. עד יובל

כל כז ומלכות שניה של הורדוס נ'ב שנה ומלכות בן כוזיבא ב' שנים ומחצה ושוב לא היה להם מלך מ'ר. וכל הנך דרשתו לאו משנה ולא ברייתה. ל"א עוד אחת מעט היא מעט מלכות אתן להם לישראל לאחר חורבן לאחר אותו מלכות הנני מרעיש שמים וארץ ויבא משיח. ואין דרשה זו כלום שהרי ראינו כמה מלכיות

והאחרון לא תצפה לו דודאי לא יבא קודם הזמן הזה: איסתבי ליה. חכה לו שבא: אשורית. כתב שלטן אשורית שבא מאשור כדאמר באבדך ברוקח (ד' בב.) לחיילות פהם נשברתי. שהיית גולייר לאחר מהם: תנינסי. גיגס: והשאר ימות המשיח. שכלה השעבוד ומשיח בא: מחדש עולמו. לברוא עולם חדש: נוקב ויורד עד התהום. בזה תהום אין לו קץ וסוף כך אין אדם יכול לעמוד על סוף פסוק זה (וכי קא מפרש אימת קאמר אם) ימתהמה חכה לו דאין לו סוף: לא אברותינא. לא תצפיה לאותו קץ שהיו רבותינו דורשין: עד עידן עידנין ופלג עידן. עידן כעידן הגלות של מצרים היינו ד' מאות ב' עידנין ח' מאות היינו י"ב מאות ופלג עידן ב' מאות ס' חבל אלף ד' מאות: ותשקמו בדמעות שליש. כלומר השקה אותם הקב"ה בין גלות מצרים לגלות בבל שליש גלות אדם כי קץ גלות אדם זה יהיה לסוף ח' פעמים ח' שנים וב' עידמים ע' שנה כנגד גלות בבל דהיינו לסוף אלף וארבע מאות ועשר שנים כבר עברו ולא היה כך מצאתי כתוב בשם הרב רב שמואל בר רוד ז"ל: עוד אחת מעט היא. גנבאות חגי כתוב שהיה מנבא כי שיצאו ישראל מגלות בבל ויבנה בית המקדש והיינו עוד אחת מעט היא מעט כבוד אתן להם לישראל ואני מרעיש את השמים ואת הארץ והבאתי כל חמתי גים לירושלים ורע' דרש ליה לימות המשיח ולאחר חורבן והכי דרש ליה ועוד אחת מעט היא מעט כבוד אתן לישראל אחר הכא יבא משיח הבית קאי ודיקן עוד אחת מעט היא מעט כבוד אתן להם לישראל ושוב לא אתן להם כל ימות בית אחרון וכן היה דמלכות תרשונה של מלכות חשמונאי נתקיימה שבעים שנה ואע"ז דאמרין בסוד עולם דמלכות בית חשמונאי מאה ושלוש ומלכות הורדוס מאה ושלוש עיקר כבודם ופארם שלא שלטה בהם אומה לא נתקיים

ובעונותינו שרבו, יצאו מהם מה שיצאו. אמר ליה אליהו לרב יהודה אחיה דרב סלא חסידא, אין העולם פחות משמונים וחמשה יובלות, ויובל האחרון בן דוד בא. אמר ליה, בתחילתו או בסופו. אמר ליה, איני יודע, פלה, או אינו פלה. אמר ליה, איני יודע. רב אשי אמר, הכי אמר ליה. עד הכא, לא תסתפי ליה. מפאן ואליה, אסתפי ליה. שלח רב תנן בר תחליפא לרב יוסף, מצאתי אדם אחד, ובידו מגילה אחת, פתובה אשורית ושלש קדש. אמרתי לו, זו מגילתך. אמר לי, לחיילות של רומי נשפתי, וביני גיגיו רומי מצאתיה, וכתוב בה, לאחר ארבעת אלפים ומאתים ותשעים ואחד שנה לבריאתו של עולם, העולם יתום. מהו, מלחמות תנינסי. מהו, מלחמות גוג ומגוג. והשאר, ימות המשיח, ואין הקדוש ברוך הוא מחדש את עולמו אלא לאחר שבעת אלפים שנה. רב אחא בריה דרבא אמר, לאחר המשת אלפים שנה, איתמר. תניא, רבי נתן אומר, מקרא זה, נוקב ויורד עד התהום, כי עוד חזון למועד יופח לקץ ולא יבוא אם יתחממה חכה לו כי בא יבא לא יאחר. לא פרבותינו, שהיו דורשין עד עידן עידנין ופלג עידן. ולא רבבי שמלא, שהיה דורש האשכולתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש. ולא רבבי עקיבא, שהיה דורש עוד אחת מעט היא ואני מרעיש את השמים ואת הארץ. אלא מלכות ראשון, שבעים שנה. מלכות שנייה, חמשים ושתים. ומלכות בן כוזיבא, שתי שנים ויחציה. מאי ויפח לקץ ולא יבוא? אמר רבי שמואל בר נחמני, אמר רבי יונה, תיפח עצמן של מחשבי קיצין, שהיו אומרים, בין שהגיע את הקץ ולא בא, שוב אינו בא. אלא, חכה לו, שנאמר אם יתחממה חכה לו. שפא תאמר, אנו מחפין והוא אינו מחכה, תלמוד לומר 'לכן יחפה ה' לחננכם ולכן ירום לרחמכם'. וכי מאחר שלא נאמר והוא מחכה, מי מעבדך מרת הדיון, מעבדך.

וכי מאחר שמדת הדיון מעבדך, אנו למה מחפין. למה מחפין. למה חכה לו. אמר אביו, לא פחות עקמא מתלתין ושתאי יצדיקי דמקבלי אפי' שכנינה בכל דרא, שנאמר 'אשרי כל הוכי לו', 'לו' גנוימטריא לתלתין ושתאי הוו. אינו? והאמר רבא, דרא דקמי קודשא ברוך הוא, תמיני סרי אלפי [פרסא] הוא, שנאמר 'שכבי שמנה עשר אלף'. לא קשיא, הא, דמסתכלי באיספקלריא המאירה, הא, דמסתכלי באיספקלריא שאינה מאירה. ומי נפיש כולי האי, והאמר חזקיה, אמר רבי ירמיה, משום רבי שמעון בר יוחאי, ראיתי בני עלייה והן מועצמן, אם אלף הם, אני ובני מהם. אם מאה הם, אני ובני מהם. אם שנים הם, אני ובני הם. לא קשיא. הא, דעיוילי כבר. הא, דעיוילי בלא בר. אמר רב, פלו כל הקיצין, ואין תדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים. ושמואל אמר, דיו לאבל שינעמוד פאבלו. פתנאי, רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה, נגאלין. ואם לאו, אין נגאלין. אמר ליה רבי יהושע, אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד לתן מלך שגורותיו קשות פהמו, וישראל עושין תשובה ומתורין למוטב. תניא אידך, רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה, נגאלין, שנאמר 'שובו בנים שובכים ארפא משובותיכם'. אמר לו רבי יהושע, והלא כבר נאמר 'חנם נמפרתם, ולא בכסף תגאלו', ולא בכסף תגאלו, לא בתשובה ומעשים טובים. אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע, והלא כבר נאמר 'שובו אלי ואשובה אליכם'. אמר ליה רבי יהושע, והלא כבר נאמר 'כי אנכי בעלתי ככם ולקחתי אתכם אחד מעיר ועשום ממשפחה והבאתי אתכם ציון'. אמר לו רבי אליעזר, והלא כבר נאמר 'בשובה ונחת תושעו'. אמר לו רבי יהושע לרבי אליעזר, והלא כבר נאמר 'בה אמר ה' גואל ישראל וקדושו לבוה נפש למתעב גוי לעבד מושלים

כי למועד מועדים. אלמא יש קץ בדבר: ובכלות נפץ יד עם קדש. כשתכלה תקומתם וחוק ידידם שזיהה נפוצה אילך ואילך גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה ואחר שתכלה גבורתם שפלים למאד: תכלית: אלו הצרות ריבא משחך באמרונין כי אולת יד: מגולה מזה. כשתתן ארץ ישראל פריה יפה יען או

אויבך. גזרפטי: נוספה. כמו (ישעיה י) במסוט נוסט וכמו (שם נא) יאכלם סוס רוח המוקם נוקבת ומחרבת אתון עם הצרות הבאות שאף הוא מוכתון להשמיד: יירשו ארץ. היינו גאולה: עם ענני שמיא כבר אינש אתי. במהירות: וכתבי עני ורובב על החמור. כעני הבא על חמורו בעצלות: סוסי. בקרא. סוס מורוכ ומכון

1 אילעור אובר מזה. הפסק שכתבתי. דאין
2 שום אדם משתכר על אף שבר הבתומא דאין
3 נהיה היינו כדאמרן עד שתכלה פרוטה מן
4 הכיס אין מעות מצויות בכיס: שכר בהמה.
5 עברת הארמה שהיא על ידי בהמה איננה:
6 וליוצא ולבא אין שלום. או יבא משיהי
7 ושלום רב. היינו ליוצא ולבא אל תלמידי
8 חכמים אותם שהיה דינם לצאת ולבא
9 בשלום כדכתיב שלום רב לאהובי תורתך
10 אפילו להנהו אין שלום: מן הצד. מרוב
11 הצרות ל"א מצור הרע: שקולין. שוין שש
12 התבואה ויין רוחי: כדאמרן חמישה שובע
13 גדול ל"א שקולין שוין שבוין יקרה: כשמן
14 אוליך. איש כולן קפיון וכתבי שום קפיון
15 אין דגים נמצאין בתחה: עד שתכלה מלכות
16 הולה. תהא להם שום שולטנות
17 לישראל אפילו שולטנות קלה ודלה:
18 נפישותיו. ענינים שטעם כלומר השרים
19 והשופטים: וחסו בשם השם. כלומר שתבא
20 להם גאולה יחדיו בעל שתי סיניך.
21 תערובות גסר. בדיליך. המובדלים לראשי
22 עם. יהירי. שני רוח משראל: אמגושי.
23 פריים מכשפין שמעתיין ישראל במס
24 שבת (דף עה). פלוגתא איכא למאן דאמר
25 אמגושי חרש ואיכא מרבי דרפי גוים:
26 נירופטי. שופטים גוים החובטין את ישראל
27 במלקות: אויבין. כבוד סיניך. רביים וגדולים
28 בגסותם כשמצרוך ואסלקם ממך אז אסירה
29 כל בדיליך. אמגושי. המדלים מיראת
30 המקום: סיניך. כמו רב דבמורנונין סגת
31 משפטיך. (אפניה א) שופטיך: פנה

מלכותם וראו וקמו שרים וישתחוו. אמר לו רבי
אליעזר והלא כבר נאמר אם תשוב ישראל נאום ה'
אלי תשוב. אמר לו רבי יהושע והלא כבר נאמר
ואשמע את האיש לבוש תפדים אשר ממעל למימי
היאר ורמי ומונו ושמואלו ואל השמים וישבע ביה
העולם כי למועד מועדים חצי ויכלולתי מפני דך עם
קדש תכליתך כל אלה. ושתק רבי אליעזר. ואמר רבי
אבא. אין לך קץ מגולה מזה. שצאמר ואתם הרי
ישראל עונככם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'.
רבי ואלעזרן אומר, אף מנה שצאמר כי לפני תכימם
ההם שזכר האדם לא נהיה ושכר תהמה איננה
וליוצא ולבא אין שלום מן הצד. מאי ליוצא ולבא
אין שלום מן הצד. רב אמר, אף תלמידי חכמים,
שכתוב בהם שלום, דכתיב שלום רב לאהבי תורתך,
אין שלום מפני צר. ושמואל אמר, עד שיהיה כל
השערים פולין שקולין. אמר רבי הנינא. אין בן דוד בא
עד שיתבקש דג לחולה ולא ימצא. שצאמר אז
אשקיע מימיהם ונתרותם בשמן אוליך. אמר
בפתייהו) ביום ההוא אצמיח קרן לבית ישראל. אמר
רבי חמא בר הנינא, אין בן דוד בא עד שתכלה
מלכות הוליה משראל, שצאמר יקרת הנולדים
במזמרות, וכתוב בפתייהו בעת ההיא יובל שי לה'
צבאות עם ממשד ומורט. אמר זעירי, אמר רבי
הנינא, אין בן דוד בא עד שיתכלו גסי הרוח משראל,
שצאמר כי אז אסיר בקרפד עליון ואתהו. וכתוב

והשאתיה בקרפד עם עני ודל וחסו בשם ה'
שמעון, אין בן דוד בא עד שיתכלו כל שופטים ושופרים משראל, שצאמר ואישבה ידי עליו ואצרוף פבור סיניך וגו' ואישבה
שופטיך. אמר עולא, אין וירושלם נפרית אלא בצדקה, שצאמר ציון כמשפט תפדה ושביה בצדקה. אמר רב פפא, אי בטלי יהירי,
בטלי אמגושי. אי בטלי דיניי. בטלי גזרפטי. אי בטלי יהירי, בטלי אמגושי. דכתיב ואתם יהירי, בטלי אמגושי. דכתיב ואתם יהירי, ואתם יהירי,
דיניי. בטלי גזרפטי, דכתיב ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי,
עם עני תושע וגו'. אמר רבי יוחנן, אם ראית דור שצרות רבות באות עליו פנה, חפה לו, שצאמר כי בא כנהר צד רוח ה' נוססה
בו, וסמך ליה ויבא לציון גואל. ואמר רבי יוחנן, אין בן דוד בא אלא בדרו שפולו זפא, או פולו חייב. בדרו שפולו זפא, דכתיב
ועמד פולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. בדרו שפולו חייב, דכתיב וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע, וכתוב למעני אעשה.
אמר רבי אלכסנדר, רבי יהושע בן לוי רמי, פתייהו, וכתוב ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי,
והושע בן לוי רמי, פתייהו, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי, ואתם יהירי,
רוכב על חמור. אמר ליה שבור מלפא לשמואל, אמריתו, משיח על חמרא אתי, אישרד ליה ססבא פרקא דאית לי. אמר ליה, מי
את לך בר חזיר גונוי. רבי יהושע בן לוי, אשפחיה לאלהו דתו קאי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי. אמר ליה, אתינא
לעלמא דאתי. אמר ליה, אם ירצה אדון היה. אמר רבי יהושע בן לוי, שנים ראיתי, וקול שלשה שמעתי. אמר ליה, אימת אתי
משיח. אמר ליה, זל שיליה לדדיה. והיכא יתיב, אפיתחא דרומי. ומאי סימניה, יתיב ביני עניי סובלי חלאים. וכוון, שרו ואסירו
בחד וימנא. איהו, שרי חד ואסיר חד. אמר, דילמא מבנינא דלא איעבב. אזל לגביה, אמר ליה, שלום עליך רבי ומורי. אמר ליה,
שלום עליך בר ליואי. אמר ליה, אבטתך לך ולאבוד לעלמא דאתי. אמר ליה, שקורי קא שפר בך, דאמר לי היום אתינא ולא אתא. אמר
ליה, הכי אמר לך היום אם בקולו תשמעו. שאלו תלמידיו את רבי יוסי בן קיסמא, אימתי בן דוד בא. אמר, מתירא אני שמא
תבקשו ממני אות. אמרו לו, אין אנו מבקשין ממך אות. אמר להם, לכשפול השער הזה, ויבנה, ויפול, ויבנה, ויפול, ואין מספיקין
לבנותו עד שפן דוד בא. אמרו לו רבינו, תן לנו אות. אמר להם, ולא פך אמרתם לי, שאין אתם מבקשין ממני אות. אמרו לו, ואף
על פי בן. אמר להם, אם פך, והפכו מי מערת פמיים לרם, ונתפכו לרם. בשעת פמרתו אמר להו, העמיקו לי, אינוני,

שאין סוס מדי אוכל בו תבן, שמוציאן הארונות חוץ לקרקע ועושין מהן אבוסים במלחמת גוג ומגוג: שאין כל קול וכו', כלומר עתידין פרס ומדי לבא על בבל וללכדה ותגמלאה כל ארץ בן חיליות פריסים וסוסיסה ומשם באים לא"י ולכבדים אותה: עד שתפשוש מבלות על ישראל פי' הדישים שנאמר לבן יתנן לישראל עד עת יולדה ילדה היינו ט'

חדשים כדמירדגומינן (מכאן היה) ומסרחן כעידן ילדתא דתלמוד רבתיב (מכאן היה) ועמד רועה בעוה ה' וגו' ירשבו כי עתה יגדל ומורגמנין ויתבונן מבני גלותהוה: על בני ישראל היינו כל העולם שישראל מפריסה בה יייה משיח ולא אחמיניה: בטולא דכופיתא אבא כהני. רצה הרעי של חמור כלומר אפילו בחר. בצל ובלבד שארנג: כופיתא. רע כמו רמא כופת' וסבר ירדנא כבבא בתרא ד' (גז): מאי מעמא. אמר לא אחמיניה: חבלו של משה. גרולו ולקמן בעי מאי היא ל"א חבלו פריסה וחבלים שהיו בימי משה מחיל הגויים: לעשות להם נס. עלעות בורוע על כררס של מלכי פרס: ביישעה שניה. בימי עזרא כביאא פאשונה בימי ביישעה מהדיקשן הכתוב מאי טעמא. איזו צרה באה בארץ בימי שאתה אומר לא אחמיניה: סננה מפרש בב' (דף סח) בר מחמיניהט שיועד ימציר השדות ויבדילן עד כן של פלוגי מבאן ואילך של פלוגי ובידו וברא ליה לאחד ולמעט לאחר וכשפוגעו אותו סנטר רוצה למרוד שהותיו לקצר ימציר השדות ודומה כמו שפגע בו ארי: נבאי. גובה מס המלך: פי' שכל הנכרה שלו. הקדיש מצטער בעצמו כיוולדה ואומר בשעה שמעביר הגויים מפני ישראל היאך אאבדי אלו מפני אלו: פבליא של מעלה ושל מטה. לאנבי ישראל: אפילו הנכרה לא גרסינן רהיט ונפיל תורא ואייל ושדי סוכיא באוריה. כשרץ השור ונפל מרעה סוס מנקומם באבוסו מה שלא היה צריך לעשות קודם מפתל של שור שהיה חביב עליו שור ביותר בשוממרה השור היום או למחר ממפתלו קשה לו להציא סוס מנפי השור לאחר שהתמרדו שם על הקדיש כיון שהיה מפתל של ישראל וכן גדולתו לגויים וכשהורים ישראל בתשובה ונגאלין קשה לו לאבד גויים

שאין כל דקל ודקל ששכבכל שאין סוס של פריסים נקשר בו, ואין דף כל ארון וארון שבארץ ישראל שאין סוס מדי אוכל בו תבן. אמר רב, אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכות הרשעה על ישראל תשעה חדשים, שנאמר 'לכן יתנם עד עת יולדה ילדה', ויתר אחיו ישבון על בני ישראל. אמר עולא, ייתי ולא אחמיניה. וכן אמר [רבנן], ייתי ולא אחמיניה. רב יוסף אמר, ייתי ואופי דאייתיב בטולא דכופיתא דתמריה. אמר ליה אבוי [לרבנן], מאי טעמא, אילימא משום חבלו של משה, והתניא, שאילו תלמדינו את רבי יאסעור, מה עשה אדם ויגזל מהחלו של משה, יעסק בתורה ובגמילות חסדים. ומה, הן תורה והן גמילות חסדים. אמר [ליה], שמא יגרום החטא, כדרכי יעקב בר אידי, דרבי יעקב בר אידי רמי, פתיב הבה אנכי עמך ושמתידך בכל אשר תלך, וכתיב ויירא יעקב מאד ויירד לו, שהיה מתירא שמא יגרום החטא. פתניא, עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה. עד יעבור עם זו קניית, זו ביאה שנייה. אמור מעתה, ראויים היו ישראל לעשות להם נס בביאה שניה כביאה ראשונה, אלא שגרום החטא. וכן אמר רבי יוחנן, ייתי ולא אחמיניה. אמר ליה ריש לקיש, מאי טעמא, אילימא משום דכתיב 'פאשר יגוס איש מפני הארץ ופגעו הדוב [ובא הברת] וסמך ידו אל תקור וגשכו נחש', בא ואראך דוהנתו בעולם הזה. בזמן שאדם יוצא לשדה, ופגע בו סנמר, דומה כמי שפגע בו ארי. וכנס לעיר, פגע בו גפאי, דומה כמי שפגעו דוב. נכנס לביתו ומצא בגו ובגותיו מוטלין פרעב, דומה כמי שגשכו נחש. אלא, משום דכתיב 'שאול נא וראו אם ילד יקר מודע ראיתי כל גבר ידיו על תלציו כילודה ונתפכו כל פנים לירקון'.

מאי דאיתי כל גבר? אמר רבא בר יצחק, אמר רב, מי ששל גבורה שלו. ומאי ונתפכו כל פנים לירקון? אמר רבי יוחנן, פמליא של מעלה ופמליא של מטה. במשעה שאמר הקדוש ברוך הוא, תללו מעשה ידי, ותללו מעשה ידי, היאך אאבד אלו מפני אלו. אמר רב פפא, היינו דאמרי אינשי, והיט ונפל תורא ואילו ישדי ליה סוכיא באוריה. אמר רב גידל, אמר רב, גידל, אמר רב יוסף, פשיטא. והלא, מאן אכיל לה, חילק ובילק אכילי להו. לאפוקי מדרבי הילל, דאמר אין משיח לישראל, שפבר אכלוהו בימי חזקיהו. אמר רב, לא אברי עלמא אלא דוד. ושמואל אמר, למשה. ורבי יוחנן אמר, למשיח. מה שמו? דבי רבי שלא אמרי, 'שילה' שמו, שנאמר 'עד פי' בא שילה'. דבי רבי נאי אמרי, 'יוני' שמו, שנאמר 'יהי שמו' שמו, שנאמר 'אשר לא אהן לכם חניניה' ויש אומרים, 'נחנחם כן חזקיהו' שמו, שנאמר 'פי' רחם מפני מנחם משיח נפשי'. ורבנן אמרי, 'חיוורא דבי רבי שמו, שנאמר 'אכן חליוני הוא נשא ומכאובינו סבלם ואנחנו חשבנוהו נגוע מופה אלהים ומעונה'. אמר רב נחמן, אי מן חניא הוא, כגון אנא, שנאמר 'היה אדירו ממונו ומושלו מקרבו יצא'. אמר רב, אי מן חניא הוא, כגון רבינו תקדוש. אי מן מתיא הוא, כגון דינאל איש חמדות. אמר רב יהודה, אמר רב, עתיד תקדוש ברוך הוא להעמיד להם 'דוד' אחר, שנאמר 'ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם', 'הקים' לא נאמר, אלא 'אקים'. אמר ליה רב פפא לאבוי, והכתיב 'דוד עבדי נשיא להם לעולם'. כגון 'קיסר', ו'פלגי קיסר'. דרש רבי שמלוא, מאי דכתיב 'הוי המתאווים את יום ה' למה זה לכם יום ה' הוא חשך ולא אור', משל לתרגול ועטלף שהיו מצפין לאור. אמר ליה תרגול לעטלף, אני מצפה לאורה, שאורה שלי היא. ואמרה, למה דף אורה.

מפני ישראל: אוריה. כמו (מלכים א ה) ארות סוסים: דאכלי שני משיח. שובע שיהיה באותן הימים לישראל יהיה: אלא חילק ובילק אכילי להו. רב היו רבלין לומר כאדם שאומר וכי שדים ושדתות יאכלוהו ובסמכת חולין (דף טז) לא חילק ידענא ולא בילק ידענא ולי נראה דמשמעותא לשון חילק ובילק לשון חורבה כמו בוקה ומבוקה ומבולקה (נחום ב) ואמרין בחולין (שם) לא חילק דרבנן דמצריכין לחלק הימין שמצריכין לחלק כל הטבעת ולשירי עד פני פולו ולא בילק לרבי יוסי שמחריב הימין שחורץ קצת בתוך הטבעת והשאר חוץ לטבעת ונראה למורי דאין לו משמעות לא הבא ולא התם ל"א חילק ובילק ב' דיני סודם שהיו מלמדיה כר' און משיח לישראל. שחזקה היה משיח ועליו נאמרו כל הנבואות אצמיה קרן לבית ישראל ועמד ורעה בעוה ה' אלה לודו. בכות דר' שהיה עתיד לומר מה שירות ותושבותיו: למשה. שבביל שמה שהיה עתיד לקבל את התורה: מה שמו. של משיח: ינון שמו. כמו ינאי כל שאל היה דורש אחר שמו לפני שמש. עד שאל נברא היה שמו ינון והיינו אחד מן דברים שעליו במשחבה ליבראות: ולא אתן להם חניניה. עדיין לא יבא משיח: מנחם. בן חזקיה: חיוורא דבי רב. מצורע של בית רבי: אי מן חניא הוא כגון רבינו הקדוש. אם מלכם מאותן שהים עכשיו והאי היינו רבינו הקדוש דסובל תולדותיו וחסדי גמור היה כדאמרין בבבא מציעא (דף פה). ואם היה מאותן שמתו כבר היה נדק איש שמודות שגורב במוסרן כגוב אריות וחסדי גמור היה והאי כגון לא דוקא ל"א כגון רבינו הקדוש כלומר אם יש דוגמתו בחיים היינו רבינו הקדוש ואם דוגמא הוא למתים היינו כגון דינאל איש חמדות: דוד אחר. שעתיד למלוך עליהם: אקים. הקים לא נאמר אלא אקים: כגון קיסר ופלגי קיסר. מלך ושני לו כן דוד החדש מלך כדכתיב ודך מלכם אשר אקים ודוד המלך שני לו כדכתיב נשיא להם ולא כתוב מלך: שפלק קלבא שוריי' בלעז' ואין לה עינים: שאורה שלי הוא. שיש לו עינים לראות ונמצאתי נהנית בה כן ישראל מצפין לגאולה שיום ה' יהיה להם אור אבל הגויים למה מקים אותו הרי הוא להם חשך ולא אור.

ה"ג

ה"ג היינו דאמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו וכו' אקוט בידו. אקח ישראל
ואמלך עליהם כמו נקטיה ארבעים שנה אקוט בידו בידו קטן של ארבעים שנה
ש הוא משונה מידות שאפניו וטובטמו אהינו משיח שינויין גדולים יהיו בדרורו
ופשטיה דקרא מירוח גבי מתי מדרב רבי אבא דכתיבי אקוט משמע אף הלכא ויהי

מתנבא: מיוחד. חשוב: ה"ג רבי אומר ג'
דורות שנאמר יראוך עם שמש כלומר
בהדי גוש שכתבו בני (ההלים עב) לפי
שמש שני שמו ייראוך ישראל אלפי ירח
לפני מלכות בית דוד שנמשל כירח כדכתיב
(שם פט) כירח יכון עולם וגו' כמו כן ייראוך
דור דורים דור אחד דורים ב' הרי ג': אין
להם משיח ישראל. אלא הקב"ה ממלך
בעצמו ויגאלם לבדו: שרי ליה מריה. ימחול
לו מיהא שאמר בדרים אשר לא כן: ואלו
וכרה מיהא מנבא על משיח כבית שני.
דכתיב בתרי עשר הנה ממלך יבא דך וגו'.
ולאו היינו זכריה בן יהוידע הכהן שניבא
בבית ראשון אלא זכריה בן ברכיה שהיה
מלכות דרושי: רבי אומר שריה' כמנין
ימות התמה דכתיב כי יום נקם בלבי ושנת
נאוילי באה. וליום נקם של מרגלים ארבעים
יום מה יום נקם של מרגלים שנה אחת בכל
יום כדכתיב (מדרב טד) כי ילשנה לוי לשנה
וגו' כך שנת גאולה באה שנה ליום שנה
ליום שלכל יום יום של שנה זו הכתובה
שנת נאוילי במקרא זה נותנים שנה אחת
ואית דרטי רבי אומר ש'ה אלפים שנה
דכתיב שנת נאוילי באה ושנה של הקב"ה
הכי הוי דכתיב (תהלים צ) כי אלף שנים
בעיניך כיום: ועד עכשיו. ימות המשיח:

לאיברי לא גלית. שלא הוצאתי דבר מפי שהיו איברי יכולין לשמוע אבל בלבי
היה טמון הדבר: למען ירבו ימיכם כימי המשוש על האיץ. ולא עמדו בארבע
כל כך אבל עתידין לעמוד כשיבא משיח: כמישוש חתן. שבעת ימי המשחה בן
ישש עלוך שבעת ימים וימו של הקב"ה אצל שנת: כי מינ' נח כמו כימי נח כחשבון

השנים שנמצא בידו לאותו זמן שנשבע ה'
ממבור מן מי נודע על הארץ כן שנבעתי כפי
אותו חשבון נשבעתי מקצף עלוך ומשחך כן
שלא אחריהן שני עולמי לאחד שיבא משיח
עד שיכלה זה הזמן: לא נתנבאו. טובה
לישראל: עין לא ראתה. דאין קץ לדבר.
צדיקים אינן עומדין. גדולת חן של בעלי
תשובה שאין בריה יכולה לעמוד (לפניהם)
(ובמחיצתם): ברישא לרחוק. שנתרחק מן
הקב"ה ואח"כ שאלו תשובה חזרו
שלום לקרוב מעיקרא אלא גבור גדולו כחן
של בעלי תשובה: שיהיה רחוק מן הבעירה.
כל ימיו דהיינו צדיק גמור: אפיקורוס ופגלה
פנים. מפורש לקוח בירת בשר. מליה.
מכאן. מן הפסוק הזה שכתוב כי דבר ה' בוח
(אמר ה' וכו' מחלל את הקדשים ומחלל
קדשים ומבזה מועדות ומגלה פנים כיו היינו
דבר ה' בוח) וביזיון הוא: חזר בירת היינו
את בירת הפר: מועדות. חזר של מועד.
קדקון וכו' תורת יתרות: קפ"ו [ות]
ומנייה שוח [וזה]. ושאל רבו גזירה שוח
לא גמור מרבה הפשטה. היה עושנה כמו
שנאמר עקב: זה העובד ע"ה. ויהי דבר ה'
דבר שדבר הקב"ה בעצמו לישראל דאביו
ולא ידעה לך מפי הגבורה שמענו: חזר.
לשנותה.

ומר

ארבע מאות שנה, וכתביהם, ש'מחננו פימות עניתנו. רבי אומר, שלש מאות ושישים וקמ"ש שנה, כמנין ימות הקפדה, שנאמר 'פי
יום נקם בלבי ושנת נאוילי באה', מאי 'יום נקם בלבי', אמר רבי יוחנן, ללבי גלית, לאברי' לא גלית. רבי שמעון בן לקיש אמר, ללבי
גלית, למלאכי השרת לא גלית. תני אבימי בריה דרבי אבהו, ימות המשיח לישראל, שבעת אלפים שנה, שנאמר 'כמישוש חתן על
פלך ישיש עלוך אלתרדו'. אמר רב יהודה, אמר שמואל, ימות המשיח כמיום שנברא העולם ועד עכשיו, שנאמר 'כימי השמים על
הארץ'. רבי נחמן בר יצחק אמר, כימי נח עד עכשיו, שנאמר 'כי מי נח אלו לא יאשר נשבעת'. אמר רבי תייא בר אבא, אמר רבי
יוחנן, כל הנביאים פולין לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא 'עין לא ראתה אלהים ועד עכשיו, יעשה למחמה לו'. ופליגא
דשמואל, דאמר שמואל, אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכותי כלבד. ואמר רבי תייא בר אבא, אמר רבי יוחנן,
כל הנביאים לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה, אבל צדיקים גמורים, 'עין לא ראתה אלהים ואלתך'. ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי
אבהו, (אמר רב), מקום שבעלי תשובה עומדין שם, צדיקים אינן עומדין שם, שנאמר 'שלוש שלום לדחוק ולקרוב'. ברישא רחוק,
והדר קרוב. מאי 'רחוק', רחוק דמעיקרא. ומאי 'קרוב', קרוב דמעיקרא ודהשתא. ורבי יוחנן אמר, ל'רחוק', שהוא רחוק מעבירה.
'קרוב', שהוא קרוב מעבירה ונתרחק ממנה. ואמר רבי תייא בר אבא, אמר רבי יוחנן, כל הנביאים פולין לא נתנבאו אלא למשיח
בתו לתלמיד חכם, ולעושה פרקמניא לתלמיד חכם, ולמחנה תלמיד חכם מנכסיו. אבל תלמידי חכמים עצמן, 'עין לא ראתה
אלהים ואלתך'. מאי 'עין לא ראתה'? אמר רבי יהושע בן לוי, זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. ריש לקיש אמר, זה 'עדן',
לא ראתה עין מעולם. ואם תאמר, אדם היכן דר, בגן. ואם תאמר 'גן' הוא 'עדן', תלמוד לומר 'נתנה יוצא מעדן להשקות את הגן'.
והאומר אין תורה מן השמים וכו': תנו רבנן, 'כי דבר ה' בזה ומצותו הפר הכרת תפירת', זה האומר אין תורה מן השמים. דבר אחר,
'כי דבר ה' בזה', זה אפיקורוס. דבר אחר, 'כי דבר ה' בזה' זה המגלה פנים בתורה. 'ואת מצותו הפר', זה המפר בירת בשר. 'הכרת
תפירת', 'הכרת' בעולם הזה, 'תפירת' לעולם הבא. מכאן אמר רבי אלעזר המודעי, המחלל את הקדשים, ותמכנה את המועדות,
והמפר ברותו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא פתלכה, ותמלכין פני חבירו ברבים, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים
טובים, אין לו חלק לעולם הבא. 'כי דבר ה' בזה', זה האומר אין תורה מן השמים. ואפילו אמר, כל התורה פולה מן
השמים, חוץ מפסוק זה, שלא אמרו הקדוש ברוך הוא, אלא משה מפי עצמו, והו' 'כי דבר ה' בזה'. ואפילו אמר, כל התורה פולה
מן השמים, חוץ מדקדוק זה, משל וחומר זה, מנורה שנת זו, זה הוא 'כי דבר ה' בזה'. תניא, היה רבי מאיר אומר, הלומד תורה,
ואינו מלמדה, זה הוא 'דבר ה' בזה'. רבי נתן אומר, כל מי שאינו משיגה על המשנה. רבי נחוראי אומר, כל שאפשר לעסוק בתורה,
ואינו עוסק. רבי ישמעאל אומר, זה העובד עבודת פוסקים. מאי משמעה, דתנא דבי רבי ישמעאל, 'כי דבר ה' בזה', זה המכנה דבור
שנאמר לו 'למשה מפניו', 'אנכי ה' אלתרדו', 'לא יהיה לך אלהים אחרים' וגו'. רבי יהושע בן קרחה אומר, כל הלומד תורה ואינו חוזר
עליה, דומה לאדם שאינו קוצר. רבי יהושע אומר, כל הלומד תורה ומשכחה, דומה לאשה שוילתת וקוברת. רבי עקיבא אומר,

ומר

זמר בכל יום. היה מסדר למועד אע"פ שסודר בפיך כומר והוא יגרום לך שתואר לעולם הבא בשמחה ובשרים: נפש עמל עמלה לו. מפני שמלא בתורה תורה ועמלת לו: כי אבך עליו פירו. מפני שהוא משים דברים בפיו תמיד כאבוק שעל הדמור וישנא אחרת: זמר כלומר שטוסק בשירים ובזמירות תדיר תדיר נעשה

זמר כך החזור על התורה נעשה לו סדורה
בפיו: תורה עומלת לו. שמחורת עליו
ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה
וסדריה ולכן כל משה מפני שאבך שכחך פירו
על דברי תורה: דרופתקי. טרחנין כלומר כל
הגופין לעמל נברא: טוביה לזוכי. אשריו
למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה לשון
אחר דרפתקי כיש ארוך ומפני שאבך בו מעות
כל הגופין נרתקין הם לקבל ולהכניס דברים
אשריו למי שזכה ונעשה רתק לתורה:
לומר תורה לפרקים. ואינו לומר תדיר תדיר
כמי שיהא לו אשה רבועה פעמים זו פעמים
זו: שנאמר כי נעים כי תשמרו. אימתי
תשמרו לא תהו (ובזמן) שיכנונו חידיו על
שפתיו: לא תהו לו למשה לכתוב אלא
ואחות לוטין תמנע. בתמיה דבר שאינו צריך
הוא וכן היה מלגלה ואומר שכתבו משה
שלא לצורך ולקמיה מפרש הדיינו מגלה
פנים בתורה: וילך ראונו גו'. והיינו נמי
שלא לצורך: תכבלי משה. בתנן בלא שום
הנאה היא חוטה: מלכותא כלא תנא. ש
גדול אלא שאינו מעטר וכיון דתנמע היתה
אחות מלך וראי בת מלך היא: כגומב שאותה
שפחה לאומה זו. לבני אברהם יצחק
(רע"ב) שהן יראי שמים ולא אחיה גברת

לאומה אחרת ולכן נעשית פולגש לאלופו בן עשו שהיה מורע יצחק: לרחקה. מנחת כנפי השכינה שהיה להם לגיירה: כימי קציר חטים. לאחר שקצרו השדה שהכל רשאיין ליכנס בתוך שדה חבריהו: ירוחו. כדמתרגמינן ולא איתפרש מאי היא: סגילי וסביסקי וסבסוקין. מינן אחרים סגילי עקרי לשעבר והוא ממתי

בשמים ואמהות של אותן עשבים קרי סגילי
(וסבסקין) וסביסקין נמי מין בשמים: מעויו.
תורה: שלום שלום. תרתו יזמני אחד למעלה
ואחד למטה: והלא רשאיין כל שבעה לשלמיה.
דכתביב לנטוע שמים וליסוד ארץ: אשר
עשו בתוך. דמתרגמינן דשעבידו לאוריהא
בחרן וקרי להו עשייה: כאילו עשאו. לאותו
דבר מנחה: והלא אחריו חבה. דכתוב (שמות
ז) (ויאמר) אל אחרן קח מטך ונטה ירך.
מגלה פנים בתורה. מעוז פנים כלפי עוסקי
תורה מגלה פנים משמע לן דחמרי
מאפיקורות דאפיקורוס הדיינו לאית דבי
אפיקורותא בעלמא: אלא למ' מבוה
תלמידי חכמים עצמן אפיקורוס היו. כי
דמבוה חברו בפני תלמידי חכמים ללא מגלה
פנים הוא ונחשת מאי יבנהו שיהיה פנים
בתורה: והוא שן חוקיה. שהיה דורש
באגדות של דופי: איכא דמתני לה אסיפא.
דברייתא דתתני כמאן אמר רבי אלעזר וכו'
המגלה פנים בתורה רב ורבי חנינא וכו': מאי
אותי לן. וכן אמר רבי יוחנן שעולם מתחייב
עליהם: מגלה פנים בתורה הוא. שכופר
במה שכתבו בתורה: אם לא בריתי יושב
ולילה גו'. דמתני לעולם ומימי אחרתו
והוא אומר דלא מהני מידה: מוכבא נמי
שמעונו. שהצדיקים מהנין לאחרים.
לא

וההרשתי דמית' היות אהיה כמוד
אוכיך ואערכה לעיניך. ועליו מפורש בפסקה, 'הוי
מושיכי העין בתכלי השוא וכעבות העגלה חטאה'. מאי 'פעבות העגלה'? אמר רבי אסי, יצר הרע, פתחלה דומה לחוט של פוביאי,
ולבסוף דומה לעבות העגלה. דאתן עלה מיתה, 'אחות לוטין תמנע' מאי היא? תמנע, בת מלכים הוא, דכתביב 'אלוף לוטין אלוף
תמנע', וכל 'אלוף', מלכותא בלא תאנא היא, נעניא לאיגוריו. באתה אצל אברהם יצחק ויעקב, ולא קבלוה. הלכה והיתה פילגש
לאילופי בן עשו, אמרה, מוטב תהא שפחה לאויבה זו ולא תהא גבירה לאויבה אחרת. וזכ מיהא עמלק, דצעיריהו לישראל. מאי
מעמא, דלא איבעי להו לרחקה. 'ילך ראונו בימי קציר חטים', אמר רבא ברבי יצחק, אמר רב, מקאן לצדיקים שאין פושטין דיהן
בגול. 'וימצא דודאים בשדה', מאי 'דודאים'? אמר רב, 'ירוחי'. לוי אמר, 'סגילי'. רבי יוחנן אמר, (סביסקין). אמר רבי אלכסנדר,
כל העוסק בתורה לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שנאמר 'או יחוק כמעויו יעשה שלום לי שלום יעשה
לי'. רב אמר, פאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה, שנאמר 'ואשים דברי כפיד וביצל ידי כפיתיד לנטוע שמים וליסוד ארץ'. רבי
יוחנן אמר, אף מגין על כל העולם כולו, שנאמר 'ביצל ידי כפיתיד'. ולוי אמר, אף מקרב את הגאולה, שנאמר 'ולאמר לציון עמי
אתה'. אמר ריש לקיש, כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו, שנאמר 'את הנפש אשר עשו בחרן'.
רבי אלעזר אומר, פאילו עשאן לדברי תורה, שנאמר 'ושמרתם את דברי התורה הזאת ונשמרתם אותם', רבא אמר, פאילו עשאו
לעצמו, שנאמר 'ועשיתם אותם', אל תקרי 'תורה', אלא 'אתם'. אמר רבי אבהו, והלא אהרן הכהן, אלא לומר לך, כל המעשה את
הכתוב פאילו עשאו, שנאמר 'אמנף אשר הכית בו את היאר', וכי משה הכהן, והלא אהרן הכהן, אלא לומר לך, כל המעשה את
חבירו לרבר מצוה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו: אפיקורוס: רב ורבי חנינא. אמרי תרוויהו, זה המבנה תלמיד חכם. רבי יוחנן
ורבי יהושע בן לוי אמרי, זה המבנה חבירו בפני תלמיד חכם. בשלמא למאן דאמר, המבנה חבירו בפני תלמיד חכם, 'אפיקורוס'
הוי. מבנה תלמיד חכם עצמו, 'מגלה פנים בתורה שלא בהלכה' הוי. אלא למאן דאמר, מבנה תלמיד חכם עצמו, 'אפיקורוס' הוי.
מגלה פנים בתורה, כגון מאי. כגון, מנשה בן חזקיה. ואיכא דמתני לה אסיפא, מגלה פנים בתורה, רב ורבי חנינא אמרי, זה המבנה
תלמיד חכם. רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי, זה המבנה את חבירו בפני תלמיד חכם. בשלמא למאן דאמר, המבנה תלמיד
חכם עצמו, 'מגלה פנים בתורה' הוי. מבנה חבירו בפני תלמיד חכם, 'אפיקורוס' הוי. אלא למאן דאמר, מבנה חבירו בפני תלמיד
חכם, 'מגלה פנים בתורה' הוי. 'אפיקורוס', כגון מאן. אמר רב יוסף, כגון הגי דאמרי, 'מאי אהני לן רבנן, לדידהו קרו, לדידהו תני'.
אמר ליה אבוי, האי, מגלה פנים בתורה נמי הוא, דכתביב 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי'. אמר רב נחמן
בר יצחק, מוכבא נמי שמע מניה, שנאמר 'ונשמתי לכל המקום בעבורם'. אלא, כגון דיתביב קמיה רביה, ונפלה ליה שמעתא בדוכתא
אחריתא, ואמר 'הכי אמרינן התם', ולא אמר 'הכי אמר מר'. רבא אמר, כגון הגי דבי בגימין אסיא. דאמרי, מאי אהני לן רבנן מעולם.

1 זמר בכל יום. היה מסדר למועד אע"פ שסודר בפיך כומר והוא יגרום לך שתואר
2 לעולם הבא בשמחה ובשרים: נפש עמל עמלה לו. מפני שמלא בתורה תורה
3 ועמלת לו: כי אבך עליו פירו. מפני שהוא משים דברים בפיו תמיד כאבוק שעל
4 הדמור וישנא אחרת: זמר כלומר שטוסק בשירים ובזמירות תדיר תדיר נעשה
5 זמר כך החזור על התורה נעשה לו סדורה
6 בפיו: תורה עומלת לו. שמחורת עליו
7 ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה
8 וסדריה ולכן כל משה מפני שאבך שכחך פירו
9 על דברי תורה: דרופתקי. טרחנין כלומר כל
10 הגופין לעמל נברא: טוביה לזוכי. אשריו
11 למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה לשון
12 אחר דרפתקי כיש ארוך ומפני שאבך בו מעות
13 כל הגופין נרתקין הם לקבל ולהכניס דברים
14 אשריו למי שזכה ונעשה רתק לתורה:
15 לומר תורה לפרקים. ואינו לומר תדיר תדיר
16 כמי שיהא לו אשה רבועה פעמים זו פעמים
17 זו: שנאמר כי נעים כי תשמרו. אימתי
18 תשמרו לא תהו (ובזמן) שיכנונו חידיו על
19 שפתיו: לא תהו לו למשה לכתוב אלא
20 ואחות לוטין תמנע. בתמיה דבר שאינו צריך
21 הוא וכן היה מלגלה ואומר שכתבו משה
22 שלא לצורך ולקמיה מפרש הדיינו מגלה
23 פנים בתורה: וילך ראונו גו'. והיינו נמי
24 שלא לצורך: תכבלי משה. בתנן בלא שום
25 הנאה היא חוטה: מלכותא כלא תנא. ש
26 גדול אלא שאינו מעטר וכיון דתנמע היתה
27 אחות מלך וראי בת מלך היא: כגומב שאותה
28 שפחה לאומה זו. לבני אברהם יצחק
29 (רע"ב) שהן יראי שמים ולא אחיה גברת

לא שרו לן עורבא. לא אמרו לנו שום חידוש שלא מצינו בתורה (דשרינן עורבא).
דקא שרינא לכו עורבא. שדחתה זה אינו מצוי בתורה אלא סופרים אמרוהו: כגון
דאמר הנהו רבנן, כאדם שאומר אותו ת"ח לדשון בווי הוא זה שהיה לו לומר
רבותינו שבמקום פלוני ג"א כגון דאמר הני רבנן דכשואו מספר שום דבר מרבנן

אומר הני ולשון גנאי הוא הני אבל הנהו
רבנן אינו גנאי: כי משו מגלת אסתר. לתקן
לה מטפחת אמרי הא מגלת אסתר לא כביא
מטפחת כלומר בלשון כביא אל' לרב יהודה
הא דאי לא צריכא מטפחת כגון האחרות
ולשון גנאי הוא דהוה להו למימר לרשב
בלשון שאלה כך צריכה או אינה צריכה:
מעין בית ה'. יצא והשקת את חבל שטים
(ויאל ד): מנדים. דינטרס' בלע"ז כל מיני
פירות מתוקים: יכב'. בכל חוש וחדש
יתבשלו ב: פירות: בשמו. שאומר פלוני
ואינו אומר מירב פלוני א"ל: ההוא כבן
י"שר וכן אמר רבי יוחנן. כדברך ור' יוחנן
נמי הכי קאמר כדאמרת מיר' ולא גרסין וכן
אמר רבי יוחנן ישר: כי האי גוונא. מי מחיו
כאפקותא: אלא אי שמע לך מדיי האי
שמע לך: לגלג עליו אותו תלמיד. אדרבי
יוחנן דהיינו אפקותא: כדכב. אבן טובה
וכך שמה: שפשוטין. תלמות שהשמש זורח
בהם כמו (תהלים פד) שמש ומגן היינו שמש
ממש (ל"א) לאבני אקדה שהקב"ה חוקק
כבמקדה עד שחוקק בהם עשר ברום
עשרים: צילצילתא. עוף קוף. גל של עצמות.
שמת דאדם שמת נעשה ל של עצמות:
קומפיות. שתי קומות גל אדם הראשון
כדאמרין בחגיגה (דף י"ב) שמיעטו הקב"ה
הדעמידו על מאה אמה שנאמר ותשת עלי
כפר כף בגימטריא הכי הוי: כנגד היכל
ובתוליו. שכך דתיה אורך כל היחביל עם

שמיעו לך. פי הא דיתבי רבי יוחנן וקא דריש, עתיד הקדוש ברוך הוא להביא אבנים טובות ומרגליות, שהן שלשים על שלשים
אמות, וחוקק בהם עשר ברום עשרים ומשמין בשערי ירושלים, שנאמר 'שמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אקדה וגו'. לגלג
עליו אותו תלמיד, אמר השתא כביעתא דצילצילא. לא משקחינו. כולי האי, משקחינו. למים, הפליטה ספינתו בים, חיונהו למלאכי
השרת, דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות. אמר להו, הני למאן. אמרי, עתיד הקדוש ברוך הוא להעמידן בשערי ירושלים. פי הדר
אשקחיה לרבי יוחנן דיתבי וקא דריש, אמר ליה, רבי, דרש, וקד נאה לדרוש. בשם שאמרת, כד ראתי. אמר לו, ריקת, אם לא
ראית לא האמנתי, מלגלג על דברי חכמים אמה, יתב ביה עניה ועשאו גל של עצמות. מיתבי, יאולך אתכם קוממיות, רבי מאיר
אומר, מאתים אמה, בשתי קומות של אדם הראשון. רבי יהודה אומר, מאה אמה, כנגד היכל ופתוליו, שנאמר 'אשר בנינו פנטעים
מגודלים בנערותיהם בנותינו כוונות מחוטבות לבנות היכל' וגו'. פי קאמר רבי יוחנן, לפני דבי וקא. מאי ועלהו לתרופה? רבי יצחק
בר אבודימי ורב חסדא, חד אמר, להתיר פה של מעלה. וחד אמר, להתיר פה של מטה. איתמר (נמי). חזקיה אמר, להתיר פה
לאמין. רב קפרא אמר, להתיר פה עקרות. רבי יוחנן אמר, 'לתרופה' ממש. מאי 'לתרופה'? רבי שמואל בר נחמני אמר, לתואר
פנים של פעלי הפה. דרש רבי יהודה ברי סימון, קל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה, הקדוש ברוך הוא מבקח וזיוו
לעולם הבא, שנאמר 'מראהו פלגנון פיהו כארום'. אמר רבי תנחום ברי חננאל, קל המרעיב עצמו על דברי תורה בעולם הזה,
הקדוש ברוך הוא משביעו לעולם הבא, שנאמר 'וריון מדישן ביתך ונחל ענניך תשקם'. פי אתא רב דימי אמר, עתיד הקדוש ברוך
הוא ליתן לכל צדיק וצדיק 'מלא עומסו', שנאמר 'ברוך ה' יום יום ועמס לנו האל ישועתנו סלה'. אמר ליה אבוי. וכי אפשר לומר
כן, והלא כבר נאמר 'מי מיד בשעלו מים ושמים בזרת תפן'. אמר ליה, מאי מעמא לא שכחית באגדתא דאמרי במערבא משמיה
דרבא בר כחי, עתיד הקדוש ברוך הוא ליתן לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות, שנאמר 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם
אמלא', 'יש בגימטריא, תלת מאה ועשרה הוי. תניא, רבי מאיר אומר, במדה שאדם מודד, מודדין לו, דכתיב 'בספאפה בשלחה
תרבנה'. אמר רבי יהושע, וכי אפשר לומר כן, אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה, הקדוש ברוך הוא נותן לו מלא עומסו
לעולם הבא, והכתיב 'שמים בזרת תפן'. ואתה, אי אתה אומר כן, איזו היא מדה מרובה, מדת טובה מרובה או מדת פורענות.

הכותלים דכתיב (מלכים א' ו) והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה
ארכו וכותל מרזח שש אמות וכותל מערב שש אמות ואמה אחת טרקסין הרי י"ג
אמות ואולם עשר אמה רוחב וכותל האולם שש הרי כ"ט ומאחורי האולם תא
אחד רחבו שש וכותלו ה' הרי מ' וס' אמה של אורך הבית הרי מואת וחדאי' יכולין

לכוף קומתו וליכנס בפתח שאין לו אלא רום
עשרים כדאמרת: אשר בנינו. כלומר בנים
שלנו יהיו לבנות כאילנות גבוהין מגודלות:
ובנותינו. ובנות שלנו כוונת המוטבות:
לבבנית היכל כלומר ככותל היחביל
מחוטבות כמו (דברים טז) מחוטב עציץ
לישנא אחרינא אויחבל דבית שני קאמר
דקול' לו היכל' לו היכל ברום מאה הוא: לבוי
דבי ויקא. לחלונות שהשמש והאור נכנסין
בהן אבל השערים בנודים יותרו: ולהתיר פה
של מטה. להתיר פה אלמים שיהו מדרבים:
להתיר של מל. פמה. רחם של העקרות
האובלות מן העלץ נשפדות: איתמר נמי
חזקיה וכו'. והיינו דך לדעיל לתרופה:
מראהו כלבנון. והכחיב לעיל מניה שחרות
בערב וסמך ליה חבב מתמקים: וריון מדשן
ביתך. אמר לי רבי לדעיל מהא קרא
מיירי ענינא דמרעיב את עצמו וקאמר
יריון מדשן ביתך שהקב"ה מביעין לעה"ב:
מלא עומסו. מלא חופנו של הקב"ה טובה:
וכי אפשר לומר כן. היאן אדם יכול לקבל
מלא עומסו של הקב"ה הרי אין לו מקום
ליתן דכל העולם כולו אינו אלא כמורת ועד
אגודל: באותן עולמות יתן לביקת את
העומס: במדה שאדם מודד. אם מוד נתן
דקה לעני מלא חפניו הקב"ה מודד בחפניו
ונותן לו: וכי אפשר לומר כן. שהיא הקב"ה
נותן לאדם מלא חפניו והלא אינו יכול
לסבול כל כך.

הוי

הו אומר מדה טובה מרובה מפרט פורענות. בדמיה טובה כתיב דלתו ובמדת פורענות כתיב ארובות ודלת גדול מארובה דד' ארובות יש בדלת במסכת יומא בפרק יום הכפורים (עו.) אלמא מהו טובה מרובה ומעבשיו אין לתמוה בהאך יש באדם כן לקבל שם כל שיהי שדה לפרט פורענות נתון הקב"ה כן באדם לקבלו כל שכן שנתון כח באדם לקבל מדה טובה; צדוקים. ובשופראי אבל חזו; רב יוסף

אמר אב בספר כ. סירא. שיש בו דברי הבאי וכן עליהם ליהי ביטול תורה; לא תפשוט גילדנא מאודניה. כלומר לא תטול ערו של דג אפילו מעל אונג ממני שאחה מפסיד העור דלא צליי משיכה לחבלא להפסידא אלא דאיה יתיה גבנורא איכול ביה תרתין גריצין שאחה יכול לצלות עור הדג עמו ולאבול בו שתי חלות דהוי לפתן לשתי חלות; גלדנא. שם הדג לא להכי נקט מאודניה שדרכו של דג להתחיל לטפס מאזנה; אי מפשטיה. אי ממשעותיה קא ממומתא באורייתא נמי כתיב; דלא לבעול שלא חרבה; דאין הגון לאדם לשנות את דרכו דהיינו דקאמי מאודניה; לישן. איני יכול לישן; קמנה. קדם שהביאה שתי שטרות; נערה. משהביאה שתי שטרות עד שירבה שחור על הלבן הרי היא בגורת; בנערותה שמה תונה. משגברתה ראייה היא לנישואין להכי אמר שלא תנשא; דויא. דאנה; מנע רבים. אותם שאין לך עסק עמם מנע מתוך ביתך; ולא הכל הביא ביתך. אפילו אותם שאחה מתעסק עמם לא תביאם תדיר לביתך אלא מבחוץ דחבר עמכם; איש רעים. שיש לו רעים הרבה; להתרועע. לטון מריעני לו שמתקוטט עמם; ליתקן. מי שזקנו דקה וחלושה; קורטמן. תדע שחכם חזיקי הוא ביותר; עדיקן כספן. מי שזקנו עבה שוטה הוא; כספן. כמו כל בר בר חנה; אסכא כסבא בתרא (עו.ד.); נפח כתיבא. מי שנפח אופיא שבסוטה; לא צחי. בידוע שאינו צמוא; אמר כסאי איכול לחמא. האומר באיזה לפתן אוכלת פת זה; סב לחמא מיניה. בידוע שאינו רובק עוקה הלחם מידו שאילו היה רעב היה אוכל; לא דאית ליה מעקרבתה דקניניה. שזקנו מחולק ומפורצל ויש בין שני

רבי אומר, לעולם לא ירבה אדם רעים לתוך ביתו, שצאמר איש רעים להתרועע. אלא משום דכתיב 'ורדקו קורטמן. עדיקן כספן. דנפח בכסיה, לא צחי. אמר, כסאי איכול לחמא, ליה מעקרבתה דיקניה, כולי עלמא לא יכלי ליה'. אמר רב יוסף, מילי מעלייתא דאית ביה, דרשינא ליה. אשה טובה, בחיק ירא אלהים תנתן. אשה רעה, צרעת לבעלה. מאי תפנתיה, ירשעה מביטו ויתרפא מצרעתו. אשה יפה, אשירי בעלה, מספר ימיו כפלים. העלם ענינו מאשת חו, פן תלכד במצודתה. אל תט אצל בעלה למסוך עמו וין ושכר, כי בתואר אשה יפה רבים היושחתו וצצמוים כל הרועיה. רבים היו פצעי רוכל, המרגילים לדבר ערנה, כניצויז מבעיר גחלת. ככלוב מלא עוף, פן פתיים מלאים מרמה, מנע רבים מתוך ביתך, ולא הכל תביא ביתך, רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סודך לאחד מאלף. משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, אל תצר צרת מחר, כי לא תדע מה ילד יום, שפא למחר אינגו ונקמא מצטער על עולם שאינו שלו. כל ימי עני רעים, פן סירא אומר, אף לילות, בשפל גנים גגו, ובמרום הרים פרמו, ממפטר גנים לגו ומעפר פרמו לברמים. [סימן זורא, רבא, משרשיא, חנינא, טוביה, ינאי, יפה, יוחנן, מרח"ם, יהושע, מקצ"ר]. אמר רבי זורא, אמר רב, מאי דכתיב 'כל ימי עני רעים', אלו בעלי תלמוד. וטוב לב משתה תמיד, אלו בעלי משנה. רבא אמר, איפכא. והיינו דאמר רב משרשיא משמיה דרבא, מאי דכתיב 'מסיע אבנים ועצב בהם', אלו בעלי משנה. ובוקע עצים וספן בס' אלו בעלי תלמוד. רבי חנינא אומר, כל ימי עני רעים, זה מי שיש לו אשה רעה. וטוב לב משתה תמיד, זה שיש לו אשה טובה. רבי ינאי אומר, כל ימי עני רעים, זה אסמניס. זה אסמניס. זה משתה תמיד, זה שדעתו יפה. רבי יוחנן אמר, כל ימי עני רעים, זה רחמני. זה משתה תמיד, זה אכורי. רבי יהושע פן לוי אמר, כל ימי עני רעים, זה

שבילות כמין מעבר; כולי עלמא לא יכלי ליה. בערמימותיה דמתוך שחשב על ימיו בערמות הוא משימ ידו לזקנו ומושך באדם משחשב עד שנקרחה ל"א גרסינן לברתא גוי שיש לו היכר בוקנו שסעד כולי עלמא שלא סעדו אין יוכלין להגיע לכתבו ל"א אוקראת חוק לשון קרחה וכל חזו דברי רוח ולב אין קרין בו. דרשינן כלומר אמרינן להו בפרקא ומשמעין להו

הו אומר, מדה טובה מרובה מפרט פורענות. במדה טובה, כתיב 'ויצו שחקים ממעל וירדתי שמים פתח, וימטר עליהם קן לאכול'. ובמידת פורענות, הוא אומר 'וארובות השמים נפתחו'. במידת פורענות כתיב 'ויצאו וראו פגרי האנשים הפושעים כי פי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון בעל בשור, והלא אדם מושיט יצבעו כאור פעולם היה, מיד נכרה. אלא, אשם שנתון הקדוש ברוך הוא פח ברשעים לקבל פורענותם, כך נתון הקדוש ברוך הוא פח בצדיקים לקבל טובות; רבי יעקבא אומר, אף תקורא בספרים החיצונים וכו'; תנא, בספרי צדוקים. רב יוסף אמר, בספר 'פן סירא' נמי אסור למיקרי. אמר ליה אביי, מאי טעמא. אילימא, משום דכתיב [בית] 'לא תינמשו גילדנא מאודניה דלא לזייל משפיה לחבלא', 'אלא צלי יתיה בגנורא ואיכול ביה תרתין גריצים'. אי מפשטיה, באורייתא נמי כתב 'לא תשחית את עצה'. אי מדרשא, אורח ארעא קא משמע לך, דלא לבעול שלא בדרבה. ואלא משום דכתיב 'פת לאביה מממונת שוא, מפרדה לא יישן בליה'. כמקנותיה, שפא תתפרה. בנערותה, שפא תונה. בגרה, שפא לא תישא. נישאת, שפא לא יהו לה בניס. הויקניה, שפא תעשה בשפיים. הא רבנן נמי אמרוה, 'אי אפשר לעולם בלא זכרים וכלא נקבות, אשרי מי שגבני זכרים, אוי לו למי שגבני נקבות'. אלא, משום דכתיב 'לא תעיל דווא בלבך, דגברי גיבון קטל דווא'. הא, שלמה אמרה 'דאנה בלב איש ישנהה'. רבי אמי ורבי אסי, חד אמר, 'ישנהה מדעתו'. וחד אמר, 'ישנהה לאחרי'. ואלא, משום דכתיב 'מנע רבים מתוך ביתך' ולא הכל תביא אל ביתך. והא, רבי נמי אמרה, דתניא, אלא

לחמא, ליה מעקרבתה דיקניה, כולי עלמא לא יכלי ליה. אמר רב יוסף, מילי מעלייתא דאית ביה, דרשינא ליה. אשה טובה, בחיק ירא אלהים תנתן. אשה רעה, צרעת לבעלה. מאי תפנתיה, ירשעה מביטו ויתרפא מצרעתו. אשה יפה, אשירי בעלה, מספר ימיו כפלים. העלם ענינו מאשת חו, פן תלכד במצודתה. אל תט אצל בעלה למסוך עמו וין ושכר, כי בתואר אשה יפה רבים היושחתו וצצמוים כל הרועיה. רבים היו פצעי רוכל, המרגילים לדבר ערנה, כניצויז מבעיר גחלת. ככלוב מלא עוף, פן פתיים מלאים מרמה, מנע רבים מתוך ביתך, ולא הכל תביא ביתך, רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סודך לאחד מאלף. משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, אל תצר צרת מחר, כי לא תדע מה ילד יום, שפא למחר אינגו ונקמא מצטער על עולם שאינו שלו. כל ימי עני רעים, פן סירא אומר, אף לילות, בשפל גנים גגו, ובמרום הרים פרמו, ממפטר גנים לגו ומעפר פרמו לברמים. [סימן זורא, רבא, משרשיא, חנינא, טוביה, ינאי, יפה, יוחנן, מרח"ם, יהושע, מקצ"ר]. אמר רבי זורא, אמר רב, מאי דכתיב 'כל ימי עני רעים', אלו בעלי תלמוד. וטוב לב משתה תמיד, אלו בעלי משנה. רבא אמר, איפכא. והיינו דאמר רב משרשיא משמיה דרבא, מאי דכתיב 'מסיע אבנים ועצב בהם', אלו בעלי משנה. ובוקע עצים וספן בס' אלו בעלי תלמוד. רבי חנינא אומר, כל ימי עני רעים, זה מי שיש לו אשה רעה. וטוב לב משתה תמיד, זה שיש לו אשה טובה. רבי ינאי אומר, כל ימי עני רעים, זה אסמניס. זה אסמניס. זה משתה תמיד, זה שדעתו יפה. רבי יוחנן אמר, כל ימי עני רעים, זה רחמני. זה משתה תמיד, זה אכורי. רבי יהושע פן לוי אמר, כל ימי עני רעים, זה

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45

שדעתו קצרה. משיש ללבו כל דאגות חבירו דרואג על כל מה שעתיד לבא עליו: רחבה. ואינו משיש ללבו דאגה כל כך ל"א דעתו קצרה רגז: והא איכא שבתות וימים טובים. שאין לקני ישראל שאין לו מעדינים: שני וסת. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל ללבו היינו תחילת חולי מעיים לפיכך אפילו שבתות וי"ט רעים

לו ה"ג הקורא שיר השירים ועושה אותו כמין זמר. שקורא בנביא אחרת שאינו נקוד בה ועושה אותה כמין שיר אפ"ס שמשיר השירים היא ועוקר שיר אפ"ס ולעשותו כמין שאין אלא בקריאתו: הקורא פסוק בבית המשתאות בלא זמנו. במיטב על יינו עושה שחיקותיו בדברי תורה וקורא פסוקים בקול רם ללחק בהם בני המשתה אבל אם אמרו בזמנו על המשתה כגון שהוא יום טוב ונטל כוס בידו ואומר עלי דברי הגדה ופסוקים מעניני של יום מביא טובה לעולם: וברוקי. שכן דרך מלחמים לרקק קורם הלחש ואסור לחזר פסוק על הלחשה ויש לחשים שדרכן לרקק אחרים ואומר אותן בלשון לעז ומכירין להם שם בלשון לעז וא"ל ה"ב דמותר דאין אסור אלא לחוש אחר הרקיקה נדראה שמכיר השם על הרקיקה ועוד לא נאסר אלא בלשון הקודש אבל בלעז לא: אפילו נעץ צרת. אפילו לחוש (אחר התא) קרא דעית ביה שם שמים על החקיקה שקורא נגד צרת כי תהיה באדם הדובא אל הכהן (ויקרא יג) לשם פרוהא אין לו חלק לעולם הבא: ואפילו ויקרא אל משה. שאין בו לא חולי ולא נגע דאין ראוי ללחש על המכה ואין מכירי לשם פרוהא אלא כסבור הוא להצלל בזכות דברי תורה שהוא חוזר אסור ללחשו: ומשמשינן במעיים. שחלה בשבת ואין בכך משום פרוהא דסיכא איתקש לשתיה:

דברים אמורים, בכלי הניטל. אבל בכלי שאינו ניטל, אסור. ואין שואליו בדרך שרים בשבת, רבי יוסי אומר, אף בחול אסור. אמר רב הונא, (אין) תלכה פרבי יוסי. ואף רבי יוסי לא אמרה, אלא משום ספנה. כי הא דרב יצחק בר יוסף, דאיבלע בארזא, ואתעביד ליה ניסא, פקע ארזא וקלטיה. תנו רבנן, סבין וממשימינן בבני מעיים בשבת, ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. היכי עביד, רבי הקא פרבי חנינא אמר, סד ואחר סד ממשמש. רבי יוחנן אמר, סד וממשימינן בבית ארת. תנו רבנן, שרי שמן ושירי ביצים, מותרין לשאול בהן, אלא מפני שמכובדין. לוחשין על שמן שפפלי, ואין לוחשין על שמן שפדי, לפיכך, סבין וממשימינן שפדי, ואין סבין וממשימינן שפפלי. רב יצחק בר שמואל בר מרתא, איקלע לההוא אושפיזא. אייתיה ליה מישחא בנמא, שף, נפקין ליה צימחי באפיה. נפק לשוק, חיותיה התייא איתתא. אמרה, ויקא דחמת קא חנינא תבא, עבדיא ליה מלתא, ואיתסי. אמר ליה רבי אבא לרבה בר מרי, פתיב 'בל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך', וכי מאחר שלא שם בנפואה למה? אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן, מקרא זה, ועמנו נדרש, שנאמר ויאמר אם שמעו תשמע לקול ה' אלהיך, אם תשמע, לא אשים. ואם לא תשמע, אף על פי כן, 'כי אני ה' רפאך'. אמר רבה בר רב הונא, משהלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקר. אמר להן, תמה ענה יש בעולם. התחילו תן בוכין ורננים עקבא מישח. אמרו לו, למה אתה מישח. אמר להן, וכי מפני מה אתם בוכים, אמרו לו, אפשר ספר תורה שריו בצער ולא נכרה. אמר להן, לכה דאמר מישח, שפיל זמן שאני רואה רבי שאני יינו מחמיב, ואין פשתנו לוקה, ואין שמנו מבאיש, ואין דובשנו מרביש, אמרתי שמא חם ושלום קיבל רבי עולמו. ועכשיו שאני רואה רבי בצער, אני שמת. אמר לו, עקבא, כלום חסרתי מן התורה פולה. אמר לו, לימדתנו רבינו 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר נעשה טוב ולא יחמא'. תנו רבנן, כשהלה רבי אליעזר, נכנסו ארבעה זקנים לבקרו, רבי טרפון, ורבי יהושע, ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא. נענה רבי טרפון ואמר, טוב אתה לישראל ויתר מזוגלל תמה, שגלגל תמה בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי יהושע ואמר, טוב אתה לישראל ויתר מאב ואם, שאב ואם בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר, טוב אתה לישראל ויתר ממאב ואם, שאב ואם בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי עקיבא ואמר, חביבין יסורין, אמר להם, סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי, שאמר חביבין יסורין. אמר לו, עקבא, זו מנן לך. אמר, מקרא אני דורש, 'בן שתים עשרה שנה מנשה בכלכלו ותמשים ותמשי שנה מלך בירושלים [וגו']', ויעש הרע פעיני ה' וכתבי

ולוחשין על נחשים ועל עקרבים בשבת. בשביל שלא יזיקו ואין בכך משום צידה: כלי על העין, שכן דרך ליתן כלי מכות על העין כדי לקרר העין. אי"נ בנות עושין לאדם שחש בעינו מקיפים עינו בטבעת: כלי הניטל. כגון מפתח סבין ומגיד: בדרך שדים. שכן עושין כשואבדין שום דבר שואלן במעשה שדים והם מנטידי להם

ואסור לעשות בשבת משום ממוצא חפצן (ישעיה נח): אף בחול אסור. לשאול שדים כדמרש לקמן משום סכנה. כי הוא רב יצחק, היה שואל במעשה שדים ובקש האד הקדושים לוחקו ונעשה לו נס ובלעו הארז: סך ואחר כך ממשמש. היה שניו דבחול דרך לממשש ואח"כ לסוך: שרי שמן. יש מעשה שדים ששואלן על ידי שמן וקרי להו שרי שמן והיינו שרי בוהן ויש שואלן בשפופרת של ביצה וקרי להו שרי ביצים: אלא שמכובדין. לכה נמנו מלשאל בהן: חושים על שמן שבכ"ל. אתון העושין מעשה שדים דרכן ללחש על שמן שבכ"ל ואין דרכן ללחש על שמן שביד שאינו מועיל לפיכך אדם יכול לסוך על ידו משמן שביד ואין לחשו שמא נעשה בו מעשה שדים ואין סכנת הדש: שיהי סך שמן בפניו: צמחין. אבעבועות מלנין: ויקא דחמת. רוח של אותו שד משמו חמת אני רואה בפניך שאחורתי: חמה קוה יש בעולם. על צדו היה אמר שכנס עליו המקום והכבדי בושה: שכל זמן שהייתי רואה את רבי שאני יינו מחמיב וכו'. כלומר שהייתה הצלחה בכל מעשיו: אמרתי קבל רבי את עולמו. כל שכרה. רואה רבי בצער. ושכרו משתנה להבא לכך אני שמת מרביש. מתקלקל ונעשה צלול מחמת חמימות: כלום חסרתי. שאתה אמר אני סובל עונותי: מלגלג חמה בעולם הזה. ולא לעתיד שמארותי תתלתי: חביבין יסורין. שמכפרין עליו.

רבי יוסי אומר, אף בחול אסור. אמר רב הונא, (אין) תלכה פרבי יוסי. ואף רבי יוסי לא אמרה, אלא משום ספנה. כי הא דרב יצחק בר יוסף, דאיבלע בארזא, ואתעביד ליה ניסא, פקע ארזא וקלטיה. תנו רבנן, סבין וממשימינן בבני מעיים בשבת, ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. היכי עביד, רבי הקא פרבי חנינא אמר, סד ואחר סד ממשמש. רבי יוחנן אמר, סד וממשימינן בבית ארת. תנו רבנן, שרי שמן ושירי ביצים, מותרין לשאול בהן, אלא מפני שמכובדין. לוחשין על שמן שפפלי, ואין לוחשין על שמן שפדי, לפיכך, סבין וממשימינן שפדי, ואין סבין וממשימינן שפפלי. רב יצחק בר שמואל בר מרתא, איקלע לההוא אושפיזא. אייתיה ליה מישחא בנמא, שף, נפקין ליה צימחי באפיה. נפק לשוק, חיותיה התייא איתתא. אמרה, ויקא דחמת קא חנינא תבא, עבדיא ליה מלתא, ואיתסי. אמר ליה רבי אבא לרבה בר מרי, פתיב 'בל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך', וכי מאחר שלא שם בנפואה למה? אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן, מקרא זה, ועמנו נדרש, שנאמר ויאמר אם שמעו תשמע לקול ה' אלהיך, אם תשמע, לא אשים. ואם לא תשמע, אף על פי כן, 'כי אני ה' רפאך'. אמר רבה בר רב הונא, משהלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקר. אמר להן, תמה ענה יש בעולם. התחילו תן בוכין ורננים עקבא מישח. אמרו לו, למה אתה מישח. אמר להן, וכי מפני מה אתם בוכים, אמרו לו, אפשר ספר תורה שריו בצער ולא נכרה. אמר להן, לכה דאמר מישח, שפיל זמן שאני רואה רבי שאני יינו מחמיב, ואין פשתנו לוקה, ואין שמנו מבאיש, ואין דובשנו מרביש, אמרתי שמא חם ושלום קיבל רבי עולמו. ועכשיו שאני רואה רבי בצער, אני שמת. אמר לו, עקבא, כלום חסרתי מן התורה פולה. אמר לו, לימדתנו רבינו 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר נעשה טוב ולא יחמא'. תנו רבנן, כשהלה רבי אליעזר, נכנסו ארבעה זקנים לבקרו, רבי טרפון, ורבי יהושע, ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא. נענה רבי טרפון ואמר, טוב אתה לישראל ויתר מזוגלל תמה, שגלגל תמה בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי יהושע ואמר, טוב אתה לישראל ויתר מאב ואם, שאב ואם בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר, טוב אתה לישראל ויתר ממאב ואם, שאב ואם בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי עקיבא ואמר, חביבין יסורין, אמר להם, סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי, שאמר חביבין יסורין. אמר לו, עקבא, זו מנן לך. אמר, מקרא אני דורש, 'בן שתים עשרה שנה מנשה בכלכלו ותמשים ותמשי שנה מלך בירושלים [וגו']', ויעש הרע פעיני ה' וכתבי

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיהו היינו תלמידי חזקיהו כדקיימא לן בהשותפין בבבא בתרא (דף טו.) חזקיהו וסיעתו כתבו משלי מכלל חזקיהו היה למלמד לכל וכדאמרן (לעיל דף צד.) נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמנשה בנו לימנו: מכל מורה ששרתה בו. ללמדה: שבאו בעליהלה. שלא באו לבקש לפני הקב"ה בתפלה אלא באו בעלילה שאמרו דברים שנגחן שאין להם תשובה: הברכה אחרת היא. וכי אין לך ברכה יותר תשובה ניעזת השיבו ועלתה לו: מנשה. בא בעלילה שלא להתפלל למקום אלא לבסוף ק"ו לא תשיעני מה הועיל לי שקראתי ק"ו יותר משאר אלהות הדיינו דכתיב וימנו לפני (ה) אלהי אבותי מכלל דעד השתא לפני אלהות אחרים כבנו: הנא. כי אמרתי הדיגה את השם באותיותיו אין לי חלק לעולם הבא בגבולין אבל במקום של שרתי בשם היו מצריכי: ובלשון ענה. אפילו במקדש לא לשון ענה לעו שאינו הוגה באותיותיו בלשון הקדש שלנו אלא שאר לועזין ענה לשון בלעגי שפנו (שבת כה) מ"ד ל"א ענה לשון עוגה מקום שיש בו חבורת בני אדם שממדין דברי חול גבולין קרי חוץ למקדש ואסור לפרש שם בן ארבעים ושתים בלשון ענה חוץ למקדש ואי עבד אין לו חלק אבל בלשון קדש אינו נענש כל כך ובמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: שריבע עם. שריביץ את ישראל אל עמלם: עשה מריבה בעם. הריבם בעם. הריבם בידו בעסק עבודה וזהו עד עובד היה מוחה בידו ובאו לדין מחלוקת: שניבם ולא ראה. היה סבור להביט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרין למקדש ראה אל יוצאה מטעמו וכי: נתמכרן בנינו. ש מערים שנתנהו בבנין במקום לבנה כדמפרש בגדה שאמר לו משה להקב"ה אתה הירעת לבנו הזה שעבשנו אם אין לך לבנים משמתי בנייך ש ישראל אלא אמר לו הקב"ה קוצים הם מכלין שגלוי לפני אילו הם חיים היו רשעים (גמורים) ואם תרצה תנסה והוציא אחד מהן הלך והוציא את מדינה. ואם נתמכרו עסק בבנין עד שנעשה מך כדאמרין (סוטה דף יא.) כל העוסק

1 **גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיהו מלך יהודה**, וכי חזקיהו מלך יהודה, לבל העולם כפולו לימוד תורה ולמנשה בנו לא לימוד תורה? אלא, מפל מורח שפירח בו, ומפל עמל שעמל בו, לא העלתו למוקב אלא יסורין, שנאמר 'וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו, ויבא ה' עליהם את שרי תצבא אשר למלך אשור וילקדו את מנשה בחושים ויאסרוהו בנחשתים וילכדוהו בגולה, וכתיב 'הציר לו חילה את פני ה' אלהיו ויעתר מאד מלפני (ה) אלהי אבותיו, והתפלל אלו ויעתרו לו וישמעו תחנונו, וישביחו וישלחו למלכותו וידע מנשה בן ה' הוא האלהים, הא למדת שחביבין יסורין. תנו רבנן, שלשה באו בעליה. אלו הן, קוה, עשו ומנשה. קוה, דכתיב 'גדול עוני מנשוא' אמר לפניו, רבונו של עולם, בלום גדול עוני מששים ריבוא שעתידין לחטוא לפניך ואתה סלח להם. עשו, דכתיב 'הברכה אחת היא לך אבי'. מנשה, פתחיה קרא לאלוהות הרבה, ולבסוף קרא לאלהי אבותיו: אבא שאול אומר, אף ההוגה את השם באותיותיו וכי: הנא, ובגבולין ובלשון ענה: שלשה מלכים וארבעה הדיונות וכי: תנו רבנן, 'רבעם', שריבע עם. דבר אחר, 'רבעם' שעשה מריבה בעם. דבר אחר, 'רבעם', שעשה מריבה בין ישראל לאביהם שבשמים, בן נבט', בן שניבט ולא ראה. תנא, הוא 'נבט', הוא 'מיקה', הוא 'שבע בן בכרי', 'נבט', שניבט ולא ראה. 'מיקה' שנתמכמוך בבנין, ומה שמו, שבע בן בכרי שמו. תנו רבנן, שלשה ניבטו ולא ראו, ואלו הן, נבט, ואחיתופל, ואיצמגניו פרעה. נבט, ראה אש שיוצאת מאמתו. הוא סבר, איהו מליך. ולא היא, רבעם הוא הנפק מיונה. אחיתופל, ראה צרעת שנתהה לו על אמתו. הוא סבר, איהו מלך. ולא היא, בת שבע בתו

בכנן מתמסכן: הוא סבר איהו מליך. ולכן נתאמץ שבע בן בכרי וקבץ כל ישראל אילו והיה רוצה למלוך דכתיב במקרא: איהו מליך. ולכן נעשה יועץ לאבשלום כדי שתשוב המלוכה מרוד לאבשלום ובין כך ובין כך יתגלגל הדבר ותשוב אליו: ע"ל מי מריבה. שבעון שאמר שמעו נא המורדים נענש ולא נכנס לארץ ישראל: ומנא לן דלא אתי. ירבעם לעלמא דאתי

הכי נמי מפרש לקמן בבבלוהו שלשה מלכים וארבעה הדיונות: חוביה את שלמה. כדמפרש ואזיל דאמר דוד אביך וכו'. ומנא מה נענש שהוכיחו בריבים. לבישהו פרץ פריצות בחומה כדי שיעלו. (וירוד) ויכנסו בריחו: ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא. כדי שיכנסו בשעריה לידעו מי נכנס כדי לגבות מס לבת פרעה מ"ד ל"א שסגר השערים ועשה מגדול לבת פרעה על אחד מן השערים וכולם עוברים דרך שם כדי שיהיו עומיין עמה לכבדהו לעבדהו כל עבודת בית המלך קרי אנגריא ל"א שהיה רגילה שלמה לסגור דלתות העודה ומצניע מפתחות בידו ודרכו של מלך לשגן א שעות ביום ישראל ומדין על העודה עד שינמנו המלך ואמר לו ירבעם אתה רוצה שביתך לא אנגריא לבת פרעה אשרך שתתן להם מפתחות: (ביבא) [את] המלווא. אתח מן הפרצות גדר מלאה לכבות החומה ובהה שם מגדול לבת פרעה לואשים שבוגדין לא לעל מהאי קרא כתיב וירם די במלך כלומר קס דבריים כנגד המלך ומרד בו: שהחילן תפילין כפניו. שהיה לו פגות לצד אחד מפני אימת מלכותו ולחלוץ שלא כפניו ל"א חולץ תפילין כפניו לבא להחריס כנגדו בחוקה: חלץ תפילין. אין נבון להיות בגלוי ראש לפני המלך והוא החתיל במרד בכך להראות את חולו לו שאינו נהנה כמלך: מ"ד דאין ישיבה. הלכה למשה מסיני ולא מקרא: שהושבי רשע אצל צדיק. ואומר להם להעמיד להם עלם אחד בבית אל וסלק בך הסכימו עמה: אבא לו רשע לצדיק. ואחד דעתך גברא כירבעם פלח לעבודה זרה אלא לסניויהו בעי אם דעתנו שלם עמו נתרצה בדבר וכך היה מטעה רשע לצדיק עד שהיו כולן חתומים שהו היו רוצים ושוב לא היו יכולים לחזור בהן: ואף

הוא הנפקא מינה שלמה. איצמגניו פרעה, דאמר רבי תמא ברבי חנינא, מאי דכתיב 'תמו מן מריבה', תמו שראו איצמגניו פרעה, ומעו: ראו שמושיעין של ישראל במינם הוא לוקה, אמרו 'כל הפן הילוד תיאורה תלכיבוהו'. והן לא ידעו, שעל עסקי מי מריבה לוקה. ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי, דכתיב 'ויהי דברך הנה רבעם והתחידו ולהשמיד מעל פני האדמה', 'להכחיד' בעולם הזה, 'להשמיד' לעולם הבא. אמר רבי יוחנן, מפני מה זכה ורבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה. ומפני מה נענש, מפני שהוכיחו בריבים, שנאמר 'וזה הדיבר אשר הרים די במלך שלמה בנה את המלווא סגר את פרץ עיר דוד אביו'. אמר לו, דוד אביך פרץ פריצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל, ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה. ומאי 'וזה אשר הרים די במלך', אמר רב נתנן, שהחיל תפילין כפניו. אמר רב נחמן, פסות הרוח שהיה בו בירבעם, מרדתו מן העולם, שנאמר 'ויאמר רבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד, אם יעלה העם הזה לעשות נחמים בבית ה' בירושלים ושב לב העם הזה אל אדוניהם אל רכבעם מלך יהודה והרגונו וישבו אל רכבעם מלך יהודה', אמר, גמירי, דאין ישיבה בעונה אלא למלכי בית יהודה בלבד. מ"ן דחזו ליה לרבעם דיתבי, ונאנא קאימנא. סברי, הא מלכא והא עבדא. ואי יתיבנא, מורד במלכות הוא וקטלן לו, ואילו בתריה. מ"ד 'ויעז המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם רב לכם מעלות וירושלים הנה אליהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים, וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בידן'. מאי 'ויעז', אמר רב יהודה, שהושבו רשע אצל צדיק. אמר להו, חתמיתו על כל העבדינא. אמרו ליה, חין. אמר להו, מלכא בעינא למותיה. אמרו ליה, חין. כל דאימניא לבו עבדות? אמרו ליה, חין. אפילו למפלח לעבודת פוכבים? אמר ליה צדיק, חס ושלום. אמר ליה רשע לצדיק, סלקא דעתך דגברא בירבעם, פלח לעבודת פוכבים. אלא, למינפיהוהו הוא דקא בעי, אי קבליתו למימריה.

ואף אחיה השילוני טעה בדבר. דסבר לנסויניהו אתי וחתם באותו מעשה: שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר ובתיב ויהוא לא שמר ללכת בתורת ה' ואמרניו מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה ומכלל דהוא טעה: ושחפה שפיה העמיקו. שמים עובדי עבודה זרה על שם ששטים אחריה לשחוט לעבודה זרה: העמיקו. והממירו שאמרו שכל מי שעולה לרגל

ידקר חברב כדי שילכו וישחטו לפני הנגלים: ואני מוסר לכולם. כלומר אנכי לא חשתי כל כך לכבדו עצמי לומר כל מי שאינו עולה לרגל ידקר חברב כמו שחשו הם לכבדו עבודת זרה אלא יסורין בעלמא יסרתים יעבורו דעבר בעשה לא שמים כלומר שטיות שלחם ססרו מאחרי העמיקו עד שחטו שחייבו מיתה כל מי שעולה לרגל ומניא את המעלה. ושחטה שלחן שחטה: מוזמנת לפורענות. ששם חלקה מלכות ישראל דסמך ליה וקח את השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעים וגו': וביים פקיי. בתשעה באב שבכל השנה מאותן מי שנה שעמדו במדבר יום מומן לפורענות בו חזרו מרגלים בו נחרב הבית בראשונה ובשניה: ויהי בעת תהמי וירד יהודה. מוזמנת לפורענות שהיא נחתיבה שרפה ומתו שני בניו: בשכם מכויר אחיו את יוסף. דכתביב (בראשית לו) הלא אחיך רועים בשכם ודחון דכתביב בקרא היינו כפר הסמוך לשכם ונקראת על שם שבס אי בני כמדורשו שהיו דבר עליו להרגו: אנכי נחמתי חלקה מלכות בית דוד. דכתביב במלכים (א יב): שפתקא של ירושלים. מכלל שלא לחזור בה לעולם ולא לטול חלק בעבודתה שפתקא. כגון (ב"מ דף פו) נפל פתקא מרקיעא כלומר מחוקת של ירושלים הכתוב דחוטם בה: שום דופי. גימטום בגמי: שחדישו דרשו דברי תורה בני ירבעם לא אחיה: יצתה בת קול ואמרה: כשהמלכות רבי ירבעם: מי שהיה דוד: את הפלשתית. ועיי' כן היה מורשו לבס בת חתנו שלוחים לבניו שתעובו מלכות בית דוד ותמלכו אחיהם: מאי אביב לאכזב. למלכי בית דוד אתם מכוכים והלכתם אחרי מלכי ישראל לפיכך תהיו

נמסרין לאכזבו ביד גויים שהו שטי כזב: אין אביו אלא הקב"ה שנאמר וכו'. ואין גולה כלפי מעלה וכלפי כנסת ישראל אלא זו גלגל שמוענו מלפני כנסת ישראל הוא גזל להקב"ה שחכמים תקנו על כל דבר ודבר ברבך כדאמר התם (ברכות דף לה.) כל הטועם ומלמדו נקרא גזלן ושנאמר לה' דאריך ומלואתו: כשתי מקלות המתוות זו את זו. כאדם שיש בידו

מקל א' ומכה בו מקל אחר ומתוו ומשולכו ברצועה כך הדיח ירבעם את ישראל מאחרי ה' דבר ברחם: ויהי זהב. איידי דאיתרי עד השתא בעגלים של ירבעם מפרש האי קרא: מתוך קופה של בשר. ששש לו הרבה לאכול הוא נדחם: עד ירבעם חזי ישראל וינקים ממנו אחר. לוקח על חטא עגל אחד שעשו במדבר: ה"ג כפאן ואילך היו וינקין משילשה עגלים. שנים מירבעם ושלישי של המדבר ולפי מה שכתוב בספרים שנים ושלישי עגלים ניהא כלומר משנים עששה ירבעם ושלישי שנעשה במדבר ושלישי היינו שלישי בנו (משלי ל) שלשה הנח נפלאו ממנו וארבעה לא ידעיתם: אחד מעשרים וארבעה כהרע ישראל. לאו דוקא אלא כלומר דבר מועט מאד כמה שקפ המשקל נוטה לצד זה יותר מצד זה ב"ב (דף פט.) כמה היו הכרע פסוק: לאחר ב"ב דורות. למשה העגל: פסוק. אה: וכתביב בעגל וביום פקדי וזכא בימי צדקיה כשהרב הבית נתוב קרבו פקודות העיר קרב אותו מעשה שנאמר ביום פקדי ומנעש העגל עד צדקיה ב"ב דורות ובימי מנעש נעשה העגל צא החשוב כמה דורות מנחשין עד צדקיה חנשן שלמון בנו בועז בנו עובד בנו יש בן דוד בנו שלמה בנו רחבעם בנו אביה בנו אסא בנו יהושפט בנו יורם בנו אחזיה בנו יואש בנו אמציה בנו עוזיה בנו יותם בנו אחז בנו חזקיה בנו מנשה בנו אמון בנו יאשיהו בנו יהואחז והיוקים בניו ומלכו זה אחר זה דודו אחר הם היוקים בנו של יהויקים הרי ב"ב היוקים לא סיים מלכותו שהוגלה לבבל עם החרש המסטר והמילכי צדקיהו דודו במקומו והלכך לא קא חביב צדקיה דוד באפייה נפשיה דהוא מלך בדרור כ"ד: הוהו דריש בשלשה מלכים. הוהו קאי במתני דשלשה מלכים אין להם חלק: אחתם

דחדישו ושיניהם לבדם בשדה/ מאי אביו אלא הקב"ה שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר ובתיב ויהוא לא שמר ללכת בתורת ה' ואמרניו מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה ומכלל דהוא טעה: ושחפה שפיה העמיקו. שמים עובדי עבודה זרה על שם ששטים אחריה לשחוט לעבודה זרה: העמיקו. והממירו שאמרו שכל מי שעולה לרגל ידקר חברב כדי שילכו וישחטו לפני הנגלים: ואני מוסר לכולם. כלומר אנכי לא חשתי כל כך לכבדו עצמי לומר כל מי שאינו עולה לרגל ידקר חברב כמו שחשו הם לכבדו עבודת זרה אלא יסורין בעלמא יסרתים יעבורו דעבר בעשה לא שמים כלומר שטיות שלחם ססרו מאחרי העמיקו עד שחטו שחייבו מיתה כל מי שעולה לרגל ומניא את המעלה. ושחטה שלחן שחטה: מוזמנת לפורענות. ששם חלקה מלכות ישראל דסמך ליה וקח את השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעים וגו': וביים פקיי. בתשעה באב שבכל השנה מאותן מי שנה שעמדו במדבר יום מומן לפורענות בו חזרו מרגלים בו נחרב הבית בראשונה ובשניה: ויהי בעת תהמי וירד יהודה. מוזמנת לפורענות שהיא נחתיבה שרפה ומתו שני בניו: בשכם מכויר אחיו את יוסף. דכתביב (בראשית לו) הלא אחיך רועים בשכם ודחון דכתביב בקרא היינו כפר הסמוך לשכם ונקראת על שם שבס אי בני כמדורשו שהיו דבר עליו להרגו: אנכי נחמתי חלקה מלכות בית דוד. דכתביב במלכים (א יב): שפתקא של ירושלים. מכלל שלא לחזור בה לעולם ולא לטול חלק בעבודתה שפתקא. כגון (ב"מ דף פו) נפל פתקא מרקיעא כלומר מחוקת של ירושלים הכתוב דחוטם בה: שום דופי. גימטום בגמי: שחדישו דרשו דברי תורה בני ירבעם לא אחיה: יצתה בת קול ואמרה: כשהמלכות רבי ירבעם: מי שהיה דוד: את הפלשתית. ועיי' כן היה מורשו לבס בת חתנו שלוחים לבניו שתעובו מלכות בית דוד ותמלכו אחיהם: מאי אביב לאכזב. למלכי בית דוד אתם מכוכים והלכתם אחרי מלכי ישראל לפיכך תהיו

איתתה. נתרפא: אמרו לו. תלמידי לא קבלת עילון וכו': אמר אינהו מי הדרו בהו. מירכב הרעה דנאא אהדר לי מלדרשו: אוקי אשלשה מלכים. אוקי סיום דך פירקא עד שהגיעו לג' מלכים: אמר למחר נפתח בחברין. נדרוש בחברינו שהיו תלמידי חכמים וכוונתו ואין להם חלק לעתיד: א"ל. מנשה בחלום חברך וזאת דאבקי אגן.

כלומר וכיון שסבור אתה שנהיה חבריך וחבריך דאבקי: מתיבא בעית למשרא המוציא. איך יודע מאיזה מקום בפת אורה צריך לבצוע המוציא: והבידי קרית לך. ואתה צורך אותו חבריך: מתיבא דקרים בשולא. דרפתא ממקום שנקרמין פניה של פת בתווי דהיינו מלמעלה או מטביכות הפת או משוליו אבל באמצע לא שם הבוא לפניו פרוסה של לחם לא היא וצוץ ומברך אלא משולי הפת ולא מאמצעו: ל"א מתיבא דקרים כלומר מתיבא שמקדים לפתו והיינו ק"א ל"א מתיבא דגמר בשולא ממקום שהלחם האם יפה ולא ממותו מקום שקורין בשול וראשון בראה: הויא נקום שיפול גלימין. היית מגבה שפת ולחוק מבין רגליך כדי שתהא קל לרוץ והיית רץ על שפת רגליך עד עבודה רזה שהיה שולט: נפתח בריבונותא. תחיל לדרוש ברבותינו ולא אמר בחברינו: אח לשמים. רע לשמים כדאמרין (מגילה ט"ז י"א.) בתאשורוש את רובי: דרשו: וזאת לצרה יולד. וזו לצרה אלמא את לשון רעה וזו: אב לעבודה וזה. שהיה אהבה ביותר דכתיב כרחם אב אלמא אב מרחם והיי קראי כבדי נקט להו: וידי הנקל. באחאב כתוב ולכומר

קלות היו לאחאב כל חטאותיו של יריבעם: מפני מה תלה הכתוב בירבעם. דבכמה מקומות כתיב לו סר מכל חטאת יריבעם ולא כתיב אחאב אע"פ שהיה רשע ממנו: תחלה לקלקלה. שהיה מלך ראשון שהקדיח את תבשילו: גם מבוחרות. הכי רשיה דקרא בגלגל שורים וזהו גם מבוחרות בגלים על תלמי שדי: משתין בקיר. ת"ח

דאיתפת, הדר קא דרישי. אמרי, לא קבילת עלך דלא דרשת בהו. אמר, אינהו מי הדרו בהו, דאנא אהדר בי. רב אשי, אוקי אשלשה מלכים. אמר, למחר נפתח בחברין. אתא מנשה, איתתו ליה בקלמיה. אמר, הברך וחבירי דאבוק קרית לן? מתיבא בעית למישרא המוציא. אמר ליה, לא ידענא. אמר ליה, מתיבא בעית למישרא המוציא, לא גמירת, והברך קרית לן? אמר ליה, אנמריה לי, ולמחר דרישנא ליה משפיקא. אמר ליה, מהאי דקרים דרישנא ליה אמר ליה, מאחר דחכמתו פוילי יהו, מאי בעימא קא פלחיתו לעבודת פוכבים. אמר ליה, אי הוה תהא, הוה נקוטן בשפולי גלימא, ורבתת אברתאי. למחר אמר להו לרבנן, נפתח ברבונותא. אחאב, אח לשמים, אב לעבודת פוכבים. אח לשמים, דכתיב אח לצרה יולד. אב לעבודת פוכבים, דכתיב פרחם אב על גנים. ויהי הנקל לתו בחטאת ודעם בן נבט, אמר רבי יוחנן, קלות שעשה אחאב, פחמורות שעשה יריבעם, ומפני מה תלה הכתוב בירבעם, מפני שהוא היה תחילה לקלקלה. גם מבוחרות בגלים על תלמי שדי, אמר רבי יוחנן, אין לך כל תלם ותלם בארץ ישראל, שלא העמיד עליו אחאב

משיב בקירות לבו: ומניין שכבר את התורה דכתיב והיה כל מחמד עניך שימיו ביום והיינו ספר תורה ועל זה השיבו את הדבר הזה לא אוכל לעשותו ודילמא. מחמד עיניו היינו עבדה זרה: לא ס"ח. מדקאמרי ליה וקנים לא תשמעו ולא תאבה ואי עבודה זרה של הוה אמרו ליה הכי: סבי דבהתא. זקנים שפלים שהיו רשעים כמו שמצינו באבשלום דקרי ליה לרבעם דבהתא וקנים: שקול היה. מחצה עונות ומחצה זכות מדרהריז כולי האי מי יתח את אחאב מחמד בדקושי גדול ענשו: רוחו של נבות. שלפי שהוא הוה הבן הזה היה רוחו מחזור לפתו ולהפילו: דפרע קנייה. קנאה הפרוע נוקם חמתו ונקמותו מחריב ביתיה כרוח של נבות שנקם כעסו מאחאב ויצא ממחיצו של הקבי"ה: קודר אוכרות. שחמץ שמתו שבתורה: וכותב שם עבודה זרה תחתיהן. לפיכך היה מתחבא שאלו היה עושה בפרהסיא לא היו מניחין ואותו לעשות כן קודר כמו (מטות ו' ז') מן מקדירין בדרים' (בוקמ) מיעוט נוקרי: שנשה ית. ששכח הקבי"ה: שהנשי. השכחה: מה אחאב אין לו חלק. כדאמרין עובד לעולם הבא: ושיניהם. רבי יהודה דאמר יש לו חלק ורבנן דאמרי אין לו חלק.

עבודת פוכבים, והשתתחה לו. ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי. דכתיב והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועובד בישראל. עצור בעולם הזה, ועובד לעולם הבא. אמר רבי יוחנן, מפני מה זכה עמרי למלוכות, מפני שהוסיף פרך אחד בארץ ישראל, שנאמר ויצק את החר שמרון מאת שמר בכפרים כסף ויבן את החר ויקרא [את] שם העיר אשר בנה על שם שמר אדני החר שמרון. אמר רבי יוחנן, מפני מה זכה אחאב למלוכות עשרים ושנים שנה, מפני שפיכה את התורה שניתנה בעשרים ושנים אותיות, שנאמר וישלח מלאכים אל אחאב מלך ישראל העירה, ויאמר לו פה אמר בן הדר כספך וזרקך לי הוא ונשיך ובקדו הפוכים לי הם, כי אם בעת קחר אשלח את עבדי אליך וחפשו את ביתך ואת בתי עבדיך וקחו כל מחמד עניך שימיו ביום ולקחו ויאמר למלאכי בן הדר אמרו לאדוני המלך כל אשר שלחת [אל עבדך] כראשונה אעשה, ותדבר הנה לא אוכל לעשות, מאי מחמד עניך? לאו, ספר תורה. דילמא, עבודת פוכבים. לא סלקא דעתך, דכתיב ויאמרו אליו כל הנקנים וכל העם [אל תשמע ולא תאבה]. ודילמא סבי דבהתא הוה, מי לא פתיב ויישר הדבר בעיני אבשלום [ובעיני כל ידני ישראל], ואמר רב יוסף, סבי דבהתא. התם, לא פתיב וכל העם. תבא, פתיב וכל העם, דאי אפשר דלא הוה בהו צדיק, ובתיב והשארתי בישראל שבעת אלפים כל התרפים אשר לא פרעו לבעל וכל תפה אשר לא נשק לו. אמר רב נחמן, אחאב, שקול היה, שנאמר ויאמר ה' מי יפתח את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד וכל תפה ויה אומר ככה. מחקף ליה רב יוסף, מאן דכתב פיה יתק וכל היה פאחאב אשר התמפר לעשות הרע בעיני ה' אשר הסתה אותו איובל אשתו, והתנא, בכל יום היתה שוקלת שקלו זהב לעבודת פוכבים, ואת אמרת שקול היה? אלא, אחאב והתן בקמנונו היה, ומתוך שהתנה תלמידי חכמים נכבדים, סיפורו לא מוחצה. ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו במה, ויאמר צאני והייתי רוח שקר בפי כל בניבאי ויאמר ופתחה וגם תוכל צא ועשה כן. מאי רוח? אמר רבי יוחנן, רוחו של נבות והיורעאלי. מאי צאני? אמר רבינא, צא ממחיצתך, ששן פתיב דובר שקרים לא יבין לנגד עיניו. אמר רב פפא, היינו דאמרי אינשי דפרע קנייה מחריב ביתיה. ונעש אחאב את האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעים את ה' אלהי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו, אמר רבי יוחנן, שכתב על דלתות שמרון אחאב כפר באלהי ישראל, לפיכך אין לו חלק באלהי ישראל. ויבקש את אחיויו וילקדוהו והוא מתחבא בשמרון, אמר רבי לוי, שהיה קודר אופרות, וכותב עבודת פוכבים תחתיהן. מנשה, שנשה יהו. דבר אחר, מנשה, שהנשי את ישראל לאביהם שבשמים. ומנאן דלא אתי לעלמא דאתי, דכתיב בן שמים עשרה שנה מנשה במלכו וחמישים וחמש שנה מלך בירושלם, ונעש [אשרה] פאשר עשה אחאב מלך ישראל, מה אחאב אין לו חלק לעולם תבא, אף מנשה אין לו חלק לעולם תבא: רבי יהודה אומר, מנשה יש לו חלק לעולם תבא, שנאמר ויתפלל מנשה אל ה' ובעתה לו וכו': אמר רבי יוחנן, ושניהם מקרא אחד דרשו, שנאמר ונתתים לעונה לכל ממלכות הארץ בגלל מנשה בן יהוזהרי. מר סבר, בגלל מנשה שעשה תשובה, ואינהו לא עבדו. ומר סבר,

ספרין. אתא שאל לרבי הונא: מהו מוזבנתון במועדא? אמר ליה: מחדי את מועדא, שתי את קנדיטון. רבי הנניה חברון דרבני אמר: פרגמטיא נגבית

[דף ט' ע"א]

מנכסי יתומין קטנים. הוון בעי מימר: בשיש עדים יודעים. הא אם אין עדים יודעין, לא רבני דקסרין בשם רבי לא: לכן צריכה, בשיש עדים יודעין. הא אם אין עדים יודעין, נעשית בפקדון. כך אנו אומרים: פקדון לא יגבה מנכסי יתומין קטנים! מה בינו למלוה? מלוה נתנה להוצאה, וזה לא נתן להוצאה. אמר רבי בא בר ממל: אלו היה לי מי שימנה עמי, התרתי בשר בכור להשקל בליטרא, והתרתי שיהו עושין מלאכה בחולו שלמועד. כלום אסרו בשר בכור להשקל בליטרא, לא כדי שיהו מוכרין אותו בזול? והן מערימין עליו ומוכרין אותו ביקר. כלום אסרו לעשות מלאכה בחולו שלמועד, לא כדי שיהו אוכלין ושותין ויגעין בתורה? ואנון אכלין ושתין ופחזין. אמר רבי יוחנן: אם הופירוד לבולי, יהא הירדן בעל גבולך. אמר רבי יוחנן: קובלין לרשות להפטר מבולי. אמר רבי יוחנן: לזוין ברבית להבורת מצוה ולקדוש החודש. רבי יוחנן, בצפרא הנה נחת לכנישתא, ונהו מלקט פרוזין ואכל, ואמר: יהא חלקי עם אלון דאכלון הכא רומשית.

הלכה ד משנה אין לזקחין בתים, עבדים ובהמה ואבנים, אלא לצרף המועד, או לצרף המזכר, שאין לו מה יאכל. אין מפנין מבית לבית, אבל מפנה הוא לחצרו, מפני ששמחה היא לו. אין מביאין בלים מבית האמון. אם חושש להן, מפנין לחצר אחרת.

גמרא ניקח בלהן. אבנים? בהדא: "אם היה בתלו גוהה, סותרו ובזוהו." ויסתר ולא יבנה! רבי הנניה בשם רבי יוחנן: התירו סופו מפני תחלתו, שאם אומר את לו שלא יבנה, אף הוא אינו סותרו, ונמצא בא לידי ספנה. רבי יהושע בן לוי שאל לרבי שמעון בן לקיש: מהו לקח בתים מן הגוי? אמר ליה: אמת רבי שאל? בשבת? תני: "בשבת מתר." ביצד הוא עושה? מראה לו כיסין של דינרין, והגוי חותם, ומעלה לארבעים.

[דף ט' ע"ב]

שכן מצאנו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת, דכתיב: (יהושע וג) "כח תעשה ששת ימים". וכתיב: "וביום השביעי תסבו את העיר שבע פעמים", וכתיב: (דברים כב) "עד רדתה", אפלו בשבת. הרי שאין לו מה יאכל, קוצר ומעמר ודש, ובלבד שלא ידוש בפרה. במספך ליהוד, אבל במספך לרבים, דש ואפלו בפרה. אין מפנין מדירה נאה לדירה נאה, ולא מדירה כאורה לדירה כאורה. [809] ולא

מדירה כאורה לדירה נאה, ואין צריך לומר מדירה נאה לדירה כאורה. ובתוך שלו, אפלו מדירה נאה לדירה כאורה, שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו. אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר מכבד למכבד, ולא מבזוי לבזוי, ולא מכבד למכבד, אין צריך לומר מן המכבד לבזוי. ובתוך שלו, אפלו מן המכבד לבזוי, ערב לאדם בשעה שהוא ננוח אצל אבותיו. "אין מביאין פלים מבית האמן. אם חושש להן, מפנין להצר אחרת." הוה אמרה, פרנמטיא אבדה, שרי מטלטלתה במועדא.

הלכה ה משנה מחפין את הקציעות בקש. רבי יהודה אומר: אף מעבין. מוכרי פרות, כסות וכלים, מוכרין בצנעה לצורך המועד. הצדין והרששות והגרוסות עושין בצנעה לצורך המועד. רבי יוסה אומר: הן הקמירו על עצמן.

גמרא בני מתניתה, "מעבין". רבי יהודה אומר: יאבד דבר ממעט, ואל יאבד דבר מרבה. רבי יוסה אומר: אל יאבד דבר כל עקר. בהנא אומר: אית מלין במועד דקשין מן אהילות ומן נגעים. תמן אמר רב ירמיה בשם רב: פורסין מחצלת על גבי שופר בשבת, וכא הוא אומר הכן! רבנין דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא: לתלש מן הקרקע ביניהון: רבנין אמרי: קוצר ומעבה. רבי יודה אומר: לא יקצר, אלא יעבה. קבלו עליהן הרמי טיבריה ורשושי עכו ונרוסי צפורין שלא לעשות מלאכה בחולו שלמועד. ניהא גרוסי צפורין, רשושי עכו. הרמי טיבריה, ואינן ממעטין בשמחת הרגל? צד הוא בחבה, צד הוא במכירת. אפלו כן, אינן ממעטין בשמחת הרגל? רבי אמי מקל לון, שהן ממעטין בשמחת הרגל.

[דף י' ע"א]

פרק ג'

הלכה א משנה ואלו מנגלהין במועד: הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים, ומנדה שהתירו לו חכמים; וכן מי שנשאל לחכם והתיר, והנזיר, והמצרע, מטמאתו לטהרתו.

גמרא הא שאר כל בני אדם אסורין. אמר רבי סימון: גזרו עליהן שלא יכנסו לרגל מנגלין. תמן תנינן: אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס, ובחמישי מתרין, מפני כבוד השבת. הא שאר כל היםים, אסורין. רבי יוסה, רבי אבהו בשם רבי יוחנן, רבי אבון בשם חזקיה: גזרו עליהן שלא יכנסו לשבתן מנגלין. תני בשם רבי יודה: הבא ממדינת הים, אסור לו לגלה. רבי יודה פדעתייה, דרבי יודה אומר: אסור לפרש לים הגדול. מעתה, בהן שניצא חוץ לארץ, הואיל ויצא שלא ברצון חכמים,

יהא אסור לו לגלח. חד כהן אתא לגבי רבי חנינה, אמר ליה: מהו לצאת לצור לעשות דבר מצוה, לחליץ או ליבם? אמר ליה: אחיו שלאותו האיש יצא. ברוך המקום שנגפו. ואת מבקש לעשות פיוצא בו? אית דבעי מימר, הכן אמר ליה: אחיו שלאותו האיש הניח חק אמו וחבק חק נכריה, וברוך שנגפו, ואת מבקש לעשות פיוצא בו? שמעון בר בא אתא לגביה רבי חנינה, אמר ליה: כתב לי קדא אגרא דאיקר, נפוק לפרנסתי לארעא ברינא. אמר לו: למחר אני הולך אצל אבותיך, יהו אומרים לי: נטיעה אחת של המדה שהיתה לנו בארץ ישראל, התרת לה לצאת לחוץ לארץ? והיוצא מבית האסורין. הוינן סברין מימר, בשתיה חבוש אצל הגוים, אבל אם היה חבוש אצל ישראל, לא אתא מימר לה, ואפלו חבוש אצל ישראל, אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין. והמנדה שהתירו לו חכמים. מה אנו קימין? אם בשתתירו לו קדם לרגל, יגלח! אם בשלא התירו לו קדם לרגל, אל יגלח! אלא כי נן קימין, בשתתירו לו קדם לרגל, וחל יום שלשים שלו להיות ברגל, שאין נדוי פחות משלשים, ואין נזיפה פחותה משבעת ימים. אין נדוי פחות משלשים יום, [810] (במדבר יא, כ) "עד חדש ימים, עד אשר יצא מאפכם", ואין נזיפה פחותה משבעת ימים, (במדבר יב, יד) "הלא תכלם שבעת ימים". רבי הוה מוקר לבר אלעשא. אמר ליה בר קפרא: כל עמא שאלין לרבי, ואת לית את שאל ליה! אמר ליה: מה נשאל ליה? אמר ליה: שאול משמים נשקפה, המיה בירכתי ביתה, מפחדת כל בעלי כנפים. ראייה נערים ונחבאו, וישישים קמו עמדו. הנם יאמר "הו הו", והנלכד נלכד בעונו. הפך רבי וחמתיה גהיך. אמר רבי: איני מכירך וקן. וידע דלית הוא מתמני כיומוי. בקשו לנדות את רבי מאיר. אמר להן: איני שומע לכם, עד שתאמרו לי את מי מנדין, ועל מה

[דף י"ע"ב]

מנדין ועל כמה דברים מנדין. בקשו לנדות את רבי ליעזר. אמרין: מן אול מודע ליה. אמר רבי עקיבה: אנה אול מודע ליה. אתא לגביה, אמר ליה: רבי, רבין חבריך מנדין לך. נסתיה, נפק ליה לברא, אמר: חרוביתא, חרוביתא! אן הלכה בדבריהם, אתעקרינן! ולא אתעקרת. אן הלכה בדברי, אתעקרינן! ואתעקרת. אן הלכה בדבריהם, חורין! ולא חורת. אן הלכה בדברי, חורין! וחורת. כל הדין שבחא, ולית הלכה כרבי אליעזר? אמר רבי חנינה: משנתנת, לא נתנה אלא (שמות כג, ב) "אחרי רבים להטות". ולית רבי אליעזר ידע ש"אחרי רבים להטות"? לא הקפיד אלא על ידי ששרפו טהרותיו בפניו. תפון תנינו: התכו חליות ונתן חול בין חליא לחליא, רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמין. זה תנורו של חכמי. אמר רבי ירמיה: חכה גדול נעשה באותו היום: <פגע> כל מקום שהיתה עינו של רבי ליעזר מפתת, היה נשדף ולא עוד, אלא אפלו הפה אחת, הציה נשדף והציה לא נשדף, והיו עמודי בית הועד מרופפין. אמר להן רבי יהושע: אם חברין מתלחמים, אתם, מה אכפת לכם?

ויצאה בת קול ואמרה: הלכה באליעזר בני. אמר רבי יהושע: "לא בשמים היא". רבי קריספי, רבי יוחנן בשם רבי: אם יאמר לי אדם: "כך שנה רבי ליעזר", שונה אני בדבריו. אלא דתניא מחלפין. חד זמן היה עבר בשוקא וחמת הדא אתא סחוטא דביתהו, ראתה אשה אחת אשפה של ביתה > וטלקת, ונפלת גו רישיה. אמר, דומה שהיום חברי מקרבין אותי, דכתיב: (תהלים קיג, ו) "מאשפת ירים אביון, להשיבי עם נדיבים, עם נדיבי עמו". רבי יהושע בן לוי שלח בטר חד בר נש תלתה זמנין ולא אתא. שלח אמר ליה: אלולא דלא הרמית בר נש מן יומי, הוינא מתרם לההוא גברה, שעל עשרים וארבעה דברים מנדין, וזה אחד מהן: (עזרא י, ח) "וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים, בעצת השרים והזקנים, יחרם כל רכושו, והוא יבדל מקהל הגולה". אמר רבי יצחק בירבי לעזר: אית סגין מנהון מבדרין במתניתא. תמן תנינן: (משנה תענית ג, ח) "שלח לו שמעון בן שמטה, אמר לו: צריך אתה לנדות." (ברייתא) "שאלו נגזרה גזרה בשם שנגזרה בימי אליהו, לא נמצאת מביא את הרבים לידי הלול השם? שפלו המביא את הרבים לידי הלול השם, צריך נדוי." (משנה ראש השנה א, ו) "שלח לו רבן גמליאל: אם מעבב אתה את הרבים, נמצאת מכשלן לעתיד לבא." לא נמצאת מעבב את הרבים מלעשות מצוה? שפלו המעבב את הרבים לעשות דבר מצוה, צריך נדוי. תני: אמר רבי יוסה: תיודוס איש רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקלסין כלילי פסחים. שלחו חכמים ואמרו לו: אלולי שאת תיודוס, לא היינו מנדין אותך? ומהו תיודוס? אמר רבי חנניה: דהוה משלח פרנסתהון דרבנין. לא נמצאת מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ? שפלו המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ, צריך נדוי. תמן תנינן: (ערויות ה, ו) "את מי נדוי? את אלעזר בן חנני, שפקק בטהרת הידים." הדיא אמרה, המפקק בדבר, אפלו מדברי סופרים, צריך נדוי. תמן תנינן: (ערויות ה, ו) "דכמה השקות." מהו דכמה? דכותה. "נדוהו, ומת בנדויו. וסקלו בית דין ארזו." ללמדך, שפלו המנדה ומת, סקלין ארזו. הדיא אמרה, המבזה זקן, אפלו לאחר מיתה, צריך נדוי. ביומוי דרבי זעורה, הוון מרחקין ומקרבין. > מנדים ומתירים מיד > אמר לון

[דף י"א ע"א]

רבי לא: השתא מרחקין והשתא מקרבין! אמר רבי יוסה: חזרו ונמנו: לכשיחזור בו, יהו מקרבין אותו. המנדה לרב, מנדה לתלמיד; המנדה לתלמיד, אינו מנדה לרב. המנדה לאב בית דין, מנדה לחכם; המנדה לחכם, אינו מנדה לאב בית דין. המנדה לנשיא, מנדה לכל אדם. עד כדון חכם שנדה, ואפלו חבר שנדה? נשמענה מן הדא: הדיא אמרה מן דבר פטא הות עברה קמי הדיא בנישא. חמת חד ספר מחי לחד מונק ויתיר מן צרכיה. אמרה ליה: יהוי ההוא גברה מתרם! אתא שאל לרבי אחא. אמר ליה: צריך את השש על נפשך. הדיא אמרה, העושה דבר שלא כשורה, צריך נדוי. רבי שמעון בן לקיש

הָיָה מְעִינֵי תִינִין בְּכַרְבְּרִית. >שומר תאנים> אַתּוֹן לְסַמְיָא וְנִבְכוּן מִנְהוֹן בְּלִילְיָא, וּבְסוּפָא אַרְגֵּשׁ בְּהוֹן. אָמַר לוֹן: לְהוֹן אֵלֶיךָ עָמָא מְהַרְמִין! >יהיו האנשים האלה מנוודים> אָמְרוּן לִיה: יֵיָא הַהוּא גְבַרְהָ מְהַרְסוּ! חֵשׁ עַל נַפְשִׁיהָ, אָמַר: >חשש לעצמו, חשב> מִמוֹן אֲנִין תִּיבִין לִי, דְלִמָּא נִפְשָׁן. נִפְסַ פְּרִי בְּתִרְהוֹן, אָמַר לוֹן: שְׂרוֹן לִי! אָמְרוּן לִיה: שְׂרִי לָךְ, וְנָן שְׂרִי לָךְ! הִדָּא אָמְרַת, הַמְּנַדָּה אֶת מִי שְׂאִינוּ צְרִידָה, וְנַדָּה אוֹתָהּ, נִדְוִיו גְּדוּי. מִי מַתִּיר? לֹא כֵן תִּנְי: מַת אֶחָד מִמְּנַדְיָו, אִין מַתִּירִין לוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: הִדָּא דַּתְּ אָמַר, בְּשִׂאִין שְׁם נְשִׂיאָ, אָבֵל אִם יֵשׁ שְׁם נְשִׂיאָ, הַנְּשִׂיאָ מַתִּיר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מִפְּלִ: מַעֲשָׂה בְּאֶחָד שְׁמַת אֶחָד מִמְּנַדְיָו, וְלֹא הִתִּירוּ לוֹ. וְלֹא כֵן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: >הִדָּא דַּתְּ אָמַר, בְּשִׂאִין שְׁם נְשִׂיאָ, אָבֵל אִם יֵשׁ שְׁם נְשִׂיאָ, הַנְּשִׂיאָ מַתִּיר!< וְקַמַּת מִה דְאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מִפְּלִ בְּשִׂלָּא חוֹר בּוֹ. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲבִי בְּשֵׁם רַב שֵׁשֶׁת: נִמְנוּ בְּאוּשָׁא שְׂלָא לְנִדּוּת זְקָן. וְאֶתְיָא בְּיֵי דְאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ: זְקָן שְׂאָרַע בּוֹ דְבַר, אִין מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדִלְתּוֹ, אֵלָּא אוֹמְרִים לוֹ: (מלכים ב יד, י) >הִכְכַּד וְשָׁב בְּבִיתְךָ. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲבִי בְּשֵׁם רַבִּי אֲחָא: זְקָן שְׂשֻׁכַּח תְּלִמוּדוֹ מִחֻמַּת אֲנָסוֹ, נִוְהִינָן בּוֹ פְקֻדְשַׁת אַרוֹן. רַבִּי אֲחָא, רַבִּי תַנְחוּם, רַבִּי חֵיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זְקָן שְׂנַדָּה לְצַרְדָּ עֲצֻמוֹ, אֲפִלּוּ בְּהַלְכָהּ, אִין גְּדוּי גְּדוּי. בְּיוֹמוֹי דְרַבִּי יְרֻמְיָה אֶתְתַּ עָקָה עַל טַבְּרִיאָי. שְׂלַח בְּעֵי מְנַרְתָּא דְכִסְפָּא גְּבִי רַבִּי יַעֲקֹב בִּירְבִי בּוֹן. שְׂלַח אָמַר לִיה: אֲדוּן לֹא שָׁב יְרֻמְיָה מְרַעְתָּ? וּבְקַשׁ לְנִדּוּתוֹ. וְהוּא רַבִּי חֵיָה בְּרִיָה דְרַבִּי יִצְחָק עֲטוּשִׂיא יְתִיב תַּפּוֹן. אָמַר לִיה: שְׁמַעְתִּי שְׂאִין מְנַדִּין זְקָן, אֵלָּא אִם כֵּן עֲשָׂה בְּיַרְבְּעָם בֶּן נִבְטָ וְחִבְרִיו. אָמַר לִיה: (עדיוות ה, ו) >דְּכַמְתָּ הַשְּׂקִיחָהּ.< וּבְיַרְבְּעָם בֶּן נִבְטָ וְחִבְרִיו עֲשָׂה? וְנִדּוּן אֵלֶיךָ לְאֵלֶיךָ, וְחִשּׁוֹן אֵלֶיךָ עַל אֵלֶיךָ, וְצַרְכוּן מִשְׁתַּרְיָא אֵלֶיךָ מִן אֵלֶיךָ. >וכן מי ששנשאל לחכם והתיר.< מַה אֲנִין קְרִימִין? אִם בְּשִׁנְשָׂאֵל קָדָם לְרַגְלָהּ, וְנִלְחָה; אִם בְּשִׁלָּא נְשִׂאֵל קָדָם לְרַגְלָהּ, אֵל וְנִלְחָה. אֵלָּא כִּי נָן קְרִימִין, בְּשִׁנְשָׂאֵל קָדָם לְרַגְלָהּ, וְלֹא מִצְאוּ פִתַּח לְנִדְרוֹ אֵלָּא בְּרַגְלָהּ. בְּהִדָּא: רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי, לֹא מִצְאוּ פִתַּח לְנִדְרוֹ, עַד שֶׁבָּא אֶחָד מִזְּקָנֵי הַגְּלִיל. וְאִית דְאָמְרִין: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הָיָה.

[דף י"א ע"ב]

וְהוּא נָסִיב לִיה מִן הַכָּא וּמְקִים לִיה הַכָּא, נָסִיב לִיה מִן הַכָּא, וּמְקִים לִיה הַכָּא. עַד דְאֶקְמִיָה גּוֹ שְׁמַשָּׂא מְפִלֵי מְנוּי. אָמְרוּן לִיה: אֵלֶיךָ הִוִּיתָה יַדַּע דְהִרָן סְבָא עָבַד לָךְ הַכֵּן, גְּדַר הִוִּיתָה? אָמַר לוֹן: לֹא. וְשְׂרוֹן לִיה. וְלִיה אָמְרוּן: הִדָּא, מִנָּן לָךְ? אָמַר לוֹן: מִשְׂרַת רַבִּי מֵאִיר הִוִּיתִי, בְּבַרְחוּ שְׁנִיתָ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: מִקְלוֹ שְׁלַרְבִּי מֵאִיר הִוִּיתָה בִּידוֹ, וְהִיא הִוִּיתָה מִלְּפָדְתוֹ דַּעַת. תִּנְי: (תוספתא מועד קטן ב, א) כֹּל אֵלֶיךָ שְׂאִמְרוּ מִגְּלַחִין בְּמוֹעֵד, מַתִּירִין לְגַלַּח בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שְׁלֹאֲבָל. אִית תִּנְי תִנְי: אָסוּר. וְאִית תִּנְי תִנְי: מַתִּיר. אָמַר רַב חֲסֵדָא: מִן דְאָמַר >מַתִּיר,< בְּשִׁישׁ שְׁם רַגְלָהּ, מִן דְאָמַר >אָסוּר,< בְּשִׂאִין שְׁם רַגְלָהּ. [812] מִתְנִיתָא פְּלִיגָה עַל רַב חֲסֵדָא: >הִרִי שְׁתַּכְּפוּהוּ אֲבָלְיוֹ זֶה אַחַר זֶה, הִרִי זֶה מִקַּל בְּסִינִין וּבְמִסְפַּרְתָּ, אָבֵל לֹא בְּמִסְפַּרְיָם.<

ויעשה אבל השני אצל הראשון כמו שהוא אנוס וינלח. הווי, לא אתאמרת אלא מפני כבוד הרגל. רבי שמואל בר רב יצחק בעי: ניהא בתוך שבועה; בתוך שלושים! התיב רבי חנניה חברון דרבנן: והא תני: (שמחות ו, א) "אלו דברים שאכל אסור בהן כל שבועה". אם בתוך שלושים הוא אסור, בתוך שבועה, לא כל שבועה? לא אתאמרת אלא בשתכפוהו אבלים. הדיא אמרה, שהיא מתר. אמר רבי מתניה: מן דאמר "אסור", בדרבו במספרים. שפם ונטילת צפרנים. אית תני תני: ברגל מתר ובאבל אסור אית תני תני: ברגל אסור ובאבל מתר. מן דאמר ברגל מתר, שיש שם רגל, ובאבל אסור, בשאין שם רגל. מן דאמר ברגל אסור,

[דף י"ב ע"א]

בשניש שם הערמה, באכל מתר, שאין שם הערמה. רב היה בר אשי בשם רב: הלכה פדברי מי שהוא מקל פאן וכאן. רבי יעקב בר אחא, רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה פדברי מי שהוא מקל בהלכות אבל. רב אמר: שפם, בנטילת צפרנים בכל דבר. אמר רבי ירמיה: ובלבד בנומות. רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא: זוג בא לפני רבי בשפם ובנטילת צפרנים. והתיר להם רבי. רבי סימון בשם רבי חנינה: שני זוגות היו, אחד מעמתן ואחד מדרעלה. אחד בשפם, ואחד בנטילת צפרנים, והתיר להן רבי. בהדא: רבי שמואל בר אבא, דמכת אהתיה, והנה יתיב מצמי ספרוי. סלק רבי לעזר לגביה, ולא כסיתון. סלק רבי נתן בר אבא לגביה, וכסיתון. אמר ליה: מן קמי רבי לעזר לא כסיתונן, ומן קמי את מכסי לון? אמר ליה: ומה את סבר? דאת חביב עלי כרבי לעזר?

הלכה ב משנה ואלו מכבסין במועד: הבא ממודינת הנם, ומבית השבועה, והיציא מבית האסורין, והתנגדה שהתירו לו חכמים; וכן מי שנשאאל לחכם והתיר; ומטפחות הידים, ומטפחות הספרים, ומטפחות תפג; וכל העולין מטמאה לטהרה, הרי אלו מתריין; ושאר כל אדם אסורין.

גמרא תני: "בלגרי נשים, מתר לכבסן במועד." היא בלגרי נשים, היא בלגרי אנשים. מהו בלגרי נשים? רבנן דקיסרין אמרי: (אנטינייא) אימנא. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מי שאין לו אלא חלוק אחד, מתר לכבסו במועד. אמר רבי יוסה בירבי בון: ובלחוד תריי דיהא שלח חד ולבש חד. בעון קמי רבי יוסה: בגדי קטנים מהו? אמר לון: כמי שאין לו אלא חלוק אחד. בעון קמוי: תנינן: (מועד קטן ג, ז) "אין קורעין ולא חולצין ולא מברין, אלא קרוביו שלמת." תות מטליתיה זעירא, וקריבוי בעון מיעול לגביה, מהו דיתבון פלגון מן לון ופלגון מן לברא? אמר לון: יעלון פלגון יומא דן, ופלגון למחר. אמר רבי מנא: הן דתוינן סברין דו מחמר, קלל, הן דתוינן סברין דו מקללה, חמר. תני: מטפחות ספרים, אין מכבסין אותן במו רגלים, אבל מכבסין אותן בנתר ובורית, מפני הכבוד.

הַלְכָה ג מִשְׁנָה וְאֵלּוּ כוֹתְבֵין בְּמוֹעֵד: קִדוּשֵׁי נְשִׁים, גְּפוּיִן וְשׁוֹכְרִין, דִּיתִיקֵי, וּמִתְנָה וּפְרוּזְבוּלִין, אֲגָרוֹת

[דף י"ב ע"ב]

שׁוּם וְאֲגָרוֹת מִזֶּזֶן, שְׁטָרֵי חֲלִיצָה וּמֵאוּנִין וְשְׁטָרֵי בְרוּרִין, וְגִזְרוֹת בֵּית דִּין וְאֲגָרוֹת שְׁלֵרְשׁוֹת.

גמרא וְאֵינּוּ מִצְרָא? אָמַר רַבִּי זְעוּרָא: מִכִּיּוֹן שְׁנַתָּן דַּעְתּוֹ לְגַרְשׁ, אֵינּוּ מִצְרָא. "וְשׁוֹכְרִים", אִמּוּלוּגִין. "אֲגָרוֹת שׁוּם", שׁוּם הִיתּוּמִין. "אֲגָרוֹת מִזֶּזֶן", מִזֶּזֶנוֹת אֶלְמִנְה. "שְׁטָרֵי חֲלִיצָה". אֵילּוּ הֵן שְׁטָרֵי חֲלִיצָה? תַּפְּזֵן אֶמְרִין: "דְּקָרְבַת קְדָמִינָא וְשִׁלְפַת סִינְיָה מַעְלוֹי רַגְלֵיהּ דִּימִינָא, וְרַקַּת קְדָמִינָא רֹקַא דְמַתְּחֻזֵּי עַל אֶרְעָא, וְאֶמִירַת: (דְּכָרִים כה, ט) "כִּכְהָ יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו." וְשְׁטָרֵי מֵאוּנִין. אֵילּוּ הֵן שְׁטָרֵי מֵאוּנִין? "לֹא רַעֲיִנָא לִיהּ", <אֲנִי לֹא רוּצָה אוֹתוֹ> "לֹא שְׁוִינָא לִיהּ", "לֹא צְבִינָא לְאִתְנַסְבָּא לִיהּ." "שְׁטָרֵי בְרוּרִין". רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: קוּמְפְרוּמִסִּין. זֶה בּוֹרֵר לֹא אַחָד, וְזֶה בּוֹרֵר לֹא אַחָד. [813] וְגִזְרוֹת בֵּית דִּין, אֵלּוּ גִזְרֵי דִינִין. "וְאֲגָרוֹת שְׁלֵרְשׁוֹת", זֶה שְׁאִילַת שְׁלוּם.

הַלְכָה ד מִשְׁנָה אֵין כוֹתְבֵין שְׁטָרֵי חוּב בְּמוֹעֵד, אִם אֵינּוּ מֵאֲמִינוּ אוּ שְׁאִין לֹא מַה יֵאכַל, הָרִי זֶה יִכְתֹּב. אֵין כוֹתְבֵין סְפָרִים, וְתַפְלִין וּמִזֶּזֶנוֹת בְּמוֹעֵד, וְאֵין מוֹנִיחִין אוֹת אַחַת, אֶפְלוּ כִסְפֵּר הָעֶזְרוּהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כּוֹתֵב הוּא אָדָם תַּפְלִין וּמִזֶּזֶנוֹת לְעֶצְמוֹ, וְטוּוּהָ לְעֶצְמוֹ תְּכַלֵּת לְצִיצְתּוֹ.

גמרא "אֵין כוֹתְבֵין שְׁטָרֵי אַרִיסוֹת וְקַבְלָנוֹת בְּמוֹעֵד. וּמְקַבְלִין קַבְלַת בְּמוֹעֵד, לְעִשׂוֹתָהּ לְאַחַר הַמוֹעֵד. וְאֵין מְקַבְלִין קַבְלַת בְּמוֹעֵד לְעִשׂוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַמוֹעֵד. הַשֵּׁם שֶׁם בְּדַרְכּוֹ, וּבְלִבְדֵּי שְׁלֵא יִמּוּד וְשְׁלֵא יִשְׁקַל וְלֹא יִמְנַח." אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: אִם אֵינּוּ מֵאֲמִינוּ לְלוּוֹה, אוּ שְׁאִין לֹא מַה יֵאכַל לְלַבֵּל. אָמַר לֹא רַבִּי יוֹסֵה: אִם אוֹמֵר אֶת בֶּן, נִמְצָאָתָּ מִתִּיר אֶת הָאֲמִנוֹת בְּמוֹעֵד. אֵלּוּ אִם אֵינּוּ מֵאֲמִינוּ, לְמַלּוּהָ שְׁעֵבְרָה. אוּ שְׁאִין לֹא מַה יֵאכַל, לְמַלּוּהָ הַבָּאָה. חַד בַּר נֶשׁ אוּבַד תַּפְלוּי בְּמוֹעֵדָא. אֶתְאָ לְגַבִּי רַב חֲנַנְאֵל, וְשִׁלְחִיהָ לְגַבִּי רַבִּי אֲבָא בַר נָתַן. אָמַר לִיהּ: חַב לִיהּ תַּפְלֵךְ וְזִיל כְּתֹב לָךְ! אָמַר לִיהּ רַב: אֲזִיל כְּתֹב לִיהּ. מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: "כּוֹתֵב הוּא אָדָם תַּפְלִין וּמִזֶּזֶנוֹת לְעֶצְמוֹ", הָא לְאַחַר לֹא! פְּתַר לֵהּ בְּכוֹתֵב לְהִנִּיחַ. וְטוּוּהָ לְעֶצְמוֹ תְּכַלֵּת לְצִיצְתּוֹ. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן; טוּוּהָ וְאֶפְלוּ בְּפִלְקָא. רַב אָמַר: טוּוּהָ בְּפִלְקָא בֵּין לֹא בֵּין לְאַחַר. מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: "וְטוּוּהָ לְעֶצְמוֹ תְּכַלֵּת לְצִיצְתּוֹ." הָא לְאַחַר לֹא! פְּתַר לֵהּ בְּטוּוּהָ לְהִנִּיחַ.

הַלְכָה ה מִשְׁנָה הַקּוֹבֵר אֶת מוֹתוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים קִדְּם לְרַגְלֵי, בְּטָלוּ מִפְּנֵי גִזְרַת שְׁכַעְדָּה; שְׁמוֹנֶת יָמִים קִדְּם לְרַגְלֵי, בְּטָלוּ מִפְּנֵי גִזְרַת שְׁלֹשִׁים, מִפְּנֵי שְׁאֶמְרוּ: שֶׁבַת עוֹלָה

[דף י"ג ע"א]

ואינה מופסקת; רגלים עולין ואין מופסיקין.

גמרא גזרת שבקעה, סנדל וספס; גזרת שלושים, אחוי ונהויץ ותגלחת. אי זהו גהויץ? כלי צמר מוגהצין חדשים, וכלי פשתן מוגהצין לבנים. רבי חלב, רב הונא בשם רב: חל יום שמיני שלו להיות בשבת, מגלח ערב שבת. הוה אפשר? תפתר שגזרתו היה ונתיאשו מלבקש. ותני כן: (שמחות) "הרי מי שגזרתו היה, מאימתי מונים לו? משנתיאשו מלבקש. מצאיהו איברים איברים, מאימתי מונים לו? משוימצא ראשו ורבו. רבי יהודה אומר: השזרה והגלגלת רבו." אומר רבי אבון: תפתר שנסתם הגולל ערב שבת משחשכה. הוה אפשר? אומר רבי אחא: תפתר, שסתמו גוי. אית דבעי מימר, שבאת לו שמועה קרובה בשבת. רבי אמי הוה ליה עובדא, וגלח יום שלושים. אחד רבי, הוה ליה עובדא, וגלח יום שלושים ואחד. אומר רבי זריקן: מן מתניתין יליף לה רבי אמי, דתנינן תמן: (משנה נזיר ג, ב) "מי שזזר שתי נזירות, מגלח את הראשונה יום שלושים ואחד, ואת השנייה יום ששים ואחד. אם גלח את הראשונה יום שלשים, מגלח את השנייה יום ששים; ואם גלח יום ששים חסר אחד, יצא." אומר רבי יוסה: תמן לשעבר, והכא בתחלה. רבי ירמיה הורי לרבי יצחק עטוישא, ואית דאמרי: לרבי היה ברירה דרבי יצחק עטוישא, לגלח יום שלושים, מן מתניתין: "שמונת ימים קדם לרגל, בטלו מפני גזרות שלושים." היא שמיני, היא שלשים. אומר רבי יוסה: שניא היא תמן, שמפני כבוד הרגל התירו. תדע לך שהיא כן, דאמר רבי חלב, רב הונא בשם רב: חל יום שמיני שלו להיות בשבת, מגלח ערב שבת. אן תימר, שלא מפני הרגל התירו, מעתה, אפלו חל יום שלשים שלו להיות בשבת, מגלח ערב שבת. ועוד, מן הדא דתני: (שמחות ט, ח) "על כל הפתים הוא שולל לאחר שבקעה, תופר תפירה גסה ומואחה לאחר שלשים." וישלל יום שבקעה, ויאחה יום שלשים: אומר רבי חגי: די הוה שמעתיא כן ושמעתיא כן. תני: זו דברי אבא שאול. רב יהודה בשם שמואל, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הלכה באבא שאול. ותני כן: (שמחות ז, ג) "הלכה בדבריו." רבי בא בשם רב: דברי אבא שאול, בין בימים בין גזרות בטלו, אבל דברי חכמים, ימים בטלו, גזרות לא בטלו. מה ביניהון? רב הונא אומר: ערב הרגל ביניהון: אם גלח ערב הרגל, יגלח אחר הרגל; אם לא גלח ערב הרגל, אל יגלח אחר הרגל. רבי יוחנן אומר: אף על פי שלא גלח ערב הרגל, יגלח לאחר הרגל. [814] יגלח לאחר הרגל. רבי לעזר הורי לרבי שמעון בר בא לגלח לאחר הרגל. ולא ידעין אן

[דף י"ג ע"ב]

בְּהָדָא דֵאבָא שְׂאוּל, וְאֵן בְּהָדָא דְרַבְנִין, דְּבָרֵי הַכֵּל. רַבִּי לְעֶזֶר הוֹרִי לְשִׁמְעוֹן בַּר בָּא: הֲרַגְל עוֹלָה לְמַנְזֵן שְׁלִשִׁים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אֲשַׁכְּחֵנּוּ תַלְתִּין קוֹדְמִין לְשִׁבְעָה? "הַקּוֹבֵר אֶת מוֹתוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים קֹדֶם לְרַגְל, בְּמַלּוֹ מַמְנֵנוּ גְזוּרוֹת שִׁבְעָה." לֹא אָמַר אֱלֹא שְׁלֹשָׁה, הָא שְׁנַיִם, לֹא! הָדָא דַּת אָמַר, בֵּינוּ לְבֵין עֲצוּמוֹ, אֲבָל הַרְבִּים, אִין תְּרַבִּים מִתְעַסְקִין עִמּוֹ. וַתְּנִי בּוֹ: (תּוֹסַפְתָּא מוֹעֵד קַטָּן) "הַקּוֹבֵר אֶת מוֹתוֹ שְׁנַיִ יָמִים קֹדֶם הֲרַגְל, מִפְּסִיק אֶת הֲרַגְל, וּמוֹנֵה חֲמִשָּׁה אַחַר הֲרַגְל. וְהַרְבִּים מִתְעַסְקִין בּוֹ; וּמְלַאכְתּוֹ נַעֲשִׂית עַל יְדֵי אַחֲרִים, וְעֵבְדִיו וְשִׁפְחוֹתָיו עוֹשִׂים בְּצַנְעָה אֲצֵל אַחֲרִים. הַקּוֹבֵר אֶת מוֹתוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּתוֹךְ הֲרַגְל, מוֹנֵה שִׁבְעָה לְאַחַר הֲרַגְל. שְׁלֹשָׁה יָמִים הֲרֵאוּנוּ, הַרְבִּים מִתְעַסְקִין עִמּוֹ; אַרְבַּעַה יָמִים הֲאֲחֲרוֹנִים, אִין תְּרַבִּים מִתְעַסְקִין עִמּוֹ. וּמְלַאכְתּוֹ נַעֲשִׂית בְּאַחֲרִים, וְעֵבְדִיו וּבְהִמְתּוֹ עוֹשִׂין בְּצַנְעָה בְּמָקוֹם אַחֵר." מַהוּ לְהִרְאוֹת לוֹ פְּנִים? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲדִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: וְהֵלֵא אָמְרוּ "אִין אֲבָל בְּשִׁבְתָּ?" מַפְנִי מָה אָמְרוּ "לְהִרְאוֹת לוֹ פְּנִים?" לֹא מַפְנִי הַכְּבוֹד? וְהֵכָא, מַפְנִי הַכְּבוֹד. וְדַכּוּתָהּ, יוֹם אֶחָד לְפָנֵי הֲרַגְל, בְּמַלּוֹ מַמְנֵנוּ גְזוּרוֹת שְׁנַיִם. "אֲבָל, בַּיּוֹם הֲרֵאוּנוּ, אִינוּ נוֹתֵן תְּפִלִּין; בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ, הוּא נוֹתֵן תְּפִלִּין. אִם בָּאוּ פְּנִים חֲדָשׁוֹת, חוֹלְצֵן כָּל שִׁבְעָה. דְּבָרֵי רַבִּי לְעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: בַּיּוֹם הֲרֵאוּנוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁנַיִ, אִינוּ נוֹתֵן תְּפִלִּין; בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הוּא נוֹתֵן תְּפִלִּין. אִם בָּאוּ פְּנִים חֲדָשׁוֹת, אִינוּ חוֹלְצֵן." אִם בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ אִינוּ נוֹתֵן תְּפִלִּין, צָרְכָה מִימַר "מִי שָׁמְתוּ מִטַּל לְפָנָיו"? אֱלֹא בְּגִין דְּתִנָּא דָּא, תִּנָּא דָּא. רַבִּי זְעוּרָה, מַר עַקְבָּן בְּשֵׁם שְׂמוּאֵל, רַבִּי זְעוּרָה, רַב יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַב: הִלְכָה כְּרַבִּי לְעֶזֶר בְּנֵתִינָה, וְכַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּחִלְצָה. רַבִּי זְעוּרָה בְּעַי: אִם נָתַן בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ כְּרַבִּי לְעֶזֶר, מַהוּ שְׁיַעֲשֶׂה רַבִּי לְעֶזֶר כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֵא לְחַלִּין? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בִּי רַבִּי בּוֹן:

[דף י"ד ע"א]

וְכַנִּי, אִם נָתַן בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ כְּרַבִּי לְעֶזֶר, נַעֲשֶׂה רַבִּי לְעֶזֶר כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֵא לְחַלִּין! אֵן כְּנִי, נִימַר: הִלְכָה כְּרַבִּי לְעֶזֶר! "הֲרֵי שְׂאִין לוֹ מַה לוֹכֵל, בַּיּוֹם הֲרֵאוּנוּ וּבַשְּׁנַיִ אִינוּ עוֹשֶׂה מְלָאכָה; בְּשְׁלִישִׁי, הוּא עוֹשֶׂה בְּצַנְעָה. אֲבָל אָמְרוּ: תִּבּוֹא מֵאַרְחָה לְשִׁכְנוֹ שֶׁהֲצִרִיכוּהוּ לְכֹה." בַּר קַפְרָא אָמַר: אֲפִלוּ בְּשְׁלִישִׁי לֹא יַעֲשֶׂה כָּל עֵקֶר. בַּר קַפְרָא כְּדַעְתִּיהוּ, דְּבַר קַפְרָא אָמַר: אִין תְּקַפּוּ שְׁלֵאֲבָל אֱלֹא עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. רַבִּי אֲבָא בְּרִיהַ דְּרַבִּי פְּפִי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי לְוִי: כָּל תַּלְתָּא יוֹמִין, נַפְשָׁא טִיבָא עַל גּוֹפָא, סְבִירָה דְּהִיא חוֹרָה לְגַבִּיהַ. בִּין דְּהִיא חֲמִיָּא דְּאַשְׁתַּנִּי זְיוֹהוֹן דְּאַפּוּי, הִיא שְׁבָקָא לִיהַ וְאַזְלָה לָהּ. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים, הַכְּרַם נִבְקַעַת עַל פְּנָיו וְאוֹמַרְתָּ לוֹ: "הָא לָךְ מַחַ שְׁנֹזְלָתָ וְחִמְסַתָּ וְנִתְתָּ בֵּינוּ" רַבִּי חֲנִי בְּשֵׁם רַבִּי יֹאשִׁיָּה מִיְתִי לָהּ מִן חֵקָא: (מְלָאכֵי ב, ג) "זוֹרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנִיכֶם", וְאַפְלוּ "פָּרֵשׁ חֲנִיכֶם." בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעוּתָ, (אִיּוֹב יד,

(כב) "אף בשרו עליו יכאב, ונפשו עליו תאכל." אריסו וחכיריו ומקליו, הרי אלו עושין. חמריו וספניו ומקליו, אינן עושין. רבי יהושע בן לוי אמר: היתה לו פרה מנמלת בעיר, הרי זו עושה. אמר ליה רבי יוסה: הדיא דתא אמר, בהוא דחייב ליה, הא בתחלה אסור. שני אחיו, שני שתפין, שני טבחים, שני חנונים, שארע לאחד מהון דבר, הרי אלו נועלין את חנונתן. וחמריו ופועליו עושין בצנעה במקום אחר. "אבל, כל זמן שמתו מטל לפניו, אוכל אצל חברו; אין לו חבר, אוכל בבית אחר; אין לו בית אחר, עושה מחיצה ואוכל; אם אינו יכול לעשות מחיצה, הופך את פניו בנגד הכתל ואוכל; ואינו לא מסב ואוכל, ולא אוכל כל צרכו ולא שותה כל צרכו, ולא אוכל בשר ולא שותה יין. ואין מזמנין עליו, ואם ברך, אין עונין אחריו. ואחרים שברכו, אינו עונה אחריהן. במה דברים אמורים? בחל. אבל בשבת, מסב ואוכל כל צרכו ושותה כל צרכו, ואוכל בשר ושותה יין, ומזמנין עליו, ואם ברך עונין אחריו, ואחרים שברכו, עונה אחריהן. אמר רבן שמעון בן גמליאל: [816] הואיל והתרת לו את כל אלו, חיבהו בשאר מצוותיה שלתורה! חיי שעיה התרת לו, חיי עולם, לא כל שבין?" רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה ברבן שמעון בן גמליאל. "נמסר לרבים, אוכל בשר ושותה יין. נמסר לפתפים, כמי שנמסר לרבים. אבל, בשבת הראשונה, אינו הולך לבית הכנסת. בשנייה, הולך לבית הכנסת, ואינו יושב במקומו. בשלישית, יושב במקומו ואינו מדבר. ברביעית, שוה לכל אדם. רבי יהודה אמר: אפשר לומר בשבת הראשונה, שהרבים מתעסקין עמו? אלא השנייה היא הראשונה, השלישית היא השנייה, הרביעית היא השלישית. רבי שמעון אמר: אבל, בשבת הראשונה, הולך לבית הכנסת ואינו יושב במקומו; בשנייה, יושב במקומו ואינו מדבר; בשלישית, שוה לכל אדם. רבי יהושע בן לוי אמר: הלכה כדברי מי

[דף י"ד ע"ב]

שהוא מוסיף ימים. הרי שבא ומצא אבל בתוך ביתו, בשני ובשלישי, משלים עמהן; וברביעי, מונה לעצמו. רבי שמעון אמר: אפלו בששי, משלים עמהן. רבי יהושע בן לוי אמר: הלכה ברבי שמעון. הדיא דתא אמר, בשאינו גדול משפחה, אבל אם היה גדול משפחה, מונה לעצמו. פהדיא: רבי מנא הורי לרבי יעקב ארמניא: מפיון שאת גדול משפחה, מנה לעצמו. הדיא דתא אמר, בשלא הראו לו רב פנים, אבל אם הראו לו רב פנים, נטלו למרחץ. פהדיא: רב חונא הורי לאהוי דרבי יהודה בר זבדי: מפיון שהראו לו רב פנים, נטלו למרחץ. הרי שמוליכין אותו למקום למקום, כגון אליו דקברין בבית שריי. אית תני תני: אלו שכאן מונין משפחה המתה, ואלו ששם מונין משפחתם הגולה. אית תני תני: אלו ואלו משפחתם הגולה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: הפל הולך אחר גדול המשפחה. רבי יעקב בר אחא בשם רב אפי: לקמריין. מהו חמריין? אם היה גדול המשפחה כאן, אלו שכאן מונין

משניצא המת, ואלו ששם מונין משיפתם הגולל. אם היה גדול המשפחה שם, אלו ואלו מונין משיפתם הגולל. בהדא: גמליאל זוגא, דמכת אחתיה. סלק הלל אחוה עמיה. אמר ליה רבי מנא: כד תהא סלק גבי אחוה, הוי שלף סנדלך. הרי שמפנין אותו מקבר לקבר, אית תני תני: משיפתם הגולל הראשון. אית תני תני: משיפתם הגולל השני. רבי יונה, הוה ליה עובדא, שאל לרבי חנניה חברון דרבנין. אמר ליה: משיפתם הגולל הראשון. רבי ירמיה הוה ליה עובדא, שאל לרבי זעורה. שאל רבי זעורה לרבי זמי. אמר ליה: משיפתם הגולל השני. אתא לגביה, אמר ליה: להמרא הורי לה. רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין: הדא דת אמר, בתוך שבועה, אבל לאחר שבועה, כבר עבר האכל. בשנתנו דעתן לפנותו, אבל אם לא נתן דעתו לפנותו, משיפתם הגולל הראשון. בהדא: גמליאל דיקונתיה קברוניה פורסאי גבון. בתר תלתא יומין, אמלקון מהורא יתיה. אתון ושאלון לרבי סימון. אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מכיון שלא נתתם דעתכם לפנותו, משיפתם הגולל הראשון. ישוע אחוי דדורי, הוה ליה עובדא. אתא שאל לרבי אבהו. אמר ליה: משיפתם הגולל השני. אמר ליה רבי יעקב בר אהא: עמוך הייתי ושאלתינה לרבי אבדימא דמן חיפה, אמר: משיפתם הגולל הראשון. אמר ליה: אנה לא שמעית; אז שמעת, הוה ודורי. מנין לאכל מן התורה שבועה? (בראשית נ, י) "ויעש לאכיו אבל שבעת ימים". ולמדון דבר קודם למתן תורה? רבי יעקב בר אהא, בשם רבי זעורה שמע לה מן הדא: (ויקרא ח, לה) "ופתח אהל מועד תשבבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת יי". בשם ששפור הקדש ברוך הוא על עולמו שבועה, [816]

[דף ט"ז ע"א]

כך אתם, שמרו על אחיכם שבועה! ומנין ששפור הקדש ברוך הוא על עולמו שבועה? (בראשית ז, י) "ויהי לשבעת הימים, ומי המבול היו על הארץ". ומתאבלין קדם שימות המת? אלא בשר ודם, שאינו יודע מה עתיד להיות, אינו מתאבל עד שימות המת, אבל הקדש ברוך הוא, שהוא יודע מה עתיד להיות, שפור על עולמו תחלה. אית דבעי מימר: אלו שבועה ימי אכלו שלמתו שלח הצדיק. אמר רבי הושעיה: (ויקרא י, ז) "כי שמן משחת יי עליכם", בשם שנתריותם בשמן המשחה כל שבועה, כך אתם, שמרו על אחיכם כל שבועה! רבי אבהו בשם רבי יוחנן: (במדבר יב, יב) "אל נא תהי כמות", (במדבר יב, יד) "תסגר שבעת ימים מהויך למתנה". מה ימי הסגר, שבועה, אף ימי המת, שבועה. חד ברבי אמר הדא דרבי יוחנן קמי דרבי שמעון בן לקיש, ולא קביל עלוי. אמר: תמן הוא עבד לה להסגר, והכא הוא עבד להחלט. דאמר רבי יוחנן בשם רבי יני: (דברים יב, יב) "אל נא תהי כמות", מה ימי המת אינן עולין, אף ימי החלט אינן עולין. רבי ירמיה, רבי הוה בשם רבי שמעון בן לקיש, רבי אבהו רבי יוסה בן חנניה בשם רבי שמעון בן לקיש: (דברים לד, ח) "ויתמו ימי כבי אכל משה", "ימי", שבועה;

"בבוי", שנים; "אבל", שלשים. ואית דמחלפין: "ימיו", שנים, "בבוי", שבועה, "אבל", שלשים. רבי יוסה, רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש, רבי יונה, רבי חייה, רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודן נשיא: (עמוס ה, י) "והפכתי חגיכם לאבל", מה ימיו החג שבועה, אף ימיו האבל שבועה. אמר רבי אמי לרבי חייה בר בא: או מה ימיו החג שמונה, אף ימיו האבל שמונה? אמר ליה: שמיני, רגל בפני עצמו הוא. או מה העצרת יום אחד, אף האבל יום אחד? אמר ליה: מכן לשמועה רחוקה. ותני כן: שמועה קרובה, יש לה שבועה ושלשים, ורחוקה אין לה שבועה ושלשים. אית תני תני: שמועה קרובה, בתוך שלשים, ורחוקה, לאחר שלשים. אית תני תני: שמועה קרובה, בתוך שנים עשר חדש, לאחר שנים עשר חדש. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הלכה בדברי מי שהוא אומר: "שמועה קרובה בתוך שלשים, ורחוקה לאחר שלשים." הרי ששמע שמות לו מת ברגל, לא הספיקו ימיו הרגל לצאת עד ששאלו לו שלשים. חבריא אמרי: מפיון ששמע בתוך שלשים, מונה שבועה לאחר שלשים. ואין לו אלא יום אחד בלבד. רבי אדי דקיסרין בשם רבי יוחנן: באת לו שמועה קרובה בשבת, קורע למחר ומתאבל. אמר רבי חנניה: אינו מתאבל. אמר ליה רבי מנא: ויש קריעה בלא אבול? שכן על אביו ועל אמו, אפילו לאחר כמה, תיב לקרע. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אפילו טפלה לטפלה, אסור בתגלחת, כהדא: רבי מנא הוה בקיסרין. שמע דדמוך בר בריה ואול וספר. אמרין ליה: לא כן אלפן רבי, "אפילו טפלה בטפלה, אסור בתגלחת"? אמר לון: באנון דהוון גביה. אנון לא הוינון גביה. רבי אבדימי בר טובי בשם רבי אבהו: ואפילו טפלה לטפלה, תיב לקרע, ואמר רבי אבהו: (יהוואל כד, יז) "האנק דם", מכן שהוא צריך לצוות. "מתים אבל לא תעשה", מכן שהוא צריך להתאבל. "פארך תבוש עליך", אית דבגעי מימיה, אלו התפלין, אית דבגעי מימיה, זה הגהויץ.

[דף ט"ז ע"ב]

מן דאמר "אלו התפלין", אי מה התפלין לשני ימים, אף האבל לשני ימים? מן דאמר "זה הגהויץ", אי מה הגהויץ שלשים יום, אף האבל שלשים? "וינעליך תשים ברגליך", מכן שהוא אסור בנעילת הסנדל. "ולא תעטה על שפם", מכן שהוא צריך לכפות את פיו. ויכסנה מלרע! אמר רב הסדא: דלא יהוון אמרין: פמיה הוא חוש. "ולחם אנשים לא תאכל", מכן שהקטנים הולכין אצל הגדולים. ומנין שהגדולים הולכין אצל הקטנים? אמר רבי שמואל בר רב יצחק: בתיב: (ירמיה מז, ה) "פי כה אמר יי: אל תבוא בית מרוח, ואל תלך לספור, ואל תגד להם, פי אספתי את שלומי מאת העם הזה, נאם יי, את החסד ואת הרחמים." תני: אלו דברים שאבל אסור בהן כל שבועה: [817] בריחה, בסיכה, בנעילת הסנדל ובתשמיש המטה, מלספר ומלכבס, מלקרות בתורה ומלשנות מדרש הלכות והגדות

משאלת שלום ומלעשות מלאכה. מן תנא "אבל אסור ברחיצה כל שבועה"? רבי נתן. רבי אמי, הוה ליה עובדא, שאל לרבי הנה בר בא, והורי ליה: כל שבועה, כרבי נתן. רבי יוסה, הוה ליה עובדא, שאל לרבי בר בא פהן גבי רבי אחא, אמר ליה: ולא כן? "רבי אמי, הוה ליה עובדא, שאל לרבי הנה בר בא, והורי ליה: כל שבועה, כרבי נתן"? אמר ליה: ולא כן אלפן רבי: "רבי אמי הנה ליה עובדא, ושאל לרבי שמעון בן לקיש, והורי ליה: כל שבועה, כרבי נתן"? אמר ליה: ודלמא תריז עובדין אנו? אנו אמרין לה על דרבי הנה בר בא, ואתון אמרין לה על דרבי שמעון בן לקיש. ועוד מן הדא: רבי חמא אבוי דרבי הושעיה, הוה ליה עובדא. שאל לרבנין ואסרון. רבי יוסה בעי: הילזן רבנין דהקא או רבנין דדרומא? אן תימר, רבנין דהקא, גיהא; אן תימר, רבנין דדרומא, רכרכיה קמוי, והוא שאל לזעיריא? אן תימר רבנין דהקא, גיהא; אן תימר רבנין דדרומא, אנו שריין ואנו אסריין! דתני: מקום שנהגו לרחוץ אחר המטה, מרחיצין, ובדרום מרחיצין. אמר רבי יוסה בירבי בון: מי שהוה מתיר את הרחיצה הזאת, עושה אותה כאכילה ושתיה. הדא דאתמר, ברחיצה שהיא שלתענוג, אבל ברחיצה שאינה שלתענוג, מתיר. כהדא: שמואל בר אבא, עלו בו הטטיון. אתון ושאלון לרבי יסא: מהו דיסחיה? אמר לון: יסחיה, דלא סחיה מוית הוא. <שאם לא רוחץ, מת> אן בנאי, אפלו בתשעה באב, אן בנאי, אפלו ביום הפפורים. רבי יוסה בן חנינה, ראו אותו טובל. אן לקריו, לא ידעין; ואן לחקר גופו, שאין רחיצת צונין רחיצה, לא ידעין. הורי רבי בא כהן תנאי. הורי רבי אחא, בבא מן תדרה ותיי רגליו קחות עליו, שמתר להרחיצם בפנים. תני: אבל ומנדה שהיו מהלכין בדרה, מתרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו לעיר, יחלצו. וכן בתשעה באב, וכן בתענית צבור. תני: מקום שנהגו לשאל בשלום אבלים בשבת, שואלין. ובדרום, שואלין. כהדא: רבי הושעיה רבא אול לחד אתר, חמא אבליא בשבתא ושאל בון. אמר לון: אני, איני יודע מנהג מקומכם, אלא "שלום עליכם!" כמנהג מקומנו. רבי יוסה בירבי הלפתה הוה משבת ברבי מאיר קמי צפוראי: אדם גדול, אדם קדוש, אדם צנוע. חד זמן חמא אבליא בשבתא, ושאל בון. אמרין ליה: רבי! אהנו דאת מתני שבחיה? אמר לון: מה עבד? אמרין ליה: חמא אבליא בשבתא ושאל בון. אמר לון: בעיין אתון מידע מהו חיליה: בא להודיענו שאין אבל בשבת, דכתיב: (משלי י, כב) "ברפת יי היא תעשיר", זו ברפת שבת. "ולא יוסף עצב עמוה", זו אבלות. כמה דאת אמר: (שמואל ב יט, ג) "נעצב המלך על בנו". שמואל אמר: פח"ז חובה, נת"ר רשות. פריעת ראש, חזירת קרע, זקיפת המטה, חובה; נעילת סנדל, תשמיש המטה, רחיצה, רשות. חד תלמיד מן דשמואל שמש מטתו. שמע שמואל ואקפד עלוי, ומית. אמר: להלכה אתאמרת, דלמא למעשה? רב אמר: ח"ז חובה, פ"ן רשות. חזירת קרע, זקיפת המטה, חובה; פריעת ראש, נעילת סנדל, רשות.

מַסְכַּת חֲגִיגָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. איזו חֲזָקָה? כָּל שֶׁעָקַר אֶת רִגְלָיו מִמֵּיִם. עוֹדְהוּ רִגְלוֹ אַחַת בְּמֵיִם - הַחֲזוֹק לְדַבֵּר קָל - מִחֲזִיק עֲצָמוֹ לְדַבֵּר חֲמוּר שֶׁבָּהֶן. עָלָה - שׁוֹב אֵינוֹ מִחֲזִיק. הַטּוֹבֵל עַל מִנַּת לַעֲלוֹת מִשְׁמָאָה לְטְהָרָה - הָרִי זֶה טְהוֹר בְּכֻלָּם. הַטּוֹבֵל, אִם נִתְכַּוֵּן - טְהוֹר. אִם לֹא - טָמֵא. אָבֵל הַמְּטַבֵּל אֶת יָדָיו - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף יָדָיו טְהוֹרוֹת. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הִיָּה אוֹכֵל עַל טְהָרַת חֲלִין כָּל יָמָיו, וְהִיתָה מִטְּפַחְתּוֹ מִדְּרָס לְקֹדֶשׁ. אוֹנְקֵלוֹס הִגִּיר הִיָּה אוֹכֵל עַל טְהָרַת הַקֹּדֶשׁ כָּל יָמָיו, וְהִיתָה מִטְּפַחְתּוֹ מִדְּרָס לַחֲטָאֵת.

ב. חֲמַר בְּקֹדֶשׁ מִבְּתְרוּמָה שֶׁמְטַבְּלִים בְּתוֹךְ כָּלִים, כּוֹסוֹת בְּתוֹךְ כּוֹסוֹת, תְּמַחֲוִינן בְּתוֹךְ תְּמַחֲוִינן, בְּתְרוּמָה אָבֵל לֹא בְּקֹדֶשׁ. נִתֵּן לְתוֹךְ הַסֵּל אוֹ לְתוֹךְ גְּוִרְגוּתַנִּי, הַטְּבִילָה לְתְרוּמָה, בֵּין לְקֹדֶשׁ בֵּין לְתְרוּמָה - טְהוֹרִים. אָבֵא שְׂאוּל אוֹמֵר: לְתְרוּמָה אָבֵל לֹא לְקֹדֶשׁ, אַחֲוִירִים וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיעָה בְּתְרוּמָה, אָבֵל לֹא בְּקֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה לְשׁוֹן כְּפוּל! כָּל שֵׁישׁ לוֹ אַחֲוִירִים וְתוֹךְ - יֵשׁ לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. כָּל שְׂאִין לוֹ אַחֲוִירִים וְתוֹךְ - אֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה.

ג. הַנוֹשֵׂא אֶת הַמְּדָרָס - נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה אָבֵל לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ. כִּיצַד? הֵיוּ סַנְדְּלָיו טָמְאִין וְנוֹשֵׂא חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה עַל כַּתְּפוֹ, וְאֵין עוֹשִׂין כֵּן בְּקֹדֶשׁ. בְּגֵדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה - מְדָרָס לְקֹדֶשׁ. וְלֹא כְּמִדַּת הַקֹּדֶשׁ מִדַּת הַתְּרוּמָה. מְרַבָּה מִדּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִמִּדּוֹת הַתְּרוּמָה, שֶׁבְּקֹדֶשׁ - מְטַבֵּיל וּמַנְגִּיב וְאַחַר

1 סל גדול שבו מסננים את היין בעת הבציר וְלֹא שִׁיף לְחֻשׁ שִׁיחֵיו כָּלִים כְּאֵלוֹ כָּלִי שְׂאִין כְּפִיו כְּשׁוֹפְרַת הַנּוֹד, כִּי כָּלִים כְּאֵלוֹ כְּמוֹ סל אוֹ גְּוִרְגוּתַנִּי לֹא שְׂכִיחַ בְּהֵם שְׂפִיחָם וְהִיָּה צַר כָּל כָּדָן.

כֶּף קוֹשֶׁר. וּבְתְרוּמָה - קוֹשֶׁר וְאַחַר כֶּף מְטַבֵּיל. אָחַד קֹדֶשׁ מִקֹּדֶשׁ וְאַחַד קֹדֶשׁ הַגְּבוּל בְּכֶף.

ד. כָּלִים הַנִּגְמָרִים בְּטְהָרָה אֶפְלוּ בְעִזָּה - צְרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ, אָבֵל לֹא לְתְרוּמָה. כִּיצַד? סֵלֶת שְׁנַתְעָרְבָה, וְנִגַּע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצֵתָהּ - פָּסֵל אֶת כָּלָה. בְּתְרוּמָה - לֹא פָּסֵל אֲלֵא מְקוֹם מַגָּעָה. הַקְּרָקַע, אֵינוֹ מְצָרֵף לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא אֶת הַתְּרוּמָה. הַפְּלִי, מְצָרֵף מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ לְקֹדֶשׁ אָבֵל לֹא לְתְרוּמָה. הָרְבִיעִי - בְּקֹדֶשׁ פְּסוּל. וְהַשְּׁלִישִׁי - בְּתְרוּמָה. וּבְתְרוּמָה, אִם נִטְמָאֵת אַחַת מִיָּדָיו - חֲבֵרְתָהּ טְהוֹרָה. וּבְקֹדֶשׁ - מְטַבֵּיל אֶת שְׂתִיחָן כְּאַחַת. אֵין מְטַבֵּיל אֶת הַטְּהוֹרָה בְּפָנָי עֲצָמָה וְאֶת הַטְּמָאָה בְּפָנָי עֲצָמָה, אֲלֵא מְטַבֵּיל שְׂתִיחָן כְּאַחַת.

ה. הַטּוֹבֵל אֶת אַחַת מֵהֶן וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת, כָּל הַטְּהוֹרוֹת שֶׁעָשָׂה בְּטְהוֹרוֹת עַד שֶׁלֹּא טְבֵּל שְׁנֵיהֶם - טָמְאוֹת הַטְּהוֹרוֹת, שֶׁהִיד מִטְּמֵא אֶת חֲבֵרְתָהּ לְטָמֵא בְּקֹדֶשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְפָסֵל בְּקֹדֶשׁ, אוֹכְלִים אוֹכְלִין נְגוּבִין בְּיָדִים מְסוּאָבוֹת, בְּתְרוּמָה אָבֵל לֹא בְּקֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אֲנִישְׁגִּינוֹס: וְכִי יֵשׁ נְגוּבִין בְּקֹדֶשׁ? אֲלֵא תוֹחֵב אֶת הַחֲרָרָה בְּכוֹשׁ אוֹ בְּקִיסָם וְאוֹכֵל עֲמָה זֵית, אוֹ בָּצַל בְּתְרוּמָה אָבֵל לֹא בְּקֹדֶשׁ.

ו. חֲמַר בְּקֹדֶשׁ מִבְּתְרוּמָה וּמִבְּחֻטָּאֵת: שֶׁהַכֵּל נֶאֱמָנִין עַל הַחֻטָּאֵת, וְאֵין הַכֵּל נֶאֱמָנִין, לֹא עַל הַקֹּדֶשׁ וְלֹא עַל הַתְּרוּמָה. חֲמַר בְּחֻטָּאֵת: שֶׁהִטְהוֹר לְתְרוּמָה וְלְקֹדֶשׁ - טָמֵא לַחֻטָּאֵת. יֵשׁ מֵינִין לְקֹדֶשׁ וְלְתְרוּמָה, וְאֵין מֵינִין לַחֻטָּאֵת. אוֹנֵן - אָסוּר בְּמַעֲשֵׂר, וּמִתֵּר בְּתְרוּמָה וּבַפְּרָה. טְבוּל יוֹם - אָסוּר בְּתְרוּמָה וּמִתֵּר בְּמַעֲשֵׂר וּבַפְּרָה. מְחַסֵּר כְּפָרָה - אָסוּר בְּפָרָה, וּמִתֵּר בְּמַעֲשֵׂר וּבְתְרוּמָה.

ז. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מֵינִין לְרַבִּיעִי בְּקֹדֶשׁ שֶׁהוּא פְּסוּל? וְדִין הוּא, וּמֵה מְחַסֵּר כְּפוּרִים שְׂאִין פְּסוּל בְּתְרוּמָה - פּוֹסֵל, רַבִּיעִי שֶׁהוּא פְּסוּל

בתרומה, אינו דין ש'יפסל בקדש? למדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מקל וחמר.

ח. אמר רבי נחמיה: מפני מה הכל נאמנין על הקדש ולא על התרומה? שלא יהא כל אחד ואחד אומר: 'הריני בונה במה ומזבח לעצמי', 'הריני שורף פרה לעצמי'; שנאמר (במדבר יח, ז): 'ואתה ובניך אתה תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח', יכול אף למעשר, לתרומה ולחלה? תלמוד לומר: "ולמבית לפרכת", מה "מבית לפרכת" מיחד, שאין לדעתן של ישראל, יצאת תרומה ולמעשר וחלה שיש לדעתן של ישראל. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה", שהכל נאמנין על שמירתה, ספק רשות עם הארץ מדרסו והסיטו, טהורין לחלין וטמאין לתרומה.

ט. ממלאין ומקדשין מי חטאת, בכל מביאין מי חטאת ועפר חטאת ממקום למקום, עם הארץ שאמר: 'טהור לחטאת' - מקבלין אותו. 'כלים הללו טהורין לחטאת' - מקבלין אותן הימנו. טבל להזות ולא הזה - הרי זה אוכל בתרומות לערב. ראו בידיו מי חטאת ואפר חטאת - אוכלין על גביו טהרות, ועל גב בגדיו, ועל גבי סנדליו.

י. עם הארץ שהביא כלים לחטאתו - חבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו. הביא לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו. הביא לחטאתו ולתרומתו של חטאת - חבר לוקח הימנו לתרומתו ולחטאתו. לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו, לא לחטאתו ולא לתרומתו. חבר שאמר לעם הארץ: 'הבא כלים לחטאתו' - חבר לוקח הימנו לחטאתו ולתרומתו. 'לתרומתי' - אין חבר לוקח הימנו לא לחטאתו ולא לתרומתו. הביא 'לחטאתי ולתרומתי של חטאת' - חבר לוקח הימנו, בין לו בין לאחר, ובלבד שלא יערים, ואם הערים - הרי אלו טמאין.

עם הארץ שאמר: 'כלים אלו הבאתים לחטאתי ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת - הרי אלו טמאין.

יא. מן המודיעים ולפנים - נאמנין על כלי חרס ריקן לקדש. מן המודיעים לחוץ - אין נאמנין. ביהודה - נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה, אבל לא על התרומה. בשעת הגתות והבדים - אף על התרומה. וקדם לגתות והבדים שבעים יום - נאמנין על הקדש ועל המדמע ועל הקנקן, אבל לא על התרומה, בשעת הגתות והבדים נאמנים אף על התרומה. נאמנין על היין בשעת היין, ועל השמן בשעת השמן. אבל לא על השמן בשעת היין ולא על היין בשעת השמן. עברו הגתות והבדים - חזרו לאסורן. הביאו לו חבית של תרומה - לא יקבלה הימנו, אלא אם כן אמר לו: 'יש לי בתוכה רביעית קדש בתוכה'. הביאה לגת הבאה אף על פי שמכירה שהיא היא - לא יקבלה ממנו. מעשה ברבי טרפון, שהיה מהלך בדרך, מצאו זקן אחד, אמר לו: מפני מה בריות מרננות אחריך? והלא כל מעשיך ישרים הן! אלא שאתה מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם. אמר רבי טרפון: אקפח את בני אם לא הלכה בידי מרבן יוחנן בן זכאי, שאמר לי: מתר אתה לקבל תרומה בשאר כל ימות השנה מכל אדם, עכשו בריות מרננות אחרי, גזור אני עלי שאיני מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם, אלא אם כן יש לו בתוכה רביעית קדש.

יב. הגבאין שנכנסו לבית, וכתבו עליו מבחוץ: 'כל שבבית טהור' - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה. ובירושלים - נאמנין על טהרת כל הכלים לקדש, אבל לא לתרומה, ובשעת הרגל - אף לתרומה. הלוקח כלים מאומני עם הארץ, והמוכר כלים לאומני עם הארץ

– נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה.

יג. שלחן שנטמא – מטבילין אותו בזמנו, ואפילו בשבת, מעשה שהטבילו את המנורה ביום-טוב, והיו הצדוקין אומרים: 'באו וראו פרושין שמטבילין לאור הלבנה'.

מסכת יבמות פרק ראשון

א. אימתי אָמרו: 'אם מתו או נתגָרשו – צרותיהן מתרות' ? בחיי הבעל. אבל לאחר מיתת הבעל – צרותיהן אסורות. מאנו בחיי הבעל – צרותיהן מתרות. לאחר מיתת הבעל – צרותיהן חולצות ולא מתיבמות. וכלן שנמצאו אילונית, או שהיו נשואות לאחרים, בין בחיי הבעל ובין לאחר מיתת הבעל – צרותיהן מתרות. כל היכולה למאן ולא מאנה ומת, צרתה – חולצת ולא מתיבמת. כיצד 'אם מתו הן – צרותיהן מתרות' ? היתה בתו או אחת מכל העריות הללו נשואה לאחיו, ולו אשה אחרת, מתה בתו ואחר כך מת אחיו – צרתה מתרת. מת אחיו ואחר כך מתה היא צרתה אסורה. הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני, ולו אשה אחרת, מת אחיו ואחר כך צרתה, אף על פי שבתו קימת – צרת צרתה מתרת. מתה צרת צרתה ואחר כך מת אחיו, אף על פי שבתו קימת – צרתה אסורה, אפלו הן מאה. נמצאת אומר: כל זמן שאחין מרבין – צרות מרבות, אחין מועטין – צרות מועטות. כשם שאם מתו או מאנו או נתגָרשו או נמצאו אילונית או שהיו נשואות לאחרים – צרותיהן מתרות, כך צרת צרותיהן שמתו, או שמאנו, או שנתגָרשו, או שנמצאו אילונית, או שהיו נשואות לאחרים – צרותיהן מתרות. כשם

שפוטרות מן הנשואין – כך פוטרות מן הארוסין. במה דברים אמורים? באשה שאין לה בה קדושין. אבל באשה שיש לה בה קדושין – צרותיהן חולצות ולא מתיבמות; דברי בית הלל. בית שמאי מתירין את הצרות לאחין.

ב. שש עריות חמורות מאלו, מפני שהן נשואות לאחרים, צרותיהן מתרות. אמר, ואשת אביו, ואחות אביו, ואחותו מאביו, ואשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, שאין צרה אלא מאח. נשאו לאחין שלא בעברה – צרותיהן פטורות. הלכו צרות אלו ונשאו – בית שמאי אומרים: הן פסולות, והולד פסול. ובית הלל אומרים: הן כשרות, והולד כשר. נתיבמו, בית שמאי אומרים: הן כשרות, והולד כשר. ובית הלל אומרים: הן פסולות, והולד ממזר. אמר רבי יוחנן בן נורי: בא וראה היאך הלכה זו רוחת בישראל. נעשה כדברי בית שמאי – הולד ממזר לדברי בית הלל. נעשה כדברי בית הלל הולד פגום לדברי בית שמאי. אלא: בואו ונתקן שיהו הצרות חולצות ולא מתיבמות. לא הספיקו לגמר את הדבר עד שנטרפה השעה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה נעשה להם לצרות הראשונות מעתה? שאלו את רבי יהושע: צרת הבת מהו? אמר להם: מחלקת בית שמאי ובית הלל. והלכה כדברי מי? אמר להם: מפני מה אתם מכניסין ראשי בין שני הרים גדולים, לבין בית שמאי ובית הלל, שירוצו את ראשי?! אלא מעיד אני על שתי משפחות גדולות שהיו בירושלים: משפחת בית עלובאי מבית צבועים², ומשפחת בית קופאי מבית מקושש – שהם בני צרות, ומהם פהנים, והיו מקריבין על גבי המזבח. אמר רבי טרפון: תאב אני שיהא לי צרת הבת ואשיאנה לכהנה. אמר

² בגמרא הגירסא: משפחת בית צבועים מן

עכמאי (ג"ר"א).

רבי אליעזר: אף על פי שנהלקו בית שמאי ובית הלל בצרות, מודים שאין הולד ממזר, שאין ממזר אלא מי שאסורו אסור ערוה וענוש כרת.

ג. אף על פי שנהלקו בית שמאי ובית הלל בצרות ובאחיות, ובספק אשת איש, ובגט ישן, ובמקדש את אשתו בשוה פרוטה, ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק - לא נמנעו בית שמאי לישא אשה מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי, אלא נהגו האמת והשלום ביניהן, לקיים מה שנגמר (וכנה ח, יט): "האמת והשלום אהבו". אף על פי שאלו אוסרין ואלו מתירין - לא נמנעו עושין טהרות אלו על גב אלו, לקיים מה שנגמר (משלי כא, ב): "כל דרך איש ישר בעיניו ותכן לבות ה'"; רבי שמעון אומר: מן הספק לא היו נמנעין, אלא מן הודאי. לעולם הלכה כבית הלל. והרוצה לעשות כבית שמאי - עושה. כבית הלל - עושה. והרוצה להחמיר על עצמו לנהג כחומרי בית שמאי וכחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר (קהלת ב, יד): "הכסיל בחשך הולך". התופס קולי בית שמאי וקולי בית הלל - רשע. אלא: אם פדברי בית שמאי - כקוליהן וכחומריהן, ואם פדברי בית הלל - כקוליהן וכחומריהן.

מסכת יבמות פרק שני

א. כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו? שני אחים בעולם, ומת אחד מהם בלא ולד, ועמד השני ולא הספיק לעשות מאמר בה עד שנוולד להן אח, ואחר כך מת, הראשונה - יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שנוולד להם אח, ואחר כך מת. או שנוולד להם אח ועשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שמת הראשון, הראשונה - יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה - חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון אומר: ביאתה או חליצתה של

אחת מהן פוטרת צרתה. אם חלץ לבעלת מאמר - לא נפטרה צרתה. כנסה ומת, ואחר כך נולד לו אח, או שנוולד לו אח ואחר כך כנסה ומת - שתיהן פטורות מן החליצה ומן היבום; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: הואיל וכא ומצאה בהתר ולא עמדה עליו שעה אחת באסור - מיבם לאיזו מהן שירצה, או חולץ לאיזו מהן שירצה:

ב. איזו הוא מאמר? הרי את מקדשת לי בכסף בשוה כסף ובשטר. איזהו שטר? אני פלוני בן פלוני מקבל אני עלי פלונית במתי לזון ולפרנס פראוי, ובלבד שתהא כתבתה על נכסי בעלה הראשון. כשם שהקדושין אין קונין באשה אלא מדעת שניהם, כך מאמר אין קונה ביבמה אלא מדעת שניהם. מה בין קדושין למאמר? שהקדושין - גומרין, ומאמר - אין גומר:

ג. העריות שאמרו: אינן כאשתו לכל דבר - אין להם כתבה, לא פרות, לא מזונות, לא בלאות. ואין זכאי, לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ולא בהפרת נדריה. אין ירשה, ואין מטמא לה, אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד ממזר. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - הרי הן כאשתו לכל דבר, ויש לה כתבה ופרות מזונות ובלאות, וזכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. ירשה, ואין מטמא לה. יש בה קדושין, וצריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד פסול. שניות מדברי סופרים - אינן כאשתו לכל דבר, אין לה כתבה, לא פרות, ולא מזונות, ולא בלאות. ואין זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, אין ירשה, ומטמא לה, יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט, והיא פשרה, וולדה פשר, וכופין אותו להוציא. רבי יהודה אומר: אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - אסור מצוה. שניות מדברי סופרים. אסור קדשה - אין להם קדושין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מפני

חורגו. וחורגו - מתר באשתו ובתו ואשת חורגו. זאת אומרת לו: אני - מתרת לך, ובתי - אסורה לך:

ב. אחותה פשהיא יבמתה - או חולצת או מתיבמת. כיצד? בתו מאנוסתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם, ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בתו נשואה לאחיו, ובת אשתו נשואה לאחיו, ובת בת אשתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאב, ומאיש אחר, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בנו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. חמותו ואם חמותו, ואם חמיו, נשואה לאחיו ולה אחות, בין מאב בין מאם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמות. אחותו מאמו, אחות אמה מאמה, ואחות אשתו מאמה נשואה לאחיו, ולה אחות מאב ומאשה אחרת נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אחות אמו מאביה, ואחות אשתו מאביה נשואה לאחיו, ולה אחות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אשת אחיו מאמו, ואשת אחיו שלא היה בעולמו, וכלתו נשואה לאחיו, ולה אחות, בין מן האב ובין מן האם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת:

ג. שאלו את רבי אליעזר: ממזר מהו לירש? אמר להם: מהו לחלץ? ומהו לחלץ? אמר להם: מהו לירש? אמרו לו: מהו לסוד את ביתו? אמר להם: מהו לסוד את קברו? אמרו לו: מהו לסוד את קברו? אמר להם: מהו לגדל כלבים? אמר להם: מהו לגדל חזירים? מהו לגדל חזירים? אמר להם: מהו לגדל תרנגולים? מהו לגדל תרנגולים? אמר להם: מהו לגדל בהמה דקה? מהו לגדל בהמה דקה? אמר להם:

מה אמרו: 'אלמנה לכהן גדול - יש לה כתבה? מפני שהוא כשר והיא פסולה. וכל מקום שהוא כשר והיא פסולה - קנסו אותו לתן לה כתבה. ומפני מה אמרו: 'שניות מדברי סופרים - אין להן כתבה? מפני שהוא כשר והיא פסולה, וכל מקום שהוא כשר והיא פסולה - קנסו אותה כתבה, כדי שתהא קלה בעיניו להוציאה. רבי יוסי אומר: הללו דברי תורה, ודברי תורה - אין צריכין חזוק. והללו דברי סופרים, ודברי סופרים - צריכין חזוק. דבר אחר: זו - הוא הרגילה להנשא לו, וזו - הרגילה את עצמה שתנשא לו:

ד. יש חולצות או מתיבמות, מתיבמות ולא חולצות, חולצות ולא מתיבמות, לא חולצות ולא מתיבמות. העריות שאמרנו: 'לא חולצות ולא מתיבמות' - מוסיף עליהן אשת סריס חמה, ואשת אנדרוגינוס, ואשת אח מאם, ואשת גר, ואשת עבד משחרר, ואילונית - לא חולצות ולא מתיבמות. החרשת והשוטה - מתיבמות ולא חולצות. אסור מצנה ואסור קדשה - חולצות ולא מתיבמות. עקרה וזקנה ושאר כל הנשים - או חולצות או מתיבמות. יש או חולצין או מיבמין, מיבמין ולא חולצין, חולצין ולא מיבמין, לא מיבמין ולא חולצין. העריות שאמרנו: 'לא מיבמין ולא חולצין' - מוסיף עליהן סריס חמה ואנדרוגינוס, ואח מאם, וגר ועבד משחרר - לא חולצין ולא מיבמין. החרש והשוטה - מיבמין ולא חולצין. פצוע דכא וכרות שפכה, סריס אדם וזקן - חולצין ולא מיבמין. ושאר כל אדם - או חולצין או מיבמין:

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. שניות מדברי סופרים: אם אמו, ואם אביו, אשת אבי אביו, ואשת אבי אמו, ואשת האב מן האם, ואשת אחי האב מן האב, וכלת בנו, וכלת בתו. מתר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו, ואסור בבת

חולץ לזו והלז מיבם, וזה חולץ לזו והלז מיבם. אם קדמו וכנסו - יוציאו, מי שקדש אחת משתי נכריות, ואינו יודע איזו קדש - כונס את שתיהן. מת ולו אח - אחד כונס את שתיהן. שני אחים - כונסין את שתיהן, מצוה בגדול ליבם ולא לגדולה להתיבם, אלא מיבם לאיזה שירצה.

ב. בור הקרוב לאמה - מתמלא ראשון. אם קדם שני ומלא - הרי זה זריז ונשכר. קדם זה והעביר אמת המים על גבי בורו של חברו - הרי זה זריז ונשכר.

ג. האומר לחברו: 'צא וקדש לי אשה פלונית'; הלך וקדשה לעצמו. 'צא וקח לי מפלוני'; והלך ולקח לעצמו - מה שעשה עשוי. אלא שנהג דרך רמיות. הפודה את השבועה - מתר לישא אותה. המעיד על השבועה - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא יוציא.

ד. המביא גט ממדינת הים, ואמר: 'בפני נכתב בפני נחתם' - לא ישא את אשתו. 'מת', 'הרגתיו', 'הרגנוהו' - לא ישא את אשתו. רבי יהודה אומר: 'הרגתיו' - לא תנשא אשתו. 'הרגנוהו' - תנשא אשתו. אמרו לו: מעשה בלסטים אחד שנתפס בקפוטקיא, והיה יוצא להרג, ואמר: צאו ואמרו לאשתו של שמעון בר כהנא: 'אני הרגתי ובכניסתי ללוד', ובא מעשה לפני חכמים והשיאו את אשתו. אומר להם: משם ראיה? שלא אמר אלא 'הרגנוהו'.

ה. הנטען על אשת איש, והוציאוה על ידו, ונתגרשה מתחת ידי אחר - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא יוציא. הנטען מן האשה - לא ישא אמה ובתה ואחותה, אם כנס - לא יוציא. גר ועובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל, אף על פי שחזרה, עובד כוכבים ונתגיר, עבד ונשתחרר - הרי זה לא יכנס. ואם כנס - לא יוציא. ישראל הבא על השפחה, ועל העובדת כוכבים, אף על פי שחזרה, שפחה ונשתחררה, עובדת כוכבים ונתגירה - הרי זה לא יכנס.

מה להציל את הרועה מיד הזאב? מהו להציל את הרועה מיד הזאב? אומר להם: דומה אני שלא שאלתם אלא על הכבשה. ואת הכבשה מהו להציל? אומר להן: דומה שלא שאלתם אלא על הרועה פלוני מהו לעולם הבא? ופלוני³ מהו לעולם הבא? אומר להם: דומה אני שלא שאלתם אלא על פלוני. ופלוני מהו לעולם הבא? ולא שהיה רבי אליעזר מפליגן בדברים, אלא שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מימיו.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פְּרָק רביעי

א. שני נכרים שקדשו שתי אחיות, זה אינו יודע לאיזו קדש, וזה אינו יודע לאיזו קדש - זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין. מת אחד מהן - השני אסור בשתייהן. מתה אחת מהן - שניהן אסורין בשניה. מתו, ולהן אח - אחד חולץ את שתיהן. שני אחין חולצין את שתיהן. אם קדמו וכנסו - יוציאו. מי שקדש אחת משתי נכריות ואין יודע איזו קדש, כונס את שתיהן, מת ולו אח אחד כונס את שתיהן. שני אחין כונסין את שתיהן. שני אחים שקדשו שתי אחיות, זה אינו יודע לאיזו קדש וזה אינו יודע לאיזו קדש, זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין. מת אחד מהם - השני אסור בשתייהן. מתה אחת מהן - שניהן אסורין בשניה. מתו ולהן אח, אחד חולץ את שתיהן. שני אחין - שניהם חולצין את שתיהן. ואם קדמו וכנסו - יוציאו. שני נכרים שקדשו שתי נכריות, זה אין יודע לאיזו קדש וזה אינו יודע לאיזו קדש, זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין. מת אחד מהם - השני מתר בשתייהן. מתה אחת מהן - שניהן מתרין בשניה. כיצד יעשו? אחד נותן גט ואחד כונס. מתו, לזה אח ולזה אח, זה

³ מהו לעולם הבא? אומר להם: דומה שלא שאלתם אלא על פלוני ופלוני מה לעולם הבא. ופלוני מהו וכו' (הנהרות תפ"ח).

וְאִם כְּנֶס - לֹא יוֹצִיא. [אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בַלְסָטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס בְּקַוּטְקִיא, וַיֵּצֵא לְהַרְגוֹ, וְאָמַר: צָאוּ וְאָמְרוּ לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן בֶּן כְּהֵנָא - אֲנִי הִרְגַתִּי בְּכַנִּיסְתּוֹ לְלוֹד, וּבָא מַעֲשֵׂה לְפָנַי חֲכָמִים וְהִשְׁיִאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשֵּׁם רַאִיָּה? שְׁלֹא אָמַר אֶלָּא הִרְגַנְהוּוּ. הַפּוֹדֶה אֶת הַשְּׁבוּיָה - מִתֵּר לִישָׂא אוֹתָהּ. הַמַּעֲיֵד עַל הַשְּׁבוּיָה - הָרִי זֶה לֹא יִכְנֶס, וְאִם כְּנֶס - לֹא יוֹצִיא].⁴

ו. חֲכָם שְׁאָסַר אֶת הָאִשָּׁה בְּנִדָר עַל בַּעֲלָהּ - הָרִי זֶה לֹא יִשְׁאַנְהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׁלֹא הֵיְתִיהָ לוֹ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהִיָּה לוֹ וּגְרָשָׁה מִפְּנֵי זֶה, אָבָל אִם הִיָּה לוֹ אִשָּׁה וּמִתָּה - מִתֵּר לִישְׁאַנְהָ. וְכִלְיָן שֶׁנִּשְׂאוּ לְאֶחָרִים וּמִתּוֹ - מִתְּרוֹת לְנִשְׂאָ לָהֶן, וְכִלְיָן שֶׁהִיָּה לָהֶם נָשִׁים וּמִתּוֹ - מִתְּרִין לְנִשְׂאָ לָהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: כָּלֶם שֶׁנִּשְׂאוּ לְאֶחָיִים וּמִתּוֹ - מִתְּרוֹת לְהִתִּיבָם לָהֶן, עֲדִים הַחֲתוּמִים עַל שְׂדֵה מִקַּח וְעַל גִּט אִשָּׁה - לֹא חֲשָׁשׁוּ חֲכָמִים לְדַבֵּר זֶה.

ז. חֲכָם שֶׁדָּן אֶת הַדִּין, טַמָּא וְטָהַר, אָסַר וְהִתֵּיר, וְכֵן הָעֲדִים שֶׁהֲעִידוּ - הָרִי אֵלּוּ מִתְּרִין לְקַח. אָבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: הַרְחַק מִן הַכַּעֲזוֹר וּמִן הַדּוֹמָה לַכַּעֲזוֹר. יֵשׁ זְרִיז וְנִשְׁכַּח, יֵשׁ זְרִיז וְנִפְסָד, יֵשׁ זְרִיז וְנִפְסָד, שְׁפָל וְנִשְׁכַּח, שְׁפָל וְנִפְסָד, שְׁפָל לְעָרֵב שְׂבִיעִית, לְמוֹצָאֵי שְׂבִיעִית, לְעָרֵב שְׂבִיעִית, לְשִׁבְעִית, לְמוֹצָאֵי שְׂבִיעִית, לִימֵי חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְכֵל מְקוֹם שִׁישׁ בּוֹ נִדְנָד עֲבָרָה - הָרִי זֶה שְׁפָל וְנִשְׁכַּח.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פָּרָק חֲמִישִׁי

א. אַרְבַּעַת אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׂוֵאִין שְׁתֵּי אַחִיוֹת וּמִתּוֹ, הַנִּשְׂוֵאִין אֶת הָאֶחָיוֹת - הָרִי אֵלּוּ חוּלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבָמוֹת. וְאִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ - יוֹצִיאֵם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר - בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יְקִימוּ, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים:

יּוֹצִיאֵם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: יְקִימוּ. אָבָא שְׂאוּל אוֹמַר: קַל לָהֶם לְבֵית הֵלֵל בְּדַבָּר זֶה, שְׂבִית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יוֹצִיאֵם. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יְקִימוּ. הֵיְתִיהָ אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לְאֶחָד מֵהֶן - אָסוּר בִּיהּ וּמִתֵּר בְּאֶחּוֹתָהּ. וְהַשְּׁנַיִ - אָסוּר בְּשְׁתֵּיהֶן. נִמְצָא, הָאָסוּר - מִתֵּר, וְהַמִּתֵּר - אָסוּר. הֵיְתִיהָ אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לְזֶה, וְהַשְּׁנַיִה חָמוֹת לְזֶה - זֶה אָסוּר בְּחָמוֹתָיו וּמִתֵּר בְּחָמוֹת אַחֵיו. וְזֶה אָסוּר בְּחָמוֹתָיו וּמִתֵּר בְּחָמוֹת אַחֵיו. זֶהוּ שְׁאָמְרוּ - הָאָסוּרָה לְזֶה - מִתְּרָת לְזֶה, וְהָאָסוּרָה לְזֶה - מִתְּרָת לְזֶה. הֵיְתִיהָ אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לְשְׁנַיִהֶם, זֶה אָסוּר בִּיהּ וּמִתֵּר בְּאֶחּוֹתָהּ, וְזֶה אָסוּר בִּיהּ וּמִתֵּר בְּאֶחּוֹתָהּ, הֵיְתִיהֶן חָמוֹת לְאֶחָד מֵהֶן, הַשְּׁנַיִ - מִתֵּר בְּשְׁתֵּיהֶן. זֶה הַכֵּלָל, כָּל זִמְנָן שְׂאִין רֵאוּיּוֹת לוֹ מִשּׁוֹם אָסוּר עָרוּהָ לוֹ, מִשּׁוֹם (וַיִּקְרָא יְהוָה יְהוָה): "וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ", אִם הֵיְתִיהָ אָסוּרוֹת לוֹ מִשּׁוֹם אָסוּר עָרוּהָ אַחֲרָת - אָסוּר בִּיהּ וּמִתֵּר בְּאֶחּוֹתָהּ.

ב. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׂוֵאִין שְׁתֵּי אַחִיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבֵת בְּנֵיהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבֵת בִּתְּהָ - הָרִי אֵלּוּ חוּלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבָמוֹת. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר אֶת שְׁתֵּיהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבוּס.

ג. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׂוֵאִין שְׁתֵּי אַחִיוֹת וְאֶחָד פְּנוּי, מִתְּרָת מִבְּעַלֵּי אַחִיוֹת, וְעַמֵּד הַפְּנוּי הַזֶּה וּכְנֶסָהּ, וְאַחַר כֵּךְ מִתְּרָת אַחֵיו הַשְּׁנַיִ, אִשְׁתּוֹ עִמוֹ, וְהִלְזוּ תִצָּא מִשּׁוֹם אַחֲוֹת אִשָּׁה. שְׁלֹשָׁה אַחִים, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׂוֵאִין שְׁתֵּי אַחִיוֹת וְאֶחָד פְּנוּי, מִתְּרָת מִבְּעַלֵּי אַחִיוֹת, עִמֵּד פְּנוּי הַזֶּה וְלֹא הִסְפִּיק לְעֲשׂוֹת מֵאָמַר בִּיבְמִתּוֹ עַד שְׁמִתָּהּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחַר כֵּךְ מִתְּרָת. עֲשֵׂה בִּיהּ מֵאָמַר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָהּ עַד שְׁמִתָּהּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחַר כֵּךְ מִתְּרָת, כְּנֶסָהּ וּמִתָּהּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיָם וְאַחַר כֵּךְ מִתְּרָת - הָרִי זֶה פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבוּס. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׂוֵאִין שְׁתֵּי אַחִיוֹת, וְאֶחָד נִשְׂוֵי נְכָרִית, מִתְּרָת מִבְּעַלֵּי אַחִיוֹת, עִמֵּד נִשְׂוֵי נְכָרִית וְלֹא הִסְפִּיק לְעֲשׂוֹת מֵאָמַר בִּיבְמִתּוֹ עַד שְׁמִתָּהּ, נְכָרִית זֶה - אוֹ חוּלְצָת אוֹ מִתִּיבָמָת. עֲשֵׂה בִּיהּ

⁴ קָטַע זֶה אֵינּוּ בְּנִסְחַת הַסְּפָרִים, וְהִצַּג כְּאֵן עַל פִּי הַמְּחַוֵּת הַגֵּר"א.

מאָמַר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָה עַד שְׁמַת, נְכָרִית
 זו - חוֹלְצַת וְלֹא מְתִיבָמַת. כְּנִסָּה וְאַחַר כֵּךְ
 מַת, נְכָרִית זו - פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן
 הַיְבוּס. מַת נְשׁוּי נְכָרִית, עֲמַד אֶחָד מִבְּעֲלֵי
 אֲחִיוֹת, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמַר בִּיבְמַתּוֹ
 עַד שְׁמַת, נְכָרִית זו - אוֹ חוֹלְצַת אוֹ
 מְתִיבָמַת. עֲשֵׂה בָּהּ מֵאֲמַר, וְלֹא הִסְפִּיק
 לְכַנְסָה עַד שְׁמַת, נְכָרִית זו - חוֹלְצַת וְלֹא
 מְתִיבָמַת. כְּנִסָּה וְאַחַר כֵּךְ מַת, נְכָרִית זו -
 פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבוּס. שְׁלֹשָׁה
 אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׁוּאִין שְׁתֵּי אֲחִיוֹת, וְאֶחָד
 נְשׁוּי נְכָרִית, מַת אֶחָד מִבְּעֲלֵי אֲחִיוֹת, עֲמַד
 נְשׁוּי נְכָרִית וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמַר
 בִּיבְמַתּוֹ עַד שְׁמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר
 כֵּךְ מַת נְשׁוּי נְכָרִית, נְכָרִית זו - אוֹ חוֹלְצַת
 אוֹ מְתִיבָמַת. עֲשֵׂה בָּהּ מֵאֲמַר, וְלֹא הִסְפִּיק
 לַעֲשׂוֹת מֵאֲמַר בִּיבְמַתּוֹ, עַד שְׁמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ
 שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר כֵּךְ מַת, נְכָרִית זו - חוֹלְצַת
 וְלֹא מְתִיבָמַת. כְּנִסָּה, וּמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם,
 וְאַחַר כֵּךְ מַת - שְׁתִּיחֶן פְּטוּרוֹת מִן הַחֲלִיצָה
 וּמִן הַיְבוּס. מַת נְשׁוּי נְכָרִית, עֲמַד אֶחָד
 מִבְּעֲלֵי אֲחִיוֹת, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמַר
 בִּיבְמַתּוֹ עַד שְׁמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר
 כֵּךְ מַת - שְׁתִּיחֶן אוֹ חוֹלְצוֹת אוֹ מְתִיבָמוֹת.
 עֲשֵׂה בָּהּ מֵאֲמַר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָה עַד
 שְׁמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר כֵּךְ מַת -
 שְׁתִּיחֶן חוֹלְצוֹת וְלֹא מְתִיבָמוֹת. כְּנִסָּה וּמַתָּה
 אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קַיָּם, וְאַחַר כֵּךְ מַת, בִּיאָתָּה אוֹ
 חֲלִיצָתָּה שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטְרַת אֶת צָרְתָּה.
 אִיזְהוּ סִפְק קְדוּשִׁין? קְדוּשָׁה בְּדָבָר, סִפְק יֵשׁ
 בוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה סִפְק אֵין בוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה.

ד. שְׁלֹשָׁה אַחִין נְשׁוּאִין שְׁלֹשׁ נְשִׁים נְכָרִיוֹת,
 וְמַת אֶחָד מֵהֶם, וְעֲשֵׂה בָּהּ שְׁנֵי מֵאֲמַר וְמַת
 - הָאֶחָת חוֹלְצַת וְלֹא מְתִיבָמַת, זו הִיא צָרַת
 אֲשֶׁת אֶחָד מֵאֵב - שְׁחוֹלְצַת וְלֹא מְתִיבָמַת;
 דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אוֹמַר: מִיבָּם לְאִיזוֹ שִׁירְצָה וְחוֹלֵץ לְשִׁנְיָה.
 וּבִלְבָד שְׁתַּקְדִּים בִּיאָה לְחֲלִיצָה. כְּנִסָּה
 וְאַחַר כֵּךְ מַת - בִּיאָתָּה אוֹ חֲלִיצָתָּה שֶׁל
 אַחַת מֵהֶן פּוֹטְרַת צָרְתָּה.

ה. שְׁנֵי אַחִים נְשׁוּאִין שְׁתֵּי אֲחִיוֹת, וְמַת
 אֶחָד מֵהֶן, וְאַחַר כֵּךְ מַתָּה אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל שְׁנֵי -
 הָרִי זו אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלָמִית, הוֹאִיל וְנֶאֱסָרָה
 עָלָיו שְׁעָה אַחַת. אִם בָּא עָלֶיהָ - חֵיב עָלֶיהָ
 מִשׁוּם אֲשֶׁת אֶחָד וּמִשׁוּם אֲחֹת אִשָּׁה; דְּבָרֵי
 רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים:
 אֵינוֹ חֵיב אֲלָא מִשׁוּם אֲשֶׁת אֶחָד בְּלָבָד.

ו. זָר שֶׁשָּׁמַשׁ בְּשִׁבְתָּ בְּמִקְדָּשׁ, וּבְעַל מוֹם
 שֶׁשָּׁמַשׁ בְּטַמְאָה - חֵיב מִשׁוּם זְרוּת, וּמִשׁוּם
 שִׁבְתָּ, וּמִשׁוּם מִקְדָּשׁ, וּמִשׁוּם טַמְאָה; דְּבָרֵי
 רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֵינוֹ חֵיב אֲלָא
 מִשׁוּם זְרוּת, וּמִשׁוּם בְּעַל מוֹם בְּלָבָד.

ז. שְׁנַיִם שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי נְשִׁים, וּבִשְׁעַת
 כְּנִסְיָתָם לַחֲפָה, הַחֲלִיפוּ אֶת שֶׁל זֶה לְזֶה,
 וְאֶת שֶׁל זֶה לְזֶה - הָרִי אֵלוֹ חֵיבִין. שֵׁשׁ
 עֲשָׂרֵה חֲטָאוֹת: מִשׁוּם אֲחִים, וּמִשׁוּם
 אֲחִיוֹת, וּמִשׁוּם נְדוּת, וּמִשׁוּם אֲשֶׁת אִישׁ.
 אִם אֵינָן אַחִים - חֵיבִין שְׁתֵּים עֲשָׂרֵה. אִם
 אֵינָן אֲחִיוֹת - חֵיבִין שְׁמוֹנֶה. אִם אֵינָן נְדוּת
 - חֵיבִין אַרְבַּע. הֵיוּ הֵם גְּדוּלִים וְהֵן קְטַנּוֹת
 - הֵן חֵיבִין שְׁנַיִם. הֵן גְּדוּלוֹת וְהֵם קְטַנִּים -
 הֵן חֵיבוֹת אַרְבַּע. אִם הִשְׁיִאָן אֲבִיהֶן - חֵיבִין
 שְׁמוֹנֶה. הִיָּה אֶחָד גְּדוֹל וְאֶחָד קָטָן,
 הַנְּבַעֲלַת לְקָטָן - חֵיבַת, שֶׁהִיא אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל
 גְּדוֹל. וְהַנְּבַעֲלַת לְגְּדוֹל - פְּטוּרָה שֶׁהִיא
 אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קָטָן.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פְּרָק שִׁישִׁי

א. הַעוֹשֶׂה מֵאֲמַר בִּיבְמַתּוֹ וְנִמְצָאת מַעֲבֵרַת
 וְיִלְדָה, בְּזִמְן שֶׁהוּלָד שֶׁל קַיָּמָא - אֵין
 מֵאֲמַרוֹ מֵאֲמַר. הוּא מֵתֵר בְּקְרוּבוּתֶיהָ וְהִיא
 מֵתֵרַת בְּקְרוּבוּיָהּ, וְלֹא פְּסָלָה מִן הַכְּהוֹנָה. אֵין
 הוּלָד שֶׁל קַיָּמָא - מֵאֲמַרוֹ מֵאֲמַר, הוּא אֲסוּר
 בְּקְרוּבוּתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בְּקְרוּבוּיָהּ, וּפְסָלָה
 מִן הַכְּהוֹנָה. הַכּוֹנֵס אֶת יְבָמַתּוֹ וְנִמְצָאת
 מַעֲבֵרַת וְיִלְדָה, בְּזִמְן שֶׁהוּלָד שֶׁל קַיָּמָא -
 יוֹצִיא, וְחֵיבִין בְּקָרְבָן. אֵין הוּלָד שֶׁל קַיָּמָא
 - יְקִיָּם. סִפְק שֶׁהוּא בֶן קַיָּמָא סִפְק שֶׁאֵינוֹ בֶן
 קַיָּמָא - מִטְּלִין עָלָיו שְׁנֵי חוּמְרִין. סִפְק בֶּן
 תּוֹשָׁעָה לְרֵאשׁוֹן, סִפְק בֶּן שְׁבָעָה לְאַחֲרוֹן -
 הוּלָד הָרֵאשׁוֹן כְּשֶׁר לַעֲשׂוֹת כִּהֵן גְּדוֹל,

ו. המְחִזֵּר אֶת גְּרוּשְׁתּוֹ מִשְׁנֵשֵׁאתָ, הַנּוֹשֵׂא אֶת חְלוּצָתוֹ, וְהַנּוֹשֵׂא אֶת קְרוּכַת חְלוּצָתוֹ - אֵין לוֹ בָּהּ קְדוּשִׁין, וְאֵין צְרִיכָה הַיָּמָנוּ גִּט, הַיָּא פְּסוּלָה וְהוֹלֵד פְּסוּל; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ בָּהּ קְדוּשִׁין, וְצְרִיכָה הַיָּמָנוּ גִּט. הַיָּא כְּשֶׁרָה וְהוֹלֵד כְּשֶׁר - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

ז. הָרִי שֶׁהֵיְתָה רְדוּפָה לִילָף לְבֵית אָבִיהָ, אוֹ שֶׁהֵיְתָה לָּהּ כַּעַס מִבְּעָלָהּ, אוֹ שֶׁהֵיְתָה בְּעָלָה זָקֵן אוֹ חוּלָה, אוֹ שֶׁהִלֵּךְ בְּעָלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, אוֹ שֶׁהֵיְתָה בְּעָלָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים. הַמְּפַלֵּת לְאַחַר מִיתַת בְּעָלָה, עֲקָרָה, זָקֵנָה, אֵילוּנִית, וְקַטְנָה שְׂאִינָה וְאוּיָה לֵילֵד - צְרִיכָה לְהִמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: מִתָּר לְהִתְאַרֵס וְלִהְנִשֵּׂא מִיָּד. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: אֲנִי שֹׁמְעָתִי בְּכָרִם בִּיבְנָה, שְׁכַל הַנָּשִׁים לֹא יִנְשְׂאוּ וְלֹא יִתְאַרְסוּ עַד שֶׁיְהוּ לְהֵן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. הַגִּיּוֹרֵת, וְהַשְּׁבוּיָה, וְהַמְשַׁחֲרֵרֵת - צְרִיכָה לְהִמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי מִתִּיר לְנִשְׂא מִיָּד. וְכֵן הֵיְתָה רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: כָּל הַנָּשִׁים יִתְאַרְסוּ, חוּץ מֵאֵלְמָנָה שְׁלוּשִׁים יוֹם מִפְּנֵי הָאֵבּוּל, וְכֵלֵן לֹא יִנְשְׂאוּ עַד שֶׁיְהוּ לְהֵן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. הַיָּבָמָה שֶׁחִלְצוּ לָּהּ אַחִין בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים - צְרִיכָה לְהִמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים שְׂאֲמָרוּ - לְאַחַר מִיתַת בְּעָלָה, וְלֹא לְאַחַר חִלְצַת יָבָמָה.

ח. הַמְשַׁלֵּישׁ גִּט לְאִשְׁתּוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'אֵל תִּתְּנֶהוּ לָּהּ, אֲלֵא לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים', כִּיֵּן שֶׁהִגִּיעַ גִּט לֵידָה - מִתְּרַת לְנִשְׂא מִיָּד, וְאֵינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא גִּט יִשָּׁן הוּא. בֵּת כֶּהֵן שִׁנְשֵׁאת לְיִשְׂרָאֵל וּמַת בְּעָלָה - אוֹכֵלֵת בְּתֵרוּמָה לְעָרֵב, וְאֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת שְׂמָא מִעֲבָרַת הַיָּא.

ט. יָבָמָה, כָּל שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הָרָאשׁוֹנִים - נְזוּנִית מִשָּׁל בְּעָלָה. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים - אֵינָה נְזוּנִית, לֹא מִשָּׁל בְּעָלָה, וְלֹא מִשָּׁל יָבָמָה. אִם עָמַד יָבָמָה בְּבֵית דִּין וּבְרַח -

וְהַשְּׁנִי מִמְזֹר בְּסַפֵּק. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֹמֵר: אֵין מִמְזֹר בְּסַפֵּק. הַעוֹשֶׂה מֵאָמַר בִּיבְמָתוֹ, וְנִמְצָאת מִעֲבָרַת - הָרִי זוֹ לֹא תִנְשֵׂא צְרָתָה, עַד שִׁיּוֹדַע שֶׁהוּא עֶבֶר שֶׁל קִימָא, שְׂאֵין הוֹלֵד פּוֹטֵר עַד שִׁיַּצֵּא לְאוּיֹר הָעוֹלָם.

ב. שוֹמְרַת יָבָם שִׁמְתָהּ - מִתָּר בְּאָמָה, מָה הַיָּא לְמַזוּנוֹת? כָּל זָמָן שֶׁנִּתְחַיֵּב הַבְּעַל - הַיָּבָמִין חִיבִין. לֹא נִתְחַיֵּב הַבְּעַל - אֵין הַיָּבָמִין חִיבִין. הַכּוֹנֵס אֶת יָבָמָתוֹ - זָכָה בְּנִכְסֵי אַחִיו. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, אִם יֵשׁ שָׁם אָב - הַנִּכְסִין שָׁל אָב, אִם אֵין שָׁם אָב - הַנִּכְסִים שָׁל אַחִין.

ג. אֲרַבְעָה חִיבִין מִן הַתּוֹרָה, וְאֲרַבְעָה שְׁנֵיה לְהֵן. אָבִיו, וּבְנוֹ, אַחִיו וּבֶן אַחִיו - הָרִי אֵלוֹ חִיבִין עָלֶיהָ. אָבִי אָבִיו וְאָבִי אִמּוֹ, בֶּן בְּנוֹ וּבֶן בְּתוֹ - הָרִי אֵלוֹ שְׁנֵיה לְהֵן. חֹמֵר בְּגְרוּשָׁה שְׂאֵין בְּחִלוּצָה, וְחֹמֵר בְּחִלוּצָה שְׂאֵין בְּגְרוּשָׁה, גְּרוּשָׁה - מִתְּרַת לְחִזּוֹר לְמַגְרֵשׁ, לְפִיכֶךָ חִיבַעַל קְרוּבוֹתֶיהָ. חִלוּצָה - אֲסוּרָה לְחִזּוֹר לְחִלוּץ, לְפִיכֶךָ פְּטוּר עַל קְרוּבוֹתֶיהָ.

ד. שוֹמְרַת יָבָם שֶׁקִּדְשׁ אַחִיו אֶת אַחֹתָהּ, אוֹ שֶׁקִּדְשָׁה הֵיָא אֶת עַצְמָהּ, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אָמְרוּ, וְאֹמְרִים לוֹ: הִמְתֵּן עַד שִׁיעֲשֶׂה אַחֶיךָ מַעֲשֶׂה, אוֹ עַד שֶׁתְּחַלֵּץ אוֹ עַד שֶׁתְּתַיַּבֵּם. מַת הַמְקַדֵּשׁ - הַמַּיָּבָם חוֹלֵץ שְׁתִּיָּהֵן. מַת הַמַּיָּבָם - הַמְקַדֵּשׁ מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגִט, וְאִשְׁתּוֹ אַחִיו בְּחִלְצָהּ. מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמְרוּ: מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ, חוֹלֵץ לִיבְמָתוֹ, מִתָּה יָבָמָתוֹ - כּוֹנֵס אֶת אִשְׁתּוֹ.

ה. מִי שֶׁהֵיְתָה נְשׂוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וּמַת, בִּיאָתָהּ אוֹ חִלְצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֵן פּוֹטֵרַת אֶת צְרָתָה, הֵיְתָה אַחַת מֵהֵן אֲסוּרָה לְאַחַד מִן הָאֲחִים אֲסוּר עֲרוּהָ, וְחִלֵּץ לָּהּ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וְלֹא פָטַר אֶת צְרָתָהּ, אֲלֵא הֵיָא אוֹ צְרָתָהּ מִתִּיבְמַת לְשֶׂאֵר אַחִים. הֵיְתָה אֲסוּר מִצְּוָה וְאֲסוּר קִדְשָׁהּ, חִלֵּץ לָּהּ אוֹ בָּא עָלֶיהָ - נִפְטְרָה צְרָתָהּ.

הָרִי זֹו נְזוּנִית מִנְכָּסִיו. מְעֵשָׂה בְּאֶחָד שְׁבָא לְפָנֵי רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹ רַבִּי: מַהוּ לְחַלְץ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, קָרָא עָלָיו מְקָרָא הַזֶּה (דְּבָרִים כה, ז): "וְאִם לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחְתָּ" וְגו', הָרְאוּי לִיבוֹם – רְאוּיָה לְחַלְצָהּ. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, הוֹאִיל וְאִין רְאוּי לִיבוֹם – אִינוּ רְאוּיָה לְחַלְצָהּ. הֵיבְמָה לֹא תַחְלוּץ וְלֹא תִתִּיבֶם, עַד שֵׁיהוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, וְכִשֶׁם שְׂאִין אוֹמְרִים לוֹ לִיבֶם, כֶּךָ אִין אוֹמְרִים לוֹ לְחַלְץ. וּמְעֵשָׂה בְּחִיפָה, בְּאַחַת שְׁהֶלֶךְ בְּעֵלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, וְהָיָה לוֹ שׁוּמְרַת יָכֶם וְלוֹ אַח קָטָן, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעִזָּר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אָמְרוּ: תַּחְלִץ שְׂמָא יָאֲרַע בּוֹ דְּבַר, וְנִמְצְאָת זְקוּקָה לְקָטָן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כִּשֶׁם שְׂאִין אוֹמְרִים לוֹ לִיבֶם – כֶּךָ אִין אוֹמְרִים לוֹ לְחַלּוּץ. יִפֶּת תֹּאֲר – הַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהּ שְׁלוֹשִׁים יוֹם. אָבֵל אָמְרוּ חֲכָמִים: צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, מִפְּנֵי תַקּוּן הַיְלָד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעִזָּר הָיָה מְבִיאוֹ מִן הַמְּקָרָא, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים כא, יג): "יִרַח יָמִים וְאַחַר כֵּן" וְגו'.

י. אָבָא שְׂאוּל אוֹמַר: הֵבָא עַל יְבָמְתוֹ לְשֵׁם נוֹי, לְשֵׁם נְכָסִים, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ פִּגְעַ בְּעֵרוּהָ, וְקָרוֹב הַיְלָד לְהֵיוֹת מִמְּזוֹר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: "יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ" (דְּבָרִים כה, ה) – מְכַל מְקוֹם. הָיָה רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: לֹא יָבֵא אָדָם עַל יְבָמְתוֹ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְפָרְקָהּ, וְכֵן צְרוּת וְכֵן עֲרִיּוֹת – לֹא יִנְשְׂאוּ וְלֹא יִתְאַרְסוּ עַד שֶׁיִּגְיַעוּ לְפָרְקָן, שְׂמָא נִמְצְאוּ אֵלּוֹ אִילוּנִית וְנִמְצְאוּ אֵלּוֹ פְּסוּלוֹת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הָרִי הֵן בְּחִזְקָתָן וְכִשְׁרוּת; מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָה בְּאַלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחַלּוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוּט, שְׂאָף עַל פִּי שֶׁהִיא בְּ"לֹא יָבֵא" – אִין הַיְלָד מִמְּזוֹר, שְׂאִין מִמְּזוֹר אֶלָּא מִשְׂאֵר בְּשָׂר. מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן הַתִּימְנִי, בְּהֵבָא עַל אִשְׁתּוֹ נְדָה, שְׂאָף עַל פִּי שִׁישׁ בַּה כְּרַת – שְׂאִין הַיְלָד מִמְּזוֹר, שְׂאִין מִמְּזוֹר אֶלָּא מִשְׂאֵר בְּשָׂר.

**אַלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הַעֲלֹת אֲשֶׁר פָּקַד עַל־
פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אֵיתָמָר בִּן־אֶהֱרֹן
הַכֹּהֵן:**

אלה פקודי – בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן לכסף ולזהב ולנחשת, ונמנו כל פליו לכל עבודתו. המשכן משכן – שני פעמים, רמז למקדש, שנתמשכן בשני חרבניו על עונותיהן של ישראל. משכן העדות – עדות לישראל, שומר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם. עבודת הלווי – פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללוויים במדבר, לשאת ולהוריד ולהקים, איש איש למשאו המפקד עליו, כמו שאמור בפרשת נשא. ביד איתמר – הוא היה פקיד עליהם, למסר לכל בית אב עבודה שעליו.

**וּבְצִלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חֹר לְמִטֵּה יְהוּדָה עֲשֵׂה אֵת
כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:**

ובצלאל בן אורי וגומר עשה את כל אשר צוה ה' את משה – 'אשר צוה' אין כתיב כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה: אפלו דברים שלא אמר לו רבו, הספיקה דעתו למה שצאמר למשה בסניו. כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה פלים, ואחר כך משכן. אמר לו בצלאל: מנהג העולם לעשות תחלה בית, ואחר כך משים פלים בתוכו. אמר לו: כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא! אמר לו משה: בצל אל היית? כי בנדאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא. וכן עשה המשכן תחלה, ואחר כך עשה פלים.

**וְאַתּוֹ אֶהֱלִיאֵב בֶּן־אֲחִיסָמֶךְ לְמִטֵּה־דָן תָּרַשׁ וְחֹשֶׁב
וְרָקִם בְּתַכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְנִשְׁשׁ:**

כל דהבא דאתעביד לעבידתא בכל קודשא והיה דהב ארמותא עשרין ותשע פפרין ושבע מאה ותלתין סלעין בסלעי קודשא:

כפר – ששים מנה. ומנה של קדש כפול היה, הרי הכפר מאה ועשרים מנה, והמנה עשרים וחמשה סלעים, הרי כפר של קדש שלשת אלפים שקלים. לפיכך מנה בפרוטרוט כל השקלים שפחותין במנינם משלשת אלפים, שאין מגיעין לכפר.

**וּכְסֵף פְּקוּדֵי הַעֲדָה מֵאֵת כֶּפֶר וְאַלְף וּשְׁבַע מֵאוֹת
וּחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים שֶׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:**

בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש לכל העבר עליהפקדים מבין עשרים שנה ומעלה לשיש-מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים:

בקע – הוא שם משקל של מחצית השקל. ליש מאות אלף וגומר – כך היו ישראל, וכך עלה מנינם אחר שהוקם המשכן בספר "וידבר"; ואף עתה בנדבת המשכן כך היו. ומנן חצאי השקלים של שש מאות אלף עולה מאת כפר, כל אחד של שלשת אלפים שקלים; כיצד? שש מאות אלף חצאין, הרי הן שלש מאות אלף שלמים; הרי מאת כפר. והשלשת אלפים וחמש מאות וחמשים חצאין, עולין אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים.

**וַיְהִי מֵאֵת כֶּפֶר הַכֶּסֶף לְצִקָּת אֵת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת
אֲדָנֵי הַפָּרֶכֶת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֶּפֶר כֶּפֶר לְאָדָן:**

לצקת – פתרגומו, "לאתכא". את אדני הקדש – של קרשי המשכן, שהם ארבעים ושמונה קרשים, ולקח תשעים וששה אדנים; ואדני הפרכת ארבעה, הרי מאה. וכל שאר האדנים, "נחשת" כתיב בהם.

**וְאֵת־הָאֵלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וּחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים עֲשֵׂה
וְנִים לְעֲמוּדָיִם וְצִפָּה רְאִשֵׁיהֶם וּחֲשֵׁק אֲתָם:**

וצפה ראשיהם – של עמודים מהן שפכלן כתיב: "וצפה ראשיהם וחשוקיהם כסר".

וּנְחֻשֶׁת הַתְּנוּפָה שְׁבַעִים כֶּפֶר וְאַלְפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שֶׁקֶל:
וּנְחֹשׁ אַרְמוֹתָא שְׁבַעִין כֶּפֶרִין וְתַרְיִן אַלְפִין וְאַרְבַּע מֵאָה סַלְעִין:

וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת-אֲדֹנָי פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת
וְאֵת-מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר-לוֹ וְאֵת כָּל-כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ:

וַעֲבַד בָּהּ יֵת סֹמְכֵי תִרְעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיֵת מִדְּבַחָא דְנְחֹשָׁא
וְיֵת סְרָדָא דְנְחֹשָׁא דִילִיָּהּ וְיֵת כָּל מְנֵי מִדְּבַחָא:

וְאֵת-אֲדֹנֵי הַחֲצָר סָבִיב וְאֵת-אֲדֹנֵי שַׁעַר הַחֲצָר וְאֵת
כָּל-יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת-כָּל-יִתְדֹת הַחֲצָר סָבִיב:

וְיֵת סֹמְכֵי דְרִתָּא סְחֹר סְחֹר וְיֵת סֹמְכֵי תִרְעַ דְרִתָּא וְיֵת
כָּל סְפֵי מִשְׁכַּנָּא וְיֵת כָּל סְפֵי דְרִתָּא סְחֹר סְחֹר:

וּמִן-הַתְּכֵלֶת וְהָאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בְגָדֵי-
שָׂרָד לְשָׂרֵת בַּקָּדָשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת-בְּגָדֵי הַקָּדָשׁ אֲשֶׁר
לְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וּמִן תְּכֵלָא וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי עֲבָדוּ לְבוּשֵׁי שְׁמוּשָׁא
לְשִׁמְשָׁא בְּקוֹדֶשׁא וְעֲבָדוּ יֵת לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא דְלֵאֲהֲרֹן
כְּמָא דְפָקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה:

וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאֲרָגְמָן וְגוֹמֵר – שֵׁשׁ לֹא נֶאֱמַר כָּאֵן. וּמִכָּאֵן אֲנִי אוֹמֵר
שְׁמִכְסִים בְּהֵם כָּלֵי הַקָּדָשׁ בְּשַׁעַת סְלוּק מִסְּעוֹת, שְׁלֹא הָיָה בְּהֵם שֵׁשׁ.

שְׁנֵי

פְּרֻשַׁת הָאֲפוּד

וַיַּעַשׂ אֶת-הָאֲפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר:

וַעֲבַד יֵת אִיפּוּדָא דְהָבָא תְּכֵלָא וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי
וּבוּיץ שְׁזִיר:

וַיִּרְקְעוּ אֶת-פִּתְיֵי הַזָּהָב וְקִצְצוּ פִתִּילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ
הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאֲרָגְמָן וּבְתוֹךְ תוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ
הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב:

וַרְדִּידוּ יֵת טְסֵי דְדְהָבָא וְקִצְצוּ חוּטֵין לְמַעֲבַד בְּגוֹ תְּכֵלָא
וּבְגוֹ אֲרָגְוָנָא וּבְגוֹ צְבַע זְהוּרֵי וּבְגוֹ בוּצָא עוּבָד אוּמָן:

וַיִּרְקְעוּ – כְּמוֹ "לְרוֹקַע הָאֲרָץ", כְּתַרְגוּמוֹ: "וַרְדִּידוּ". טְסֵין הֵיוּ מְרַדְּדִין מִן הַזָּהָב, אִישׁטִינְדֵר"א [בְּלַעַז, טְסֵין דְקוֹת. כָּאֵן הוּא מְלַמְּדֵךְ הַיָּאדֵךְ הֵיוּ
טוֹוִין אֵת הַזָּהָב עִם הַחוּטֵין: מְרַדְּדִים טְסֵין דְקִיז, וְקוֹצְצִין מִקֵּן פִּתִּילִים לְאַרְךָ הַטְּס, לַעֲשׂוֹת אוֹתָן פִּתִּילִים מְעַרְבִים עִם כָּל מִין וּמִין בְּחֻשׁוֹן וְאֲפוּד,
שְׁנֵאֲמַר בְּהוֹן "זָהָב". חוּט אֶחָד שֶׁל זָהָב עִם שֵׁשׁ חוּטֵין שֶׁל תְּכֵלֶת, וְכֵן עִם כָּל מִין וּמִין; שְׁכָל הַמִּינִים – חוּטָן כְּפוּל שֵׁשׁ, וְהַזָּהָב חוּט שְׁבִיעִי עִם
כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

כְּתַפֹּת עָשׂוּ-לוֹ חֲבֵרֹת עַל-שְׁנֵי קַצְוֹתָיו קַצְוֹתָיו חֲבֵר:

כְּתַפִּין עֲבָדוּ לִיה מְלַפְפֹן עַל תְּרִין סְטְרוּהֵי מְלַפֵּף:

וְחֹשֶׁב אֶפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמְנוֹ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר כְּאֲשֶׁר צִוָּה
י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וְהַמִּין תְּקוּנָהּ דְעָלוּהֵי מְנִיָּה הוּא כְּעוּבָדוּהֵי דְהָבָא תְּכֵלָא
וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי וּבוּיץ שְׁזִיר כְּמָא דְפָקִיד יֵי יֵת
מֹשֶׁה:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת-אֲבְנֵי הַשֵּׁהָם מְסַבֵּת מִשְׁבָּצַת זָהָב
מְסַבֵּחַת פִּתּוּחֵי חוּתָם עַל-שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַעֲבָדוּ יֵת אֲבָנֵי בוּרְלָא מִשְׁקַעֲן מְרַמְצֹן בְּדָהָב גְּלִיפֹן כְּתָב
מְפָרֵשׁ עַל שְׁמֹתָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיַּשֵּׂם אֹתָם עַל כְּתַפֹּת הָאֲפֹד אֲבָנֵי זַכְרוֹן לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וְשׁוּי יֵתָהוֹן עַל כְּתַפֵּי אִיפּוּדָא אֲבָנֵי דוּכְרָנָא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּמָא דְפָקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה:

וַיַּעַשׂ אֶת-הַחֻשׁוֹן מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֲפֹד זָהָב
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר:

וַעֲבַד יֵת חוּשְׁנָא עוּבָד אוּמָן כְּעוּבָד אִיפּוּדָא דְהָבָא תְּכֵלָא
וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי וּבוּיץ שְׁזִיר:

רְבִיעַ הָיָה כְּפוּל עָשׂוּ אֶת-הַחֻשׁוֹן זָרַת אֲרָכּוֹ וְזָרַת
רְחִבּוֹ כְּפוּל:

מְרַבַּע הָיָה עֵיף עֲבָדוּ יֵת חוּשְׁנָא זָרַתָא אוּרְפִיָּה וְזָרַתָא
פּוּתִיָּה עֵיף:

וַיִּמְלְאוּ-בּוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֹן טוּר אָדָם פְּטֻדָּה
וּבְרִקַּת הַטוּר הָאֶחָד:

וְאִשְׁלִימוּ בֵיה אַרְבָּעָא סְדְרִין דְאָבֹן טְבָא סְדְרָא קְדָמָא
סְמָקוּ יִרְקוּ וּבְרָקוּ סְדְרָא חַד:

וְהַטוּר הַשְּׁנַי נִפְךְ סְפִיר וַיְהִלֵּם:

וּסְדְרָא תְּנִינָא אֲזַמְרָגְדִין שְׁבִזִיז וְסְבָהֲלוּם:

וְהַטוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה:

וּסְדְרָא תְּלִיתָאָה קְנִפִירֵי טְרַקְיָא וְעִין עֲגֵלָא:

וּסְדָרָא רַבֵּיעָא פְרוּם יָמָא וּבוּרְלָא וּפְנִיתִירִי מִשְׁקָעוֹן
מִרְמָצוֹן בְּדָהָב בְּאַשְׁלֵמוֹתֵהוּן:

וְהַטּוֹר הָרַבִּיעִי תְרַשִׁישׁ שְׁהֵם וַיִּשְׁפֹּה מוֹסַפֵּת
מִשְׁבָּצַת זָהָב בְּמִלְאָתָם:

וְאַבְנֵיָא עַל שְׁמֵהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִין תְּרַמָּא עֲשָׂרִי עַל
שְׁמֵהֶתֵהוּן כְּתָב מִפְרֵשׁ פְּגֻלָּה דְעִזְקָא גָבַר עַל שְׁמֵיהָ
לְתַרֵּי עֲשָׂר שְׁבָטִין:

וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שְׁתִּים עֲשָׂרָה
עַל־שְׁמֵתָם פְּתוּחֵי חֹתֶם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לְשָׁנִים עֲשָׂר
שְׁבָט:

וְעַבְדוּ עַל חוֹשְׁנָא תַפִּין מִתְחַמֵּן עוֹבֵד גְּדִילוֹ דְדָהָב דְכִי:

וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שְׂרָשְׁרַת גְּבֻלַת מַעֲשֵׂה עֶבֶת זָהָב
טְהוֹר:

וְעַבְדוּ תְרַתִּין מִרְמָצוֹן דְדָהָב וּמְרַתִּין עִזְקוֹ דְדָהָב וַיְהִיבוּ
יַת תְּרַתִּין עִזְקָתָא עַל תְּרִין סְטָרֵי חוֹשְׁנָא:

וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבָּצַת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעַת זָהָב וַיִּתְּנוּ
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבְּעֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן:

וַיְהִיבוּ תְרַתִּין גְּדִילוֹ דְדָהָב עַל תְּרַתִּין עִזְקָתָא עַל סְטָרֵי
חוֹשְׁנָא:

וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֶבֶתֹת הַזֹּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבְּעֹת עַל־
קְצוֹת הַחֹשֶׁן:

וַיַּת תְּרַתִּין גְּדִילוֹ דְעַל תְּרִין סְטָרוֹהֵי יְהִיבוּ עַל תְּרַתִּין
מִרְמָצָתָא וַיְהִיבוּנִין עַל כְּתִפֵּי אֵיפוּדָא לְקַבִּיל אַפּוּהֵי:

וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֶבֶתֹת נָתַנוּ עַל־שְׁתֵּי
הַמִּשְׁבָּצַת וַיִּתְּנֵם עַל־כְּתֹפֶת הָאֶפֶד אֶל־מוֹל פָּנָיו:

וְעַבְדוּ תְרַתִּין עִזְקוֹ דְדָהָב וְשׁוּיָאוּ עַל תְּרִין סְטָרֵי חוֹשְׁנָא
עַל סַפְתֵּיהָ דְלַעֲבָרָא דְאֵיפוּדָא לְגִיו:

וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיַּעֲשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת
הַחֹשֶׁן עַל־שְׁפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֶפֶד בֵּיתָהּ:

וְעַבְדוּ תְרַתִּין עִזְקוֹ דְדָהָב וַיְהִיבוּנִין עַל תְּרִין כְּתִפֵּי
אֵיפוּדָא מְלָרַע מְלֻקָּבִיל אַפּוּהֵי לְקַבִּיל בֵּית לּוֹפֵי מַעֲלוֹי
לְהַמִּין אֵיפוּדָא:

וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֵם עַל־שְׁתֵּי כְּתֹפֶת
הָאֶפֶד מְלֻמְטָה מְמוֹל פָּנָיו לְעַמַּת מַחְבְּרָתוֹ מִמַּעַל
לְחֹשֶׁב הָאֶפֶד:

וְאַחְדוּ יַת חוֹשְׁנָא מַעֲזַקְתִּיהָ לְעִזְקַת אֵיפוּדָא בְּחוּטָא
דְתַכִּילְתָּא לְמַהוּי עַל הַמִּין אֵיפוּדָא וְלֹא יִתְפָּרַק חוֹשְׁנָא
מַעֲלוֹי אֵיפוּדָא כְּמָא דְפַקִּיד יֵי יַת מִשְׁהָ:

וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֵתוֹ אֶל־טַבְּעֹת הָאֶפֶד
בְּפִתְיֵל תְּכֵלֶת לְהִיחַ עַל־חֹשֶׁב הָאֶפֶד וְלֹא־יִנָּח הַחֹשֶׁן
מַעַל הָאֶפֶד כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:

פְּרִשְׁתַּת הַמַּעֲיֵל

שְׁלִישִׁי

וְעַבְד יַת מַעֲיֵל אֵיפוּדָא עוֹבֵד מְחֵי גְמִיר תְּכֵלֵא:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת־מַעֲיֵל הָאֶפֶד מַעֲשֵׂה אֲרָג פְּלִיל תְּכֵלֶת:

וּפּוּמִיָּה דְמַעֲיֵלָא כְּפִיל לְגִיָּה כְּפּוּם שְׂרִין תּוּרָא מְקַף
לְפּוּמִיָּה סְחוּר סְחוּר לֹא יִתְבַּזְע:

וּפְיֵי־הַמַּעֲיֵל בְּתוֹכּוֹ כְּפִי תַחְרָא שְׁפָה לְפִיו סְבִיב לֹא
יִקְרַע:

וְאֵת פְּאָרֵי הַמַּגְבָּעוֹת – תַּפְּאָרַת הַמַּגְבָּעוֹת; הַמַּגְבָּעוֹת הַמְּפֹאָרוֹת.

וְעַבְדוּ עַל שְׁפוּלֵי מַעֲיֵלָא רְמוּנֵי תְכֵלֵא וְאַרְגָּוְנָא וְצַבַּע
זְהוּרֵי שְׁזִיר:

וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲיֵל רְמוּנֵי תְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
וְתוֹלְעַת שְׁנֵי מִשְׁזָר:

וְעַבְדוּ זַגִּין דְדָהָב דְכִי וַיְהִיבוּ יַת זַגִּיָּא בְּגוּ רְמוּנֵיָא עַל
שְׁפוּלֵי מַעֲיֵלָא סְחוּר סְחוּר בְּגוּ רְמוּנֵיָא:

וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמֵנֵי זָהָב טְהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֵנִים בְּתוֹךְ
הַרְמוּנִים עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲיֵל סְבִיב בְּתוֹךְ הַרְמוּנִים:

זַגָּא וְרְמוּנָא זַגָּא וְרְמוּנָא עַל שְׁפוּלֵי מַעֲיֵלָא סְחוּר סְחוּר
לְשִׁמְשָׂא כְּמָא דְפַקִּיד יֵי יַת מִשְׁהָ:

פַּעֲמֹן וְרַמֵּן פַּעֲמֹן וְרַמֵּן עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲיֵל סְבִיב
לְשָׂרֵת כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:

וְעַבְדוּ יַת פְּתוּנִין דְבוּצָא עוֹבֵד מְחֵי לְאַהֲרֹן וּלְבְנָוֵיהֵי:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפְּתוּנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֲרָג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:

וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֵת-פָּאֲרֵי הַמִּגְבָּעַת שֵׁשׁ וְאֵת-
מִכְנָסֵי הַבַּד שֵׁשׁ מְשֻׁזָּר:
וְיֵת מִצְנֶפֶת דְּבוּצָא וְיֵת שִׁבְחָ קוּבְעֵיָא דְבוּצָא וְיֵת
מִכְנָסֵי בּוּצָא דְבוּיָן שְׁזִיר:

וְאֵת-הָאֲבִיט שֵׁשׁ מְשֻׁזָּר וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
שָׁנִי מַעֲשֶׂה רִגְמָה פֶּאֶשֶׁר צִנְהָ י-הוָה אֶת-מִשְׁהָ:
וְיֵת הַמִּינָא דְבוּיָן שְׁזִיר וְתַכְלָא וְאַרְגָּמָנָא וְצִבְעֵ זְהוּרֵי
עוֹבֵד צִייר כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יֵת מִשְׁהָ:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת-צִיץ גִּזְרֵי-הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו
מִכְתָּב פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לִי-הוָה:
וַעֲבָדוּ יֵת צִיָּצָא כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא דְדָהָב דְכִי וַיִּכְתְּבוּ
עָלֵיהִי כְּתָב מִפְּרֹשׁ קֹדֶשׁ לִי:

וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תַּכְלֵת לְתֵת עַל-הַמִּצְנֶפֶת מִלְמַעְלָה
כְּפֶאֶשֶׁר צִנְהָ י-הוָה אֶת-מִשְׁהָ:
וַיִּהְיוּ עָלֵיהִי חוּטָא דְתַכְלִילָתָא לְמַתָּן עַל מִצְנֶפֶתָא
מִלְעִילָא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יֵת מִשְׁהָ:

למת על המצנפת מלמעלה – ועל ידי הפתילים הנה מושיבו על המצנפת, כמין כתר. ואי אפשר לומר: הציץ על המצנפת, שהרי בשחיטת קדשים שנינו: שערו הנה נראה בין ציץ למצנפת, ששם מניח תפלין, והציץ הנה נתון על המצנפת; הרי המצנפת למעלה והציץ למטה, ומהו על המצנפת מלמעלה? ועוד הקשיתי בה, כאן הוא אומר: ויתנו עליו פתיל תכלת, ובענין הצנפא הוא אומר: "ושמת אותו על פתיל תכלת". ואומר אני: "פתיל תכלת" זה – חוטין הן, לקשרו בהן במצנפת; לפי שהציץ אינו אלא מאזן לאזן, ובמה לקשרנו במצחו? והיו קבועין בו חוטי תכלת לשני ראשיו ובאמצעיתו, שבהן קושרו ותולהו במצנפת כשהוא בראשו. ושני חוטין היו בכל קצה וקצה, אחד ממעל, ואחד מתחת לצד מצחו, וכן באמצעו; שפה הוא נוס לקשר, ואין דרך קשירה בפחות משני חוטין. לכה נאמר: "על פתיל תכלת", "ועליו פתיל תכלת". וקושר ראשיהם השנים כלם יחד מאחוריו למול ערפו, ומושיבו על המצנפת. ואל תתמה שלא נאמר "פתיל תכלת", הואיל ומרבין הן? שהרי מצינו בחשן ואפוד: "ויקסו את החשן" וגומר, ועל פרקה פחות משנים לא היו. שהרי בשני קצות החשן היו שתי טבעות החשן, ובשתי פתות האפוד היו שתי טבעות האפוד שפנגדן, ולפי דרך קשירה – ארבעה חוטין היו; ומכל מקום פחות משנים אי אפשר.

וְתַכְלֵת כָּל-עֲבֹדֹת מִשְׁכָּן אֶהֱל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה בְּן עֶשׂוֹ:
וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל – אֶת הַמְּלָאכָה, כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְגוֹמֵר.

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל – אֶת הַמְּלָאכָה, כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְגוֹמֵר.

רביעי פרשת הבאת המשכן

וַיָּבִיאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן אֶל-מִשְׁהָ אֶת-הָאֶהֱל וְאֶת-כָּל-
כְּלָיו קַרְסָיו קַרְשָׁיו בְּרִיחָו וְעַמֻּדָיו וְאַדְגָּיו:
וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְגוֹמֵר – שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִין לְהַקְיָמוֹ. וְלִפִּי שְׁלֹא עָשָׂה מִשְׁהָ שׁוֹם מְלָאכָה בַּמִּשְׁכָּן, הַנִּיחַ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִקְמָתוֹ, שְׁלֹא הָיָה יְכוּל לְהַקְיָמוֹ שׁוֹם אֲדָם, מִחֲמַת כְּבֹד הַקְרָשִׁים, שְׁאִין פֶּחַ בְּאֲדָם לְזַקְפָן; וּמִשְׁהָ הַעֲמִידוֹ. אָמַר מִשְׁהָ לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵיךְ אֶפְשֶׁר הִקְמָתוֹ עַל יְדֵי אָדָם? אָמַר לוֹ: עֲסֹק אִתָּהּ בְּיָדָהּ וְנִרְאָה כְּמַקְיָמוֹ, וְהוּא נִזְקַף וְקָם מֵאֲלֵיו. וְזֵהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן", הוֹקֵם מֵאֲלֵיו. מִדְרָשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא.

וְאֶת-מִכְסֵה עוֹרֹת הָאֵילִם הַמְאֻדָּמִים וְאֶת-מִכְסֵה
עוֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֶת פְּרֹכֶת הַמָּסָךְ:
וְאֶת-מִכְסֵה עוֹרֹת הָאֵילִם הַמְאֻדָּמִים וְאֶת-מִכְסֵה עוֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֶת פְּרֹכֶת הַמָּסָךְ:

וְיָבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְגוֹמֵר – שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִין לְהַקְיָמוֹ. וְלִפִּי שְׁלֹא עָשָׂה מִשְׁהָ שׁוֹם מְלָאכָה בַּמִּשְׁכָּן, הַנִּיחַ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִקְמָתוֹ, שְׁלֹא הָיָה יְכוּל לְהַקְיָמוֹ שׁוֹם אֲדָם, מִחֲמַת כְּבֹד הַקְרָשִׁים, שְׁאִין פֶּחַ בְּאֲדָם לְזַקְפָן; וּמִשְׁהָ הַעֲמִידוֹ. אָמַר מִשְׁהָ לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵיךְ אֶפְשֶׁר הִקְמָתוֹ עַל יְדֵי אָדָם? אָמַר לוֹ: עֲסֹק אִתָּהּ בְּיָדָהּ וְנִרְאָה כְּמַקְיָמוֹ, וְהוּא נִזְקַף וְקָם מֵאֲלֵיו. וְזֵהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן", הוֹקֵם מֵאֲלֵיו. מִדְרָשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא.

אֶת-אֲרוֹן הָעֵדוּת וְאֶת-בְּדָיו וְאֶת הַכַּפֹּרֶת:
יֵת אֲרוֹנָא דְסִהְדוּתָא וְיֵת אַרְיִחוּהִי וְיֵת כַּפּוֹרֶתָא:

אֶת-הַשִּׁלְתָן אֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת לָחֶם הַפָּנִים:
יֵת פְּתוּרָא יֵת כָּל מְנוּהֵי וְיֵת לָחִים אַפְיָא:

אֶת-הַמְנָרָה הַשְּׂהֲרָה אֶת-נִרְתִּיהָ גֵרֶת הַמְעַרְכָה וְאֶת-
כָּל-כְּלֵיהָ וְאֶת שִׁמּוֹן הַמְאֹר:
יֵת מְנָרָתָא דְכִיתָא יֵת בּוּצִינְהָא בּוּצִינֵי סְדָרָא וְיֵת כָּל
מְנָהָ וְיֵת מִשְׁחָא דְאַנְהָרוּתָא:

וְאֶת מִזְבַּח הַזֹּהָב וְאֶת שִׁמּוֹן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קִטְרֹת
הַסַּמִּים וְאֶת מִסַּךְ פֶּתַח הָאֶהֱל:
וְיֵת מִדְבַּחָא דְדָהָבָא וְיֵת מִשְׁחָא דְרְבוּתָא וְיֵת קִטְרֹת
בוּסְמִיָא וְיֵת פְּרָסָא דְתִרְעָה מִשְׁכָּנָא:

אֶת | מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת-מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר-לוֹ
אֶת-בְּדָיו וְאֶת-כָּל-כְּלָיו אֶת-הַכֹּפֶר וְאֶת-כַּפּוֹ:
יֵת מִדְבַּחָא דְנְחֹשָׁא וְיֵת סְרָדָא דְנְחֹשָׁא דִילִיָהּ יֵת
אַרְיִחוּהִי וְיֵת כָּל מְנוּהֵי יֵת פִּיּוּרָא וְיֵת בְּסִיסִיָהּ:

את קלעי החצר את-עמדיה ואת-אדניה ואת-
המסך לשער החצר את-מיתריו ויתדתיה ואת כל-
כלי עבדת המשכן לאהל מועד:

את-בגדי השרד לשרת בקדש את-בגדי הקדש
לאהרן הפלו ואת-בגדי בניו לכהן:

ככל אשר-צוה י-הוה את-משה בן עשו בני
ישראל את כל-העבודה:

ולרא משה את-כל-המלאכה והנה עשו אתה
כאשר צוה י-הוה בן עשו ובגד אתם משה:

ובגד אותם משה – אמר להם: הרי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, "ויהי נעם ה' א-להינו עלינו" וגומר. והוא אחד מאחד עשר מן-מורים שב"תפלה למשה".

חמישי פרשת צווי הקמת המשכן

ונדבר י-הוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

ביום-הקדש הראשון באחד לחדש תקים את-
משכן אהל מועד:

ושמת שם את ארון העדות וספת על-הארץ את-
הפרכת:

וספת על הארון – לשון הגנה, שהרי מחיצה היתה.

והבאת את-השלחן וערכת את-ערפו והבאת את-
המנורה והעלית את-נרתיה:

וערכת את ערפו – שמים מערכות של להם הפנים.

ונתתה את-מזבח הזהב לקטרת לפני ארון העדת
ושמת את-מסך הפתח למשכן:

ונתתה את מזבח העלה לפני פתח משכן אהל-מועד:

ונתת את-הפיר בין-אהל מועד ובין המזבח ונתת
שם מיים:

ושמת את-החצר סביב ונתת את-מסך שער החצר:

ולקחת את-שמן המשחה ומשחת את-המשכן ואת-
כל-אשר-בו וקדשת אתו ואת-כל-כליו ונתה קדש:

ומשחת את-מזבח העלה ואת-כל-כליו וקדשת
את-המזבח והנה המזבח קדש קדשים:

ומשחת את-הפיר ואת-כנפו וקדשת אתו:

והקרב את-אהרן ואת-בניו אל-פתח אהל מועד
ורצתת אתם במים:

ותקריב את אהרן ואת בניו ואת משכן זמנא ותסחי
יתהוון במימא:

והלבשת את-אהרן את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו וכהו לי:	ותלביש ית אהרן ית לבושי קודשא ותרבי יתיה ותקדיש יתיה וישמיש קדמי:
ואת-בגיו תקריב והלבשת אתם פתגת:	ות בנזיה תקריב ותלביש יתהון פתונין:
ומשחת אתם כאשר משחת את-אביהם וכהו לי ויהי להיית להם משחתם לכהנת עולם לדרתם:	ותרבי יתהון כמא דרביתא ית אבוהון וישמשון קדמי ויהי למחוי להון רבותהון לכהונת עלם לדריהון:
ויעש משה ככל אשר צוה י-הוה אתו פן עשה:	ועבד משה ככל דפקיד יי יתיה פן עבד:

שישי פרשת הקמת המשכן

ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוהם המשכן:	והוה בנרחא קדמאה בשתא תנייתא בתד לנרחא אתקם משכנא:
ויקם משה את-המשכן ויתן את-א-דניו וישם את-קרשיו ויתן את-ברייתו ויקם את-עמודיו:	ואקים משה ית משכנא ויהב ית סמכוהי ושוי ית דפוהי ויהב ית עברוהי ואקים ית עמודוהי:
ויפרש את-האהל על-המשכן וישם את-מכסה האהל עליו מלמעלה כאשר צוה י-הוה את-משה:	ויפרס ית פרסא על משכנא ושוי ית חופאה דמשכנא עלוהי מלעילא כמא דפקיד יי ית משה:
ויפרש את האהל – הן ריעות העזים.	

ויקח ויתן את-העדת אל-הארץ וישם את-הבדים על-הארץ ויתן את-הכפרת על-הארץ מלמעלה:	ונסיב ויהב ית סהדותא בארונא ושוי ית אריחיא על ארונא ויהב ית כפורתא על ארונא מלעילא:
את העדת – הלוחות.	

ויבא את-הארץ אל-המשכן וישם את פרכת המסך ויסך על ארון העדות כאשר צוה י-הוה את-משה:	ואעיל ית ארונא למשכנא ושוי ית פרוכתא דפרסא ואטיל על ארונא דסהדותא כמא דפקיד יי ית משה:
ויתן את-השלחן באהל מועד על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת:	ויהב ית פתורא במשכן זמנא על שדא דמשכנא צפונא מברא לפרוכתא:

על ירך המשכן צפנה – בחצי הצפוני של רחב הבית. ירך – כמרגומו: "צדא", פירך הנה שהוא בצדו של אדם.

ויערוך עליו ערוך לחם לפני י-הוה כאשר צוה י-הוה את-משה:	וסדר עלוהי סדרין דלחם קדם יי כמא דפקיד יי ית משה:
וישם את-המנרה באהל מועד נכח השלחן על ירך המשכן ונגבה:	ושוי ית מנרתא במשכן זמנא לקביל פתורא על שדא דמשכנא דרומא:
וינעל הנרת לפני י-הוה כאשר צוה י-הוה את-משה:	ואדליק בוציניא קדם יי כמא דפקיד יי ית משה:
וישם את-מזבח הזהב באהל מועד לפני הפרכת:	ושוי ית מדבתא דזהבא במשכן זמנא קדם פרוכתא:
ויקטר עליו קטרת סמים כאשר צוה י-הוה את-משה:	ואקטר עלוהי קטרת בוסמין כמא דפקיד יי ית משה:

ויקטר עליו קטרת – שחרית וערבית, כמו שצאמר: "בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות" וגומר.

שביעי וישם את-מסך הפתח למשכן:

וישם את-מסך הפתח למשכן:	ושוי ית פרסא דתרעא למשכנא:
-------------------------	----------------------------

וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם פָּתַח מִשְׁכַּן אֱהֱל־מוֹעֵד וַיַּעַל
עָלָיו אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה
אֶת־מֹשֶׁה:
וַיַּעַל עָלָיו וַגּוֹמֵר – אַף בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לַמְּלוּאִים, שֶׁהוּא יוֹם הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁמֹּשֶׁה וְהַקְּרִיב קִרְבָּנוֹת צָבוּר, חוּץ מֵאוֹתָן שֶׁנִּצְטָוָה אֶהְרֹן בּוֹ
בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ" וַגּוֹמֵר. אֵת הָעֹלָה – עוֹלַת הַתְּמִיד. וְאֵת הַמִּנְחָה – מִנְחַת נְסֻכִים שֶׁל תְּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַעֲשׂוּן סֹלֶת בְּלוּל
בְּשֶׁמֶן" וַגּוֹמֵר.

וַיִּשָּׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֱהֱל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן
שֹׁמֵה מַיִם לְרַחֲצָה:
וַיִּשְׂוֵי יֵת פִּיּוֹרָא בֵּין מִשְׁכַּן זְמַנָּא וּבֵין מִדְּבַחָא וַיְהִיב תַּמָּן
מִיָּא לְקַדוּשָׁ:
וַיִּמְקְדְּשׁוּן מִנְיָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנוֹהֵי יֵת יְדִיהוֹן וַיֵּת
רַגְלִיהוֹן:
וַיִּרְחֲצוּ מִמָּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־
רַגְלֵיהֶם:
וַיִּרְחֲצוּ מִמָּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו – יוֹם שְׁמִינִי לַמְּלוּאִים הַשְּׁוֹוִי כֻלָּם לְכַהֲנָה. וְנִרְגְּמוּ: "וַיִּקְדְּשׁוּן מִנְיָה"; בּוֹ בַּיּוֹם קִדְּשׁ מֹשֶׁה עִמָּהֶם.

בְּבֹאֵם אֶל־אֱהֱל מוֹעֵד וּבְקִרְבַּתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:
וּבְקִרְבַּתֶּם – כְּמוֹ וּבְקִרְבֶּם, כְּשִׁיקְרָבוּ.

וַיִּקְּם אֶת־הַחֲצָר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וּלְמִזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־
מִסְדָּ שַׁעַר הַחֲצָר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלֶאכָה:
וַיִּקְּם אֶת־הַחֲצָר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וּלְמִזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־
מִסְדָּ שַׁעַר הַחֲצָר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלֶאכָה:

וַיִּכַּס הָעֲנָן אֶת־אֱהֱל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְ-הוָה מָלָא אֶת־
הַמִּשְׁכָּן:
וְלֹא־יָכַל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל־אֱהֱל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו
הָעֲנָן וּכְבוֹד יְ-הוָה מָלָא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:
וַיִּכַּס הָעֲנָן אֶת־מִלָּא אֶת־
הַמִּשְׁכָּן:
וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל־אֱהֱל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו
הָעֲנָן וּכְבוֹד יְ-הוָה מָלָא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:

וְאֲקִיִּם יֵת דְּרֵתָא סְחוּר סְחוּר לַמִּשְׁכָּנָא וּלְמִדְּבַחָא וַיְהִיב
יֵת פְּרָסָא דְתֵרַע דְּרֵתָא וְשִׁיבִי מֹשֶׁה יֵת עֲבִידְתָּא:
וְאֲקִיִּם יֵת דְּרֵתָא סְחוּר סְחוּר לַמִּשְׁכָּנָא וּלְמִדְּבַחָא וַיְהִיב
יֵת פְּרָסָא דְתֵרַע דְּרֵתָא וְשִׁיבִי מֹשֶׁה יֵת עֲבִידְתָּא:

וַחֲפָא עֲנָנָא יֵת מִשְׁכַּן זְמַנָּא וַיִּקְרָא דִּיֵּי אֶתְמֶלִי יֵת
מִשְׁכָּנָא:
וַחֲפָא עֲנָנָא יֵת מִשְׁכַּן זְמַנָּא וַיִּקְרָא דִּיֵּי אֶתְמֶלִי יֵת
מִשְׁכָּנָא:

וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל־אֱהֱל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו
הָעֲנָן וּכְבוֹד יְ-הוָה מָלָא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:
וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל־אֱהֱל מוֹעֵד – וּכְתוּב אַחַד אוֹמֵר: "וּכְבָּא מֹשֶׁה אֶל אֱהֱל מוֹעֵד" ? בָּא הַפְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְהַכְּרִיעַ בִּינֵיהֶם: כִּי שָׁכַן עָלָיו
הָעֲנָן. אָמַר מֵעַתָּה: כָּל זְמַן שֶׁהָיָה עָלָיו הָעֲנָן, לֹא הָיָה יָכוֹל לָבֹא; נִסְתַּלַּק הָעֲנָן, נִכְנַס וּמְדַבֵּר עִמוֹ.

וּבַהֲעֲלוֹת הָעֲנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל
מִסְעֵיהֶם:
וּבַהֲעֲלוֹת הָעֲנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל
מִסְעֵיהֶם:

וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:
וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:

וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:
וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:

וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:
וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:

וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:
וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
כִּי עֲנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה לִיְלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:

חֲזַק חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזַּק!!!
אֲשֶׁרִינוּ שְׂזַכִּינוּ לְהִתְקַרֵּב לְרַבָּנוּ!!!
אֲשֶׁרִינוּ!!!

יז בשנת שתיים עשרה לאחז מלך יהודה מלך
הושע בן-אלה בשמרון על-ישראל תשע שנים:
ויעש הרע בעיני יהודה רק לא כמלכי ישראל
אשר היו לפניו: עליו עלה שלמנאסר מלך
אשור ויהי-לו הושע עבד וישב לו מנחה:
וימצא מלך-אשור בהושע קשר אשר שלח
מלאכים אל-סווא מלך-מצרים ולא-העלה מנחה
למלך אשור פשנה בשנה ויעצרהו מלך אשור
ויאסרהו בית פלא: ויעל מלך-אשור בכל-הארץ
ויעל שמרון ויצר עליה שלש שנים: בשנת
התשעית להושע לכד מלך-אשור את-שמרון
ויגל את-ישראל אשורה וישב אותם בחלח
ובחבור גהר גוזן וערי מדי: ויהי כפי-חטאו בני-
ישראל לי-הנה א-להיהם המעלה אתם מארץ
מצרים מתחת יד פרעה מלך-מצרים ויראו א-
להים אתרים: ויילכו בחקות הגוים אשר הוריש
יהודה מפני בני ישראל ומלכי ישראל אשר
עשו: ויחפאו בני-ישראל דברים אשר לא-כן
על-יהודה א-להיהם ויבנו להם במות בכל-
עריהם ממגדל נוצרים עד-עיר מבצר: ויצבו
להם מצבות ואשרים על פלגבעה גבהה ותחת
פלג-עץ רענן: ויקטרו-שם בכל-במות פגוים
אשר-הגלה יהודה מפניהם ויעשו דברים רעים
להכעיס את-יהודה: ויעבדו הגללים אשר אמר
יהודה להם לא תעשו את-הדבר הזה: ויעד יהוה
בישראל וביהודה ביד פלגביאי כל-חנה
לאמר לטבו מדרךכם הרעים ושמרו מצותי
חקותי בכל-התורה אשר צויתי את-אבותיכם
ואשר שלחתי אליכם ביד עבדי הגביאים: ולא
שמעו ויקשו את-ערפם כערף אבותם אשר לא
האמינו בי-הנה א-להיהם: וימאסו את-חקיו
ואת-בריתו אשר פרת את-אבותם ואת-עדותיו
אשר העיד בהם וילכו אתרי ההבל ויהפלו ואתרי
הגוים אשר סביבתם אשר צוה יהודה אתם
לבלתי עשות פהם: ויעזבו את-פלג-מצות יהודה
א-להיהם ויעשו להם מסכה שני עגלים ויעשו
אשורה וישתחוו לכל-צבא השמים ויעבדו את-
הבעל: ויעבירו את-בניהם ואת-בנותיהם באש

ויקסמו קסמים וינחשו ויתמכרו לעשות הרע
בעיני יהודה להכעיסו: וייתאנף יהודה מאד
בישראל ויסרם מעל פגיו לא נשאר רק שבת
יהודה לבדו: גם-יהודה לא שמר את-מצות יהוה
א-להיהם ויילכו בחקות ישראל אשר עשו:
וימאס יהודה בכל-זרע ישראל ויעזב ויתנם
ביד-שטים עד אשר השליכם מפגיו: כפי-קרע
ישראל מעל בית דוד וימליכו את-ירבעם בן-
נבט וידח ירבעם את-ישראל מאחרי יהודה
והחטיאם חטאה גדולה: ויילכו בני ישראל בכל-
חטאות ירבעם אשר עשה לא-סרו ממנה: ועד
אשר-הסיר יהודה את-ישראל מעל פגיו פאשר
דבר ביד פלג-עבדיו הגביאים ויגל ישראל מעל
אדמתו אשורה עד היום הזה: ויבא מלך-אשור
מבבל ומפותה ומענא ומחמת וספרונים וישב
בערי שמרון תחת בני ישראל וירשו את-שמרון
וישבו בעריה: ויהי בתחלת שבתם שם לא יראו
את-יהודה וישלח יהודה בהם את-האריות ויהיו
הרגים בהם: ויאמרו למלך אשור לאמר הגוים
אשר הגלית ותושב בערי שמרון לא ידעו את-
משפט א-להי הארץ וישלח-בהם את-האריות
והנם ממיתים אותם פאשר אינם ידעים את-
משפט א-להי הארץ: ויבאו מלך-אשור לאמר
הליכו שמה אחד מהפגנים אשר הגליתם משם
ויילכו וישבו שם וירם את-משפט א-להי הארץ:
ויבא אחד מהפגנים אשר הגלו משמרון וישב
בבית-אל ויהי מורה אתם איך ייראו את-יהודה:
ויהיו עשים גוי א-להיו ויניחו בבית
הבמות אשר עשו השמרנים גוי גול בעריהם
אשר הם ישבים שם: ונאנשי בבל עשו את-ספות
בנות ונאנשי-כות עשו את-גרגל ונאנשי חמת עשו
את-אשימא: ונהענים עשו נבט ואת-תרמק
והספרונים שרפים את-בניהם באש לאדר-מלך
וענמלך א-להי ספרונים: ויהיו יראים את-יהודה
ויעשו להם מקצותם פהגי במות ויהיו עשים
להם בבית הבמות: את-יהודה היו יראים ואת-
א-להיהם היו עבדים כמשפט הגוים אשר-הגלו
אתם משם: עד היום הזה הם עשים כמשפטים

הראשונים אינם יראים את-י-הוה ואינם עשים
פחיתותם וכמשפטם וכתורה וכמצוה אשר צוה י-
הוה את-בני יעקב אשר-שם שמו ישראל:
וַיִּכְרַת י-הוה אתם ברית ויצאם לאמר לא תיראו
א-להים אחרים ולא תשתחוו להם ולא תעבדום
ולא תזבחו להם: כִּי אִם-אֶת-י-הוה אֲשֶׁר הֵעֵלָה
אתכם מארץ מצרים בְּכַח גְּדוֹל וּבְזִרוּעַ נְטוּיָה
אתו תיראו ולו תשתחוו ולו תזבחו: וְאֶת-
החקים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר
פָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת כְּלֵי-הַיָּמִים וְלֹא תִירְאוּ
א-להים אחרים: וְהַבְּרִית אֲשֶׁר-כָּרַתִּי אִתְּכֶם לֹא
תִשְׁכַּחוּ וְלֹא תִירְאוּ א-להים אחרים: כִּי אִם-
אֶת-י-הוה א-להיכם תִּירְאוּ וְהוּא יִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד
כָּל-אֱיִבֵיכֶם: וְלֹא שָׁמְעוּ כִּי אִם-כְּמִשְׁפָּטֵם
הִרְאִשׁוּן הֵם עֲשִׂים: וַיִּהְיוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יִרְאִים
אֶת-י-הוה וְאֶת-פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם-בְּנֵיהֶם ו
וּבְנֵי בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם הֵם עֲשִׂים עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

יח ויהי בשנת שלש להושע בן-אלה מלך
ישראל מלך חזקיה בן-אחז מלך יהודה: בן-
עשרים וחמש שנה הנה במלכו ועשרים ותשע
שנה מלך בירושלם ושם אמו אבי בת-זכריה:
וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי י-הוה כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה דָּוִד
אָבִיו: הוּא הִסִּיר אֶת-הַבָּמוֹת וְשִׁבַר אֶת-
הַמִּזְבְּחֹת וְכָרַת אֶת-הָאֲשֵׁרָה וְכַתַּת גִּישׁ הַגֹּהֲשֵׁת
אֲשֶׁר-עָשָׂה מִשֶּׁה כִּי עַד-הַיָּמִים הַהֵמָּה הָיוּ בְנֵי-
יִשְׂרָאֵל מְקַטְרִים לוֹ וַיִּקְרָא-לוֹ נְחֻשְׁתָּן: בִּי-הוה
א-להי-יִשְׂרָאֵל בָּטַח וְאֲחֲרָיו לֹא-הָיָה כִּמְהוּ בְּכֹל
מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו: וַיִּדְבַּק בִּי-הוה
לֹא-סָר מֵאֲחֲרָיו וַיִּשְׁמַר מִצּוֹתָיו אֲשֶׁר-צִוָּה י-הוה
אֶת-מֹשֶׁה: וְהָיָה י-הוה עִמּוֹ בְּכֹל אֲשֶׁר-יַצֵּא
יִשְׂרָאֵל וַיִּמְרָד בְּמֶלֶךְ-אֲשׁוּר וְלֹא עָבְדוּ: הוּא-הִכָּה
אֶת-פְּלִשְׁתִּים עַד-עִיר מְבַצָּר: וַיְהִי בַשָּׁנָה הַרְבִּיעִית
לְמֶלֶךְ חֲזַקְיָהוּ הִיא הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לְהוֹשַׁע בֶּן-
אֵלֶּה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עָלָה שְׁלֹמֹנָאֶסֶר מֶלֶךְ-אֲשׁוּר
עַל-שְׁמֶרוֹן וַיִּצַר עֲלֵיהָ: וַיִּלְכְּדָהּ מִקְצֵה שְׁלֹשׁ
שָׁנִים בַּשָּׁנָה-שִׁשׁ לְחֲזַקְיָה הִיא שְׁנַת-תִּשְׁעַת

להושע מלך ישראל גלכדה שמרון: וַיִּגְדַּל מֶלֶךְ-
אֲשׁוּר אֶת-יִשְׂרָאֵל אֲשׁוּרָה וַיִּנְחָם בַּחֲלָה וּבַחֲבוּר
נָהַר גּוֹזֵן וְעָרֵי מְדִי: עַל אֲשֶׁר לֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹל
י-הוה א-להיהם וַיַּעֲבְרוּ אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת כָּל-אֲשֶׁר
צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד י-הוה וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא עָשׂוּ:
וּבְאַרְבַּעַ עָשָׂר שָׁנָה לְמֶלֶךְ חֲזַקְיָה עָלָה סַנְחֶרִיב
מֶלֶךְ-אֲשׁוּר עַל כָּל-עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְּפָשֶׂם:
וַיִּשְׁלַח חֲזַקְיָה מֶלֶךְ-יְהוּדָה אֶל-מֶלֶךְ-
אֲשׁוּר לְכִישָׁה לֵאמֹר חֲטָאתִי שׁוּב מֵעָלַי אֶת
אֲשֶׁר-תָּתַן עָלַי אֲשָׂא וַיִּשָּׂם מֶלֶךְ-אֲשׁוּר עַל-
חֲזַקְיָה מֶלֶךְ-יְהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף-כֶּסֶף
וּשְׁלֹשִׁים כֶּסֶף זָהָב: וַיִּתֵּן חֲזַקְיָה אֶת-כָּל-הַכֶּסֶף
הַנִּמְצָא בֵּית-י-הוה וּבְאַצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ: בָּעֵת
הַהִיא קִצֵּץ חֲזַקְיָה אֶת-דַּלְתוֹת הַיֵּבֶל י-הוה וְאֶת-
הָאֲמֹנוֹת אֲשֶׁר צָפָה חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם
לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר: וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ-אֲשׁוּר אֶת-תַּרְתָּן
וְאֶת-רַב-סָרִיס וְאֶת-רַב־שָׂקָה מִן-לְכִישׁ אֶל-
הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ בַחֲמִיל כֶּבֶד יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ
יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמְדוּ בַתְּעֵלֶת הַבְּרָכָה
הָעֲלִיזָה אֲשֶׁר בְּמִסְלַת שַׁדָּה כִּבָּס: וַיִּקְרָאוּ אֶל-
הַמֶּלֶךְ וַיֵּצֵא אֱלֹהֵם אֲלֵיהֶם בֶּן-חֲלַקְיָהוּ אֲשֶׁר עַל-
הַבַּיִת וְשִׁבְנָה הַסֹּפֵר וַיּוֹאֲח בֶן-אֶסְפָּה הַמְּזַכִּיר:
וַיֵּיָאֵמֶר אֲלֵיהֶם רַב־שָׂקָה אֲמָרוּ-נָא אֶל-חֲזַקְיָהוּ
כֹה-אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגְּדוֹל מֶלֶךְ אֲשׁוּר מָה הַבְּטַחְוֹן
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטַחְתָּ: אֲמָרְתָּ אֶדְ-בְּרִשְׁפֹתִים עֲצָה
וּגְבוּרָה לְמַלְחָמָה עָתָה עַל-מִי בָטַחְתָּ כִּי מְרַדְתָּ בִּי:
עָתָה הִנֵּה בָטַחְתָּ לָךְ עַל-מִשְׁפָּנֹת הַקְּנֵה הַרְצוּץ
הַזֶּה עַל-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסְמְךָ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְּכַפּוֹ
וַנִּקְבָּה כֹּן פָּרְעֵה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם לְכָל-הַבְּטַחִים עָלָיו:
כִּי-תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל-י-הוה א-להינו בָּטַחְנוּ
הַלּוֹא-הוּא אֲשֶׁר הִסִּיר חֲזַקְיָהוּ אֶת-בְּמִתּוֹ וְאֶת-
מִזְבְּחֹתָיו וַיֵּיָאֵמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַם לְפָנַי הַמְּזַבְּחֹת
הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲוּ בִירוּשָׁלַם: וַעֲתָה הִתְעַרַב נָא אֶת-
אֲדָנִי אֶת-מֶלֶךְ אֲשׁוּר וְאֲתָנָה לָךְ אֲלֵפִים סוּסִים
אִם-תּוֹכֵל לָתֵת לָךְ רַכְבִּים עֲלֵיהֶם: וְאֵיךְ תִּשְׁיֵב
אֶת פָּנָי פַּתַּח אֲתָד עֹבְדֵי אֲדָנִי הַקְּטָנִים וּתְבַטַּח לָךְ
עַל-מִצְרַיִם לְרַכֵּב וּלְפָרְשִׁים: עָתָה הַמְּבַלְעָדִי י-
הוה עָלִיתִי עַל-הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹ י-הוה אֲמַר

אלי עלה על־הארץ הזאת והשחיתה: וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים בּוֹחֲלִקֶיהוּ וּשְׁבֹנָה וַיּוֹאֶחַ אֶל־רַב־שָׁקָה
דְּבַר־נָא אֶל־עַבְדֶּיךָ אַרְמִית כִּי שִׁמְעִים אֲנַחְנוּ
וְאֶל־תִּדְבָר עֲמָנוּ יְהוּדִית בְּאֲזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל־
הַחֹמָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַב־שָׁקָה הֲעַל אֲדֹנָיִךָ
וְאֵלֶיךָ שָׁלַחְנִי אֲדֹנָי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
הָלֹא עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחֹמָה לֶאֱכֹל אֶת־
צוֹאֲתָם וְלִשְׁתּוֹת אֶת־מִימֵי רַגְלֵיהֶם עִמָּכֶם:
וַיַּעֲמֵד רַב־שָׁקָה וַיִּקְרָא בְּקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית
וַיִּדְבֹר וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ דְבַר־הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ
אֲשׁוּר: כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל לָכֶם חֲזַקְיָהוּ
כִּי־לֹא יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ: וְאֶל־יִבְטַח
אֶתְכֶם חֲזַקְיָהוּ אֶל־יְהוָה הַנֵּה לֵאמֹר הֲצַל יִצְיָלוּנוּ יְ-
הוָה וְלֹא תִנְתְּנוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אֲשׁוּר:
וְאֶל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲזַקְיָהוּ כִּי כֹה אָמַר מֶלֶךְ אֲשׁוּר
עָשׂוּ־אִתִּי בְּרָכָה וַצָּאוּ אֵלַי וְאָכְלוּ אִישׁ־גִּפְנוֹ
וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ וּשְׁתּוּ אִישׁ מִי־בְרוֹ: וְעַד־בָּאִי
וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ פְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דְּגוּ
וּתִירוֹשׁ אֶרֶץ לָחֶם וּכְרָמִים אֶרֶץ זֵית וַצְּהַר וְדַבְּשׁ
וְחִזִּי וְלֹא תִמְתּוּ וְאֶל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲזַקְיָהוּ כִּי־נִסִּית
אֶתְכֶם לֵאמֹר יְהוָה יִצְיָלוּנוּ: וְהֵצֵל הֲצִילוּ אֶל־לֵהִי
הַגּוֹיִם אִישׁ אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אֲשׁוּר: וְאֵיךְ אֶל־
לֵהִי חֵמָת וְאַרְפָּד אֵיךְ אֶל־לֵהִי סְפָרֻיִם הִנֵּעַ וְעֹנָה
כִּי־הֲצִילוּ אֶת־שִׁמְרוֹן מִיָּדֵי: מִי בְּכֹל־אֶל־לֵהִי
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־הֲצִילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדֵי כִּי־יִצְיָל
יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלַם מִיָּדֵי: וְהִתְחַרְיִשׁוּ הָעָם וְלֹא־
עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא לֵאמֹר לֹא
תַעֲנֶהוּ: וַיָּבֹאוּ אֱלֹהִים בּוֹחֲלִיקֶיהָ אֲשֶׁר־עַל־
הַבַּיִת וּשְׁבֹנָא הַסֶּפֶר וַיּוֹאֶחַ בּוֹ־אֶסֶף הַמְזֻכָּר אֶל־
חֲזַקְיָהוּ קְרוּעֵי בָגָדִים וַיִּגְדּוּ לוֹ דְּבָרֵי רַב־שָׁקָה:

יט וַיְהִי כִשְׁמַעַל הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו
וַיִּתְפַּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה: וַיִּשְׁלַח אֶת־
אֱלֹהִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וּשְׁבֹנָא הַסֶּפֶר וְאֵת זַקְנֵי
הַכֹּהֲנִים מִתְּפֹסִים בַּשָּׂקִים אֶל־יִשְׁעֵיהוּ הַנְּבִיא בּוֹ־
אֲמוּזִן: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חֲזַקְיָהוּ יוֹם־צָרָה
וְתוֹכַחָה וַנֶּאֱצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים עַד־מִשְׁפָּר
וְכַח אֵין לְלֶדָה: וְאוֹלֵי יִשְׁמַעֲ יְהוָה אֶל־לֵהִיךָ אֶת |
כֹּל־דְּבָרֵי רַב־שָׁקָה אֲשֶׁר שָׁלְחוּ מֶלֶךְ־אֲשׁוּר אֶל־

דָּנִי לְחַרְף אֶל־לֵהִים חִי וְהוֹלִיחַ בְּדְבָרִים אֲשֶׁר
שָׁמַע יְהוָה אֶל־לֵהִיךָ וַנִּשְׁאַת תְּפִלָּה בְּעַד הַשְּׂאֲרִית
הַנִּמְצָאָה: וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ אֶל־
יִשְׁעֵיהוּ: וַיֹּאמֶר לָהֶם יִשְׁעֵיהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־
אֲדֹנֵיכֶם כֹּה | אָמַר יְהוָה אֶל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אֲשׁוּר אִתִּי:
וְהִנְנִי נֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב לְאַרְצוֹ
וְהַפְּלַתִּיו בַּחֲרָב בְּאַרְצוֹ: וַיֵּשֶׁב רַב־שָׁקָה וַיִּמְצָא
אֶת־מֶלֶךְ אֲשׁוּר נֹלָחַם עַל־לְבָנָה כִּי שָׁמַע כִּי נִסַּע
מִלְּכִישׁ: וַיִּשְׁמַע אֶל־תְּרַקְקָה מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר
הִנֵּה יָצָא לְהִלָּחֵם אִתְּךָ וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־
חֲזַקְיָהוּ לֵאמֹר: כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה לֵאמֹר אֶל־יִשְׂרָאֵל אֶל־לֵהִיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בְּטַח
כּוֹ לֵאמֹר לֹא תִנְתְּנוּ יְרוּשָׁלַם בְּיַד מֶלֶךְ אֲשׁוּר:
וְהִנֵּה | אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אֲשׁוּר
לְכֹל־הָאֲרָצוֹת לְהַחְרִימָם וְאַתָּה תִּנְצָל: וְהֵצִילוּ
אֹתָם אֶל־לֵהִי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שָׁחַתוּ אֲבוֹתַי אֶת־גּוֹזָן
וְאֶת־חֲרָו וְרַצַּף וּבְנֵי־עָדוֹן אֲשֶׁר בַּת־לֹאֲשׁוּר: אֵינִי
מֶלֶךְ־חֵמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לְעִיר סְפָרֻיִם הִנֵּעַ
וְעֹנָה: וַיִּיקַח חֲזַקְיָהוּ אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים
וַיִּקְרָאם וַיַּעַל בַּיִת יְהוָה וַיִּפְרָשׂהוּ חֲזַקְיָהוּ לִפְנֵי
יְהוָה: וַיִּתְפַּלֵּל חֲזַקְיָהוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר יְ-
הוָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרָבִים אַתָּה־הוּא הָאֵל־
לֵהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עֹשִׂיתָ אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ: הִטָּה יְהוָה אֲזֹנֶיךָ וְשָׁמַע
פִּקְחָ יְהוָה עֵינֶיךָ וּרְאָה וּשְׁמַע אֵת דְּבָרֵי סַנְחַרְיָב
אֲשֶׁר שָׁלְחוּ לְחַרְף אֶל־לֵהִים חִי: אֲמַנָם יְהוָה
הַחְרִיבוּ מַלְכֵי אֲשׁוּר אֶת־הַגּוֹיִם וְאֶת־אַרְצָם:
וַנִּתְּנוּ אֶת־אֶל־לֵהִיכֶם בְּאֵשׁ כִּי לֹא אֶל־לֵהִים הַמָּה
כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וְאָבֹן וַיִּאֲבָדוּם:
וַעֲפָה יְהוָה אֶל־לֵהִינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ נָא מִיָּדוֹ וַיִּדְעוּ
כֹּל־מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ כִּי אַתָּה יְהוָה אֶל־לֵהִים
לְבַדְּךָ: וַיִּשְׁלַח יִשְׁעֵיהוּ בּוֹ־אֲמוּזִן אֶל־חֲזַקְיָהוּ
לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
הַתְּפַלַּלְתָּ אֵלַי אֶל־סַנְחַרְב מֶלֶךְ־אֲשׁוּר שָׁמַעְתִּי:
וְהִנֵּה הַדְּבָר אֲשֶׁר־דָּבַר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ לְעֵגָה
לְךָ בְּתוֹלַת בַּת־צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הַנְּיֻעָה בַּת
יְרוּשָׁלַם: אֶת־מִי חֲרַפְתָּ וְגִדְּפְתָּ וְעַל־מִי הֲרִימוֹתָ

קול ותשא מרום עיניך על־קדוש ישראל: בַּנֶּד
מלאכיך תרפת א־דני ותאמר ברב רכפי אני
עליתי מרום הרים ירפתי לבנון ואכרת קומת
ארזיו מבחור ברשיו ואבואה מלון קצה נער
פרמלו: אֲנִי קָרַתִּי וְשָׁתִיתִי מִיַּם זָרִים וְאֶחָרַב
בְּכַף־פַּעֲמֵי כָּל יֹאכְלֵי מִצֹּר: הֲלֹא־שָׁמַעְתָּ
לְמַרְחֹק אֶתְּהָ עֲשִׂיתִי לְמִיָּמֵי קֶדֶם וַיִּצְרַתִּיהָ עֲתָה
הַבִּיאֲתִיהָ וְתֵלֵי לְהַשְׁוֹת גְּלִים נָצִים עָרִים בְּצָרוֹת:
וַיִּשְׁבִּיהֶן קֶצְרֵי־לֵד חָתוּ וַיִּבְשׂוּ הָיוּ עֹשֵׁב שָׂדֵה
וַיִּרַק דָּשָׁא חֲצִיר גִּגּוֹת וּשְׂדֵפָה לִפְנֵי קָמָה:
וַיִּשְׁבְּתֶךָ וַצֵּאתֶךָ וּבֵאתֶךָ יִדְעֵתִי וְאֵת הַתְּרַגְזוֹת אֵלַי:
כִּי־נָשַׁע הַתְּרַגְזוֹת אֵלַי וּשְׁאֲנַנְךָ עָלָה בְּאֲזְנֵי וּשְׁמַתִּי
חֲחִי בְּאַפֶּךָ וּמִתְגַּלֵּי בְּשִׁפְתֶיךָ וְהִשְׁבַּתִּיךָ בְּדַרְךָ
אֲשֶׁר־בָּאת בָּהּ: וְזֶה־לֶךָ הָאוֹת אֲכֹל הַשָּׁנָה סְפִית
וּבַשָּׁנָה הַשְּׁנִית סְחִישׁ וּבַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית זָרְעוּ
וּקְצְרוּ וּנְטָעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ פְרִים: וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת
בֵּית־יְהוּדָה הַנְּשֹׂאֲרָה שָׂרֵשׁ לְמַטָּה וְעָשָׂה פְרִי
לְמַעְלָה: כִּי מִירוּשָׁלַם תֵּצֵא שְׂאֲרִית וּפְלִיטָה
מִהָר צִיּוֹן קִנְיַת יְ-הוָה צְ-בָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹאת:
לִכְן כֹּה־אָמַר יְ-הוָה אֱלֹהֵי מִלְדָּה אֲשׁוּר לֹא יָבֵא אֶל־
הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יִוָּרֶה שָׁם חַץ וְלֹא־יִקְדַּמְנָה מִגֶּן
וְלֹא־יִשְׁפֹךְ עָלֶיהָ סִלְלָה: בְּדַרְךָ אֲשֶׁר־יָבֵא בָּהּ
יָשׁוּב וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֵא נְאֻם־יְ-הוָה:
וַגְּבוּתֵי אֶל־הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָה לְמַעַנִי וּלְמַעַן
דָּנֵד עֲבָדַי: וַיְהִי בַלְּיָלָה הַהוּא וַיִּצָּא מִלְּאָךְ יְ-
הוָה וַיֵּךְ בְּמַחֲנֵה אֲשׁוּר מֵאֵה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלֶף
וַיִּשְׁפִּימוּ בַּבֶּקֶר וְהִגָּה כָּלֵם פְּגָרִים מֵתִים: וַיִּסָּע
וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סִנְחָרִיב מִלְדָּה־אֲשׁוּר וַיָּשָׁב בְּגִינֹה:
וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית ו גִּסְרָךְ אֶל־לְהִיו
וְאֶדְרִמְלֵךְ וּשְׂרָאֲצַר בְּנֵיו הִכְהוּ בְחָרָב וְהִמָּה
נִמְלְטוּ אֶרֶץ אַרְרָט וַיִּמְלֹךְ אֶסְר־חֶדֶן בְּנוֹ תַתְּחִיו:

כ בַּיָּמִים הֵהֵם חָלָה חֲזַקְיָהוּ לְמוֹת וַיָּבֵא אֱלֹהֵי
יִשְׁעִיהוּ בֶן־אֲמוּץ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְ-
הוָה צֹו לְבִיתֶךָ כִּי מֵת אֶתְּהָ וְלֹא תַחֲתֶיהָ: וַיִּסָּב אֶת־
פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְ-הוָה לֵאמֹר: אָנֹכָה יְ-
הוָה זְכַר־נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאֶמֶת
וּבְלִבָּב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי וַיִּבֶךְ חֲזַקְיָהוּ
בְּכִי גָדוֹל: וַיְהִי יִשְׁעִיהוּ לֹא יָצָא חָצֵר הַתִּיכְנָה

וְדַבְרֵי־הַזֶּה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר: הַשׁוֹב וְאָמַרְתָּ אֶל־
חֲזַקְיָהוּ נְגִיד־עַמִּי כֹה־אָמַר יְ-הוָה אֶל־לְהִי דָנֵד
אֲבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דַּמְעָתֶךָ
הַנְּגִל רָפָא לְךָ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַעֲלֶה בֵּית יְ-הוָה:
וְהִסְפַּתִּי עַל־יָמֶיךָ חֲמִשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה וּמִכָּף מִלְדָּה־
אֲשׁוּר אֲצִילֶךָ וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת וּגְבוּתֵי עַל־הָעִיר
הַזֹּאת לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּנֵד עֲבָדַי: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיהוּ
קָחוּ דְבַלַּת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ וַיִּשְׁיִמוּ עַל־הַשְּׁחִין וַיְחִי:
לִב וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל־יִשְׁעִיהוּ מָה אוֹת כִּי־יִרְפָּא
יְ-הוָה לִי וְעַלִּיתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְ-הוָה:
וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיהוּ זֶה־לֶךָ הָאוֹת מֵאֵת יְ-הוָה כִּי
נַעֲשֶׂה יְ-הוָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הִלֶךְ הַצֵּל עָשָׂר
מַעְלֹת אִם־יָשׁוּב עָשָׂר מַעְלֹת: וַיֹּאמֶר יְחֲזַקְיָהוּ
נִקַּל לַצֵּל לְנֻטוֹת עָשָׂר מַעְלֹת לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל
אֶחָרָתִית עָשָׂר מַעְלֹת: וַיִּקְרָא יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא
אֶל־יְ-הוָה וַיָּשָׁב אֶת־הַצֵּל בְּמַעְלֹת אֲשֶׁר יָרְדָה
בְּמַעְלֹת אֶחָז אֶחָז אֶחָז עָשָׂר מַעְלֹת: בְּעֵת הַהִיא
שָׁלַח בְּרֹאדוֹ בְּלֹאדוֹ בֶן־בְּלֹאדוֹ מִלְדָּה בְּבַל סְפָרִים
וּמִנְחָה אֶל־חֲזַקְיָהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חֲזַקְיָהוּ:
וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חֲזַקְיָהוּ וַיִּרְאֵם אֶת־כָּל־בֵּית נְכַתָּה
אֶת־הַפֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֵת ו שְׁמֹן
הַטּוֹב וְאֵת בֵּית כְּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא
בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הָרָאם חֲזַקְיָהוּ
בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מִמְשַׁלְתּוֹ: וַיָּבֵא יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא
אֶל־הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמַרוּ וְ
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאֵין יָבֵאוּ אֵלַיךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ
מֵאֶרֶץ רַחֲוֹקָה בָּאוּ מִבְּבַל: וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ
וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה
דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־הָרְאִיתֶם בְּאֶצְרָתִי: וַיֹּאמֶר
יִשְׁעִיהוּ אֶל־חֲזַקְיָהוּ שָׁמַע דְּבַר־יְ-הוָה: הִנֵּה
יָמִים בָּאִים וְנִשְׂאָ ו כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וְאֲשֶׁר אֶצְרוּ
אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בְּבַלָּה לֹא־יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר
יְ-הוָה: וּמִבְּנֵיךָ אֲשֶׁר יִצְאוּ מִכָּף אֲשֶׁר תּוֹלִיד
יִקְחוּ וְהָיוּ סְרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ בְּבַל: וַיֹּאמֶר
חֲזַקְיָהוּ אֶל־יִשְׁעִיהוּ טוֹב דְּבַר־יְ-הוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם וְאֶמֶת יִהְיֶה בְיָמַי: וַיִּוָּתֵר
דְּבָרֵי חֲזַקְיָהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־
הַבְּרָכָה וְאֶת־הַתַּעֲלָה וַיָּבֵא אֶת־הַיָּמִים הָעִירָה

הלא־הם פתובים על־ספר דברי הימים למלכי יהודה: ^{כא} ויששב חזקיהו עם־אבתיו וימלך מנשה בנו תחתיו:

כא ^{בן־שנים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו חפצי־בה: ^ב ויעש הרע בעיני י־הוה פתועבת הגולם אשר הוריש י־הוה מפני בני ישראל: וישב וילך את־הבמות אשר אבד חזקיהו אביו ויקם מזבחת לבעל ויעש אשרה כאשר עשה אחאב מלך ישראל וישתחו לכל־צבא השמים ויעבד אתם: ^ג ויבנה מזבחת בבית י־הוה אשר אמר י־הוה בירושלם אשים את־שמי: ^ד ויבן מזבחות לכל־צבא השמים בשתי תצרות בית־י־הוה: ^ה והעביר את־בנו באש ועוגן ונחש ועשה אוב וידענים הרבה לעשות הרע בעיני י־הוה להכעיס: ^ו וישם את־פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר י־הוה אל־דוד ואל־שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי מפל שבטי ישראל אשים את־שמי לעולם: ^ז ולא אסיה להניד רגל ישראל מן־האדמה אשר נתתי לאבותם רק ^ח אם־ישמרו לעשות ככל אשר צויתים ולכל־התורה אשר־צוה אתם עבדי משה: ^ט ולא שמעו ויתעם מנשה לעשות את־הרע מן־הגולם אשר השמיד י־הוה מפני בני ישראל: ^י וינדב י־הוה ביד־עבדיו הנביאים לאמר: ^{יא} ויען אשר עשה מנשה מלך־יהודה התעבות האלה הרע מפל אשר־עשו האמרי אשר לפניו ויחטא גם־את־יהודה בגלוליו: ^{יב} לכן פה־אמר י־הוה א־להי ישראל הנני מביא רעה על־ירושלם ויהודה אשר פל־שמעה תצלנה שתי אזניו: ^{יג} ונשיתי על־ירושלם את קו שמרון ואת־משקלת בית אחאב ומחיתי את־ירושלם כאשר־ימחה את־הצלחת מטה והפך על־פניה: ^{יד} ונשיתי את שארית נחלתי ונתתים ביד איביהם והיו לבז ולמשסה לכל־איביהם: ^{טו} ויען אשר עשו את־הרע בעיני ויהיו מכעסים אתי מן־היום אשר יצאו אבותם ממצרים ועד היום הזה: ^{טז} וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר־מלא}

את־ירושלם פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את־יהודה לעשות הרע בעיני י־הוה: ^{יז} ויתר דברי מנשה וכל־אשר עשה וחטאתו אשר חטא הלא־הם פתובים על־ספר דברי הימים למלכי יהודה: ^{יח} ויששב מנשה עם־אבתיו ויקבר בגן־ביתו בגן־עזא וימלך אמון בנו תחתיו: ^{יט} בן־עשרים ושנים שנה אמון במלכו ושנים מלך בירושלם ושם אמו משלמת בת־חרוץ מן־יטבה: ^כ ויעש הרע בעיני י־הוה כאשר עשה מנשה אביו: ^{כא} וילך בכל־הדרך אשר־הלך אביו ויעבד את־הגללים אשר עבד אביו וישתחו להם: ^{כב} ויעזב את־י־הוה א־להי אבתיו ולא הלך בדרך י־הוה: ^{כג} ויקשרו עבדי־אמון עליו וימיתו את־המלך בביתו: ^{כד} ויפך עם־הארץ את כל־הקשרים על־המלך אמון וימליכו עם־הארץ את־יאשיהו בנו תחתיו: ^{כה} ויתר דברי אמון אשר עשה הלא־הם פתובים על־ספר דברי הימים למלכי יהודה: ^{כז} ויקבר אתו בקברתו בגן־עזא וימלך יאשיהו בנו תחתיו:

כז ^{בן־שמונה שנה יאשיהו במלכו ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם ושם אמו ידידה בת־עדנה מבצקת: ^ב ויעש הישר בעיני י־הוה וילך בכל־דרך דוד אביו ולא־סר ימין ושמאול: ^ג ויהי בשמונה עשרה שנה למלך יאשיהו שלח המלך את־שפן בן־אצליהו בן־משלם הספר בית י־הוה לאמר: ^ד עלה אל־חלקיהו הפהן הגדול ויתם את־הכסף המובא בית י־הוה אשר אספו שמרי הסף מאת העם: ^ה ויתנוהו עלי־יד עשי המלאכה המפקדים בית י־הוה ויתנו אתו לעשי המלאכה אשר בבית י־הוה לתזק בידק הבית: ^ו לתרשים ולבנים ולגדרים ולקנות עצים ואבני מחצב לתזק את־הבית: ^ז אך לא־יחשב אתם הכסף הנתן על־ידם כי באמונה הם עשים: ^ח ויאמר חלקיהו הפהן הגדול על־שפן הספר ספר התורה מצאתי בבית י־הוה ויתן חלקיהו את־הספר אל־שפן ויקראהו: ^ט ויבא שפן הספר אל־המלך וישב את־המלך דבר ויאמר התיכו עבדיך את־הכסף הנמצא בבית ויתנוהו עלי־יד עשי המלאכה המפקדים בית י־}

הָוָה: וַיִּגְדַּד שָׁפוֹן הַסֶּפֶר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר גָּתוֹן לִי
חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי
כַשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבָרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת־
בְּגָדָיו: וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־
אֲחֵיהֶם בְּוִשְׁפוֹן וְאֶת־עַכְבֹּר בְּוַמִּיכָלָה וְאֶת
שָׁפוֹן הַסֶּפֶר וְאֶת עֲשִׂיָּה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: לָכוּ
דַּרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בְּעֲדֵי וּבְעַד־הַעָם וּבְעַד כָּל־
יְהוּדָה עַל־דְּבָרֵי הַסֶּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי־גְדוּלָּה
חֲמַת יְהוָה אֲשֶׁר־הִיא נִצְתָה בְּנוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־
שָׁמְעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל־דְּבָרֵי הַסֶּפֶר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כְּכֹל־
הַכְּתוּב עָלֵינוּ: וַיִּלְךְ חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וְאֲחֵיהֶם
וְעַכְבֹּר וְשָׁפוֹן וְעֲשִׂיָּה אֶל־חִלְדָּה הַנְּבִיאָה אֲשֶׁת
שָׁלֹם בְּוַתְּקוּהָ בְּוַתְּרַחֵם שִׁמְרֵי הַבְּגָדִים וְהִיא
יָשְׁבַת בִּירוּשָׁלַם בַּמְּשָׁנָה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ: וַתֹּאמֶר
אֵלֶיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַרוּ
לְאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֲתֶכֶם אֵלָי: כֹּה אָמַר יְהוָה
הַנְּבִי מָבִיא רָעָה אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו אֵת
כָּל־דְּבָרֵי הַסֶּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: יִתְחַת
אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֹא־לֵהִי אַחֲרָיִם לְמַעַן
הַכְּעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂיהֶם יְדִיעָתָם וְנִצְתָה חֲמַתִּי בַּמָּקוֹם
הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה: וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשְּׁלַח אֲתֶכֶם
לְדַרְשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ: וַיַּעַן רֹד־
לְבָבֶךָ וַתִּכְנַע | מִפְּנֵי יְהוָה בַּשְּׁמַעְךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לְהִיּוֹת לְשִׁמְחָה
וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתִּבְכֶּה לִפְנֵי וְגַם אֲנֹכִי
שָׁמַעְתִּי נָאִם־יְהוָה: לָכוֹן הַנְּבִי אִסְפָּךָ עַל־אֲבֹתֶיךָ
וְנִאֲסַפְתָּ אֶל־קְבֻרָתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאִינָה עֵינֶיךָ
בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מָבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
וַיֵּשְׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר:

כַּג וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכֹל־אִישׁ
יְהוּדָה וְכֹל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים
וְהַנְּבִיאִים וְכֹל־הָעָם לְמִקְטָן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא
בְּאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דְּבָרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית
יְהוָה: וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרַת אֶת־
הַבְּרִית | לִפְנֵי יְהוָה לְלַכֵּת אַחַר יְהוָה וְלִשְׁמֹר
מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֲדוּתָיו וְאֶת־חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־

נֶפֶשׁ לְהִקְיֵם אֶת־דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתוּבִים עַל־
הַסֶּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֵד כָּל־הָעָם בְּבְרִית: וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ
אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־פַּהֲגִי הַמְּשָׁנָה
וְאֶת־שִׁמְרֵי הַסֶּפֶר לְהוֹצִיא מֵהִיכָל יְהוָה אֵת כָּל־
הַכְּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלְאֲשֵׁרָה וְלִכְלֹל צָבָא
הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׂרָפֵם מִחוּץ לִירוּשָׁלַם בְּשַׂדְּמוֹת
קְדָרוֹן וַנִּשְׂא אֶת־עַפְרָם בֵּית־אֵל: וְהַשְּׁבִית אֶת־
הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתַנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וַיִּקְטְרוּ בְּכַמּוֹת
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְבֵּי יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַמִּקְטָרִים
לַבַּעַל לְשִׁמְשׁ וְלִירֵחַ וְלִמְזֻלוֹת וְלִכְלֹל צָבָא הַשָּׁמַיִם:
וַיִּצְא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ לִירוּשָׁלַם
אֶל־גַּחַל קְדָרוֹן וַיִּשְׂרַף אֹתָהּ בְּגַחַל קְדָרוֹן וַיִּדְק
לְעַפְרָן וַיִּשְׁלַךְ אֶת־עַפְרָה עַל־קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם: וַיִּתֵּן
אֶת־בְּתֵי הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר הַנְּשִׂים
אֲרָגוֹת נָשָׁם בְּתֵים לְאֲשֵׁרָה: וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים
מִעָרֵי יְהוּדָה וַיִּטְמָא אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר קִטְרוּ־
שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מֵאֲבַע עַד־בָּאָר שִׁבְעָה וַנְּתִן אֶת־
כְּמָרֵי הַשְּׂעָרִים אֲשֶׁר־פָּתַח שַׁעַר יְהוּשָׁעַ שַׁר־
הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שִׁמְאוּל אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר: וְאִךְ
לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי הַכְּמָרִים אֶל־מִזְבֵּחַ יְהוָה בִּירוּשָׁלַם
כִּי אִם־אָכְלוּ מִצֹּת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם: וַיִּטְמָא אֶת־
הַתְּפֹת אֲשֶׁר בְּגִי בְּוַתְּנֵם לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיר אִישׁ
אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בֵּיתוֹ בְּאֵשׁ לַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׁבַּת אֶת־
הַסּוֹסִים אֲשֶׁר נָתַנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה לְשִׁמְשׁ מִבְּאֵר
בֵּית־יְהוָה אֶל־לְשַׁכַּת גִּת־מֶלֶךְ הַסֹּרִיס אֲשֶׁר
בְּפִרְזֵי וְאֶת־מִרְכָּבוֹת הַשְּׁמֶשׁ שָׂרָף בְּאֵשׁ:
וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגֵּג עָלִית אֲחִז אֲשֶׁר־
עָשׂוּ | מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה
מְנַשֶּׁה בְּשַׂתֵּי חֲצָרוֹת בֵּית־יְהוָה נָתַן הַמֶּלֶךְ וַיִּרְץ
מִשָּׁם וְהִשְׁלִיךְ אֶת־עַפְרָם אֶל־גַּחַל קְדָרוֹן: וְאֶת־
הַכְּמָרִים אֲשֶׁר | עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר מִימִין לְהַר־
הַמְּשָׁחִית אֲשֶׁר בְּנֵה שְׁלֵמָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
לַעֲשֹׂתָרַת | שִׁקָּץ צִידוֹנִים וְלִכְמוֹשׁ שִׁקָּץ מוֹאָב
וְלִמְלָכָם תוֹעֵבַת בְּנֵי־עַמּוֹן טְמֵא הַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׂבֹּר
אֶת־הַמִּצְבּוֹת וַיִּכְרַת אֶת־הָאֲשֵׁרִים וַיִּמְלֵא אֶת־
מְקוֹמָם עֲצָמוֹת אָדָם: וְגַם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר
בְּבֵית־אֵל הַבְּמָה אֲשֶׁר עָשָׂה יִרְבֵּעָם בְּוַתְּנֵם אֲשֶׁר
הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־

הַבְּמִתָּה נָתַץ וַיִּשְׂרֹף אֶת־הַבְּמִתָּה הַזֶּה לְעֹפֶר וְשָׂרַף
אֲשֶׁרָה׃ וַיִּפֹּן יְאֻשִׁיָּהוּ וַיֵּרָא אֶת־הַקְּבָרִים אֲשֶׁר־
שָׁם בְּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקְחָה אֶת־הָעֲצָמוֹת מִן־הַקְּבָרִים
וַיִּשְׂרֹף עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּטְמְאַהוּ כְּדָבָר יְיָ־הוֹיָה אֲשֶׁר
קָרָא אִישׁ הָאֵל־לֵהִים אֲשֶׁר קָרָא אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר מָה הַצִּיּוֹן הַלֵּז אֲשֶׁר אָנֹכִי רֹאֶה
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֲנֹשֵׁי הָעִיר הַקְּבָר אִישׁ־הָאֵל־לֵהִים
אֲשֶׁר־בָּא מִיְהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עַל הַמִּזְבֵּחַ בַּיַּת־אֵל׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּי־חֹ
לֹו אִישׁ אֶל־יָנֹעַ עֲצָמוֹתָיו וַיִּמְלֹטוּ עֲצָמוֹתָיו אֶת
עֲצָמוֹת הַנְּבִיאָא אֲשֶׁר־בָּא מִשְׁמֶרֶץ׃ וַיִּגַּם אֶת־כָּל־
בְּתֵי הַבְּמֹוֹת אֲשֶׁר ׀ בְּעָרֵי שְׁמֶרֶץ אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס הַסִּיר יְאֻשִׁיָּהוּ וַיַּעַשׂ לָהֶם כְּכָל־
הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית־אֵל׃ וַיִּזְבַּח אֶת־כָּל־
כַּהֲנֵי הַבְּמֹוֹת אֲשֶׁר־שָׁם עַל־הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשְׂרֹף אֶת־
עֲצָמוֹת אֲדָם עֲלֵיהֶם וַיֵּשֶׁב יְרוּשָׁלַם׃ וַיִּצְו הַמֶּלֶךְ
אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר עָשׂוּ פֶסַח לִי־הַיּוֹם אֶל־לֵהִיכֶם
כַּכְּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה׃ כִּי לֹא נַעֲשֶׂה כַּפֶּסַח
הַזֶּה מִיָּמֵי הַשְּׁפֹטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכָל
יָמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה׃ כִּי אִם־בַּשְּׂמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יְאֻשִׁיָּהוּ נַעֲשֶׂה הַפֶּסַח הַזֶּה לִי־
הַיּוֹם בִּירוּשָׁלַם׃ וַיִּגַּם אֶת־הָאֲבוֹת וְאֶת־הַיָּדְעֹנִים
וְאֶת־הַתַּרְפִּים וְאֶת־הַגְּלָלִים וְאֶת כָּל־הַשִּׁקְצִים
אֲשֶׁר נִרְאוּ בָּאָרֶץ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בַּעַר יְאֻשִׁיָּהוּ
לְמַעַן הָקִים אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר
אֲשֶׁר מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן בַּיַּת יְיָ־הַזֶּה׃ וַיִּכְמְהוּ
לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְיָ־הוֹיָה בְּכָל־
לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה
וְאֶתְרֵיו לֹא־קָם כָּמָהוּ׃ אַךְ ׀ לֹא־שָׁב יְיָ־הוֹיָה
מִתְרוֹן אַפּוֹ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־תָּרָה אַפּוֹ בַּיהוּדָה עַל
כָּל־הַכְּעִיסוֹ אֲשֶׁר הִכְעִיסוּ מְנַשָּׁה׃ וַיֹּאמֶר יְיָ־הוֹיָה
גַּם אֶת־יְהוּדָה אָסִיר מֵעַל פְּנֵי כַּאֲשֶׁר הִסְרָתִי אֶת־
יִשְׂרָאֵל וּמְאֹסְתִי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־בְּתַרְתִּי
אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי יְהִיָּה שְׁמִי
שָׁם׃ וַיִּנְתֵּר דְּבָרֵי יְאֻשִׁיָּהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הַלֹּא־
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לַמֶּלְכֵי יְהוּדָה׃
כִּי־בִיָּמָיו עָלָה פְּרַעְיָה גְּכָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־מֶלֶךְ
אֲשׁוּר עַל־נְהַר־פָּרַת וַיִּלְךְ הַמֶּלֶךְ יְאֻשִׁיָּהוּ לִקְרֹאתוֹ

וַיִּמְתְּהוּ בַּמַּגִּדוֹ כְּרֹאֲתוֹ אֹתוֹ׃ וַיִּרְכְּבֵהוּ עַבְדּוֹ מֵת
מַמְגִּדוֹ וַיִּבְאֵהוּ יְרוּשָׁלַם וַיִּקְבְּרֵהוּ בַקְּבָרָתוֹ וַיִּקְחָה
עִם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יְאֻשִׁיָּהוּ וַיִּמְשְׁחֻהוּ אֹתוֹ
וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַחַת אָבִיו׃ וַיִּבְנוּ־עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשׁ
שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמֶלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אִמּוֹ חַמוּטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלְבָּנָה׃
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְיָ־הוֹיָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃
וַיִּבְאֵסְרֵהוּ פְּרַעְיָה גְּכָה בְּרַבְלָה בְּאָרֶץ חֲמַת מִמֶּלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וַיִּתֵּן־עֲנָשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאָה כֶּסֶף־כֶּסֶף
וְכֶסֶף זָהָב׃ וַיִּמְלֹךְ פְּרַעְיָה גְּכָה אֶת־אֲלֵיָקִים בֶּן־
יְאֻשִׁיָּהוּ תַחַת יְאֻשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיִּסָּב אֶת־שְׁמוֹ
יְהוִיָקִים וְאֶת־יְהוֹאָחָז לָקַח וַיִּבְאֵ מִצְרַיִם וַיִּמְתְּ
שָׁם׃ וַהֲכֶסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוִיָקִים לְפְרַעְיָה אֶךְ
הָעָרִיד אֶת־הָאָרֶץ לְתַת אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי פְרַעְיָה
אִישׁ כְּעָרְפוֹ נָגַשׁ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב אֶת־עַם
הָאָרֶץ לְתַת לְפְרַעְיָה גְּכָה׃ וַיִּבְנוּ־עֲשָׂרִים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה
יְהוִיָקִים בְּמֶלְכוֹ וְאֶתֶּת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם
וְשָׁם אִמּוֹ זְבוּדָה בַת־פְּדֵיָה מִן־רוּמָה׃ וַיַּעַשׂ הָרַע
בְּעֵינָיו יְיָ־הוֹיָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃

כִּד ׀ בְּיָמָיו עָלָה גְּבַכְדַּנְאֲצַר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ
יְהוִיָקִים עֶבֶד שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּשָּׁב וַיִּמְרַד־בוֹ׃
וַיִּשְׁלַח יְיָ־הוֹיָה בּוֹ אֶת־גְּדוּדַי כַּשֵּׁ־דִים וְאֶת־גְּדוּדֵי
אֲרָם וְאֶת ׀ גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי בְּנֵי־עַמּוֹן
וַיִּשְׁלַחֵם בַּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ כְּדָבָר יְיָ־הוֹיָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים׃ אַךְ ׀ עַל־פִּי יְיָ־הוֹיָה
הִיָּתָה בַּיהוּדָה לְהַסִּיר מֵעַל פְּנֵיו בַּחֲטָאֵת מְנַשָּׁה
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיִּגַּם דָּם־הַנְּקִיל אֲשֶׁר שָׁפַךְ וַיִּמְלֹא
אֶת־יְרוּשָׁלַם דָּם נָקִי וְלֹא־אָבָה יְיָ־הוֹיָה לְסַלֵּחַ׃
וַיִּנְתֵּר דְּבָרֵי יְהוִיָקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הַלֹּא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לַמֶּלְכֵי יְהוּדָה׃
וַיִּשָּׁכַב יְהוִיָקִים עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוִיָכִין בְּנוֹ
תַחֲתָיו׃ וְלֹא־הִסִּיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְצֵאת
מֵאֲרָצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מִגְּחַל מִצְרַיִם עַד־נְהַר־
פָּרַת כֹּל אֲשֶׁר הִיָּתָה לַמֶּלֶךְ מִצְרַיִם׃ בֶּן־שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוִיָכִין בְּמֶלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַת־אֲלִנְתָן
מִירוּשָׁלַם׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְיָ־הוֹיָה כְּכֹל אֲשֶׁר־
עָשָׂה אָבִיו׃ בָּעֵת הַהִיא עָלוּ עַבְדֵי גְּבַכְדַּנְאֲצַר

מִלֶּדֶד-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וּתְבֵא הָעִיר בַּמָּצוֹר: «וַיָּבֵא
גְבַכְדַּנְאֲצַר מִלֶּדֶד-בָּבֶל עַל-הָעִיר וַעֲבָדוּ צָרִים
עָלֶיהָ: «וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מִלֶּדֶד-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ בָּבֶל
הוּא וְאִמּוֹ וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ מִלֶּדֶד
בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמֹנֶה לְמַלְכוֹ: «וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֶת-כָּל-
אוֹצְרוֹת בַּיִת י-הוָה וְאוֹצְרוֹת בַּיִת הַמֶּלֶךְ וַיִּקְצָץ
אֶת-כָּל-כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה מִלֶּדֶד-
יִשְׂרָאֵל בְּהִיכַל י-הוָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר י-הוָה: «וְהִגְלָה
אֶת-כָּל-יְרוּשָׁלַם וְאֶת-כָּל-הַשָּׂרִים וְאֶת | כָּל-
גְּבוּרֵי הַחַיִל עֲשֹׂרֹת אֲלָפִים גּוֹלָה וְכֹל-הַחֲרָשׁ
וְהַמְסָגָר לֹא נִשְׁאָר זֹלַת דָּלַת עִם-הָאָרֶץ: «וַיִּגְלֶה
אֶת-יְהוֹיָכִין בְּבֵלְהָ וְאֶת-אָם הַמֶּלֶךְ וְאֶת-נָשָׁיו
הַמֶּלֶךְ וְאֶת-סָרִיסָיו וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ גּוֹלָה
מִירוּשָׁלַם בְּבֵלְהָ: «וְאֶת כָּל-אֲנָשֵׁי הַחַיִל שִׁבְעַת
אֲלָפִים וְהַחֲרָשׁ וְהַמְסָגָר אֲלֶף הַפֶּל גְּבוּרִים עֲשָׂי
מִלְחָמָה וַיְבִיֵאם מִלֶּדֶד-בָּבֶל גּוֹלָה בְּבֵלְהָ: «וַיִּמְלֹךְ
מִלֶּדֶד-בָּבֶל אֶת-מַתַּנְיָה דָּדוֹ תַחְתָּיו וַיִּסָּב אֶת-שָׁמוֹ
צְדַקְיָהוּ: «בְּיוֹ-עֲשָׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צְדַקְיָהוּ בְּמַלְכוֹ
וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אִמּוֹ
חַמוּטַל בַּת-יִרְמְיָהוּ מִלְבָּנָה: «וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו י-
הוָה כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוֹיָקִים: «כִּי | עַל-אֶף י-
הוָה הִיטָה בִירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה עַד-הַשְּׁלֹכוֹ אֹתָם
מֵעַל פְּנֵיו וַיִּמְרֹד צְדַקְיָהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל:

כַּה וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁמִיעִית לְמַלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא גְבַכְדַּנְאֲצַר מִלֶּדֶד-בָּבֶל הוּא וְכָל-
חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַם וַיַּחֲזֵן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דִּינָק
סָבִיב: «וּתְבֵא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עֲשָׂתֵי עֶשְׂרֵה שָׁנָה
לְמֶלֶךְ צְדַקְיָהוּ: בַּתְּשַׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיַּחֲזַק הָרַעֲב
בְּעִיר וְלֹא-הָיָה לָחֵם לָעָם הָאָרֶץ: «וַתִּבְקַע הָעִיר
וְכָל-אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִלְלִילָה דָרָךְ שָׁעַר | בֵּין
הַחֲמֹתִים אֲשֶׁר עַל-גֹּן הַמֶּלֶךְ וְכַש-דַּיִם עַל-הָעִיר
סָבִיב וַיִּלְךְ דָּרָךְ הָעֲרָבָה: «וַיִּרְדְּפוּ חֵיל-כַּש-דַּיִם
אֶתֶר הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ אֹתוֹ בְּעַרְבוֹת יִרְחֹו וְכָל-חֵילוֹ
נִפְצוּ מֵעָלָיו: «וַיִּתְּפֹשׂוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל-
מֶלֶךְ בָּבֶל רַב־לְמַתָּה וַיִּדְבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט: «וְאֶת-בְּנֵי
צְדַקְיָהוּ שִׁחְטוּ לְעֵינָיו וְאֶת-עֵינָיו צְדַקְיָהוּ עָזַר
וַיֹּאסְרֵהוּ בַּנְּחֹשְׁתִים וַיְבֹאֵהוּ בָבֶל: «וּבַחֹדֶשׁ
הַחֲמִישִׁי בַשְּׁבַעָה לַחֹדֶשׁ הִיא שָׁנַת תְּשַׁע-עֶשְׂרֵה

שָׁנָה לְמֶלֶךְ גְּבַכְדַּנְאֲצַר מִלֶּדֶד-בָּבֶל בָּא גְבוּרֵי-אֲדָן
רַב-טַבָּחִים עָבַד מִלֶּדֶד-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם: «וַיִּשְׂרַף אֶת-
בַּיִת-י-הוָה וְאֶת-בַּיִת הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל-בְּתֵי יְרוּשָׁלַם
וְאֶת-כָּל-בַּיִת גָּדוֹל שָׂרָף בָּאֵשׁ: «וְאֶת-חֹמֹת
יְרוּשָׁלַם סָבִיב נִתְּצוּ כָל-חֵיל כַּש-דַּיִם אֲשֶׁר רַב-
טַבָּחִים: «וְאֶת יָתֵר הָעָם הַנּוֹשְׂאֵרִים בְּעִיר וְאֶת-
הַנְּפִלִים אֲשֶׁר נִפְלוּ עַל-הַמֶּלֶךְ בָּבֶל וְאֶת יָתֵר
הַהֲמוֹן הַגָּלָה גְבוּרֵי-אֲדָן רַב-טַבָּחִים: «וַיִּמְדַּלְתָּ
הָאָרֶץ הַשְּׂאִיר רַב-טַבָּחִים לְכַרְמִים וּלְיַגְבִּים:
«וְאֶת-עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בַּיִת-י-הוָה וְאֶת-
הַמְּכַנּוֹת וְאֶת-יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בַּבַּיִת-י-הוָה
שָׁבְרוּ כַש-דַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת-נְחֹשֶׁתָם בְּבֵלְהָ: «וְאֶת-
הַסִּירֹת וְאֶת-הַיַּעֲשִׂים וְאֶת-הַמְּזַמְרֹת וְאֶת-הַכַּפּוֹת
וְאֶת כָּל-כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר יִשְׂרָתוּ-בָם לָקָחוּ:
«וְאֶת-הַמַּחְתּוֹת וְאֶת-הַמְּזַרְקוֹת אֲשֶׁר זָהָב זָהָב
וְאֲשֶׁר-כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח רַב-טַבָּחִים: «הָעַמּוּדִים |
שְׁנַיִם הָיִם הָאֶחָד וְהַמְּכַנּוֹת אֲשֶׁר-עָשָׂה שְׁלֹמֹה
לְבַיִת י-הוָה לֹא-הָיָה מִשְׁקָל לְנְחֹשֶׁת כָּל-הַכְּלִים
הָאֵלֶּה: «שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת | הָעַמּוּד הָאֶחָד
וְכַתְּרַת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכַּתְּרַת שְׁלֹשׁ אַמּוֹת
וְשִׁבְכָה וְרַמְנִים עַל-הַכַּתְּרַת סָבִיב הַפֶּל נְחֹשֶׁת
וְכֹאֲלֶה לְעַמּוּד הַשְּׁנַיִ עַל-הַשְּׁבֻכָה: «וַיִּקַּח רַב-
טַבָּחִים אֶת-יִשְׂרָיָה פְתֹן הָרֹאשׁ וְאֶת-צַפְנַנְיָהוּ פְתֹן
מִשְׁנֵה וְאֶת-שְׁלֹשֶׁת שְׂמָרֵי הַסֶּף: «וּמִן-הָעִיר לָקַח
סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר-הוּא פְקִיד | עַל-אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה
וְחַמִּישָׁה אֲנָשִׁים מֵרֵאִי פְנֵי-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ
בְּעִיר וְאֶת הַסֶּפֶר שֶׁר הַצָּבָא הַמַּצְבָּא אֶת-עַם
הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ הַנּוֹמְצָאִים בְּעִיר:
«וַיִּקַּח אֹתָם גְבוּרֵי-אֲדָן רַב-טַבָּחִים וַיִּלְךְ אֹתָם עַל-
מֶלֶךְ בָּבֶל רַב־לְמַתָּה: «וַיָּבֵד אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתָם
בְּרַבְלָה בְּאָרֶץ חֲמַת וַיִּגְלֵ יְהוּדָה מֵעַל אֲדָמָתוֹ:
«וְהָעָם הַנּוֹשְׂאֵר בְּאָרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הַשְּׂאִיר
גְבוּכְדַּנְאֲצַר מִלֶּדֶד בָּבֶל וַיִּפְקֹד עָלֵיהֶם אֶת-גְּדַלְיָהוּ
בֶן-אֲחִיקָם בֶּן-שָׁפָן: «וַיִּשְׁמְעוּ כָל-שָׂרֵי הַחַיִלִים
הַמָּה וְהָאֲנָשִׁים כִּי-הִפְקִיד מִלֶּדֶד-בָּבֶל אֶת-גְּדַלְיָהוּ
וַיָּבֵאוּ אֶל-גְּדַלְיָהוּ הַמַּצְפָּה וַיִּשְׁמַעְאֵל בֶּן-נְתַנְיָה
וַיּוֹחֲזֵן בֶּן-קָרֵחַ וַיִּשְׂרָיָה בֶן-נְחֻמַּת הַנְּטַפְתִּי
וַיֹּאזְנִיָהוּ בֶן-הַמַּעֲכָתִי הַמָּה וְאֲנָשִׁיהֶם: «וַיִּשְׁבַּע

לָהֶם גְּדֻלָּתָהּ וּלְאֲנָשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר לָהֶם אֶל־תִּירְאוּ
מֵעַבְדֵי הַפֶּשֶׁדִים שָׁבוּ בָאָרֶץ וְעַבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ
בָּבֶל וַיֵּטֵב לָכֶם: ^הוַיְהִי | בַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּאֲ
יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה
וַעֲשָׂרָה אַנְשֵׁים אִתּוֹ וַיִּכּוּ אֶת־גְּדֻלָּתָהּ וַיָּמָת וְאֶת־
הַיְהוּדִים וְאֶת־הַפֶּשֶׁדִים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ בַּמִּצְפָּה:
^ווַיִּקְמוּ כָל־הָעָם מִקְטָן וְעַד־גְּדוֹל וְשָׂרֵי הַחֲיָלִים
וַיָּבֹאוּ מִצָּרִים כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵי כֹש־דִים: ^זוַיְהִי

בְּשָׁלְשִׁים וְשֵׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ־יְהוּדָה
בְּשָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ נִשְׂא
אֹיִל מֶרְדֳּךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בְּשַׁנַּת מָלְכוֹ אֶת־רֹאשׁ
יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִבַּיִת פְּלֹא: ^חוַיִּדְבַּר אִתּוֹ
טָבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כֶּסֶפוֹ מֵעַל כֶּסֶף הַמְּלָכִים אֲשֶׁר
אִתּוֹ בְּבָבֶל: ^טוַשִּׁנָּא אֶת בְּגָדָי כָלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם
תָּמִיד לְפָנָיו כָּל־יְמֵי חַיָּיו: ^יוַאֲרַחֲתוּ אַרְחַת תָּמִיד
וַתִּבְהַלּוּ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו:

סֵפֶר יִשְׁעִיָהוּ

א ^אחֲזוֹן יִשְׁעִיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יְהוּדָה
וּירוּשָׁלַם בְּיָמֵי עֲזַיָּהוּ יוֹתָם אֲחֻז יַחֲזַקְיָהוּ מֶלֶכִי
יְהוּדָה: ב שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ כִּי י־הָיָה
דְּבַר בָּנִים גְּדֻלָּתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי: ג יָדַע
שׁוֹר קָנָהוּ וַחֲמוֹר אָבוֹס בְּעַלְיוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע
עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן: ד הָיָה | גוֹי חָטָא עִם כָּבֵד עֲוֹן זָרַע
מִרְעִים בָּנִים מִשְׁחִיתִים עָזְבוּ אֶת־יְהוָה גֹּאֲצוֹ
אֶת־קִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נָזְרוּ אֶחָדָר: ה עַל מָה תִּכּוּ עוֹד
תּוֹסִיפוּ סָרָה כָּל־רֹאשׁ לְחַלִּי וְכָל־לֵבָב דָּגִי: ו מִפֶּה־
רָגֶל וְעַד־רֹאשׁ אֵין־כּוֹ מֵתָם פָּצַע וַחֲבוּרָה וּמִכָּה
טָרִיָה לֹא־זָרוּ וְלֹא חָבְשׁוּ וְלֹא רִכְּכָה בְּשִׁמּוֹ:
ז אֲרַצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם שָׂרְפוֹת אֲשֶׁר אֲדַמְתֶּם
לְנַגְדְכֶם זָרִים אֲכָלִים אֲתָה וְשְׁמָמָה כְּמַהֲפַכַת
זָרִים: ח וְנוֹתַרְהָ בַת־צִיּוֹן כְּסִפָּה בְּכָרֶם כְּמְלוּנָה
בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה: ט לֹוִלִי י־הָיָה צִבְאוֹת
הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כְּמַעֲט פְּסָדִים הָיִינוּ לַעֲמָרָה
דָּמִינוּ: י שָׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה קְצִינֵי סֶדֶם הָאֲזַנִּינוּ
תּוֹרַת אֱ־לֹהֵינוּ עִם עֲמָרָה: יא לְמָה־לִּי רַב־זְבַחֵיכֶם
יֹאמֶר י־הָיָה שְׁבַעֲתֵי עֲלוֹת אֵילִים וַחֲלֵב מְרִיאִים
וְדָם פָּרִים וְכִבְשִׁים וְעִתּוֹדִים לֹא תִפְצְתֵי: יב כִּי
תָּבֹאוּ לְרֹאוֹת פָּנָי מִי־בִקֶּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רָמַס
חֲצָרִי: יג לֹא תוֹסִיפוּ הִבִּיא מִנְחַת־שָׁוִא קְטָרַת
תּוֹעֵבָה הִיא לִי חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת קָרָא מִקְרָא לֹא־אוּכַל
אֲוֹ וְעֲצָרָה: יד חֲדָשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שִׁנְאָה נִפְשִׁי
הָיוּ עָלַי לְטָרַח גְּלוֹאִיתִי נִשְׂא: טו וּבְפָרְשֶׁכֶם כְּפִיכֶם
אֲעֲלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי־תִרְבוּ תִפְלָה אֵינִי שֹׁמֵעַ
יְדֵיכֶם דָּמִים מְלֹאוּ: טז רַחֲצוּ הַזְּכוֹת הַסִּירוּ רַע
מֵעַלְלֵיכֶם מִנְגֵד עֵינַי חֲדָלוּ הָרַע: יז לְמַדּוֹ הֵיטֵב

דָּרָשׁוּ מִשְׁפָּט אֲשֶׁרוֹ חֲמוֹץ שִׁפְטוֹ יָתוֹם רִיבּוֹ
אֲלִמְנָה: יח לְכוּ־נָא וְנִכְחָה יֹאמֶר י־הָיָה אִם־יְהִי
חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשָׁלֹג יִלְבִּינוּ אִם־יִנְאָדִימוּ כַתּוֹלַע
כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: יט אִם־תֵּאָבּוּ וְשִׁמְעַתֶּם טוֹב הָאָרֶץ
תֵּאָכְלוּ: כ וְאִם־תִּמְאָנוּ וּמְרִיתֶם חָרַב תֵּאָכְלוּ כִּי כִּי
י־הָיָה דְבַר: כא אֵיכָה הִיָּתָה לְזוֹנָה קָרְיָה נְאֻמְנָה
מִלְּאֲתֵי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְחִים:
כב כִּסְפָךְ הָיָה לְסִיגִים סְבֹאךְ מִהוֹל בְּמִים: כג שָׂרִיף
סוֹרְרִים וַחֲבָרִי גִנְבִים כָּלוּ אֶהֱב שִׁחַד וְרָדַף
שְׁלֹמְנִים יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹטוּ וְרִיב אֲלִמְנָה לֹא־יָבֹא
אֲלֵיהֶם: כד לְכוּ נָאִם הָאֲדוֹן י־הָיָה צִבְאוֹת אֲבִיר
יִשְׂרָאֵל הָיָה אֲנַחֶם מִצָּרִי וְאַנְקָמָה מֵאוֹיְבֵי:
כה וְאֲשִׁיבָה יָדִי עַל־יָד וְאַצְרֹף כַּפֵּי סִיגִיךָ וְאַסִּירָה
כָּל־בְּדִילִיךָ: כו וְאֲשִׁיבָה שִׁפְטִיךָ כְּבָרָאשׁוֹנָה וְיַעֲצִיךָ
כְּבַתְחֻלָּה אַחֲרֵי־כֵן יִקְרָא לָךְ עִיר הַצֶּדֶק קָרְיָה
נְאֻמְנָה: כז צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה וּשְׁבִיָה בַצֶּדֶקָה:
כח וְשָׂבַר פִּשְׁעִים וַחֲטָאִים יִחַדּוּ וְעֲזָבִי י־הָיָה יָכְלוּ:
כט כִּי יִבְשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם וַתִּחַפְּרוּ מֵהַגְּבוּת
אֲשֶׁר בַּחֲרַתֶּם: ל כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה נִבְלַת עֲלָה וְכַגְנֵה
אֲשֶׁר־מִים אֵין לָהּ: לא וַתִּיָּהַ הַחֲסוֹן לְנַעֲרַת וּפְעָלוֹ
לְנִיצוֹץ וּבְעָרוֹ שָׁנִיָּהֶם יִחַדּוּ וְאֵין מִכָּבֶה:

ב ^אהַדְּבַר אֲשֶׁר חָזָה יִשְׁעִיָהוּ בֶן־אָמוֹץ עַל־יְהוּדָה
וּירוּשָׁלַם: ב וְהָיָה | בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיָה הָרַ
בֵּית־יְהוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂא מִגְּבָעוֹת וְנִהְרוּ
אֲלָיו כָּל־הַגּוֹיִם: ג וְהִלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ |
וְנַעֲלָה אֶל־הָרִי־יְהוָה אֶל־בֵּית אֱ־לֹהֵי נַעֲלָב וְיִרְנּוּ
מִדְּרָכָיו וְנִלְכָה בְּאַרְחַתָּיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה
וְדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלַם: ד וְשִׁפְטֵל בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ

לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים ותנייתותיהם
למזמרות לא-ישא גוי אל-גוי חרב ולא-ילמדו
עוד מלחמה: בית יעקב לכו ונלכה באור י-הנה:
כי נטשתה עמך בית יעקב פי מלאו מקדם
ועננים פפלשתים ובילדי נכרים ישפיקו: ותמלא
ארצו פסה וזהב ואין קצה לאצרתיו ותמלא
ארצו סוסים ואין קצה למרכבתיו: ותמלא ארצו
אלילים למעשה ידיו ושתחו לאשר עשו
אצבעתיו: וישח אדם וישפל-איש ואל-תשא
להם: בוא בצור והטמן בעפר מפני פחד י-הנה
ומהדר גאוו: עיני גבהות אדם שפל ושח רום
אנשים ונשגב י-הנה לבדו ביום ההוא: פי יום
לי-הנה צ-באות על פל-גאה ורם ועל פל-נשא
ושפל: ועל פל-ארזי הלבנון הרמים והנשאים
ועל פל-אלוני הבשן: ועל פל-ההרים הרמים
ועל פל-הגבעות הנשאות: ועל פל-מגדל גבה
ועל פל-חומה בצורה: ועל פל-אניות תרשיש
ועל פל-שכנות החמדה: ושח גבהות האדם
ושפל רום אנשים ונשגב י-הנה לבדו ביום
ההוא: והאלילים כליל יחלה: ובאו במערות
צרים ובמחלות עפר מפני פחד י-הנה ומהדר
גאוו בקומו לערץ הארץ: ביום ההוא ישליך
האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו אשר
עשו-לו להשתחות לתפר פרות ולעטלפים:
לבוא בנקרות הצרים ובסעפי הסלעים מפני
פחד י-הנה ומהדר גאוו בקומו לערץ הארץ:
חדלו לכם מן-האדם אשר נשמה באפו פי-במה
נחשב הוא:

ג פי הנה האדון י-הנה צ-באות מסיר מירושלם
ומיהודה משען ומשענה כל משען-לחם וכל
משען-מים: גבור ואיש מלחמה שופט ונביא
וקסם וזקן: שר-חמשים ונשוא פגים ויועץ
וחכם חרשים ונכון לחש: ונתתי נערים שריהם
ותעלוילים ומשלו-בם: ונגש העם איש באיש
ואיש ברעהו ורבו הנער בזון והנקלה בנכבד:
פי-יתפש איש באחיו בית אביו שמלה לכה קצין
תהיה-לנו והמכשלה הזאת תחת ידך: ישא ביום
ההוא לאמר לא-אתה חבש ובביתי אין לחם

ואין שמלה לא תשימני קצין עם: פי כשלה
ירושלם ויהודה נפל פי-לשונם ומעלליהם אל-י-
הנה למרות עני כבודו: הפרת פניהם ענתה בם
ותטאתם פסדם הגידו לא כחדו אוי לנפשם פי-
גמלו להם רעה: אמרו צדיק פי-טוב פי-פרי
מעלליהם יאכלו: אוי לרשע רע פי-גמול ידיו
יעשה לו: עמל נגשיו מעולל ונשים משלו בו
עמל מאשריה מתעים ודרך ארתתיה בלעו: ונצב
לריב י-הנה ועמד לדון עמים: י-הנה במשפט
יבוא עם-זקני עמו ושריו ואתם בערתם הפרם
גזלת העני בבתיכם: מה-לכם תדכאו עמי ופני
עניים תטחנו נאם-א-דני י-הנה צ-באות: ויאמר
י-הנה יען פי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות
גרון ומשקרות עינים הלוד וטפה תלכנה
וברגליהם תעפסנה: וישפח א-דני קדקד בנות
ציון וי-הנה פתהו יערה: ביום ההוא יסיר א-
דני את תפארת העכסים והשבטים והשהרגים:
הנטפות והשירות והרעלות: הפארים
והצעדות והקשרים ובתי הנפש והלחשים:
הטבעות ונזמי האף: המחלצות והמעטפות
והמטפחות והתריטים: והגלינים והסדינים
והצניפות והרדידים: והיה תחת בשם מק יהיה
ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה
ותחת פתיגיל מחגרת שק פי-תחת לפי: מתוך
בחרב יפלו וגבורתך במלחמה: ואנו ואבלו
פתחיה ונקתה לארץ תשוב:

ד והחזיקו שבע נשים באיש אחד ביום ההוא
לאמר לחמנו נאכל ושמלתנו נלבש רק יקרא
שמך עלינו אסף חרפתנו: ביום ההוא יהיה צמח
י-הנה לצבי ולכבוד ופרי הארץ לגאון ולתפארת
לפליטת ישראל: והיה הנשאר בציון והנוותר
בירושלם קדוש יאמר לו פל-הפתוב לתנים
בירושלם: אם רחץ א-דני את צאת בנות-ציון
ואת-דמי ירושלם ידית מקרבה ברוח משפט
וברוח בער: וברא י-הנה על פל-מכון הר-ציון
ועל-מקראה עגן יומם ועשן ונגה אש להבה
לילה פי על-פל-כבוד חפה: וספה תהיה לצל-
יומם מתרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר:

ה אֲשִׁירָה נָא לִידֵיךָ שִׁירַת דוֹדֵי לְכַרְמוֹ כָּרֵם
הִנֵּה לִידֵיךָ בְּקֶרֶן בּוֹ-שָׁמוֹ: וַיַּעֲזֹקְהוּ וַיִּסְקְלוּהוּ
וַיִּטְעֵהוּ שָׂרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכּוֹ וְגַם-יָקֵב חֲצֵב בּוֹ
וַיִּקְוּ לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים: וַעֲתָה יוֹשֵׁב
יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ יְהוּדָה שֹׁפֵטוּ-נָא בִינִי וּבֵין כַּרְמֵי:
מֵה-לַעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמֵי וְלֹא עָשִׂיתִי בּוֹ מִדּוֹעַ
קִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים: וַעֲתָה
אוֹדִיעָה-נָא אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר-אַנִּי עֹשֶׂה לְכַרְמֵי
הַסֵּר מִשׁוֹפְתוֹ וְהִנֵּה לְבָעַר פָּרִץ אֶזְרֹו וְהִנֵּה
לְמַרְמָס: וְאֲשִׁיתָהוּ בְתֵה לֹא יִזְמַר וְלֹא יַעֲדֹר וְעֲלֶה
שָׁמִיר וְשִׁית וְעַל הָעֵבִים אֲצִוֶּה מִהַמְטִיר עָלָיו
מִטֵּר: וְכִי כָרֵם י-הוּהָ צ-בָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ
יְהוּדָה נִטַּע שַׁעֲשׂוּעָיו וַיִּקְוּ לַמְשַׁפֵּט וְהִנֵּה מִשַּׁפֵּחַ
לְצַדִּיקָה וְהִנֵּה צַעֲקָה: הֲלוֹי מַגִּיעֵי בֵּית בְּבֵית שִׁדָּה
בְּשִׁדָּה יִקְרִיבוּ עַד אָפֶס מְקוֹם וְהוֹשַׁבְתֶּם לְבַדְכֶם
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: בְּאֲזִנֵי י-הוּהָ צ-בָאוֹת אִם-לֹא
בְּתִים רַבִּים לְשִׁמָּה יִהְיוּ גְדֻלִּים וְטוֹבִים מֵאִין
יוֹשֵׁב: כִּי עֲשִׂיתָ צְמִדֵי-כָרֵם וַעֲשׂוּ בֵּת אַחַת וְזָרַע
חֶמֶר יַעֲשֶׂה אִיפָה: הֲלוֹי מִשְׁפִּימֵי בְּבִקֵּר שִׁכָּר
יִרְדְּפוּ מֵאֲחֵרֵי בְּשֹׁפֶף נֵין נְדֻלִּיקָם: וְהִלֵּה כְּנֹזֹר
וְנָבֵל תָּף וְחֻלִּיל וְנֵין מִשְׁתִּיחָם וְאֵת פֶּעַל י-הוּהָ לֹא
נִבְיטוּ וּמִעֲשֶׂה יִדְּרוּ לֹא רָאוּ: לֵכֶן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי-
דַעַת וּכְבוֹדוֹ מִתִּי רָעַב וְהִמוּנֹו צַחָה צָמָא: לֵכֶן
הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נִפְשָׁה וּפְעָרָה פִּיהָ לְבְּלִי-חֶק וַיִּרְדַּ
הַדָּרָה וְהִמוּנָה וּשְׂאוּנָה וְעָלֹו בָהּ: וַיִּשְׁחַח אֲדָם
וַיִּשְׁפַּל-אִישׁ וְעִינָי גְּבוּהִים תִּשְׁפָּלְנָה: וַיִּגְבַּהּ י-

הִנֵּה צ-בָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהֵאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ
בְּצַדִּיקָה: וַיַּרְעוּ כְּבָשִׂים כְּדַבְּרָם וְחֲרֻבוֹת מִחִים
גָּרִים יֵאָכְלוּ: הֲלוֹי מִשְׁכֵּי הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשְּׂוֹא
וְכַעֲבוֹת הַעֲגָלָה חֲטָאָה: הֲהֵאֲמָרִים יִמְהַר יִתְיַשֵּׁה
מִעֲשָׂהוּ לְמַעַן גִּרְאָה וְתִקְרַב וְתִבְוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל וְנִדְעָה: הֲלוֹי הֵאֲמָרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע
שָׁמִים חֲשָׁף לְאוֹר וְאוֹר לְחֲשָׁף שָׁמִים מֵר לְמִתּוֹק
וּמִתּוֹק לְמֵר: הֲלוֹי חֲכָמִים בְּעִינֵיהֶם וְנִגְדַּ פְּנֵיהֶם
נְבָנִים: הֲלוֹי גְבוּרִים לַשְּׁתוֹת נֵין וְאֲנָשֵׁי-חֵיל
לְמִסָּף שִׁכָּר: מִצַּדִּיקֵי רָשָׁע עֲקֵב שָׁחַד וְצַדִּיקַת
צַדִּיקִים יִסִּירוּ מִמֶּנּוּ: לֵכֶן כָּאֲכָל קֵשׁ לְשׁוֹן אִשׁ
וְחֲשָׁשׁ לְהִבָּה יִרְפָּה שָׁרָשׁ פִּמְקָ יִהְיֶה וּפְרָחָם
כָּאֲבֵק יַעֲלֶה כִּי מֵאֲסוֹ אֵת תּוֹרַת י-הוּהָ צ-בָאוֹת
וְאֵת אִמְרַת קְדוֹשׁ-יִשְׂרָאֵל גִּאֲצוּ: עַל-פֶּן חָרָה
אֶף-י-הוּהָ בְּעַמּוֹ וַיִּט יָדוֹ עָלָיו וַיִּפְּחֵהוּ וַיִּרְגָּזוּ
הַקְּרִים וְתִהְיֶי נְבִלְתָם פְּסוּחָה בְּקֶרֶב חוֹצוֹת בְּכָל-
זֹאת לֹא-שָׁב אִפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה: וַיִּנְשָׂא-גֹס
לְגוּיִם מֵרְחוֹק וְשָׂרַק לּוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְהִנֵּה מִהַרָּה
קָל יָבוֹא: אִין-עֵינָף וְאִין-פּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא יָנוּם וְלֹא
יִישָׁן וְלֹא נִפְתַּח אֲזוֹר חֲלָצָיו וְלֹא נִתַּק שִׁרְוֹף
נַעֲלָיו: אֲשֶׁר חֲצָיו שְׁנוּנִים וְכָל-קִשְׁתָּתָיו דְּרָכוֹת
פְּרָסוֹת סוֹסָיו כַּפָּר נִחְשָׁבוּ וְגִלְגָּלָיו כְּסוּפָה:
שְׂאֲגָה לּוֹ כְּלָבִיא יִשְׂאֵג כְּפַפִּירִים וַיִּנְהֵם וַיִּאֲחַז
טָרֶף וַיִּפְּלִיט וְאִין מִצִּיל: וַיִּנְהֵם עָלָיו בַּיּוֹם הַהוּא
כְּנֵהמֵתִים וְנִבְט לְאָרֶץ וְהִנֵּה-חֲשָׁף צָר וְאוֹר חֲשָׁף
בְּעֵרִיפִיהּ:

הלכות פלים פרק טז

טז, תנור גדול, שיריו ארבעה טפחים; והקטן, שיריו רבו. פיצה: שאם נשאר בגדול ארבעה טפחים, ובקטן רבו מקבל טמאה; פחות מכאן, אינו מקבל טמאה. וכן אם נטמא, ונתנו עד ששיר בו פחות מארבעה טפחים, או פחות מרב הקטן טהור; נשאר בו ארבעה, או רב הקטן עדין הוא בטמאתו. והפירה, שיריה שלוש אצבעות. הפכה עשהו לאפיה, שעורו בתנור; לבשול, שעורו בפירה.

טז, תנור שננטמא, ולא רצה לכתתו פיצה מטהרין אותו: חלקו לשלושה חלקים; וגרד את הטפלה שעל החרסום, עד שנמצא כל חרס מוחן עומד על הארץ בלא טיט על גביו. חלקו לשנים, אחד גדול ואחד קטן הגדול טמא, והקטן טהור. טז, חלקו לשנים בשוה כל אחד מוחן טמא, לפי שאין אפשר לבון. אבל טבלה שלחרס שיש לה דפן שנחלקה לשנים, טהורה; ואם היה אחד גדול, ואחד קטן הגדול טמא. תנור שנחלק לשלושה, ואחד גדול בשנים הגדול טמא, והשנים הקטנים טהורין.

טז, חתכו חליות לרחבו אם היה גבה כל חליה וחליה פחות מארבעה טפחים, טהור. חזר וסדר את החליות זו על גבי זו, ומרח עליהן בטיט, והחזירו תנור פשהיה חרי זה פמו שעשה תנור אחר, ואינו מקבל טמאה אלא מכאן ולהבא: והוא שיסיקנו כדי לאפות בו ספגנין, אחר שמרחו.

טז, הרחיק ממנו את הטפלה, ונתן חול או צורות בין החליות ובין הטפלה אינו מקבל טמאה לעולם; וזה הוא שאמרו הנדה והטהורה אופות בו, והוא טהור. היתה בו חליה אחת שיש בה ארבעה טפחים היא מטמאה במגע, ואין מטמאה באויר; ושאר כל החליות, טהורות.

טז, תנור שפא מחדו מבית האמן, ועשה לו סמוכין שמקבצין אותו להיות פאחד, ונתנו עליו והוא טהור, ונטמא פשיסיר את הסומכין אותו, וטהר; ואפלו החזירו, חרי הוא טהור. מרחו בטיט, מקבל טמאה להבא; ואינו צריך להסיקו, שפבר חסק.

טז, תנור שחתכו חליות, ונתן חול בין חליה לחליה, וטח בטיט על הכל מבחוץ חרי זה מקבל טמאה. יורת הערביים, שהוא חופר בארץ וטח בטיט אם יכול הטיט לעמוד בפני עצמו, מקבל טמאה; ואם לאו, טהור.

טז, חתכו שברי פלי חרס, ודבקן זה בזה ועשין תנור, ועשה לו טפלה מבפנים ומבחוץ, והסיקו חרי זה מקבל טמאה, אף על פי שאין בכל חרס מוחן בשעור.

טז, פוטם שקרזלו, ועשהו תנור, ועשה לו טפלה מבחוץ אף על פי שמקבל על דפנותיו בשעור, חרי זה טהור: שפלי חרס שטהר, אין לו טמאה לעולם, אלא אם פן עשהו תנור, ועשה לו טפלה מבפנים ומבחוץ.

טז, תנור שלסדקין, שעשה טפלה לכל אחד ואחד, ומקום הסדקין מגלה חרי זה אינו מקבל טמאה. נתן טיט או סיד או גבסים על גבי הסדקין, חרי זה מטמא; נתן עליהן חרסית או זפת וגפרית שעוה ושמרם בצק או גללים, טהור. זה הפלל דבר שאין עושין ממנו תנורים, אינו מחבר את הסדקין.

טז, יא סדק תנור שנתנו בלפי זוית, ומרח בטיט מן הצדדין טהור. דף שלתנור שנתנו בזוית, לחיות אופה בו טהור; ואם יש בו רב תנור, מקבל טמאה.

טז, יב תנור שנתן בו עפר עד הציו אם נטמא מאוירו בלבד, אינו מטמא אלא מעפר ולמעלה; ואם נטמא במגע, ונגעה טמאה בו מתוכו נטמא פלו, אף מעפר ולמטה.

מז, וג הפירה, מקום שפיתת שתי קדרות; והכפפה, מקום שפיתת קדרה אחת. לפיכך פירה שנהחלקה לארפה, טהורה; ולרחפה, עדין מקבלת טמאה. כפפה שנהחלקה בין לארפו בין לרחפו טהור.

מז, יד הקלתות שלבעלי בתים שנפחתה קרקעיתה אם היה עמק הפחת פחות משלושה טפחים, הרי זה מקבל טמאה: שאם יסק בפחת מלמטה, תתבשל הקדרה מלמעלה.

מז, טו היה הפחת עמק שלושה או יתר אינה מקבלת טמאה, שחרי האש רחוקה מן הקדרה ואינה בשלה. נתן אבן או צרור על פי הפחת, עדין היא בטהרתה; מרחו בטיט נעשת האבן קרקע הפירה, ומקבלת טמאה מפאן ולהפא.

הלכות פלים פרק יז

יז, א כל ידות הפלים, הרי הן כפלים. ואם נטמא הפלי, נטמאת ידו הצריכה לה בתשמישו; ושאיין צריכה לה, טהור כמו שיתבאר. לפיכך האבן היוצאת מן התנור טפה, ומן הפירה שלוש אצבעות חבור; ואם נטמא התנור והפירה, נטמאו האבנים האלו. ואכלין ומשקין הנוגעין באבנים אלו, נטמאו; ואם נגעו בחוץ לטפה שלתנור, או חוץ לשלוש אצבעות שלפירה טהורין. הכפפה עשהו לאפיה, שעורו פתנור; עשהו לבשול, שעורו בפירה.

יז, ב מוסף התנור שלבעלי בתים, טהור; ושלישחיתומין טמא בטמאת התנור, מפני שהוא סומך עליו את השפוד. פיוצא בו, מוסף יורה שלשולקיו זיתים, טמא; ושלאצבעים, טהור.

יז, ג עטרת הפירה טהורה. וטירת התנור, והוא המקום הפנוי בצדו שמניחין בו את הפת בעת רדייתה בזמן שהיא גבוהה ארבעה טפחים, טמאה בטמאת התנור; פחותה מפאן טהורה, לפי שאינה חבור לו. ואם חברה לתנור, אכלו על שלוש אבנים טמאה.

יז, ד בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבפירה אם נטמאת הפירה פמגע, נטמאו פלו; ואם נטמאת באויר, לא נטמאו, לפי שאינן חבור לה אלא מדברי סופרים, ולפיכך עשו לחן הפך זה כדי שלא ישרפו על מנען תרומה וקדשים. וכן כל שאנו אומרים בענין זה שהוא מטמא פמגע, ואינו מטמא באויר אינו חבור אלא מדברי סופרים, ועשו לו הפך זה כדי שלא ישרפו עליו קדשים אלא תולין.

יז, ה הצר הפירה בזמן שהיא גבוהה שלוש אצבעות, הרי זו חבור; ואם נטמאת הפירה או החצר שלה, בין באויר בין פמגע נטמאת השניה. היתה החצר פחותה מפאן, ונטמאת אחת מהן פמגע נטמאת השניה; אבל אם נטמאת אחת מהן מאוירה בלבד אין חברתה טמאה, לפי שאינה חבור לה אלא מדברי סופרים.

יז, ו היתה הצר הפירה מפרשת מן הפירה בזמן שהיא גבוהה שלוש אצבעות הרי זו חבור לה, בין לטמאת מנע בין לטמאת אויר. היתה פחותה מפאן, או שהיתה הצר חלקה ואין לה שפה אינה חבור לה; ואם נטמאת הפירה, בין מאוירה בין פמגע החצר טהורה; וכן אם נטמאת החצר, הפירה טהורה.

יז, ז פטפוטי בירה, שלושה: היה גבה כל אחד מהן שלוש אצבעות או פחות אם נטמאת הפירה בין פמגע בין באויר, נטמאו שלשתן. וכן אם היו ארבעה. נטל אחד מהן אם נטמאת הפירה פמגע, נטמאו שני הפטפוטין שנשארו; ואם נטמאת באויר, לא נטמאו עמה. עשה לה שני פטפוטין זה פנגד זה אם נטמאת הפירה פמגע, נטמאו; ואם נטמאת באויר, לא נטמאו.

יז, ח היו הפטפוטין גבוהין משלוש אצבעות משלוש ולמטה מטמאין עם הפירה, בין שננטמאת פמגע בין שננטמאת באויר. ומשלוש

וְלִמְעַלְמָה מִטְמְאֵין עִם הַכֹּהֵן, אִם נִטְמְאָת הַכֹּהֵן
בַּמָּוֶעַ; אֲבָל אִם נִטְמְאָת מֵאֵיזֶה בְּלִבָּה, אֵין
מִטְמְאֵין עִמָּה.

יִזְט הַיּוֹד הַפְּטוּטִין מִשׁוֹכֵין מִן הַשֶּׁבֶה בְּתוֹךְ
שְׁלוֹשׁ אַצְבָּעוֹת מִטְמְאֵין עִמָּה, בֵּין שְׁנֵיטְמְאָת
בַּמָּוֶעַ בֵּין שְׁנֵיטְמְאָת בְּאֵיזֶה. הַיּוֹד חוּץ לְשְׁלוֹשׁ
אַצְבָּעוֹת מִטְמְאֵין עִמָּה, אִם נִטְמְאָת בַּמָּוֶעַ; וְאִם
נִטְמְאָת בְּאֵיזֶה בְּלִבָּה, אֵין מִטְמְאֵין עִמָּה. וְאֵין
מְדַקְדָּקִין בְּכָל הַשְּׁעוּרֵין הָאֵלֶּה, שֶׁכֵּלֶן מְדַבְּרֵי
סוֹפְרִים הֵן.

הַלְבוֹת פְּלִים פֶּרֶק יח

יח, א פְּלֵי חָרֵם אֵין מִקְבֵּל טְמֵאָה עַד שִׁיחִיה
מִקְבֵּל, וְעָשׂוּי לְקַבְּלָהּ; אֲבָל אִם לֹא הָיָה בּוֹ בֵּית
קָבוֹל, אִו שִׁחִיה מִקְבֵּל וְלֹא נַעֲשֶׂה לְקַבְּלָהּ אֵינּוּ
מִקְבֵּל טְמֵאָה כָּלֵל, לֹא מְדַבְּרֵי תוֹרָה וְלֹא מְדַבְּרֵי
סוֹפְרִים. לְכֹפֵךְ הַכֶּסֶף וְהַסְּפֵסֶל וְהַמָּטָה וְהַשְּׁלֶחֶן
וְהַמְנוֹרָה שֶׁלְחָרֵם, וְכָל כֵּיוָצֵא בְּהֵן מִפְּלִים שֶׁאֵין
לְהֵן תוֹךְ אֵינֶן מִקְבָּלִין טְמֵאָה.

יח, ב וְכֵן הַסִּילּוֹנוֹת שֶׁחַמִּים מִהַלְכִין בְּהֵן וְאִם עַל
פִּי שֶׁחֵן כְּפוּפִין, וְאִם עַל פִּי שֶׁחֵן מִקְבָּלִין חֲרֵי הֵן
טְהוּרִין, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂוּ לְקַבְּלָהּ אֵלֶּה כְּרִי
שִׁינְצֵאוּ מִהֵן חַמִּים. וְכֵן חֲבִית שֶׁלְשִׁיטִים, וְחֲבִית
הַדְּפוּנָה בְּשׁוּלֵי הַמִּחֵן הוֹאֵיל וְנַעֲשֶׂת כְּמוֹ בֵּית
יָד שְׁנֵוֹשֵׁאֵין בְּהַּ הַמִּחֵן, וְלֹא נַעֲשֶׂת לְקַבְּלָהּ אֵינָה
מִקְבָּלֶת טְמֵאָה. וְכֵן כָּל כֵּיוָצֵא בְּהֵן.

יח, ג פְּנֵם שִׁישׁ בּוֹ בֵּית קָבוֹל שָׁמֹן, מִקְבֵּל טְמֵאָה;
וְשֵׁאֵין בּוֹ, טְהוּר. וְכֵן מְגוּפֶת הַיּוֹצֵרִין שִׁישׁ לָהּ
תוֹדָה, טְמֵאָה. מִשֶּׁכֶּף שֶׁלְבַעֲלֵי בְּתִים, טְהוּר;
וְשֶׁלְרֹכְבָלִין, מִטְמְאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִטְהוּר עַל צִדּוֹ,
וּמְרִיחַ בּוֹ לְלוֹקָחַת.

יח, ד כֶּסֶף כְּרִי יִין וְכְרִי שָׁמֹן, וּכְסוּי חֲחִבִּיוֹת
טְהוּרוֹת, שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂוּ לְקַבְּלָהּ; וְאִם הִתְקִינֶן
לְתִשְׁמִישׁ, מִטְמְאֵין. כֶּסֶף הַלְכֵם בְּזִמָּן שֶׁהוּא
נְקוֹב, וְיֵשׁ לוֹ חֲדוּד טְהוּר; וְאִם אֵינּוּ נְקוֹב, וְאֵין
לוֹ חֲדוּד מִטְמְאָה, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה מְצַנְנַת לְתוֹכוֹ

אֵת הַיָּרֵק. זֶה הַכָּלָל כָּל הַמְשַׁמֵּשׁ בְּכָלֵי חָרֵם
כִּשְׁהוּא כְּפוּי, טְהוּר.

יח, ה טְטָרוֹם אִם עַל פִּי שֶׁהוּא נְקוֹב וּמוֹצִיא
פְּרוּטוֹת, מִטְמְאָה; שְׁחֲרֵי חַמִּים מִתְּכַנְסִין בְּצַדְדֵיו,
וְהֵן עָשׂוּיִין לְקַבְּלָהּ. הַלְפִיד שֶׁלְחָרֵם שְׁמֹנִיחִין
מִטְלִיֹּת הַכְּבָדִים וְהַשָּׁמֶן בְּתוֹכוֹ, וְהוּא דוֹלֵק
מִטְמְאָה. וְכֵן כָּל כְּלֵי שְׁמֹנִיחִין תַּחַת הַנְּרוֹת לְקַבֵּל
הַשָּׁמֶן, מִטְמְאָה. גְּסָטְרָה שְׁמֹנִיחִין תַּחַת הַכְּפִלִים
לְקַבֵּל מִשְׁקִין הַנּוֹזְלִין מִן הַכְּלֵי, מִקְבָּלֶת טְמֵאָה.

יח, ו סְפִינָה שֶׁלְחָרֵם אִם עַל פִּי שֶׁהוּא מִקְבָּלֶת,
אֵינָה מִקְבָּלֶת טְמֵאָה; שֶׁאֵין הַסְּפִינָה בְּכָלֵל הַכְּפִלִים
הָאֲמוּרִים בְּתוֹרָה בֵּין שִׁחִיתָה שֶׁלְחָרֵם בֵּין
שְׁלֵעִין, בֵּין גְּדוּלָה בֵּין קְטַנָּה.

יח, ז כָּל הַכְּלִים שֶׁנִּשְׁפְּרוּ, וְנִפְסְדָה צִנְרָתָן אֵין
שֶׁבְרִיחֵן מִקְבָּלִין טְמֵאָה, אִם עַל פִּי שִׁחִיתָן
הַשְּׁבָרִים רְאוּיִין לְתִשְׁמִישׁ: חוּץ מִשְׁבְּרֵי כְּלֵי חָרֵם
שֶׁאִם הָיָה בְּהֵן חָרֵם חָרָאֵי לְקַבֵּל חֲרֵי הוּא מִקְבֵּל
טְמֵאָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְכָל-כְּלֵי-חָרֵשׁ"; מִפִּי הַשְּׁמוּנָעָה
לְמַדּוֹ שֶׁזֶה לֹא בָּא, אֵלֶּה לְרַבּוֹת שְׁבָרֵי כְּלֵי חָרֵם.

יח, ח כְּפֵה דְבָרִים אֲמוּרִים, כִּשְׁחִיחַ לְחָרֵם זֶה תוֹךְ
לְקַבֵּל בּוֹ הַמְשַׁקֵּין כִּשְׁחִיחִיה חָרֵם יוֹשֵׁב לֹא סְמוּךְ;
אֲבָל אִם אֵינּוּ יוֹבֵל לְקַבֵּל אֵלֶּה אִם כֵּן סוֹמְכִין
אוֹתוֹ, אֵינּוּ מִקְבָּלֶת טְמֵאָה.

יח, ט חָרֵם שֶׁאֵינּוּ יוֹבֵל לִישֵׁב כְּרִי שֶׁיִּקְבֵּל מִפְּנֵי
אֲזָנוֹ, אִו שִׁחִיה בּוֹ חֲדוּד וְהַחֲדוּד מְכַרְיֵעַ לְצַד
אֶחָד חֲרֵי זֶה טְהוּר; אִם עַל פִּי שֶׁנִּפְטְלָה הָאֲזָן אִו
נִשְׁפַּר חֲדוּד חֲרֵי זֶה טְהוּר: שֶׁכָּל כְּלֵי חָרֵם
שֶׁשֶׁחֲרַר שְׁעָה אַחַת, אֵין לוֹ טְמֵאָה לְעוֹלָם.

יח, י כְּלֵי חָרֵם שֶׁשׁוּלִיחֵן חֲדִין כְּמִזְרְקוֹת,
שֶׁנִּשְׁפְּרוּ, וְחֲרֵי שׁוּלִיחֵן מִקְבָּלִין אִם עַל פִּי שֶׁאֵינֶן
מִקְבָּלִין אֵלֶּה אִם כֵּן גְּסָמְכוֹ כְּגוֹן שׁוּלֵי הַקְּרָפִיֹּת
וְשׁוּלֵי הַכּוֹסוֹת, חֲרֵי אֵלֶּה מִקְבָּלִין טְמֵאָה: שֶׁלְכֶף
נַעֲשֶׂוּ מִתְּחִלָּתוֹ, שִׁיחִיו מִקְבָּלִין כְּסָמִיכָה אִו
כְּאִחִיָּה.

יח, יא כְּפֵה יִקְבֵּל חָרֵם, וְיִחִיה מִקְבֵּל טְמֵאָה: אִם

היה הפלי פשהיה שלם מכיל פדי סיבת אדם קטן
עד חביות שהן מקבלות פסאה או קרוב לה,
ונשברו, ונשאר בחרסים בין מקרקעיהן בין
מדפניהן חרם, שהיא מקבל פשהוא יושב
רביעית חרי זה מקבל טמאה.

יחיב היה הפלי מחבית המכילה פסאה עד
חבית המכילה סאתיים או יתר, ונשברה אם
היה בחרם הנשאר פדי לקבל חצי לוג, חרי זה
מקבל טמאה.

יחיג היה הפלי מחבית המכילה סאתים עד
חצבים גדולים, ונשברו אם נשאר מהן חרם
המקבל לוג, חרי זה מקבל טמאה. היו החרסים
מקבלין פחות משעורין אלו, אינן מקבלין
טמאה.

יחיד פלי חרם קטן כגון הפך וכיוצא בו,
שנשבר, ונשאר מקרקעיתו חרם המקבל פל
שהוא פשהוא יושב, והיה חד ביותר שנמצא
פכלי קטן חרי זה מקבל טמאה. ואם נשאר
מדפניהן חרם המקבל, אינו מקבל טמאה: לפי
שדפנות פלים אלו וכיוצא בהן פשוין הן, ואין
להן תודת הנפר; ונמצאו בפשוטי פלי חרם.

יחמו חזקת חרסים הנמצאין בכל מקום,
טהורין: חוץ מן הנמצאין בבית היוצר, מפני
שרבן גסטריית הן לפלים, והגסטרה מקבלת
טמאה, אף על פי שהיא משברי פלים.

הלכות פלים פרק יט

יטא כמה שעור השבר שישבר פלי חרם ויטהר
מטמאתו, אם היה טמא, או לא יקבל טמאה, אם
היה טהור: העשוי לאכלין, משינגב במוציא
זיתים. והעשוי למשקין, משינגב במכנים
משקין פשמניחין אותו על המשקה, יפנם
המשקה לפלי מן הנקב.

יטב העשוי לפך ולפך, מטיילין אותו לחמרו,
וחרי הוא מקבל טמאה, עד שינגב במוציא זית.
ולא אמרו במוציא משקה אלא בגסטרה בלבד,

לפי שהיא עשויה לקבל המשקין הנזילים מן
הפלים; ואם הוציאה משקין, חרי פטל
תשמישה.

יטג המש מידות פכלי חרם: נקב במוציא משקה
טהר מלהטמא משום גסטרה, ועדין פלי הוא
חשוב לקדש בו מי הטאת.

יטד נקב בכונם משקה אינו ראוי לקדש בו מי
הטאת, ועדין פלי הוא חשוב להכשיר בו
הזרעים במשקין התלושין בו כמו שבארנו.

יטה נקב בשרש קטן אין המים שבתוכו
מכשירין את הזרעים, וחרי הן פמי שאינן פכלי;
ועדין פלי הוא לקבל בו זיתים, ומקבל טמאה.

יטו נקב במוציא זיתים טהר, וחרי הוא פכלי
גללים ופלי אבנים שאין מקבלין טמאה; ועדין
פלי הוא חשוב, להציל בצמיד פתיל: עד שיפחת
רבו, כמו שבארנו בטמאת מת.

יטז החבית, שעורה באגוזים. הלפס והקדרה,
שעורן ביזתים. וכן ערבה שלחרם, שעורה
ביזתים: אפלו היתה גדולה ומחזקת ארבעים
סאה פלה, ונפחתה במוציא זיתים אף על פי
שהיא מטה על צדה ולש בה, טהורה:
שמתחלתה, לא לפך נעשת.

יטח הפך והטני, שעורן בשמן. והצרצור,
שעורו במים. נר שנטל פיו, טהור; ושלארמה
שהסק פיו בפתילה, אינו מקבל טמאה, ואינו
בכלל פלי חרם, עד שיסק פלו בפכשן פכלי
חרם.

יטט חבית שנפחתה, וכשמטין אותה על דפנה
מקבלת, או שנחלקה פמין שתי ערבות עדין
היא מקבלת טמאה; נתרעעה, ואינה יכולה
להטלטל פחצי קב גרורות טהורה.

יטי חבית שנפלו אזניה חרי היא בגסטרה,
אפלו אין אחת; נסדקה למטה מאזניה אף על פי
שאזניה קימות, חרי זו בגסטרה. ואם מתחלה
עשאה שלא באזנים, נדנת פחבית.

יט, יא חבית שנסדקה בכבשן, ונמצאת שהיא שתי גסטריות אם משונגמרה מלאכתה נסדקה, מקבלת כל גסטרה מהן טמאה; ואם קדם שתגמר מלאכתה נסדקה, ואחר כך נשרפה בכבשן הרי היא טהורה.

יט, יב והיאך יודע דבר זה: אם היו שבריה שזוין, ותוכה מאדים עד שלא נגמרה מלאכתה, נסדקה; אין שבריה שזוין, ואין תוכה מאדים בידוע שאחר שנגמרה מלאכתה נשברה, ומקבלת טמאה כשאר שברי כלי חרס הראויין לתשמיש.

יט, יג גסטרה שנתרעעה, ואינה מקבלת משקין את על פי שמקבלת אכלין, הרי זו טהורה: שאינה עשויה אלא לקבל משקין הדולפין כמו שבארנו; ואם היתה דולפת, אין עושין גסטרה לגסטרה. וכן גסטרה שנפחתה או שנחלקה לשנים, טהורה שלא אמרו שירים שלשירים מטמאין, אלא שירי כלי חרס בלבד הן שמשמאין.

יט, יד גסטרה שהיו חרדיין יוצאין ממנה, בין שהיתה יושבת בין שהיתה מטה על צדה כל המקבל מן החרדיין זיתים כשתמלא הגסטרה זיתים מטמא במגע, ובנגדו מטמא באויר; וכל שאינו מקבל עמה בזיתים מטמא במגע, ואין כנגדו מטמא באויר.

יט, טו כיצד מטמא במגע, ואין כנגדו מטמא באויר: שאם נגעה הטמאה בגסטרה מתוכה, מטמא החרדי; נכנסה הטמאה באויר הגסטרה, אפלו היתה כנגד החרדי לא נטמא החרדי.

יט, טז וכיצד כנגדו מטמא באויר: שאם היתה הטמאה באויר הגסטרה כנגד החרדי, נטמא החרדי עם הגסטרה. ועל דרך זו היא בכל מקום שנאמר בכלי חרס ובתנור וכירים מטמא במגע וכנגדו באויר, או אין מטמא כנגדו באויר.

יט, יז וכן כל טמאת מגע האמורה בענין טמאת

כלי חרס או תנור וכירים, הוא שתגע הטמאה בהן מתוכן; וכל טמאת אויר הוא שלא תגע הטמאה כלל, אלא תכנס לאויר בלבד.

יט, יח חבית שנתרעעה, וטפלה בגללים את על פי שהוא נוטל את הגללים, וחרסים נוטלים הרי זו מקבלת טמאה, מפני שלא בטל שם כלי מעליה. נשברה, ודבק חרסיה אחר שפרשו, או שהביא חרסים ממקום אחר, וטפלם בגללים את על פי שהוא נוטל את הגללים, וחרסים עומדין הרי זו טהורה, מפני שפטל שם כלי מעליה.

יט, יט היה בהן חרס מחזיק רביעית כנגד אותו החרס בלבד מטמא באויר, מפני שהוא כלי בפני עצמו; ושאר החבית אינו מטמא עד שתגע בה הטמאה מתוכה, מפני שאינה כלי שלם.

יט, כ חבית שנקבה, וסתם הנקב בזפת, ואחר כך נשברה אם יש בהרס הסתום בזפת כדי להחזיק רביעית, הרי זה מקבל טמאה: מפני שהוא משברי החבית, ולא בטל שם כלי מעל החבית.

יט, כא אבל חרס שנקב אחר שפרש מן הכלי, וסתם הנקב בזפת את על פי שהוא מחזיק רביעית, טהור: שהחרס שנקב, בטל שם כלי מעליו וטהר; וכל שטהר בכלי חרס שעשה אחת, אין לו טמאה לעולם.

יט, כב קמקמוס שנקב, ועשהו בזפת טהור, שאינו יכול לקבל את החמין בצונן. וכן כלי הזפת והשערה וכיוצא בהן טהורין, ואינן בכלל הכלים. משפך שלחרס שפקקו בזפת אינו מקבל טמאה, שאין הזפת משים אותו כלי קבול; אבל משפך שלעץ שסתמו הרי זה כלי קבול, ומטמא.

הלכות כלים פרק כ

כא, א כבר בארנו שכל ידות הכלים שהכלי צריך לה בשעת תשמישו, הרי היא חשובה בגופו שלכלי להטמא ולטמא. לפיכך הטופל כלי חרס

הַבְּרִיא אִם נִטְמָא הַכְּלִי הָרִי אַכְלִין וּמִשְׁקִין
הַנוֹגְעִין בַּטְּפֵלָה טְהוֹרִין, שְׂאִין הַכְּלִי צָרִיף
לַטְּפֵלָה זוּ.

כִּי אֲבָל הַטּוֹפֵל אֶת כְּלֵי הָרֶם הָרְעוּעַ, הָרִי
הַטְּפֵלָה חֲשׂוּבָה כְּגוֹף הַכְּלִי. וְכֵן הַמְּחַדֵּק אֶת
הַקְּדוּרָה שֶׁלְּחָרֶם שְׂדוּלִין בָּהּ אֶת הַמַּיִם אִם תִּפְחַ
אוֹתָהּ בְּעוֹר אוֹ בְּקִלְפָּה וְכִיּוֹצֵא בָהֶן אִם הִיְתָה
רְעוּעָה, הָרִי הֵן כְּגוֹפָתָה. הַטּוֹפֵל כְּלֵי הָרֶם לְהִיּוֹת
מִבִּשְׁלֵל בּוֹ, אֵינּוּ חַבּוּר; טְפֵל כְּלִים לְהִיּוֹת זֹפֶת
בָּהֶן, חַבּוּר.

כִּי חֲבִית שֶׁנִּקְבְּתָה, וְעֵשׂוּיָה בְּבַעֲץ בְּזֹפֶת וּבְגַבְרִית
בְּסִיד וּבְגַבְבָּסִים אֵינָן חַבּוּר; וְשָׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים,
חַבּוּר. דְּבָרִים הַלְּחִין הַמְּשׁוּכָּיִן שֶׁטּוֹפְלִין בָּהֶן
הַפְּיֻטְסִין שְׁלֵמִים, כִּדִּי שְׂלֵא יִדְלַף הַכְּלִי הָרִי הֵן
כְּגוֹפּוֹ שְׁלֵכְלִי; אֲפֹלוֹ נִטְמָא הַכְּלִי מֵאֲחֹרָיו, אַכְלִין
וּמִשְׁקִין הַנוֹגְעִין בַּטְּפֵלָה טְמֵאִין.

כִּי וְכֵן טְפֵלוֹ שֶׁלְּתַנּוּר, הָרִי הוּא כְּחֶרֶס
שֶׁלְּתַנּוּר: וְהוּא שִׁיחִיָּה כְּעֵבִי הַטְּפֵלָה עַד טַפַּח,
שֶׁהוּא צָרְכוֹ שֶׁלְּתַנּוּר; אֲבָל יֵתֵר עַל טַפַּח אֵינּוּ
מִצָּרָף הַתַּנּוּר, וְהַנוֹגְעִין בִּיתֵר עַל טַפַּח מֵעֵבִי
טְהוֹרִין. וְטַפֵּלַת הַכִּיּוֹרָה, עֵבִי שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת.

כִּי חֲבִית שֶׁנִּקְבְּתָה, וְסִתְמָה בְּזֹפֶת יוֹתֵר מִצָּרְפָּה
הַנוֹגֵעַ בְּצָרְפָּה, טְמֵא; וּבִיתֵר מִצָּרְפָּה, טְהוֹר.
זֹפֶת שֶׁנִּטְפְּחָה עַל חֲחִבִית, הַנוֹגֵעַ בָּהּ טְהוֹר. מִחֶם
שֶׁטְפָלוֹ בְּחֹמֶר אוֹ בְּחֶרֶסֶת, וְנִטְמָא הַנוֹגֵעַ
בְּחֹמֶר, טְמֵא; וְהַנוֹגֵעַ בְּחֶרֶסֶת טְהוֹר, שְׂאִין
הַחֶרֶסֶת מִתְּחַבֵּר לְכָלִי.

כִּי מְגוּפַת חֲחִבִית שֶׁטְפֵל בְּטֵיט עָלֶיהָ, וְעַל
הַחֲבִית אֵינָה חַבּוּר לָהּ. וְאִם נִגְעוּ מִשְׁקִין טְמֵאִין
בְּחֲבִית, לֹא נִטְמָאת הַמְּגוּפָּה; וְאִם נִגְעוּ בְּמְגוּפָּה,
לֹא נִטְמָאוּ אֲחֹרֵי הַחֲבִית.

כִּי כְּלֵי נְחֹשֶׁת שֶׁזֹּפֶתוֹ, אֵין הַזֹּפֶת חַבּוּר; וְאִם
לֵיָן, הָרִי הַזֹּפֶת חַבּוּר כְּגוֹף הַכְּלִי. כְּצֵק שֶׁבְּסִדְקֵי
הָעֵרְבָה שֶׁנִּגְעַ בּוֹ שָׂרִץ אִם בְּפֶסֶח הוֹאִיל וְאֶסְרוֹ
חֲשׂוּב, הוֹצִיץ וְלֹא נִטְמָאת הָעֵרְבָה. וְאִם בְּשָׂאֵר

יְמוֹת הַשָּׁנָה אִם הָיָה מִקְפִּיד עָלָיו, הָעֵרְבָה
טְהוֹרָה; וְאִם רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ, הָרִי הוּא כְּעֵרְבָה
וְנִטְמָאת הָעֵרְבָה.

כִּי הַמְּשִׁיחוֹת וְהַרְצוּעוֹת שֶׁבְּמִטְפָּחוֹת הַסְּפָרִים
וְשֶׁבְּמִטְפָּחוֹת הַתֵּינִיקוֹת תְּפֹרוֹת, חַבּוּר;
וּקְשׁוּרוֹת, אֵינָן חַבּוּר. וְכֵן שֶׁבְּמַעְדֵּר וְשֶׁבְּשֵׁק
וְשֶׁבְּקֶפֶה; אֲבָל שֶׁבְּאֲזֵנֵי כְּלֵי הָרֶם אֲפֹלוֹ תְּפֹרוֹת
אֵינָן חַבּוּר, שְׂאִין חַבּוּרִין לְכָלִי הָרֶם.

כִּי יָד הַקְּרֹדֶם הַיּוֹצֵא מֵאֲחֹרָיו שְׁלֹשׁ אֲצַבְעוֹת,
חַבּוּר; וְחִיתֵר עַל שְׁלֹשׁ, הַנוֹגֵעַ בּוֹ טְהוֹר. יָד
הַקְּרֹדֶם מִלְּפָנָיו טַפַּח הַסְּמוּךְ לְבְרוֹזֵל, חַבּוּר; יֵתֵר
עַל כּוֹן, הַנוֹגֵעַ בּוֹ טְהוֹר.

כִּי שְׂיָרֵי הַפְּרָגֵל, טַפַּח. וְיָד מִקְבַּת שֶׁלְּמַפְתָּחֵי
אֲבָנִים, טַפַּח. יָד קָרְנָם שֶׁלְּזֹהָבִים, טַפַּחִים.
וְשֶׁלְּחֶרֶשִׁים, שְׁלֹשָׁה טַפַּחִים. שְׂיָרֵי מִלְּמַד הַבְּקָר,
אַרְבָּעָה טַפַּחִים סְמוּךְ לְדַרְבָּן.

כִּי יָד הַקְּרֹדֶם שֶׁחוֹפְרִין בּוֹ בְּדִידִין שְׁלֵמִים,
אַרְבָּעָה טַפַּחִים. וְיָד הַקְּרֹדֶם שֶׁלְּנִפְשׁוֹ, חֲמִשָּׁה. וְיָד
כּוֹן פְּטִישׁ, חֲמִשָּׁה; וְשֶׁלְּפִטִּישׁ, שֵׁשֶׁה. יָד הַקְּרֹדֶם
שֶׁלְּבִקוּעַ וְשֶׁלְּעֵדִיר, שֵׁשֶׁה. יָד מִקְבַּת שֶׁלְּסַתְּתִין,
שֵׁשֶׁה. שְׂיָרֵי הַמְּרֹדֵעַ הַסְּמוּךְ לְחֶרְחוּר שֶׁלְּמַתְּכַת
שֶׁבְּרֹאשׁ הַמְּרֹדֵעַ, שֶׁבְּעָה טַפַּחִים. יָד מְגַרְפָּה
שֶׁלְּבַעֲלֵי בָתִּים, שְׁמוֹנָה טַפַּחִים; וְשֶׁלְּסִידִין,
עֶשְׂרֵה. וְכָל הַיּוֹתֵר עַל זֶה אִם רָצָה בְּקִיּוּמוֹ, טְמֵא.
וְיָד כָּל מְשֻׁמְשֵׁי הָאוּר, כְּגוֹן הַשְּׂפּוּדִין
וְהַאֲסִבָּלוֹת אֲפֹלוֹ אֲרוּכִין כָּל שָׁחַן, טְמֵאִין.

כִּיב מִקָּל שֶׁעָשָׂהוּ יָד לְקְרֹדֶם, הָרִי זֶה חַבּוּר
לְטַמְאָה בְּשַׁעַת מְלֹאכָתָה. וְאִם נִגְעָה טַמְאָה בְּמִקָּל
כְּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ אוֹ מִבְּקַע בּוֹ, נִטְמָא הַקְּרֹדֶם; וְאִם
נִגְעָה בְּקְרֹדֶם, נִטְמָא הַמִּקָּל.

כִּי וְכֵן הַדִּיסְטֵר שֶׁחֵן בְּשָׁנֵי כְּלִים, וְהַמְּסַמֵּר
מִתְּחַבֵּר אוֹתָן לְהִיּוֹת מִסָּף עָלֵיהֶן הָרִי הֵן חַבּוּר
בְּשַׁעַת מְלֹאכָתָה. קִבַּע הַדִּיסְטֵר בְּקוֹרָה הָרִי זֶה
מִקְבֵּל טַמְאָה, וְאֵין הַקְּוֹרָה חַבּוּר לוֹ. עֵשָׂה קִצַּת
הַקְּוֹרָה דִּיסְטֵר כָּל שֶׁהוּא מִן הַקְּוֹרָה לְצָרָף

הדיסטור, חבור לדיסטור; והנוגע בשאר תקורה טהור, שאין כל תקורה חבור.

כיד עגלה שנטמאת הנוגע בעל ובקטרב ובעין ובקטרב אפלו בשעת מלאכה, טהור; והנוגע בקטרב ובפרך וביצול ובעין שלמתכת ובלחיים ובעיראין, טמא.

כטו וכן מגרה שנטמאת הנוגע בידה מפאן ומפאן, טמא. והנוגע בחוט ובמשיחה ובאמה ובסניפין שלה טהור, שאין אלו חבור לה. אבל הנוגע במלפן שלמפר הגדול, טמא.

כטז מכבש שלהרש שנטמא הרמה שבו הנוגע במכבש, טהור. מקרה שנטמא הנוגע בקשטנית שהיא לפופה עליו טהור, שאינה חבור.

כטז קשת שהיתה מתוחה, והחין משוף עמה, ונטמא החין הנוגע ביתר ובקשת טהור, ואפלו פשהיא מתוחה. וכן מצודת האישות שנטמא החין שלה לא נטמאת המצודה, אפלו פשהיא מתוחה.

כ"ח וכן מסכת נסוכה שנטמאת בשעת האריג חרי הנוגע בפכד העליון, ובפכד התחתון, ובגורין, ובקירוס, ובחוט שהעבירו על גפי ארגמן, ובעירה שאינו עתיד להחזירה טהור, שכל אלו אינן חבור לפגד.

כ"ט אבל הנוגע בנפש המסכת, ובשתי העומד, ובכפול שהעבירו על גפי ארגמן, ובעירה שהוא עתיד להחזירה טמא, שכל אלו חבורין לפגד. הנוגע בצמר שעל העימה ובאשויה, טהור. הנוגע בפיקה עד שלא פרעה, טמא; משפרעה, טהור.

כ"ב חוט שהשילו למחט אפלו קשור משני צדדין, אינו חבור. הכניסו לפגד חוט חבור לפגד, ואין המחט חבור לפגד. ואין חוט פלו חבור לפגד, אלא כל שהוא לצרך התפירה חבור; וכל שאינו לצרך התפירה, אינו חבור.

כ"ב חוט שפרש מן הפגד, אפלו מאה אמה

פלו חבור. חבל שקשור בחרם, אפלו מאה אמה פלו חבור. קשר בו חבל אחד מן הקשר ולפנים, חבור; מן הקשר ולחוץ, אינו חבור. החבל שהוא קשור בקפה אינו חבור, אלא אם תפר.

הלכות פלים פרק כ"א

כ"א החוטין היוצאין מן האריג, והחוטין שבתחלת היריעה ושפסופה, והן הנקראין נימין פמה שעורן: שלפדין, ושלפודרין, ושלפעיה, ושלפליון שלראש שש אצבעות. ושלחלוק שהוא קרוע מתחלתו ועד סופו, ואחר שלושין אותו מקפצין אותו בלולאות שעור חוטיו עשר אצבעות.

כ"ב הסגום והרדיד והטלית, שלוש אצבעות. וכל היותר על השעורין האלו הנוגע בו טהור, אף על פי שהפגד טמא במדרם או בשאר טמאות; ואין צריך לומר שאם נגעה טמאה ביתר, שהפגד טהור.

כ"ג נימין הפפח שלראש, והמסרה שמניחין הערביים על פניהם, והקלקין השזורין מן השער, והפגדה שלובש האדם על בשרו, והשמלה, והפרגוד שמניחין על הפתחים פמו פרכת נימיהן כל שהן.

כ"ד משקלת שנטמאת, חרי שנים עשר טפח מן החוט שלה חבור לה; וכל הנוגע בחוץ לשנים עשר טפח, טהור. ומשקלת שלחרשים, שמונה עשר טפח; ושלפנין, חמשים אמה. והיתר על מדות אלו אף על פי שהוא רוצה בקיומו, טהור. ומשקלת שלצדין, ושלצירין אפלו ארוכין כל שהן, טמאין.

כ"ה חוט מאזנים שלזכבים, ושלפלים, ושלשוקלי ארגמן טוב, שאוחז השוקל בו ותולה המאזנים מידו שלוש אצבעות. קנה שלה, וחוטין שלה כל שהן.

כ"ו חוט מאזנים שלמוכרי עששיות שלמתכות וכיוצא בהן, שלוש טפחים; קנה

שְׁלֵה וְחֹטֵיין שְׁלֵה, שְׁנַיִם עָשָׂר טַפַּח.

כֹּאז חֹט מֵאֲזֵנַיִם שְׁלֵחַנֹנַיִם, וְשִׁלְבַעֲלֵי בְּתָיִם טַפַּח; קָנָה הַמֵּאֲזֵנַיִם וְחֹטֵיין שְׁלֵה, שְׁשֵׁה טַפַּחִים. חֹט מֵאֲזֵנַיִם שְׁלֵחַמֵרִים, וְשִׁלְשׁוֹקְלֵי זְכוּכִית טַפַּחִים; קָנָה מֵאֲזֵנַיִם וְחֹטֵיין שְׁלֵה, תְּשֻׁעָה טַפַּחִים. וְחֵיתָר עַל הַשְּׁעוּרֵיין הָאֵלֹו, אֵינֹו חֲבוּר.

כֹּא, ח הַחֶבֶל שְׁמֹסְרָגִין בֹּו הַמַּטְוֵת, מֵאֵימַתִּי הוּא חֲבוּר לַמַּטְוֵה: מוֹשִׁיֶסְרַג בֹּו שְׁלוֹשָׁה בְּתָיִם. וְחֵנוּגַע בְּחֶבֶל מִן הַקָּשָׁר וְלַפְנִיב, טַמֵּא; מִן הַקָּשָׁר וְלַחֲוִין עַד שְׁלוֹשׁ אֲצַבְעוֹת, טַמֵּא מִפְּנֵי שֶׁחַן צָרְפוֹ שְׁלִקְשָׁר, חֲרִי חֵן מִכֶּלֶל הַמַּטְוֵה. וְחֵוִין לְשְׁלוֹשׁ אֲצַבְעוֹת, טַהוּר שְׁאֵינֹו מִצָּרְף הַכְּלִי, שְׁאֵפְלוֹ פִּסְקוֹ אֵין הַקָּשָׁר נָתַר.

כֹּא, ט חֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַמַּטְוֵה שֶׁהִיא טַמֵּאָה עַד סוֹף אַרְבַּעַה טַפַּחִים, חֵנוּגַע בֹּו טַהוּר: שְׁאֵינֹו מִצָּרְפֵי הַמַּטְוֵה, לְפִי שְׁאֵינֹו רְאוּי לְכַלּוֹם. מִתְחַלֵּת חֲמִשָּׁה וְעַד סוֹף עֶשְׂרֵה טַמֵּא, מִפְּנֵי שֶׁתּוֹלִין בֹּו אֵת הַמַּטְוֵת; מִעֶשְׂרֵה וְלַחֲוִין טַהוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יֵתֵר עַל צָרְף הַמַּטְוֵה.

כֹּא, י אֲבִנֵט שְׁלֵחֲרִיג שְׁמִקְיִפִין אוֹתוֹ עַל הַמַּטְוֵה כְּדֵי לְקַבֵּץ אֲבָרֵיהָ, וְהוּא הַנִּקְרָא מוֹזָרִין, שֶׁחֵיתָה קָצַתוֹ יּוֹצֵאָה מִן הַמַּטְוֵה עַד עֶשְׂרֵה טַפַּחִים, חֲרִי הוּא מִצָּרְפֵי הַמַּטְוֵה; יֵתֵר עַל עֶשְׂרֵה, אֵינֹו מִצָּרְפֵי הַמַּטְוֵה. וּמוֹזָרִין שְׁבִלָה אִם נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ שְׁבַעַה טַפַּחִים כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ חֶבֶק לְחִמּוּר, חֲרִי זֶה מִקְבֵּל טַמֵּאָה.

כֹּא, יב מַטְוֵה שֶׁחֵיתָה טַמֵּאָה מְדֵרַם, וּמוֹזָרִין יּוֹצֵא מִמֶּנּוּ עַד עֶשְׂרֵה טַפַּחִים, חֲרִי הוּא אֵב טַמֵּאָה כַּמַּטְוֵה וְחֶבֶל מְדֵרַם; מִעֶשְׂרֵה וְלַחֲוִין, חֲרִי הוּא כַּמִּגַּע מְדֵרַם. דֵּרַם חֹזֵב עַל הַמוֹזָרִין הַיּוֹצֵא מִעֶשְׂרֵה וְלַפְנִיב, חֲרִי הַמַּטְוֵה כִּלָּה מְדֵרַם; מִעֶשְׂרֵה וְלַחֲוִין, טַהוּרָה.

כֹּא, יג בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, לְמְדֵרַם; אֲבָל לְשֹׁאֵר טַמֵּאָוֹת אֵפְלוֹ מֵאָה אֵמָה, כִּלּוֹ חֲבוּר. פִּיצֵד: מוֹזָרִין שֶׁחֵיהָ פְרוּף עַל הַמַּטְוֵה, וְהַכְּנִים קָצַתוֹ לְאֲחֵל

הַמַּת, אוֹ שְׁנַנַע שְׁרִין בְּקָצַתוֹ, אוֹ שְׁנַפְלוֹ מוֹשְׁקִין טַמֵּאִין עַל קָצַתוֹ נְטַמֵּאת הַמַּטְוֵה, וְאֵפְלוֹ הִיָּה חֲקִיעָה שְׁנַטְמֵא יּוֹצֵא מִן הַמַּטְוֵה מֵאָה אֵמָה.

כֹּא, יד מַטְוֵה שֶׁהִיא טַמֵּאָה מְדֵרַם, וְכִרְף לָהּ מוֹזָרִין חֶבֶל טַמֵּא מְדֵרַם; הַפְּרִישׁוֹ הַמַּטְוֵה מְדֵרַם כְּשֶׁחֵיתָה, וְחֵמוֹזָרִין מִגַּע מְדֵרַם. הֵיתָה טַמֵּאָה טַמֵּאָת שְׁבַעַה, וְכִרְף לָהּ מוֹזָרִין כִּלָּה טַמֵּאָה טַמֵּאָת שְׁבַעַה; הַפְּרִישׁוֹ הִיא טַמֵּאָה טַמֵּאָת שְׁבַעַה כְּשֶׁחֵיתָה, וְחֵמוֹזָרִין טַמֵּא טַמֵּאָת עָרַב.

כֹּא, יוֹ הֵיתָה טַמֵּאָה טַמֵּאָת עָרַב, וְכִרְף לָהּ מוֹזָרִין חֶבֶל טַמֵּא טַמֵּאָת עָרַב; הַפְּרִישׁוֹ הִיא טַמֵּאָה טַמֵּאָת עָרַב כְּשֶׁחֵיתָה, וְחֵמוֹזָרִין טַהוּר.

כֹּא, יא מַטְוֵה שְׁפָרְף לָהּ מוֹזָרִין, וְנַנַע בְּחֵן הַמַּת חֶבֶל טַמֵּא טַמֵּאָת שְׁבַעַה; פְּרִשׁוֹ, טַמֵּאִין טַמֵּאָת שְׁבַעַה. נַנַע בְּחֵן שְׁרִין וְכִיּוֹצֵא בֹו, טַמֵּאִין טַמֵּאָת עָרַב; פְּרִשׁוֹ, טַמֵּאִין טַמֵּאָת עָרַב.

כֹּא, יב פְּרַע שֶׁחֵיתָה טַמֵּאָה מְדֵרַם, וְחֵפְרָה לַמַּטְוֵה הַמַּטְוֵה כִּלָּה מְדֵרַם; פְּרִשָּׁה חֵפְרַע טַמֵּאָה מְדֵרַם כְּשֶׁחֵיתָה, וְחֵמַטְוֵה מִגַּע מְדֵרַם.

כֹּא, יג וְכֵן אִם הֵיתָה חֵפְרַע טַמֵּאָה טַמֵּאָת שְׁבַעַה, וְחֵפְרָה לַמַּטְוֵה הַמַּטְוֵה כִּלָּה טַמֵּאָה טַמֵּאָת שְׁבַעַה, כִּאֵלּוֹ נַנַע הַמַּת כַּפְּרַע שְׁלֵה; וְאִם הוּזָה עַל הַמַּטְוֵה, טַהַרְרָה חֵפְרַע כִּכֶּלֶלָה. וְאִם פְּרִשָּׁה קִדַּם חֵזִיָּה חֵפְרַע טַמֵּאָה טַמֵּאָת שְׁבַעַה כְּשֶׁחֵיתָה, וְחֵמַטְוֵה טַמֵּאָה טַמֵּאָת עָרַב.

כֹּא, יד הֵיתָה חֵפְרַע טַמֵּאָה טַמֵּאָת עָרַב, וְחֵפְרָה לַמַּטְוֵה חֶבֶל טַמֵּא טַמֵּאָת עָרַב. פְּרִשָּׁה הִיא טַמֵּאָה טַמֵּאָת עָרַב, וְחֵמַטְוֵה טַהוּרָה; שְׁאֵין הַטַּמֵּא טַמֵּאָת עָרַב מִן הַמַּת מִטַּמֵּא אָדָם, וְלֹא כִלּוֹם מִפְּנֵי שֶׁהוּא וְלֹד כִּמּוֹ שְׁפִאֲרָנוֹ. וְכֵן חֲדִין כִּשְׁן שְׁלַמְעָדֵר שְׁנַטְמֵא בְּמַת, וְאַחַר כֶּף חֲבָרוֹ לַמְעָדֵר.

הַלְכוֹת פְּלִיִם פִּרְק כב

כב, א בַּמָּה שְׁעוּר הַפְּגֵד לְהַטְמֵא: שְׁלוֹשָׁה טַפַּחִים עַל שְׁלוֹשָׁה טַפַּחִים לְמְדֵרַם, וְשְׁלוֹשׁ אֲצַבְעוֹת עַל

שלוש אצבעות מכוונות עם המלל לטמאת המת או לשאר טמאות.

כב, ב פמה דברים אמורים, בבגדי צמר ופשתים. אבל בגדים של שאר מינין, אין מקבלין טמאה מפל הטמאות אלא אם היה בהן שלושה טפחים על שלושה טפחים או יתר: שנאמר "או בגד", מפי השמועה למדו שפא הפתוב לרבות שלושה טפחים על שלושה טפחים בשאר בגדים.

כבג, פמה דברים אמורים, בקרעים תבאים מן הבגדים. אבל האורג בגד בפני עצמו כל שהוא, הרי זה מקבל שאר טמאות חוץ מטמאת מדרס, שאין מקבל אותה אלא הראוי למדרס.

כבד, הבגדים העבים ביותר, כגון הלכדים והנמטים הקשים, או הבגדים הרפין ביותר, כגון בגדי פשתן של מצרים שהבשר נראה מתחתן אינן מקבלין טמאה, עד שיהיה בקרע שלושה טפחים על שלושה טפחים, בין למדרס, בין לשאר טמאות.

כבה, כל הקליעות, מקבלות טמאה בבגדים: אחד הקולע חוטם ועשה אותן פיה, או האורג אותן ועשה אותן אבנט וביוצא בו חוץ מקליעה שעושין אותה הצמרין לקשר בה הצמר, שהיא טהורה. הקלע שפית קבול אכן שבה אריג או עור, מקבלת טמאה: נפסק בית אצבע שלה, טהורה; נפסק בית הפקיע שלה בלבד, עדין היא בטמאתה.

כבו, המכמזראות והרשתות, מקבלין טמאה. והחרם מקבל טמאה, מפני הזוטו, מפני שעניי אותה השבכה דקין ביותר, והרי היא כפגד.

כבז, העושה בגד מן החרם, טהור; מן הזוטו, מטמא. עשה חלוק מן המשמרת אם יש בו שלושה על שלושה, מקבל טמאה. משמרת שליין שבלת אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה, טמאה; ואם לאו, טהורה.

כב, ח מטפחות הספרים המצירות אינן מקבלות טמאה, מפני שאינן משמשי אדם: שהרי ציורן מעיד עליהן, שלספר נעשו. ושאין מצירות מטמאות בשאר טמאות, חוץ מטמאת מדרס, מפני שאומריין לו עמד ונעשה מלאכתנו, כמו שבארנו בענין טמאת מושב ומושב. וכסת הסבלין שמניחין על פתיהן מפני הזוטו, מטמאה במדרס. ומשמרת שליין, אינה מטמאה במדרס.

כבט, ט פגד שחשב עליו לצורות, אינו מקבל טמאה; בטל מחשבתו, הרי זה מקבל טמאה. בעל הבית שעשה מטפחות לחפות בהן פותלים ועמודים, אינן מקבלות טמאה. חלוק שהוא עשוי בסבכה כדי לשחק בו לשותי שכר, אינו מקבל טמאה. כפח שננתנו על הספר, טהר מלקבל טמאת מדרס; אבל מטמא במת ובשאר טמאות.

כבי, העושה אספלונית, בין על הפגד בין על העור אף על פי שיש בהן פשעור, טהורין. עשה לחן מלגמה על הפגד אינו מקבל טמאה, שהרי נתלכלך ואינו ראוי; ועל העור מקבל טמאה, מפני שהוא מתקנה וראוי למשכב.

כב, יא מאימתי יקבל הפגד טמאה: משניארג בו שלוש אצבעות על שלוש אצבעות. וכל הפלים הנצאריין במחט, כגון הכיס ואנפליא אין מקבלין טמאה, עד שתגמר מלאכתן. וכל הפלים הנעשין על גבי מחט, כגון מצודה פיון שעשה בהן בית קבול מלאכתן, מקבלין טמאה.

כביב, סבכה שמניחין הפנות בראשיהן אם התחיל לעשות אותה מפיה אינה מקבלת טמאה, עד שייגמר קרקרתה; ואם התחיל בה מקרקרתה אינה מקבלת טמאה, עד שייגמר את פיה. ושבים שלה מקבל טמאה בפני עצמו, ורחוטיין שלה חבור להטמא ולטמא. וסבכה שנקרעה אם אינה מקבלת רב השער שראש, טהורה.

כביד חלוק שלבגד, או שללכד, או שלגור
מאימתי הוא גמר מלאכתו: משניפתה את פיו
הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ואם נטמא
החלוק, מאימתי היא טהרתו: משניבלה, ואינו
משמש מעין מלאכתו ראשונה. נשתיר בו רבו
למעלה, עדין הוא בטמאתו; רבו מלמטה, טהור.
ואם נקרע מבית פיו, טהור.

כביד העושה חגור מצדו שלבגד, ומצדו
שלסדין אינו מקבל טמאה, עד שימלל
שפתותיו; עשהו מאמצע הבגד, ומאמצע הסדין
אינו מקבל טמאה, עד שימלל מצדו השני. חגור
שכלו צדדיו, ואמצעותו קימת טמא. שפה
שפרשה מן הבגד, והתקינה לחגור בה את מתניו
מקבלת טמאה, מפני שהיא פאבנט.

כב, טו טלית שלעני שבלת אם היו רב
שפתותיה קימות אף על פי שאין בה שלוש על
שלוש פריא, הרי זו מקבלת טמאה. אין
שפתותיה קימות אם יש בה שלוש אצבעות על
שלוש אצבעות חזק ובריא, מקבלת טמאה; ואם
לאו, אינה מקבלת טמאה. וכן שאר בגדי עניים.

כב, טז מטליות שאין בהן שלוש טפחים על
שלושה טפחים, אינן מקבלות טמאה. ואם חשב
עליהן והבינן מקבלין טמאה, עד שיהיו פחות
משלוש על שלוש: שבל פחות משלוש אצבעות
על שלוש אצבעות אינו מקבל טמאה כלל, ואף
על פי שהבינו.

כב, יז פחות משלושה טפחים על שלוש טפחים
שהתקינו לפקק בו את המרחיק, ולנער בו את
הקדרה, ולקנח בו את הרחוב, וביוצא באלו אם
השליכו באשפה, אינו מקבל טמאה. תלחו
בבגדו או הניחו אחורי הדלת הרי זה כמי
שהניחו בתוך בגדיו, ועדין הוא חשוב אצלו
ומקבל שאר טמאות: חוץ מטמאת מדרס, שהרי
הוא פחות משלושה טפחים.

כב, יח שלוש טפחים על שלוש טפחים שהיה

משלדו באשפה אם היה פריא פרי לצרר בו רבע
חקב מלח גם, ולא יקרע הרי זה מטמא במדרס;
ואם לאו, אינו מטמא. אבל אם היה פבית אם
היה פריא, אף על פי שאינו יכול לצרר בו מלח,
או שהיה צרר מלח, ולא היה פריא הרי זה טמא
מדרס.

כב, יט שלוש על שלוש שנקרע, ולא הברלו
הקרעים אם נותנו על הפסא, וכשישב עליו יגע
בשרו בפסא הרי זה טהור; ואם לא יגע, הרי זה
מטמא במדרס.

כב, כ שלוש אצבעות על שלוש אצבעות
שנמחה ממונו אכלו חוט אחד, או שנמצא בו
קשר, או שני חוטין מתאימין הרי זו טהורה.

כב, כא שלוש אצבעות על שלוש אצבעות
שהשליכה על האשפה, טהורה; החזירה, מקבלת
טמאה. לעולם השלכתה מטהרתה, ותחזרתה
מטמאתה: חוץ משלארגמן, ושלזחרית טובה
שאכלו היתה על האשפה הרי היא מקבלת
טמאה, מפני שהיא חשובה.

כב, כב שלוש אצבעות על שלוש אצבעות
שנתנה בפדור, או שעשיה פדור בפני עצמה
טהורה; אבל שלוש טפחים על שלוש טפחים
שנתנו בפדור הרי הוא פמות שהיתה, ומטמא
במדרס. עשהו פדור בפני עצמו אינו מטמא
במדרס, שהרי התפר ממעטו משלושה על
שלושה.

<p>23 Mar</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כג 23</p>	<p>בבלי: סנהדרין צו ירושלמי: מועד קטן ט תוספתא: חגיגה ג נ"ך: מלכים ב יז-יח ומב"ם: כלים טו</p>	<p>נץ החמה..... 6:54 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:58 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:59 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:24</p>	<p>עלות השחר..... 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:22 סו"ז תפלה - מג"א . 10:35 שקיעה..... 7:11</p>
<p>24 Mar</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כד 24</p>	<p>בבלי: סנהדרין צו ירושלמי: מועד קטן י תוספתא: יבמות א נ"ך: מלכים ב יט-כ ומב"ם: כלים יז</p>	<p>נץ החמה..... 6:53 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:57 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:58 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:25</p>	<p>עלות השחר..... 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:21 סו"ז תפלה - מג"א . 10:34 שקיעה..... 7:12</p>
<p>25 Mar</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כה 25</p>	<p>בבלי: סנהדרין צח ירושלמי: מועד קטן יא תוספתא: יבמות ב נ"ך: מלכים ב כב-כג ומב"ם: כלים יח</p>	<p>נץ החמה..... 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:56 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:58 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:26</p>	<p>עלות השחר..... 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:20 סו"ז תפלה - מג"א . 10:34 שקיעה..... 7:13</p>
<p>26 Mar</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כו 26</p>	<p>בבלי: סנהדרין צט ירושלמי: מועד קטן יב תוספתא: יבמות ג נ"ך: מלכים ב כג-כד ומב"ם: כלים יט</p>	<p>נץ החמה..... 6:49 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:55 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:57 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:27</p>	<p>עלות השחר..... 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:19 סו"ז תפלה - מג"א . 10:33 שקיעה..... 7:14</p>
יום כיפור קטן מוקדם					
<p>27 Mar</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>כז 27</p>	<p>בבלי: סנהדרין ק ירושלמי: מועד קטן יג תוספתא: יבמות ד נ"ך: מלכים ב כה - ישעיה א ומב"ם: כלים כ</p>	<p>נץ החמה..... 6:48 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:54 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:56 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:28</p>	<p>עלות השחר..... 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:18 סו"ז תפלה - מג"א . 10:32 שקיעה..... 7:15</p>
<p>28 Mar</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כח 28</p>	<p>בבלי: סנהדרין קא ירושלמי: מועד קטן יד תוספתא: יבמות ה נ"ך: ישעיה ב-ג ומב"ם: כלים כא</p>	<p>נץ החמה..... 6:46 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:53 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:55 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:29</p>	<p>עלות השחר..... 5:33 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:17 סו"ז תפלה - מג"א . 10:31 שקיעה..... 7:16</p>
<p>Candle Lighting 6:58 הדלקת הנרות </p>					
<p>29 Mar</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כט 29</p>	<p>בבלי: סנהדרין קב ירושלמי: מועד קטן טו תוספתא: יבמות ו נ"ך: ישעיה ד-ה ומב"ם: כלים כב</p>	<p>Shabbos Hachodesh נץ החמה..... 6:44 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:52 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:55 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:30</p>	<p>פקודי, החודש, מבה"ח עלות השחר..... 5:31 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:16 סו"ז תפלה - מג"א . 10:31 שקיעה..... 7:17</p>
<p>Shabbos Ends 8:30 זמן מוצש"ק </p>					

מברכים חודש ניסן המולד: שבת צופרי 46 מינוט און 1 חלק נאך 7. ראש חודש: ראשון

ווען מען דאוונט פרייליכערהייט, איז דאס זיס און געשמאק פאר'ן אייבערשטן.
(ספר המדות אות תפלה סימן פ"א)